

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı
19 Temmuz 2018 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakkı Köylü'nün, Adalet Komisyonunun teknik çalışma yapan bir hukuk komisyonu olduğuna ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Hakkı Köylü'nün, Komisyonun çalışma düzenine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Hakkı Köylü'nün, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1)

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün yaptığı açıklamasındaki ve Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in teklifin 1'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ADALET KOMİSYONU
1'inci Toplantı
19 Temmuz 2018 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 10.08'de açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Hakkı Köylü,

Adalet Komisyonunun teknik çalışma yapan bir hukuk komisyonu olduğuna,

Komisyonun çalışma düzenine;

Manisa Milletvekili Özgür Özel'in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Tokat Milletvekili Özlem Zengin,

Manisa Milletvekili Özgür Özel'in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine;

Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün yaptığı açıklamasındaki ve Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in teklifin 1'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması kabul edildi.

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/1) tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak maddelerinin görüşmelerine başlandı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 23.30'da toplantıya son verildi.

19 Temmuz 2018 Perşembe**BİRİNCİ OTURUM****Açılma Saati: 10.08****BAŞKAN : Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)****BAŞKAN VEKİLİ : Yılmaz TUNÇ (Bartın)****SÖZCÜ : Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP : Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli Bakanım, değerli basın mensupları ve Komisyonumuza dışarıdan katılan değerli misafirler ve çok değerli milletvekili arkadaşlarımız; Adalet Komisyonunun çalışmak üzere ilk toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlayacağız.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakkı Köylü'nün, Adalet Komisyonunun teknik çalışma yapan bir hukuk komisyonu olduğuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Gündemimizde bir kanun teklifi var. Bu kanun teklifini birlikte görüşeceğiz. İlk toplantı olması hasebiyle birkaç cümle söylemek istiyorum.

Adalet Komisyonu, gerçekten teknik çalışma yapan tam bir hukuk komisyonudur. Türkiye'deki çok önemli kanunlar bu Komisyondan geçmiştir. Bugüne kadar komisyonlarda görev alan arkadaşlarımız gayret sarf etmişler, hukuki bilgilerini çıkan kanunlara aktarmışlar ve çok faydalı olmuşlardır. Bundan sonra da öyle olacağını ümit ediyorum çünkü çok değerli sayın üyelerimiz vardır Komisyonumuzda, tecrübeli arkadaşlarımızdır. Belki Meclisin ve komisyonların çalışma düzeni hakkında yeterli bilgileri olmayabilir ama bu da çok basit bir şekilde öğrenilecek ve arkadaşlarımız buna riayet edecektir. Hep beraber güzel bir çalışma sergileyeceğiz ve memleketimiz için, milletimiz için inşallah hayırlı olan, faydalı olan kanun tekliflerini burada görüşeceğiz ve Genel Kurula göndermeye çalışacağız.

Çalışmalarımızda, bugüne kadar olduğu gibi, birbirimize saygılı, nezaketli ve birbirimizin hakkına, hukukuna riayet eden bir çalışma sergileyeceğiz, bundan da hiç şüphemiz yok. İnşallah biraz sonra görüşmesine başlayacağımız kanun teklifinde de sizlerin değerli fikirlerinden istifade edeceğiz, dışarıdan katılanların fikirlerinden istifade edeceğiz ve sonuçta iyi bir şey ortaya çıkarmaya çalışacağız.

III.- KARARLAR**A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN**

1.- İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar

BAŞKAN - Komisyonumuzda tam tutanak tutulmaktadır. Buna aslında Komisyonun karar vermesi gerekir.

Tam tutanak tutulmasına itiraz eden arkadaşlarımız var mıdır? Pek olmamıştır bugüne kadar, bugün de yok. Evet, tam tutanak tutacağız, bundan sonra çalışmalarımıza devam edeceğiz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Hakkı Köylü'nün, Komisyonun çalışma düzenine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Söz verme sırası önümüzdeki cihazlardaki butona basmak suretiyle istenecektir.

Burada kimlerin önce söz istediği görülmektedir, sırayla söz vereceğiz. Bazı acil durumlarda, grup başkan vekili arkadaşlarımıza, Meclis başkan vekili –onlar çok gelmiyor ama- arkadaşlarımıza ya da çok önemli mazereti olan arkadaşlarımıza öncelik verebiliriz.

Bunun dışında, Komisyona dışarıdan katılan uzmanlar belli konularda görüş beyan etmek istedikleri zaman onlara söz vereceğiz. Geneli üzerinde ya da belirli maddelerde söz almak istedikleri zaman ya da biz bir şeyi onlardan öğrenmek istediğimiz, görüşlerini öğrenmek istediğimiz zaman kendilerine söz vereceğiz.

Toplantımıza başlıyoruz.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1)

BAŞKAN - Teklif üzerinde görüşmelere başlıyoruz.

Arkadaşlar, öncelikle teklifin sahiplerinden birinci imza sahibi Özlem Hanım burada, kendisinden teklifi Komisyonumuza izah etmesini istiyoruz.

Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekilleri, toplantımıza iştirak eden değerli katılımcılar; sizleri ben de saygıyla selamlıyorum, hayırlı sabahlar diliyorum.

Sayın Başkanımız ifade ettiler, bu, önemli bir toplantı teklifimiz açısından ama onun da ötesinde 27'nci Yasama Yılı'nın aslında ilk 1 numaralı kanun teklifini müzakere etmek üzere aslında burada toplanmış bulunuyoruz.

Burada 27'nci Yasama Yılı'nın 1 numaralı bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair olan bir teklifimiz var. Ben konuşmamda teklif eden 4 arkadaştan biri olmam hasebiyle, milletvekillerinden biri olmam hasebiyle genel bir çerçeve çizmek istiyorum, bir girizgâh yapmak istiyorum. Uzun bir toplantı bizi bekliyor. Devamında elbette maddeler üzerinde, onların gerekçeleri üzerinde konuşma imkânımız olacak.

Tabii, ekibin tamamına yakını, ağırlıklı ekibimiz hukukçulardan oluşuyor. Biz, hepimiz hayatın aslında hukukun itirazlar üzerine şekillendiğini bilen insanlarız. Bu manada bu itirazların da makul, mantıklı, hukuk mantığı içerisine oturduğu müddetçe muhakkak ki Komisyonumuzda yer bulacaktır diye düşünüyorum ve toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Çok yeni bir tarihte yani 15 Temmuz 2016'da gerçekleşmiş olan darbe girişimi neticesinde Türkiye'de 21 Temmuzda OHAL ilan edildi. OHAL'le ilgili olarak tabii çok şey söyleyebiliriz, söylendi de zaten. İyiliği ve kötülüğü tartışılabilir ama hepimizin kabul edeceği şey OHAL anayasal bir kurum ve Türkiye yaşadığı bu çok önemli problemten OHAL olmasaydı çıkamazdı diye düşünenlerdenim, Türkiye'nin çoğunluğunun da böyle olduğunu düşünüyorum. İçinde bulunduğumuz Meclis dâhil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nin seçilmiş Cumhurbaşkanı, Meclisimiz, milletvekillerimiz, bürokrasimiz, bakanlarımız ve elbette ondan daha öte, milletimiz ve devletimize dair Türkiye'de hatta dünyada enderi görülmemiş bir tehlike atlattı aslında Türkiye. Bu darbe girişimi... Türkiye daha evvel de gerçekleşen darbeler gördü fakat bu, darbelerin hiçbirine benzemeyen bir darbe girişimiydi. Hem yöntemi itibarıyla hem bürokrasi içerisindeki yerleşme süreci, alaka gösterdiği kurumlar itibarıyla Türkiye'de ve dünyada hiç görülmemiş yöntemlerle gerçekleşmiş bir darbe girişimiydi. Bu sebeple, olağanüstü hâl aslında bu darbenin gerçek hacminin anlaşılması açısından çok önem arz etti diye düşünüyorum. Olağanüstü hâlde

bir taraftan darbeyi yapanların ortaya çıkarılması, onların yargılama süreçleri devam ederken aslında darbecilerin nasıl bir konumlanma içerisinde olduğu, nasıl devlete, bürokrasiye sızma hâli içerisinde olduğunu anlamak konusunda bize önemli bir zemin oluşturdu. Bunu, ortaya koyduğu olağanüstü yöntemlerle aslında daha süratli bir şekilde hayatımıza geçmesine imkân sağladı.

Böyle bakıldığı zaman olağanüstü hâl aslında Türkiye’de darbenin anlaşılması ve ortadan kaldırılması, önlenmesi konusunda önemli bir fonksiyon ifa etti. Olağanüstü hâl, biliyorsunuz, Anayasa’mızın 121’inci maddesine binaen ilan edildi, ilanında da Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilerek Meclisin onayına sunuldu. Altı aylık bir süre için aslında ilan edilebilecekken ilk etapta üç aylık bir süre için ilan edildi ve uzatmalar da dört aylık olabileceken üçer aylık periyotlarla 7 defa uzatmayla bugüne kadar gelmiş oldu ve dün itibarıyla da artık olağanüstü hâl sonlandı. Fakat, konuşmamın başında ifade ettiğim gibi, olağanüstü hâl içerisinde temel anlamda aslında darbeyle alakalı bunu yapan Fetullahçı terör örgütünün önlenmesiyle alakalı çok fazla girişim olmakla beraber, Türkiye’nin bir geçiş sürecine ihtiyacı olduğu kanaatindeyiz. Çünkü, bu terör örgütünün yapılanması alıştığımız yöntemlerle değil, çok sofistike yöntemlerle Türkiye bürokrasisi içerisinde yer aldı; askerde, yargıda ve özellikle bürokrasinin içerisinde. Hatta öyle bir yapılanma içerisinde oldu ki bu terör örgütü, örgütün içinde bulunan mensuplar bile hangi fonksiyonu ifa ettiğini bilmeden aslında bu terör örgütünün parçası oldular. Dinî duygular istismar edilerek kendilerine hangi amaçla kullanılacağı bilinmeyen özel görevler verildi. Böyle bakıldığı zaman peyderpey olayların çözülmesi çok tabiidir. İşte bu devam eden süreç neticesinde her gün baktığımızda yargımızın ve aynı zamanda emniyet güçlerimizin özenli çalışmasıyla hemen hemen her gün 5, 10, 15 yeni isim, yeni tutuklamalar, yeni bilgiler çerçevesinde işlemler yapılmakta. Böyle olduğu için de olağanüstü hâl sonlanmakla beraber Türkiye’nin normal şartlar altında yapmış olduğu hukuk düzeninin bu terör örgütüyle mücadelede gecikme –eksik demek istiyorum ama- bazı önlemlerin alınmasında bir noksanlık olması ihtimaline binaen bir geçiş sürecine ihtiyaç duyduğu kanaatindeyiz.

Kanun maddelerini sizlerin, milletvekillerimizin incelediği kanaatindeyim, teklif ettiğimiz maddeleri, bu maddelere bakıldığı zaman bir üç yıllık geçi süreci öngörülüyor. Tamamında değil ama bazı maddelerimizde üç yıl süreyle ilgili olarak bazı sürelerde bazı işlemlerin yapılmasında bir ara döneme ihtiyaç duyuyoruz.

Devamına baktığımız zaman, aslında önerdiğimiz teklifin bir çerçevesini de tamamen anayasal düzene uygun olarak Anayasa’mızın bize çizdiği çerçeve, temel manada baktığımız zaman hukuk devletinin ilkeleri, elbette bireysel anlamda hak ve hürriyetlerin korunmasına dair olan yine Anayasa’nın ve kanunların bize çizdiği, uluslararası hukukun bize çizdiği çerçevenin sınırları içerisinde kalarak bir geçiş dönemi düzenlemesi olduğunu ifade edebiliriz. Elbette bunlar yapılırken aslında arzu edilen şey soruşturmada, kovuşturmada, özellikle memurlara dair disiplin soruşturmasında ve devletimizin ihtiyaç duyduğu –öyle söyleyebilirim- idari konulardaki tedbirlerde bazı yeni alanlar açmakta. Devamında da, aslında ümit ettiğimiz şey bu üç yıllık sürenin sonunda Türkiye’de bu terör örgütüyle olan mücadelenin hak ettiği şekilde neticelenmiş olması.

Maddelere baktığımız zaman, aslında bir tarafıyla bu tedbirleri içeriyor, geçiş sürecine dair tedbirleri içeriyor ama diğer tarafıyla da belki birkaç başlık altında şöyle ifade edebilirim maddelerin özelliklerini baktığımızda, bir diğeri de biliyorsunuz olağanüstü hâl kararnamelerinin oluşmasından sonra onlarla ilgili itirazlarda yetkilendirilen, bir kanunla düzenlenen bir inceleme komisyonu oluşturuldu. İnceleme komisyonunun verdiği kararlar ve aynı zamanda kanun hükmünde kararnamelerle verilen tekrar göreve iadelerle alakalı konularda farklılıklar vardı uygulamalarda. Bu uygulamadaki farklılıkları ortadan kaldırarak hem komisyonun kararıyla göreve dönenler hem kanun hükmünde

kararnamelerle görevine dönebilecek olan memurlarla alakalı olarak ortak bir düzenlemeye gidildiğini görmek mümkün maddelere baktığımızda geçiş dönemi dışında. Ve aynı zamanda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde verilen kararlarla ilgili olarak da hem İdari Yargılama Usul Kanunu'nda hem Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nda hem de aynı zamanda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ortak bir düzenlemeye gidildiğini görüyoruz dostane çözüm ve tek taraflı deklarasyon konularında ihtiyaç duyulan, tekrar yargılamaya, yargılamanın yenilenmesine müsaade eden bir düzenleme görüyoruz birden farklı başlık altında ama bakıldığı zaman aynı konulara dair bir düzenleme görüyoruz.

Sonuç olarak şöyle toparlayabilirim konuşmamı: Türkiye Cumhuriyeti, Meclisine, Hükûmetine, Cumhurbaşkanına, milletine muazzam bir saldırıyla karşılaştı, 251 insanımız şehit oldu ve Türkiye'nin bekasıyla alakalı çok önemli bir problem yaşandı. Bu problemde o akşam vatandaşlarımızda gördüğümüz yani 15 Temmuz akşamı gördüğümüz hangi siyasi partiden olurlarsa olsunlar hangi fikirden olurlarsa olsunlar bütün Türkiye kenetlendi ve darbenin önlenmesine dair sivil unsurlar, darbenin dışındaki asker, emniyete dair bütün görevlilerimiz kenetlenerek ülkemizin korunması adına muazzam, destansı bir hikâye yazdılar. Bunu yaparken Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinin de altını çizmek çok önemli diye düşünüyorum, sayın eski Başbakanımızın –öyle ifade edebilirim- elbette ki dönemin bakanları, siz buradaki milletvekillerimizin o geceki duruşu çok takdire şayan, çok destansı bir duruş, bunun altını çizmek çok önemli. Böyle bakıldığı zaman biz siyasilere düşen de milletin yüzü olmak yani tüm insanlarımız darbeye bu kadar direnç göstermişken siyasilere düşen de, bizlere düşen de onların yüzü, onların dili olarak Türkiye'de bir daha asla darbelerin yaşanmaması için bu önemli süreçte üzerimize düşen görevi yerine getirmek.

Bizler bu kanunu hazırlarken Türkiye'nin bir daha asla Fetullahçı terör örgütü gibi bir terör örgütüyle yüz yüze gelmemesi için, mevcut terör örgütünün tamamen bu ülkeden kazınması için ve muhtemel başka terör örgütlerinin uygulayacakları eylemler, planlarla ilgili olarak hukuki düzenlemelerin bir geçiş dönemi süreci içerisinde olması gerektiğine inandığımız için böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyduk ve sizlerin huzuruna getirdik, bugün müzakere edeceğiz.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Zeynel Bey, daha önce siz söz istemiştiniz.

Size söz veriyorum, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli Komisyon üyeleri, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum öncelikle. Yeni çalışma döneminin Türkiye Büyük Millet Meclisinde verimli bir şekilde geçmesini temenni ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii, gelen yasa tasarısının genel gerekçesi esas itibarıyla Türkiye'de yaşanan 15 Temmuz darbe girişiminden sonra ortaya çıkan, daha çok uygulamayla OHAL hukuku dediğimiz yeni bir içtihat oluşmasıyla ortaya çıkan uygulamanın devamı niteliğinde anlamına gelecek bir düzenlemeyle karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz. Buradaki bütün tartışma noktası şu: 15 Temmuzda FETÖ darbe girişimine girişti ve bu darbe girişimi en başta Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki namuslu, görevine bağlı, ülkesine bağlı subaylar başta olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve halkımızın ortak duruşuyla önlendi. Şimdi, buradan sonra yapılması gerekenler konusunda açıkçası iktidarla ciddi fikir ayrılıklarımız var ve bu meseleye yaklaşım, bu meseleye karşı geliştirilen çözüm önerilerinin Türkiye'deki bir normalleşme dönemine geçilmesine ciddi şekilde sekteye uğrattığını söyleyebiliriz.

Burada 15 Temmuz darbe girişiminden sonra ilk OHAL ilanı verildiğinde hatırlarsanız, o zaman Hükümet Sözcüsü Numan Kurtulmuş dedi ki: “Üç ay gibi bir kısa süre için OHAL ilan edeceğiz ancak bundan çok daha erken bir zaman içerisinde son bulabilir. İhtiyacın ortadan kalkmasıyla OHAL’e de son vereceğiz.” Ama OHAL yerleşik bir uygulama hâline geldi ve OHAL’le birlikte de Türkiye’nin sisteminin, rejiminin değiştiği bir dönemin içerisine girdik. Kuvvetlerin tek elde toplandığı bir Anayasa değişikliği oldu ve o Anayasa değişikliği sonucunda da en son 24 Haziranda seçimlere girildi ve şu anda bu sistem yürürlükte.

Şimdi, bu sistem içerisinde açıkçası Cumhurbaşkanı kararnameleri, çıkartılan kararnameler ve bugün buradaki yasa teklifini bir arada incelediğimizde şunu söyleyebiliriz: OHAL şeklen kalkıyor ama kurumsallaşan bir OHAL’le karşı karşıyayız çünkü OHAL ilanıla birlikte en başta KHK’lerle kullanılan temel argümanlardan biri bütün meslek branşlarında yaygın ihraçların yapılmasıydı, bunlara yönelik bazı hukuki kısıtlamalar getirilmesi, yargı yolunun kapatılmasıydı. Yine Ceza Muhakemesi Kanunu’nda bazı değişiklikler yapılarak başta gözaltı süresi olmak üzere ilk etapta otuz güne, sonra on beş güne tekrardan bir süre sonra düşürülmesi gibi çeşitli düzenlemelere başvurulmuştu. Bu getirilen düzenlemeyle de şunu görüyoruz açıkçası OHAL, bir kaza geçiren bir hastanın yürümeye başladığında nasıl ki bir bastondan yardım alırsa, bir destek alırsa bir süre sonra iyileştikten sonra da onu bırakıp atması gerekir yani ne kadar kısa sürede onu atarsa o kadar sistem kendi içerisinde kendini sağlıklı bir zemine o kadar çabuk oturtmuş olur. Maalesef burada baston belki atılıyor ama bir protez takılıyor yani sürekli bir OHAL hâline gelmiş oluyor Türkiye’de. Dolayısıyla, biz bunun bir defa bu hâliyle geçmesinin Türkiye’deki hukuk güvenliğine ciddi zarar vereceğini düşünüyoruz. Türkiye’nin şöyle bir problemi var: Türkiye evet, zor bir coğrafyadayız, birçok olayla karşılaşılıyor ancak Türkiye’nin demokratikleşmesi, insan haklarına duyarlı bir ülke hâline gelmesi, sivil toplum kuruluşlarının o denge denetim işlevini sistem içerisinde görebilmesi, kuvvetler ayrılığının bulunması ve ülkedeki özgürlük ortamının artmasıyla ancak kalıcı bir normalleşmenin olabilmesi, iç huzurun desteklenebilmesi ve bununla birlikte de hukuk güvenliğinin tesis edilmesi ve Türkiye’yi ancak bu şekilde gerçek anlamda kalkınmanın, ekonomik düzelmenin, sosyal hayatın düzelmesinin bir arada yaşanabileceğini düşünüyoruz. Bütün bunların hepsini bir bütün olarak değerlendirmek lazım.

Sayın Başkan, şimdi, burada Cumhurbaşkanı kararnameleriyle birlikte baktığımız zaman ortada şöyle bir gerçek var, bakın, daha yeni Anayasa değişikliği yapıldı, biz ciddi itirazlarda bulunduk ama bir şekilde bu yürürlükte ama bu getirilen Anayasa değişikliğine dahi uyulmadığını görüyoruz. Yani Anayasa’nın 104’üncü maddesi açık, Cumhurbaşkanı kararnamelerinin hangi alanda çıkartılacağı açık, Cumhurbaşkanı kararnameleri âdeta bir OHAL KHK’si gibi yani geçmiş dönem uygulanan OHAL KHK’si gibi Anayasa’da öngörülen değil ama o şekilde uygulanan bir metot hâline geldiğini görüyoruz. Niye? Çünkü kanunlarla düzenlenmesi gereken hususların kararnameyle yapılamayacağı 104’üncü maddede açık olarak belirtilmesine rağmen bunun bir uygulamama metodu olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Buradaki 25 maddeyle bir bütün olarak değerlendirdiğimizde ihraçlar her an yapılabilecek, üç yıl gibi bir süreyle olacak ve hukuk güvenliği açısından baktığımızda ihraç olup da haksız bir şekilde ihraç edilen insanlar tazminat davası dahi açamayacak, görevlerine iade edilseler dahi aynı birimlerde çalışamayacaklar. Yani siz hukuk devletinde kendi vatandaşınıza bir haksızlık yapıyorsunuz, o mahkeme kararı veya her ne suretle olursa olsun görevine dönse de onun gereğini yerine getirmeyeceksiniz, onun Anayasa’dan kaynaklı haklarını kullanmasına müsaade etmeyeceksiniz. Böyle değerlendirdiğimiz zaman hakikaten, ciddi şekilde Türkiye’deki insanların adaletle güvenini, toplumsal barışı ciddi şekilde zedeleyecek bir düzenleme olduğunu görüyoruz.

Bizim, Sayın Başkan, öncelikli talebimiz, böylesine meselenin hızlıca burada görüşülüp tasarının Genel Kurula gitmesi değil, öncelikle alt komisyona gitmeli ve orada etrafıla bunun tekrardan

değerlendirilmesi lazım. Bazı maddeler var ki bunların izahı yok, yani hukukta böyle muğlak ifadelerin varlığı kabul edilemez; valilere verilen yetkiden tutun da TMSF tarafından el konulacak şirketlere kadar baktığımız zaman, esas itibarıyla, hayatın her alanına her an her türlü hukuksuzluğun yapılmasına imkân tanınacak bir durum ortaya çıkıyor.

Yani mesela öyle maddeler var ki siz bir emniyet müdürünü görevden alacaksınız, adam çok haksız bir şekilde böylesine bir olayla itham edilecek, görevine iade edilmesi gerekecek ama siz onu görevine aynı rütbede iade etmeyeceksiniz. Niye? “İşte, biz bir defa buna haksızlık yaptık artık, bu böyle geçti gitti.” mi diyeceğiz? Yani bu bir hukuk devletinde olmaması gereken, bir anayasal devlette olmaması gereken bir düzenleme. Kimsenin tazminat davası açma hakkı yani Anayasa’dan kaynaklı, hukuk devleti ilkesi gereği Anayasa’dan kaynaklı haklarını kullanılmasına yönelik bir engellemeyle karşılaşılması kabul edilir bir durum değil.

Buna baktığımız zaman Türkiye eğer darbelerden arınmak, darbeleri bir daha yaşamamak istiyorsa yapılması gerekenler neler? Yani dünyadaki demokratik ülkelere, darbelerin yaşanmadığı ya da işte demokrasi kalıbı olarak kullanıldığında, işte 1950’den bugünlere kadar demokrasisi kesintiye uğramamış ülkeleri baz alarak baktığımızda o ülkelerdeki ana uygulama nedir? Temel olarak yaşayış tarzı nedir? Yasalar nedir? Oradaki ticari yaşam nedir? Bunlara bir bütün olarak baktığımız zaman hangi ülkede kuvvetler ayrılığı varsa, iyi bir eğitim sistemi varsa, bağımsız yargı varsa, özgür üniversiteler varsa, denge denetleme işlemini kuracak özerk yapılar varsa o ülkelerde iç karışıklık da olmuyor, darbeler de olmuyor vesaire. Ama öteki türlü, hangi ülkede otoriterleşen, OHAL benzeri yönetimler varsa, tek adam rejimleri varsa o ülkelerde de, baktığımızda her türlü kötülüğün, melanetin yaşandığını görüyoruz. Dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet Komisyonu bu Meclisin en önemli komisyonlarından biri. Burada çıkan bütün yasalarda hepimizin bir şekilde dahil olacaktı, tarihe not düşmüş olacağız. Türkiye şayet daha iyi bir ülke olsun istiyorsak bu tip otoriterleşme eğilimi gösterecek yasalardan uzak durmak lazım. Bu meselede yani darbe girişimi gibi bütün toplumu hedef alan düzenlemeler karşısında toplumsal mutabakatın sağlanması, ortaklaşmanın sağlanması önemli.

Bugün buraya bizim çok sayıda, Sayın Başkan, milletvekilimiz de katıldı Anayasa hukukçularımız da var. Komisyon üyelerinden sonra onlara da söz vererseniz memnun oluruz.

Geneli üzerindeki konuşmamı ben burada tamamlayacağım. Daha sonrasında değerlendirme yapacağız ama öncelikli olarak maddeler görüşülmeye geçilmeden alt komisyona sevki konusunda da Komisyonun bir değerlendirme yapmasını temenni ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon üyelerimize öncelik tanıyoruz tabii ki. Komisyon dışından gelen arkadaşlarımıza, Komisyon üyelerimiz görüşlerini belirttikten sonra sırayla onlara da söz vereceğiz.

Şimdi, Mahmut Bey, sen şimdi kapat da sıranın kimde olduğunu bilelim. Seninki devamlı yanıp sönüyor ama sana sonra söz vereceğim çünkü, arkadaşlarımızın konuşmalarından sonra.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Eğer İç Tüzük’e göre yönetiyorsak, burada bir cümle sarf ettiniz, o cümlelerinizi çok sevdim. Dediniz ki: “Burası tam bir hukuk komisyonu.”

BAŞKAN – Doğru.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Eğer tam bir hukuk komisyonuysa İç Tüzük içerisinde bana bir madde bulur musunuz ki önce komisyon üyeleri konuşacak, sonra komisyon üyesi olmayanlar konuşacak? O zaman tam bir hukuk komisyonu diyeceğim.

Ben hukuka uyan bir insanım.

BAŞKAN – Doğru. Sırası gelince, hiç merak etme.

Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Teşekkür ederim.

Ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bu 27'nci dönemin ilk komisyon toplantısı, 1 numaralı kanunu konuşuyoruz.

Ben aslında toplantı başlamadan önce de aynı talepte bulunmuştum: Keşke görsel basın içeride kalsaydı, hatta bence toplantının sonuna kadar kalsaydı. Yani bunun önünde bir engel yok. Komisyonunda usul olarak tartışıp karar vereceğimiz bir husustu. En azından Türkiye'nin geçmiş iki yılını değerlendirip önümüzdeki üç yılda... Yani en az üç yıl çünkü üç ay diye başlayan OHAL iki yıldır devam ediyor. Üç yıl diye başlayan bir kanunun ne kadar süreceğini bilemiyoruz. “En az üç yıl”ını aslında basın karşısında daha demokratik bir ortamda tartışabilirdik. Bu aslında daha hukuki ve daha demokratik olurdu bizce. Ayrıca, ben hâlâ danışmanların kalması konusunda ısrarcıyım -herhâlde varlar içeride- çünkü burada OHAL'i konuşurken bir olağanüstü hâl koşullarında konuşmayalım yani böyle kapıların kilitlendiği, danışmanların olmadığı, basının olmadığı. Daha demokratik bir ortamda, dediğim gibi, geçmiş iki yılı değerlendirelim...

BAŞKAN – Yok, kapılar kilitli değil, kapalı tutuyoruz kapıları, o kadar yani.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Kendi kişisel fikrimi söylüyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamam.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – ...ve önümüzdeki “en az üç yıl”ın ne olacağını beraber konuşalım.

Şimdi, öncelikle, yani bu kanun çok farklı kanunlardan oluşan bir kanun. Aslında, OHAL kanunu olarak konuşuluyor ama bununla alakası da olmayan bir sürü başka maddelerin de olduğunu görüyoruz. Aslında birçok kanunda değişikliği öngören bir tasarı. O açıdan, aslında, bu kanunun öncelikli olarak bizce de alt komisyonlarda tartışılması gerekiyor. Daha detaylı, böyle alalece getirilip hızlıca, işte, “OHAL biter bitmez yeni bir kanun getirelim.” anlayışıyla değil, daha etraflıca konuşacağımız, daha demokratik bir ortamda tartışacağımız ve önümüzdeki süreçte gerçekten toplumun, halkın, vatandaşın hakkını hukukunu savunacak bir yasayı oluşturabilirdik. Olmadı, bugün bunu konuşuyoruz.

Şimdi, biz önümüzdeki üç yılı planlarken, dediğim gibi, ilk geçmiş iki yılı konuşalım. 15 Temmuz darbe girişimi oldu ve bir olağanüstü hâl ilan edildi. Arkadaşlarımızın da belirttiği gibi, o dönemin hükümet sözcüsü Türkiye'nin çok zor bir süreçten geçtiğini, o açıdan olağanüstü hâl ilan etme gerekliliği olduğunu ama bunun çok uzun sürmeyeceğini ve bu olağanüstü hâlin topluma, vatandaşa değil, aslında devletin kendisine karşı ilan edilmiş bir olağanüstü hâl olduğunu ve sadece 15 Temmuz karışanlarla ilgili uygulamaların olacağını söyledi. Aslında, toplumun ve siyasi partilerin çoğunun da bu konuda destek verdiğini biliyoruz. Ancak gelişen süreçte aslında OHAL'de ve akabinde OHAL'e bağlı olarak çıkartılan kanun hükmünde kararnamelerde 15 Temmuz darbe girişimiyle ilgili olmayacak bir sürü başka düzenlemelerle ilgili farklı farklı düzenlemeler yapıldığını gördük. Yani kış lastiğinin değiştirilmesinden yüzlerce kanunda değişikliğe kadar toplam 32 kanun hükmünde kararname çıkartıldı, 31'i yasalastı. En son 32 numaralı Kanun Hükmünde Kararname de işte sistem değişikliğinin kanunlarda dercedilmesi üzerineydi. Biz bunu da çok tartıştık. Yani yüzlerce kanunda değişiklik yapıldı, işte, Seferberlik Kanunu'ndan Ceza Kanunu'na kadar, İl İdaresi Kanunu'na kadar yüzlerce kanunda değişiklik yapıldı ama bu bir kanun hükmünde kararnameyle yapıldı.

Şimdi, kanun hükmünde kararnamelerin -hukukçular, anayasa hukukçularımız da var burada, çok iyi bilirler ve sizler de iyi bilirsiniz- hangi konularda ve hangi sınırdı olacağı Anayasa’da çok net olarak altı çizili bir biçimde düzenlenmiştir. Kanun hükmünde kararnameler OHAL ilanıyla ilgili olacak konularda çıkartılır. Ama bizde, dediğim gibi, hiç alakası olmayan kanunlar da çıkartıldı ve yasal düzenlemeler yapıldı. Yani OHAL’le sınırlı düzenlemeler yapılmadı.

Bakın, bunların örneklerinden birkaç tane vereceğim sadece: Şimdi, OHAL’le sınırlı olanlar ve olmayanlar olarak ikiye ayıralım bu kararnameleri. Soruşturma ve kovuşturma işlemleriyle ilgili, gözaltı işlemleriyle ilgili, yakalama, arama, el koyma, tespit, dinlemeyle ilgili, kişisel verilerle ilgili, mali suçlara ilişkin tedbirlerle ilgili, yeniden ifade almakla ilgili, emeklilik onayları, göz altı süreleri, bu OHAL süresiyle sınırlı olarak değişiklikler. Tamam, doğru. Ama bunun tam tersine, yüzlerce, bakın, dediğim gibi, yüzlerce kanunda ve hemen hemen her KHK’de bazı kanunlarda değişiklikler yapıldı ve bunun yanında, kamudan ömür boyu ihraçlar yapıldı. Yani binlerce insan ama 15 Temmuzla hiçbir alakası olmayan, işte, barış akademisyenlerinden eğitim emekçilerine kadar, sağlık emekçilerine kadar, hiç 15 Temmuzla alakası, ilgisi olmamasına rağmen, daha farklı bir görüşü olduğu için, işte iktidarın muhalif bir cephesinde durduğu için binlerce insan ihraç edildi ve bu OHAL süresiyle sınırlı değil, bu insanlar hâlâ ihraç, bir daha görevlerine dönemeyecekler. Ki getirdiğimiz kanunda eğer bu teklif yasalarsa bu insanlar işlerine döndüklerinde bile oldukları yerden devam edemeyecekler. Mesela, barış akademisyenleri işlerine dönseler bile kendi okullarında devam edemeyecekler. Diyelim ki İstanbul Üniversitesinde ya da ODTÜ’de akademisyen olan, profesör olan ya da doçent olan biri -belki çok daha farklı bir şeydir, bunu küçümsemek anlamında söylemiyorum ama “akademik kariyer” diye bir şey var- akademik kariyeri hiçe sayılarak götürüp farklı bir üniversitede, orada atanmış olacak. Yani bu, bir defa en temel hakların ihlali olarak karşımıza çıkıyor. Bu, önceki dönemdeki KHK’lerle yasalaştı. Binlerce insanın pasaportu iptal edildi. Sadece kendilerinin değil, bakın, eşlerinin pasaportu iptal edildi, çocuklarının iptal edildi. İnsanlar gidip yurt dışında akademik kariyerini yapamadılar, eğer varsa orada işlerini takip edemediler. Seyahat özgürlükleri başta olmak üzere eğitim özgürlükleri gibi birçok özgürlükleri ihlal edildi bununla beraber. İşte, birçok askerin vesaire rütbesi geri alındı. Şimdi, bu kadar geniş olarak kullanılan bir OHAL yetkisini karşımızda görüyoruz ve bunun karşısında da şu anda biz diyoruz ki: Üç yıllığına başka bir yasa getirelim. Bu KHK’lerle yapamadıklarımızı yapacağımızı söyleyelim. Çünkü bu KHK’lerle birkaç şey yaptık, bir sürü yasal değişiklik yaptık, dediğim gibi ihraçları gerçekleştirdik, mal varlıklarına el koyduk, kayyumlar atadık. Bakın, bizim DDP’li belediyelerimizin neredeyse yüzde 99’una kayyum atandı ve bunların 15 Temmuzla hiçbir alakası yoktu, hiçbir alakası yoktu. Sadece iktidar, OHAL’i “Allah’ın lütfu” olarak gördü ve bizim belediyelerimize kayyum atadı. Bu, tarifi imkânsız hak gasplarına neden oldu ve işte, kayyum atandığı yerlerde de yüzlerce, binlerce insan işlerinden edildi. Şimdi, bu kadar kötüye kullanılmış bir OHAL süreci varken biz yeni bir yasa getiriyoruz. Dediğim gibi bu yasa da OHAL KHK’leriyle yapamadıklarımızı “OHAL kalkıyor” propagandasını yapacağız ama karşısında bütün OHAL yetkilerini de bu kanunda dercedeceğiz. Neyi veriyor bu OHAL KHK’si? Bir ihraç yetkisi veriyor. İhraç yetkisini de kuruma veriyor. Yani böyle bir şey kabul edilebilecek bir durum değil ki. Buna ihtiyaç nereden kaynaklanıyor? Zaten eğer bir kişiyle ilgili bir soruşturma varsa soruşturmanın sonucunda bir ceza alıyorsa bunun karşısında zaten idari olarak da belli, disiplin cezaları ya da uzaklaştırmalar veya ihraçlar olur. Yani bu kanunda bunun yer almasının nasıl bir anlam ve ehemmiyeti var anlamıyoruz.

Yine bu kanunda valilere olmayan bir yetki atfediliyor. Bu çok sıkıntılı. Bakın, biz OHAL’den önce, hiç OHAL ilan edilmemişken sokağa çıkma yasakları ilan edildi birçok ilçede, birçok şehirde ve bu sokağa çıkma yasakları da İl İdaresi Kanun’una atfen yapıldığını söylendi. Biz o dönem de bunu çok tartıştık. Orada doğru valilere gerekli tedbirlerin alınması konusunda yetkilerin verildiğini söylüyor

ama bu yetkilerin bir ilin içerisine hiç kimsenin alınmaması gibi geniş olarak yorumlanmasının hukuk açısından bir açıklaması yoktur. Ben bir hukukçu olarak da söylüyorum, çok da hukukçu var aramızda. Yani bu tedbir vatandaşın kendi iline girmesine, bırakın vatandaşı halkın seçtiği, seçilmiş, milletvekilinin şehre alınmaması kadar geniş yorumlanması ve özgürlüklere müdahale olarak yorumlanmasının bir açıklaması olamaz. Şimdi, hem o kanundaki bu yetki varmış gibi davranıyoruz, üstüne bir yetki daha veriyoruz. Belli yerlerde işte vali isterse kişiyi şehre alamıyor, isterse aracını durduruyor, arıyoruz vesaire. Bunun uygulamasını gördük. Ben kendim Cizre'ye, Şırnak'a giremedim. Yani vali, bir atanmış, karar alacak diyecek ki: Şu alana kimse giremeyecek. Yani istenmeyen kişi ilan edilecek ve belki ben olacağım kendi şehrimde giremeyeceğim; milletvekili olduğum şehre, çalışma yürüttüğüm şehre giremeyeceğim. Bunun koruması nerede burada? Yok. Peki, ben bir muhalefet milletvekili olarak nasıl güveneyim bunun bir koruması olacağına? Bana bir açıklamasını yapar mısınız? Yaşadım ben bunu, tecrübeledim, tecrübeyle sabit.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakanı sokmadılar bakanı.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Doğru söylüyorsunuz bakanı almadı. Devletin kendi Hükûmeti içerisinde yer alan bakan sokağa çıkma yasağı var diye şehre alınmadı. Bunun koruması nerede? Biz bununla ilgili itirazı nereye götüreceğiz? Biz bununla ilgili itirazlar yaptık, yok çünkü yeni bir sistem icat edildi idare mahkemesinin hâkimini bir kişi atıyor, Anayasa Mahkemesinin 15'inden 12'sini bir kişi atıyor. Peki, bunun hukuki güvencesi nerede? Biz eğer bir hukuk komisyonuysak, eğer gerçekten Türkiye bir hukuk devleti olarak kendini tanımlıyorsa bana buradaki hukuki güvenceyi açıklayın? Yok. Yani bir muhalefet açısından söylemiyorum bunu, Türkiye'nin geleceği açısından bir şey söylüyorum.

Yine KHK'lerle kısmen, geçici olarak yapılan ama burada süreklileşen bir durum var, gözaltı süreleri. Şu anda gözaltı süreleri bu kanunla on iki güne çıkartılıyor. KHK'de otuz güne başlamıştı, en son yedi artı yedi, on dört güne indirilmişti. Tek tek ileride maddelerle ilgili daha geniş konuşacağız ama şimdi düzenlenemeyen bir madde, KHK'lerle süreklileşemeyen bir madde gelmiş bu kanunda sürekli bir hâl hâline getirilmiş. Yani bu gözaltı süreleriyle ilgili olarak biz gözaltı sürecinde ki hukuksuzlukları, insanlara yapılan kötü muamelelerin, işkencelerin binlerce insan -kabul edelim etmeyelim ya da hoşumuza gitsin gitmesin- gözaltında işkenceye uğradığına dair başvurularda bulundu. Bunu da geçelim. Bakın, OHAL KHK'leriyle avukatların görüşü konusunda kısıtlamalar getirildi ve bunların bir kısmı kanunlaştı. İsterse idare otuz gün boyunca kişinin ailesiyle görüşü konusunda kısıtlama getirebiliyor. Yani velhasıl daha da uzatılabilir bu konu ama...

BAŞKAN – Maddelerde daha detaylı konuşma imkânınız olacak.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Daha detaylı da anlatacağız ama bunları görerek başlamamız gerekiyor yani eğer geneli üzerinde konuşuyorsak bunu görerek başlamamız gerekiyor.

Şimdi, bu kanunla ne alakası anlamadığım, sonradan düşünüp anladığım Savaş ve Seferberlik Kanunu'nda bir değişiklik yapılmış. Şimdi en son 32'nci OHAL KHK'sinde her yere "Cumhurbaşkanlığınca" ibaresi yerleştirilmiş ama "seferberlik" ibaresinin kaldırılması unutulmuş, onunla ilgili bir düzenleme, bununla alakası yok. Şu dikkatimi çekti: Şimdi 32'nci KHK o kadar geniş ki biz bir aydır çalışıyoruz daha detaylarını anlamaya çalışıyoruz çünkü yüzlerce kanunda değişiklik var.

Cumhurbaşkanı geçenlerde "Ben seferberlik ilan ediyorum." demişti ve çok tartışmaya neden olmuştu Cumhurbaşkanının böyle bir yetkisi yok diye. 32'nci KHK'de bu yetki verilmiş. Yani böyle bir yetkinin KHK'yle verilmesi hukuki açıdan kabul edilemezdir. Bu, bir kanunla gelir Meclise, komisyon kurulur, komisyonlarda tartışılır. Bu yetki verilmiş. Bu da yetmemiş, şimdi bu seferberliği

Cumhurbaşkanı ilan etti, bir köyde seferberlik ilan ediyorum diyecek ve bütün yetkiler askeriye geçecek, ya böyle bir şey kabul edilebilir mi? Şu anda biz bunu konuşuyoruz, bu yetki verilmiş. Peki, bunun hukuki güvencesi nerede? Yani iki yılı biz hukuk güvencesi olmadan, insan hakları çoğunlukluğu yok sayılarak, Anayasa'nın en temel ilkeleri ihlal edilerek geçirdik, en temel ilkeleri yani "OHAL'le ilgili kanun hükmünde kararname çıkartılır" ilkesi "özgürlükler konusunda en asgari dokunur" ilkesini yok sayarak bir sürü KHK çıkarttık, şimdi de bunu daha sürekli bir hâle getiriyoruz. "Buna ihtiyaç var mı?" diye sorarsanız, iki yılda yapamadığınızı önümüzdeki üç yılda ne yapacaksınız? İki yıl bu ülke OHAL'le yönetildi, iki yıl boyunca. İki yıl boyunca binlerce kurum kapatıldı, binlerce "Gündem Çocuk" aralarında olmak üzere. Şimdi, biri bana -yine kurum kapatma yetkisi veriyor- Gündem Çocuk'un niye kapatıldığını açıklasın? Gündem Çocuk çocuklarla ilgili çalışma yürüten bir kurumdu, bir çocuk kurumuydu ve ülkede o alanda çalışma yürüten teklerden biriydi diyebiliriz. Onlarca kadın kurumu kapatıldı, biri bana açıklayabilir mi niye kapatıldı diye, bir açıklaması var mı? Ama şu soyut genelgeçer ifadelerde söylemiyorum; işte terörle iltisakı vardı vesaire gibi, bunlar çok soyut yani herkes şu anda Türkiye'de tırnak içerisinde söylüyorum, attığı bildirgeden, söylediği bir cümleden, attığı bir "tweet"ten terörist olabiliyor yani bu Türkiye'de "terörist" kavramı çok geniş ve çok soyut. Bunları açıklayabilir miyiz? Yok. Ama yine aynı yetkileri veriyoruz. Peki, bunun hukuki güvencesi ne? Yani sivil toplumu ne koruyacak, bu halkı, işçiyi emekçiyi kim koruyacak? Bakın, bu iki yılda grev hakkı engellendi, grev hakkı. Grev hakkı niye engellendi? İş adamları daha iyi iş yapsın diye, büyük şirketler daha fazla kazansın diye, işçi, emekçi daha çok sömürsün diye. Peki, bana bunun başka bir açıklamasını yapabilir misiniz? Bunun 15 Temmuzla nasıl bir alakası ve ilgisi vardı? Yoktu. OHAL süresi içerisinde valileri süper yetkilerle donattık. Bu iktidar ilk geldiği zaman şunu söylüyordu, "Biz seçilmişleri atanmışlara kurban etmeyeceğiz, ezdirmeyeceğiz." ilkesiyle başlamışlardı. Vali halkın yaptığı bütün eylem, etkinlikleri yasakladı, hepsini ama çok alakasız olanları da. Yani işçinin yaptığı etkinliği yasakladı, ihraç edilenin yaptığı etkinliği de yasakladı, bizim parti olarak yaptığımız etkinliği de yasakladı, kadınların fuhşa karşı -Batman'da gördüğüm için söylüyorum- yaptığı etkinliği de yasakladı. Biz bunlardan ders almamışız, şu anda valilere daha süper yetkiler veriyoruz. Bunun bir açıklaması var mı? Yok.

Son birkaç şey söyleyeceğim ve toparlayacağım, zaten dediğim gibi daha detaylı konuşacağız.

Şimdi, burada askeriyeyle ilgili birkaç kanun maddesi var, bu kanunun içerisinde niye var biri bana açıklasın, niye var? Yani işte, o askariyenin içerisinde var olan bazı mekânlarla ilgili yapılan düzenlemeler var, niye var bu kanunda belirsiz, açıklaması yok, genel gerekçede de bununla ilgili bir şey yok.

Mesela MİT'le ilgili bir kanun maddesi var, bu niye var bilmiyoruz. MİT çalışanının uzlaşma kurumuna başvuramayacağıyla ilgili bir madde var. Bu madde bu kanunda niye yer alıyor? Tamam, zaten gizlilik, MİT zaten gizliydi, zaten birinin kara kutusuydu.

Yani dediğim gibi nereden tutsanız elinizde kalacak bir kanun. Gerçekten "Şu, bir muhalefet partisi milletvekilidir ve muhalefet ediyor." gibi algılamayın ama bu kanun Türkiye'nin geleceği açısından büyük sıkıntılar doğuracak. Zaten şu anda Avrupa'yla, dünyayla ilişkilerimiz pamuk ipliğine bağlanmış durumda. 3 madde var zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki dosyaların azaltılması üzerine ama şu anda binlerce kişi, hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine hem de Avrupa Konseyine, Birleşmiş Milletlere başvurular var. Binlerce başvuru, bunu siz de biliyorsunuz, ihraçlardan tutun kayyumlara kadar, şu anda tutuklu bulunan milletvekilleri, belediye başkanları ya da akademisyenler vesaireye kadar. Şimdi, uluslararası alanda itibarı bu kadar zedelenmesine rağmen hâlâ niye hukuk ilkelerinden bu kadar uzaklaşıyoruz, niye bir hukuk devleti olma ilkesinden bu kadar uzaklaşma iştahımız ve isteğimiz var

ben anlayamıyorum. Yani bir ülkenin ekonomisinin gelişmesi de bir ülkenin standartlarının yükselmesi de hepsi demokratikleşmeyle bağlantılıdır. Bir ülkede varsa sorunların çözümü demokratikleşmeyle çözülür. Böyle güvenlikçi politikalarla, herkesi zapturapt altına alarak, tek bir düşüncüyü herkeste hâkim kılmaya çalışarak sorunlar çözülmez, çözülmediğini gördük. Yüz yıldır Türkiye Cumhuriyeti devleti var, son kırk yılda Türkiye’de çok büyük sorunlar ve çelişkiler var ama çözüm böyle olmadı. Şimdi, biz hâlâ aynı yöntemlerle sorunu çözmeye çalışıyoruz ve kendimizi de dünyanın süper güçlerinden sayıyoruz. Hayır, süper gücü değiliz biz şu anda, üçüncü sınıf dünya ülkeleri durumuna gelmiş bir ülke hâline geliyoruz maalesef. Yani hukukun bu kadar ayaklar altına alındığı bir süreç daha yoktur, yoktur.

O açıdan benim diyeceğim o ki yine, en başa dönerek söylüyorum, daha etraflı düşünelim, gerçekten eğer Türkiye’nin geleceğiyle ilgili bir kaygımız varsa ülkeyi demokratikleştirme yönünde adımlar atalım, ülkeyi nasıl demokratikleştireceğimizi düşünelim. Bu sorunun çözümünün bu yöntemlerle olmayacağını, OHAL’i kalıcılaştırarak, bir sistem hâline getirerek olmayacağını bilelim. Zaten şu anda bir tek sistemi var yani tek bir kişinin ağzından çıkan her cümlemin kanun kabul edildiği -kararnameler böyledir çünkü- bir sistem var, bunun yerellerdeki ayaklarını da örmeyelim çünkü o tekin yerellerdeki ayağı valiler olacak, çünkü o tekin yerellerdeki ayakları yargı olacak, yargıdaki kişiler olacak. O açıdan bir daha düşünelim ve bu kanunun öncelikle geri çekilmesi ve alt komisyonlarda daha geniş değerlendirmeler çerçevesinde konuşulması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak sözlerime bir kez daha 27’nci Dönemin ülkemize, devletimize, milletimize hayırlar getirmesi temennisiyle başlamak istiyorum.

24 Haziran sonrası Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle devamında 27’nci Dönemin ilk kanun teklifini geniş bir katılımıla burada, Adalet Komisyonunda görüşmek için bir araya geldik.

Hepinizin malumu olduğu üzere ülkemiz, gerek jeopolitik gerek jeostratejik konumu itibarıyla şanlı tarihi, kültürel mirası ve yeryüzü zenginlikleriyle hedef hâlinde olan, değişik Batı güçlerinin, değişik mihrakların ezelden beri hedefi hâlindeki bir ülkedir.

Şimdi, yakın tarihimizde hiçbir askerî teşebbüs, hiçbir hain darbe girişimi bu FETÖ darbe girişimi kadar acımasız olmamıştır. O gün Ankara ve İstanbul başta olmak üzere Türkiye’nin değişik yerlerinde asker üniforması giyimli birçok şeytan, terör örgütü mensubu Türk devletini milletiyle beraber teslim almak istemiştir. Türkiye Cumhuriyeti devletinin Hükümetini sona erdirmek ve anayasal düzeni değiştirmek gayesiyle vahşi bir girişim, vahşi bir eylem başlatmıştır ama Türk milletin ferasetiyle ve yerli ve millî asker ve polis girişimleriyle bu hain darbe girişimi sona erdirilmiştir ve Türk milleti, kahraman milletimiz mukaddesatına sahip çıkmış ve bu hain FETÖ darbe girişimine müsaade etmemiştir. Tarihimize en kara gün olarak giren o zulüm gecesinin ardından 21 Temmuz 2016 tarihinde başlayan olağanüstü hâl uygulamaları yaklaşık iki yıl sürmüş ve 18 Temmuz itibarıyla sona ermiştir.

Bir yandan FETÖ/PDY, PYD terör örgütüyle mücadele eden Türkiye bir yandan da PKK’nın belini kırmak için büyük bir çaba ve gayretin içerisinde olmuştur. Nitekim bu hain terör örgütlerinin finans kaynakları kurutulurken diğer yandan da kahraman güvenlik güçlerimiz marifetiyle, onların özverili çalışmaları, çabaları ve mücadeleleriyle terör örgütüne büyük darbeler indirilmiştir. Bu kapsamda 2017 yılında 3.239 PKK, KCK üyesi, 3.777 DAESH mensubu etkisiz hâle getirilirken içinde bulunduğumuz 2018 yılında şu ana kadar 2.500’ün üzerinde gerek yurt içinde gerekse sınırlarımızın hemen yanı başında operasyonlar gerçekleştirilmiştir. Keza, tüm bunların yanı sıra Afrin’de çok sayıda terörist

yine güvenlik güçlerimiz tarafından da yok edilmiştir. Bugün hâlen Türkiye’de 120’nin üzerinde terör örgütü bulunmaktadır.

Yani burada arkadaşlarımız olağanüstü hâlin ve sonraki sürecin yarattığı tabloyu konuşurken, yasanın tümü hakkında konuşurken Türkiye’nin hâlen bir ateş çemberi içerisinde olduğunu, 120’yi aşkın terör örgütüyle mücadele ettiğini, burada hâlen -daha dün itibarıyla bir Özel Harekât polisimiz şehit olmuştur- daha dün bir şehit verdiğimizizi unutarak sanırım meselelere yaklaşıyorlar. Oysaki Türk coğrafyası öteden beri bir terör coğrafyası hâline getirilmeye çalışılmış ama devletin öteden bugüne kadar vermiş olduğu mücadele büyük sonuçlar vermiş olmasına rağmen terörün kökü bütünüyle kazanmamış. İnşallah bu mevcut Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi ve Parlamentonun alacağı inisiyatifle de terörün kökü kazanacaktır, ondan hiçbir şüphemiz, endişemiz yoktur. Milliyetçi Hareket Partisi hepinizin bildiği üzere misyonu itibarıyla kurulduğu günden beri Türkiye’de hiçbir terör örgütü faaliyetinin başarılı olmaması konusunda gerekli çabayı göstermiş, gerek geçmiş hükûmetlere gerekse daha evvelki hükûmetlere terörün kökünün kurutulması hususunda her türlü desteği Türkiye Büyük Millet Meclisinde vermiştir ve bundan sonra da vermeye devam edecektir.

Değerli Komisyon üyeleri, malumlarınız olduğu üzere Milliyetçi Hareket Partisi olağanüstü hâlin gerek PKK gerek FETÖ, PYD ve gerekse diğer terör örgütleriyle mücadele kapsamında devamından yanadır. Nitekim iki yıllık süre zarfında FETÖ terör örgütü üyelerinin darbe girişimine yönelik bireysel davalar dışında 289 ana dava açılmış, bu davalardan 195’i karara bağlanmış, 94 davada da yargılamalar hâlâ sürmektedir. Tamamlanan ana davalardan 2.381 sanık hapis cezasına çarptırılmıştır. Bunlardan 1.624’ü ömür boyu, 734’ü ağırlaştırılmış müebbet, 890’ı müebbet, diğer 757 sanık ise on bir ay ile yirmi yıl arasında değişen hapis cezalarına mahkûm edilmiştir.

Sayın Genel Başkanımızın da geçtiğimiz günlerde belirttiği üzere, FETÖ’yle mücadele sadece adli ve idari süreçlerin tahkimi ya da güvenliğin dönemsel icrasıyla sağlanamayacaktır. Devlette stratejik bir bakışın oluşması, ufuk ötesini görebilen bir şuurun varlığıyla beraber bu mücadelenin devam etmesi acil ve temel bir zorunluluktur. Bu yüzden, 18 Temmuzdan sonra sona eren OHAL’in ardından terör örgütleriyle etkin mücadele edilebilmesi bakımından parti olarak bize göre bazı güvenlik tedbirlerinin uygulamada devam etmesi hayati zorunluluktur. Bazı kavramların altına sığınarak, “barış” “humanizm” “kardeşlik” gibi ifadelerin altına sığınarak bazı terör unsurlarının bu tip ifadelerin altında farklı bir faaliyetin içerisinde olduklarını devletin bütün güvenlik kurumları, hatta açık istihbarat kaynakları, bütün basın, hatta bütün milletimiz de bilmektedir. O yüzden, bu tür sihirli kelimelerin altına sığınanlara da, bu tip eylem ve söylem içerisinde olanlara da müsaade etmemek, bunun önüne geçmek, bununla ilgili gerekli tedbirleri almak da son derece önemlidir.

OHAL sonrasında terör örgütleriyle güçlü bir şekilde mücadele sürecinde herhangi bir sorun oluşmaması, yargılama süreçlerinde olumsuz durumların ortaya çıkmaması, Allah korusun, benzer bir kalkışma hâlinde veya çeşitli terör olaylarında devletin etkin bir şekilde müdahale edebilmesi için önümüzdeki teklif hazırlanmış ve Komisyonumuza bildirilmiştir. Komisyonumuza gelen bu teklifle esasen OHAL sonrası dönemde terörle mücadelenin her alanında görev yapan kamu görevlilerini yasalarla korumak, onların bu mücadelelerini yine yasalarla desteklemek zorundayız. Bu mücadeleyle terörün belini el birliğiyle kırmak ve onları topyekûn kazımak zorundayız, bizler birlik ve beraberlik içerisinde de bunu başarabileceğimize inanıyoruz.

Ben hem usul ekonomisi açısından hem de sizleri çok fazla yormamak adına sözlerimi fazla uzatmadan teklifi Milliyetçi Hareket Partisi olarak tümüyle desteklediğimizi ifade ederek Komisyonumuzda olgunlaşacağını ve terörle mücadeleye önemli katkılar sağlayacağını düşünüyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan bir mazereti olduğunu söyledi herhâlde.

Buyurun Sayın Bakanım, size söz veriyorum şimdi.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

24 Haziran seçimiyle birlikte başlayan yeni dönemin ülkemize, demokrasimize hayırlı olmasını diliyorum. Özellikle Adalet Bakanı olarak da çok önemli bir ihtisas komisyonu olan ve ülkemizin demokratik hayatına, hukuk hayatına önemli katkıda bulunacak Adalet Komisyonumuzun çok değerli üyelerine de başarılar diliyorum. İnşallah bu dönemde de Bakanlık olarak hem her türlü desteği sizlerden göreceğimize hem de bizlerin de her türlü desteği vereceğimize inanıyoruz.

Yeni dönemin öne çıkan en önemli yeniliklerinden birisi, bu dönemde artık Hükümet tasarısıyla değil, kanun teklifiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin asıllığı ve yasama fonksiyonunu icra eden tek merci olmasıdır. Bu, yeni sistemin patronunun da esasen milletin vekili olması anlamında çok önemli bir değişimdir. Bugün de işte bu sistemin ilk adımını atıyoruz; çok değerli milletvekili arkadaşlarımızın, AK PARTİ grup başkan vekillerimizin verdiği ilk kanun teklifi üzerine değerli komisyon müzakere ediyor. Bu dönemde bütçe dışında artık Hükümet tasarıları olmayacak ve milletvekillerimizin doğrudan hazırladıkları ve Meclisimizin kabul ettiği kanunlar icra edilecek. Ben de bu sürecin inşallah hayırlı olmasını diliyorum. Bugün, 21 Temmuz 2016 tarihinden itibaren iki yıldır uygulanmakta olan olağanüstü hâl döneminden olağan geçiş döneminde ihtiyaç duyulan yasal düzenlemeler hakkında da verilen bu teklifin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iki yıl önce tarihimizin en büyük ihanetlerinden birini, bir darbe girişiminin de ötesinde bir işgal girişimini, FETÖ alçak terör örgütünün ihanet girişimini, işgal girişimini, darbe girişimini hep beraber yaşadık ve bu ihanet girişimine karşı bütün milletimizin cansiparane gayretiyle, mücadelesiyle bu işgal girişimi 15 temmuz gecesi büyük bir demokrasi kahramanlığıyla sona erdirilmiştir, durdurulmuştur. Bu vesileyle, şehit olan 251 vatandaşımızı ve gazi olan 2.194 vatandaşımızı ben hayırla, rahmetle, minnetle yâd ediyorum.

Değerli milletvekilleri, yüce Meclisimizin ikinci kez “Gazi” unvanı aldığı 15 Temmuz takiben, hatırlanacağı üzere Anayasa’nın 120’nci maddesi uyarınca 21 Temmuzdan itibaren olağanüstü hâl ilan edilmesine karar verilmişti. Elbette olağanüstü hâl rejimi istisnai ancak meşru bir yönetim biçimidir, anayasal bir müessesedir. Usulü, şekli, şartları ve sınırları Anayasa’da açıkça düzenlenmiştir ve tüm bu düzenlemelere uygun bir şekilde bu iki yılda hem Meclisimiz hem Hükümetimiz tarafından Anayasa’ya uygun şekilde bu süreç yönetilmiştir. Anayasa’daki bu imkân devletin varlığına, hayatiyetine yönelen tehlikelerin bertaraf edilmesi ve alınması gereken zorunlu ve gerekli tedbirlerin alınmasına matuf olarak düzenlenmiştir. Bu âdeta devlet için bir meşru müdafaa hâli olmuştur. Bu zorunluluk ortaya çıktığında Millî Güvenlik Kurulunun da tavsiye kararı dikkate alınarak Bakanlar Kurulunca olağanüstü hâl ilanına karar verilmekteydi ve bugüne kadar toplamda 7 kez olağanüstü hâl uzatılmıştır. OHAL uygulamasının sosyal ve ekonomik düzen üzerindeki sınırlayıcı yetkileri asgari seviyede tutulmuş, vatandaşlarımızın da günlük hayatını olumsuz olarak etkilememesi için büyük bir hassasiyet gösterilmiştir. Bu süreçte 32 ayrı kanun hükmünde kararname yayımlanmıştır ve bu kanun hükmünde kararnameler de Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına, tasvibine derhâl sunulmuş ve Meclisimiz tarafından da kanunlaştırılmıştır. Yine, OHAL kararnameleriyle etkilenen tüzel ve gerçek kişilerin itiraz ve başvuru yolu olarak müracaat etmesi adına bir OHAL işlemleri komisyonu kurulmuştur. Bu, yine Hükümetimizin OHAL sürecinde de asla hukuktan vazgeçilmemesi anlamında çok önemli bir tasarrufu olmuştur ve bu işlemler, bu

kararnameler idari olarak OHAL Komisyonuna bir itiraz müessesesi getirmiştir, ayrıca yargı yolu kapalı olan bu işlemlere karşı, bu tasarruflara karşı yargı yolu da açılmıştır. Böylece hak arama yolları da bu süreçte açık tutulmuştur.

Değerli milletvekilleri, elbette iktidara geldiğinde ilk olarak bölgesel olarak uygulanan bir OHAL'i ortadan kaldıran AK PARTİ Hükümetinin olağanüstü hâl ilanı keyfekeder bir tercih değildi, bu bir zaruretti, bir mecburiyetti. Darbe teşebbüsüne hızlı ve etkili cevap vermek, güvenlik tehditlerini bertaraf etmek, devleti saran kanserli hücreleri temizlemek için düşünülmüş bir çareydi. Bu, anayasal bir yetki, bir görev olduğu kadar, aynı zamanda bir sorumluluktan ve tıpkı her vatandaşımızın anayasal düzeni koruması nasıl bir görevse, bir zorunluluksa bu çerçevede alınan tedbirler yapılmıştır. Ancak, bu süreçte ne özgürlükler güvenliğe ne güvenlik özgürlüğe asla feda edilmemiştir. Yine, olağanüstü hâl döneminin bu sürecinde de getirilen bu imkânlarla başta FETÖ olmak üzere diğer terör örgütleriyle de etkin ve hızlı bir mücadele sürdürülmüştür. Devletin yaklaşık son kırk yılında sinir uçlarına kadar nüfuz eden bir casusluk organizasyonunu, bir terör örgütünü bünyemizden temizlemek başka türlü mümkün olamazdı ve bu mücadelede iki yıllık süre içerisinde önemli mesafeler alınmıştır. Türkiye iki yıllık OHAL tecrübesiyle yaralarını büyük ölçüde sarmış, toparlanmış ve güç kazanmıştır. Ve yine esasen olağanüstü hâl uygulamasının devamına imkân tanıyan anayasal zemin, hukuki araçlar bugün de varlığını korumaktadır ancak olağanüstü hâl döneminin uzatılmasına ihtiyaç duyulmamış, bu sebeple de Hükümetimiz tarafından bu yönde bir adım atılmamıştır. Bildiğiniz gibi, seçim döneminde de Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından olağanüstü hâlin artık uzatılmayacağı, mevcut uzatma süresinin bitimini takiben kaldırılacağı açıklanmıştır. İhtiyaçlar doğrultusunda daha önce 7 kez uzatılan olağanüstü hâl dönemi bugün böylece sona ermiş bulunuyor.

Bugün çok önemli bir gün, önemli bir başlangıçtır. Olağanüstü hâl ilanına karar verdiğimiz ilk gün, amacımızın bugüne ulaşmak olduğunu beyan etmiştik. Demokratik düzenin, hak ve özgürlüklerin başlıca düşmanı olan terörle etkin mücadeleyi aynı zamanda bir hak ve özgürlük mücadelesi olarak da gördüğümüzü söylemiştik. Bugün bu anlamda, özgürlükleri ve hakkı genişletmek, hukuka, demokrasiye saygıyı daha da pekiştirmek için kararlı bir başlangıç noktasındayız.

Olağanüstü hâl döneminin vatandaşlarımız üzerindeki kısıtlayıcı etkilerini asgari seviyede tutma yönündeki başarımıza rağmen, bu kararla birlikte, en başta OHAL'in psikolojik etkilerini de ortadan kaldırmış olacağız. Bu yeni dönemde ekonomimiz de moral bulacak, yerli ve yabancı yatırımcıların ülkemize güveni de artacaktır. Yeni dönem, reform ve atılım dönemi olacaktır. Türkiye'nin olağan döneme geçiş kararı, 24 Haziranla birlikte attığımız yeni sisteme ilişkin iddia ve öngörülerin de bir ispatıdır. Yeni sistemle birlikte Türkiye güç kazanacak demiştik, daha güçlü demokrasi, daha geniş özgürlükler, daha adil toplumsal, ekonomik ve siyasi düzen için bir milat olacak diye söylemiştik. İşte iki yıllık zorunlu bir OHAL uygulamasını takiben Türkiye'nin olağan döneme geçiş imkânını bugün yakalamış olması da elbette şaşırtıcı veya tesadüf sayılmamalıdır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; sözlerimi toparlarken olağanüstü hâl döneminin sonlandırılmasının terörle mücadelemizin bittiği anlamına gelmeyeceğini buradan ifade etmek isterim. Türkiye'yi diz çöktürmek isteyen terör örgütleriyle mücadelemiz kararlı biçimde sürecektir. Komisyon gündeminde bulunan teklifin de olağan döneme geçiş sürecinde bu amacı sağlamak için hazırlandığı anlaşılmaktadır. Benzer bir tecrübeyi yaşayan Fransa da olağanüstü dönemden olağan döneme geçişte terörle mücadele mevzuatını gözden geçirmiş, ihtiyaç duyduğu mekanizmaları olağan döneme yine yansıtmıştır. Ülkemiz çok daha özel, çok daha çetin bir tecrübenin içinden geçmiştir, geçmektedir ve terörle mücadelemizin olağan dönemde de aksamadan, kararlı biçimde sürdürülmesi için benzer bir adımın atılmasına ihtiyaç duyulduğu ortadadır.

Bu çerçevede hazırlanan teklifle geçiş döneminde ihtiyaç duyulacak bazı mekanizmalar geçici olarak ihdas edilmekte, yine mevzuatta var olan bazı yetkiler somutlaştırılarak yeniden düzenlenmektedir. Yine teklifle, itirazları OHAL Komisyonu tarafından kabul edilen kişilerin göreve geri dönüşleri ve mali haklarının düzenlenmesi, AIHM önünde dostane çözümle sonuçlanan dosyalarla ilgili iadeimuhakeme hakkının verilmesi gibi hak ve özgürlükleri güçlendiren konu başlıkları yer almaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; terörün kanlı ve kirli yöntemleriyle devletimizin istiklalini kısıpca almaya, milletimizin istikbalini biçimlendirmeye yeltenenler geçmişte başarıya ulaşamamıştır, bugün de gelecekte de asla başarıya ulaşamayacaklardır. Türkiye, yüzleştığı bütün meydan okumalara cevap verecek güçtedir. Kaynağı, etiketi, türü ve özel amacı her ne olursa olsun terörle mücadeleimiz hukukla ve hukukun sınırları içinde kararlılıkla devam edecektir. Bir hukuk devleti olarak bizi bağlayan sınırlar Anayasa ve hukuktur, uluslararası hukukun getirmiş olduğu evrensel ilkelerdir ve buna elbette riayet etmeye devam edilecektir. Bunlar bizim için olmazsa olmazlarımızdır.

Bu mücadelede Meclisimizin bugüne kadar verdiği ve bundan sonra vereceği güçlü desteğe şükran borçluyuz. Komisyon gündemindeki bu teklif, terörle mücadelede bakanlıklarımızın, kolluk teşkilatlarının ve adli mercilerin ihtiyaçlarına cevap veren düzenlemeleri içermektedir. Bu sebeple, teklifte öngörülen düzenlemeleri Hükümet olarak olumlu bulduğumuzu beyan ediyor, kanunlaşması sürecinde katkı sunan Komisyonumuzun bütün değerli üyelerine ve Gazi Meclisimizin bütün milletvekillerine de şimdiden teşekkür ediyorum, hepinize saygı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli üyelerimiz; hatip arkadaşlar taslağın ayrıntılarına girdikleri için ben o konuyu uzatmak istemiyorum fakat işaret etmek istediğim husus, Sayın Adalet Bakanımızın geçenlerdeki bir konuşması bizi umutlandırmıştı. Yıl sonuna kadar FETÖ davalarının sonuçlanabileceğini düşündüğünüzü söylemişsiniz. Bu, normalleşme adına önemli bir gelişme olabilir diye düşünmüştüm. Yine, Meclis Başkanımız Atatürk’ün huzurunda “Hak ve hürriyetlerin geliştirilmesinin amansız takipçisi olacağım.” dediğinde de bir nebze umutlanmaya çalışmıştık. Bu devlet yapımız, başkanlık sistemi ya da Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi kurulmadan önce, çok iyimser ifadelerle, sistemin güçler ayrımına dayalı olduğu söylenmiş, hürriyet ve özgürlüklerin daha da geliştirileceğine dair adımlar atılmıştı, söylemler bu şekildeydi fakat geldiğimiz noktada erklerin birleştiğini, hak ve hürriyetlerin giderek kısıtlandığını görüyoruz.

Terörle mücadeleye saygı duyuyoruz. 15 Temmuz hain darbe girişimi hem siyasi birliktelik hem halkın büyük özverisiyle sonuçlanmıştır, bu darbe tehlikesi bertaraf edilmiştir ve bugün de böyle bir örgütün darbe yapma tehdit ve tehlikesi neredeyse kalmamıştır, hatta hiç kalmadığını hepimiz de bilmekteyiz. Türkiye darbelerle imtihan olmuş bir ülkedir. İki yıl önce 15 Temmuz’a karşı halkın ve siyasetin aldığı tavır da artık Türkiye’de hiçbir surette darbe yapılamayacağını en önemli delil ve karanesidir. Hâl böyleyken tehdit uyarılarıyla istenilen bir sisteme doğru gidildiği tehlikesini yaşıyoruz. Bu nedir? Güçlerin birleşerek, hürriyetlerin kısılararak, otoritenin artırılarak tek yönetim anlayışına doğru bir gidiş için bahane edilmemelidir, en büyük kaygımız ve endişemiz odur. Türkiye’nin başını ağrıtan terör tabii ki ortadan kaldırılmalıdır ama dünyayı incelediğimiz zaman, Türkiye’deki konjonktürü incelediğimiz zaman, Türkiye’nin başına terörün en çok bela olduğu dönem, yine icranın güçlendirdiği 12 Eylül Anayasası’nın oluşturduğu iklimden neşet etmiştir. O iklim her türlü terör batağının iklimi hâline gelmiştir çünkü Türkiye’deki özgürlükler daha da kısıtlanmıştır, yetkiler yukarıya doğru alınmıştır, merkezî bir sistem, işlemeyen bir devlet yapısı hâline gelmiştir. İcrayı güçlendirmek adına

ve bugünkü sistemin, bugün yaratılmak istenen sistemin de Türkiye'deki en yakın örneği diyebiliriz çünkü "Türk tipi" dediğimiz sistemin... 1920'ye baktığımız zaman, ilk Meclisimize, tam da Meclisin çok güçlü olduğu bir sistemdir hükümet sistemi, Atatürk'ün Başkanı olduğu Meclis hükümet sistemi tam da Meclisin güçlü olduğu bir sistemdir. O Meclis ki hem Kurtuluş Savaşı'nın karargâhı olmuştur hem Kurtuluş Savaşı'nı vermiştir hem mücadeleyi kazanmıştır, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmuştur ve Türkiye'nin anayasasını yapacak güce erişmiş bir Meclistir ve Başkomutanlık yetkisini de üç aylık, üç aylık zoraki vermiştir "Bu, diktatörlüğe götürebilir." diye. Sonraki parlamenter sistemlerin de hiçbir örneği olmamasına rağmen bugünkü cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, korkarım, devletin merkezileşmesi, hantallaşması ve bürokrasiye olan güvensizlikle işlememe ihtimalini ortaya çıkarabilir.

Benim belirtmek istediğim şudur: Darbeler bizden ne götürür, niye korkuyoruz? Darbeler şunu götürür: Bir, darbe hukukunu getirir. O darbe hukuku adaletimizi alır, hukukumuzu alır, hukuk güvencemizi alır, özgürlüklerimizi alır. Eğer biz iç, dış düşman ve darbe tehdidi altında bunları yavaş yavaş yok etmeye başlarsak tam da bir darbe iklimini yaratmış oluruz. Ben, doğrusu, normalleşme adına adımları tercih ederdim ama bugün OHAL tabii ki bir haktır, anayasal bir haktır fakat bütün dünya anayasalarında çok dikkatli, üç aylık, dört aylık süreçlerle verilebilen, hele seçim dönemlerinde eşitlik ve adaleti bozmaması bakımından hiç uygulanmayan, çok sınırlı verilebilen haklardır. Türkiye'de olduğu gibi "Bizim düşmanlarımız var ve şurada, hemen arkada darbe tehdidi var." diyerek bunu hem iki yıl boyunca uzatıp hem de üç yıl daha ortaya çıkaramayız. Bu, bir darbe iklimini, kötü bir iklimi uzatmak demek olabilir. Burada bürokrasiye çok güvenebiliriz, bürokrasi dilediği gibi bunları görevden alsın. Aldıkları, vatandaşımızdır; doğrudan "FETÖ'cü", "terörist" diye itham edebilmek için yargı kararı gerekir, hüküm gerekir. Dünyadaki sistem de budur, evrensel hukuk da budur. Bugün şu denebilir: "Biz bu yasayı yapıyoruz ama teröristler için, sen niye rahatsız oluyorsun?" Bugün, 135 bin kişi işinden oldu, ailesiyle beraber mağduriyetini hesap ettiğimiz zaman yüz binlerce kişiye tekabül eder. Bunların içinden acaba ne kadar terörist çıkar dersiniz? Yargılamalar -Sayın Bakanımın dediği gibi- yıl sonunda sonuçlandığında on bin çıkar mı, 5 bin çıkar mı? Kuşkularım var. Demek ki bunun 10 binlercesi beraat edecektir ya da bunların suçsuz olduğuna karar verilecektir. Peki, onların yaşadığı mağduriyet, ailelerinin yaşadığı mağduriyet... O bakımdan, "Yapılan yasaları biz sadece teröristler için yapıyoruz, sade vatandaşımız rahatsız olmasın." diyemeyiz çünkü Türkiye gibi çok kolay ayrışan, çok kolay kamplaşan, birbirine düşman olan ülkelerde ortaya koyduğunuz bürokratlara da çok güvenemezsiniz çünkü o bürokratlarınız da siyasi iradeye, hele hele bu kadar güç kazanmış siyasi iradeye yaranmak için, ona yakın durabilmek için, rahatsız etmemek için eylemlerde bulunacaktır. Bunun teminatını veremezsiniz çünkü bu ayrışmadan, bu kamplaşmadan onlar da etkilenecektir, diğer muhalif çevreleri ya da sizin gibi düşünmeyen yurttaşlarımızı rahatsız etme ihtimalleri çok büyüktür. Onun için, halkımızı potansiyel suçlu göremeyiz.

Daha kucaklayıcı, daha demokratik bir hukuk devletine gidebilmek, şu iklimi, darbe iklimini ortadan kaldırabilmek için normalleşme adına adımlar atmamızı tercih ederiz İYİ PARTİ olarak. Terörle ilgili her makul ve mantıklı yasada tabii ki yanında olacağız Hükûmetin ama "Hemen şu kapının arkasında tehditler var, iç düşmanlarımız, dış düşmanlarımız var." diye korku içinde bu ülkeyi yaşatıp potansiyel tehdit ve tehlike görerek bu ülkeyi adaletten, hukuktan ve hukuk devleti ilkelerinden mahrum etmeyelim. Ben kırk yıldır siyasetin içindeyim ve bir demokrasi iklimini hâlâ görememiş olmanın, her yapılan anayasada bu iklimin gelişmemiş olmasının bir hukukçu olarak, siyasetçi olarak hep ızdırabını yaşadım. Zannetmeyin ki normalleşme sürecine girildiğinde bu terörle mücadele edilmeyecek, çok daha iyi mücadele edilebilir çünkü artık çok tedbirli, çok iyi yetişmiş personelimiz var ama bürokrasiye de güvenmezsek ya da sadece kendimizden olan bürokrasiye güvenirsek, devlet yapısını dünyadaki ademimerkeziyet, yerelleşme gelişmelerinin aksine tamamen merkeze çekersek

bu devlet düzenini de kolay kolay işletemez hâle geliriz. İşlemeyen bir devlet düzeninde, adaletsiz ortamlarda, benim söylediğim, çekindiğim, terör iklimini barındırmak daha kolay olur, bu iklime hizmet eder diye kaygılarım ve korkularım vardır.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Gruplar adına her gruptan birer kişiye söz verdik, şimdi sırayla...

Başkan...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Efendim, müsaade ederseniz kısa bir...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben daha önce söz istemiştım ama...

BAŞKAN – Yok, şimdi, gruplara söz verdik, ondan sonra üyelerimize söz vereceğiz, ondan sonra diğer arkadaşlara söz vereceğiz. Grup başkan vekillerine öncelik tanıyacağımı da baştan söylemişim zaten.

Buyurun Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, yeni görev dağılımı yapmış olan Komisyonunuza, başta sizin şahsınızda Komisyon Başkanlık Divanına, Komisyonun bütün üyelerine, yeniden görev alan Sayın Bakana, teklif sahibi olarak burada bulunan sayın grup başkan vekiline, Komisyona tüm partilerden ilk kez seçilerek katılan arkadaşlarımıza ve geçmiş dönemlerden devam edenlere, 24'üncü Dönemde birlikte olup, ara verip bu dönem tekrar birlikte olduğumuz bütün arkadaşlara hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, yeni bir dönemde Anayasa değişikliğinden sonra yapılmış olan ilk seçimle, 600 kişiyle oluşmuş ve iki farklı tezin tartışıldığı, sonunda bir tanesinin bir Anayasa değişikliğiyle ve ardından yapılan seçimle bugün Mecliste bunu savunan 2 partinin toplamının çoğunluğu elde edebildiği bir yerde ilk komisyon deneyimi bu. Bu açıdan hem tarihidir hem önemlidir ama bazı soruların cevaplanması, bazı uygulamaların -ilerde yazılı uygulamalardan daha önemli hâle gelecektir yerleşik uygulamalar- ilk yaşandığında usulen tartışılması ve bu konuda partilerin görüşlerini tutanaklar vasıtasıyla da olsa ileriye doğru bırakmaları son derece önemli.

Bu anlamda, biz zaten parlamenter sistemi, parlamenter sistemde ülkeyi yönetecek olan bakanların Parlamento içerisinden çıkmasını, gerekirse dışarıdan da atanabileceğini, Parlamente karşı sorumlu olmalarını, yasama faaliyetleri sırasında kanun tasarısı ve teklifinin müştereken ve ihtiyaç duyulduğu şekilde uygulanmasını, eğer sunulan Hükümetten gelen bir kanun tasarısıysa ilgili bakanın bulunmasını ve savunmasını savunuyoruz, o sistemi savunuyoruz. Biz bu sistemin, tersine, “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” olarak adlandırılan sistem değişikliğinin, pek çok sakıncasıyla, bunun çok ötesinde, rejim açısından tehditler oluşturan bir yaklaşım olduğunu söyledik; ama tezin taraftarları, gerçek kuvvetler ayrılığının böyle sağlanacağını, bundan sonra kanun tasarısı diye bir şey olmayacağını, kanun tekliflerinin milletvekilleri tarafından hazırlanacağını, yasama tekelinin ortadan kalkmadığını, aksine belirginleştiğini, bakanlıklarla ilgili düzenlemeler ve yürütmenin düzenleme yapma yetkisinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle sınırları çizilmiş, ortaklaşa olabilecek yerlerde de Meclisin o anlamda üstün olduğunu ifade eden açıklamalarda bulundular. Bugün buna göre yetki almış bir Meclisteyiz, buna göre oluşmuş bir Komisyondayız. Ben Sayın Bakanın birikimiyle, tecrübesiyle, geçmiş bilgileriyle Komisyonda olmasından hiçbir rahatsızlık duymam, Cumhuriyet Halk Partisi olarak duymayız ama şunu bir belirginleştirmek gerekiyor: “Sadece yemin edecek bakanlar ve bakanlar tam bir kuvvetler ayrılığı ilkesi içinde artık Mecliste bulunmayacaklar.” derken bugün Sayın Bakanı -Komisyon

Başkanının yetkisiyle, herhangi bir yasama yaparken kaliteli yasama yapmak için deneyiminden, bilgisinden, birikiminden, akademik kariyerinden yararlanmak istediğimiz bir akademisyen, bir sivil toplum örgütü, bir meslek örgütü veya kaliteli yaşamaya katkı yapabilecek birikimde birisini nasıl çağırırıyorsa- geçmiş dönem Parlamento içinden çıkmış, bu dönem yürütmeye değil yasamaya talip olmuş ancak daha sonra yürütmenin başı tarafından yürütmeye görevlendirildiği için milletvekilliği görevi anayasal olarak sona ermiş birisi olarak kuvvetler ayrılığıyla ilgili kuvvetli tezleriniz ortada duruyorken buraya kaliteli yaşamaya katkı sıfatıyla davet edilerek mi geldi? Anayasa'nın amir hükmüne rağmen gerekli İç Tüzük değişiklikleri tamamlanmadığı için, Anayasa'ya uyumlaştırılmamış İç Tüzük'te bakanların komisyona katılma imkânı varken, tırnak içinde, o açıklıktan yararlanarak mı geldi? Yoksa böyle önemli konular görüşüldüğünde elbette sayın bakanlar gelmelidir ve her ne kadar Meclise karşı sorumsuz da olsalar gelip burada katkı yapmalıdır, bu da bizim zaten sizin dediğimize karşı... "Tam kuvvetler ayrılığı" dedik ama kuvvetlerin oluşumunda Parlamentoyu oluşturan iradeyle, örneğin 1'inci partinin milletvekillerinin aday gösterilmesini oluşturan iradeyle yürütmeyi oluşturan irade aynı şahsiyete, aynı liderliğe karşılık geldiğinden zaten biz bunu bu kadar ayıramazdık, ayırsak ayırsak bu kadar ayırıyoruz, buna ihtiyacımız var noktasında mıdır bunu bir netleştirmek lazım.

Altını çiziyorum, biz arzu ederiz ki parlamenter sistemde bakanlar Meclisten çıksın, Meclise karşı sorumlu olsunlar, burada bulunsunlar, teklif sahibi Hükümetin kanun tasarılarında burada bulunsunlar, savunsunlar.

"Kaliteli yasama için çağırdık." dersiniz bu entelektüel bir tartışmadır, bu farklı bir tartışmadır, bir usul ihdası olabilir ama elbette o anlamdaki bir davete icabet de önemlidir, bu konuşulabilir ama bunu nereye oturtuyoruz, bunu bir görmek lazım, bu ilk toplantı ve iddialar var önceden ve bu devam edecek. Örneğin, sadece ve sadece bütçe kanunu teklif edeceklerini bildiğimiz hâlde yürütmenin, bütçe kanunu yolladıklarında gelip burada bakanların bakanlık bütçelerini savunup savunmayacakları açık değil. O bir tartışma konusu. Ama bu durum ortaya konulan tezle çelişen bir durum. Buna karşı üretilecek veya bakanın burada bulunmasını savunacak argümanları duymak isteriz. İç Tüzüksel bir geçiciliğe dayandırılarak mı? Zaten kuvvetleri bu kadar ayıramayız, elimizden gelen budur, böyle olacak yoksa bakanın olmadığı yerde teklif sahibi bundan sonra... Aslında eğri oturalım doğru konuşalım, bizim teklifler aslında bakanlıklarda hazırlanacak işler, onlar buraya gelecek, şeklen milletvekillerimize imzalar attıracağız ama bakanın olmadığı, üst düzey bürokratların olmadığı yerde şekli imzaların... Bu tasarı için söylemiyorum, imza sahipleri üstüne alınmasınlar, "Sözümüz Meclisten dışarı." diyelim ama bizatihi Meclisin içindeyiz, bu sözler direkt de Meclisten içeridir ama şöyle kanıtlar da bıraktınız: Eğer sıra sayısını önce alırsa bu 1 numaralı kanunu olacak bu Meclisin, 1 numaralı sıra sayısını alacak. Peki, 2 numaraya aday olan yerde neyi görüyoruz? Bülent Turan'ı görüyoruz. Sayın Bülent Turan, mevkidaşım, çıktı ve bir açıklama yaptı. Açıklamasında gazeteciler görevlerini yaptılar ve sordular, dediler ki: "Sayın Grup Başkan Vekilim, bedelli beklentisi var, ne olacak?" Sayın Bülent Turan'ın açıklamasında bir cümlede iki tane çok önemli durum var. Cümle 1: "1 Ekime kaldı, kapsamlı bir çalışma gerekmektedir, bu konuyu 1 Ekimden sonra Meclis gündemine taşıyacağız, o konuda çok kapsamlı bir çalışma yapılması gerekiyor. Şu aşamada mümkün değil, şu aşamada terörle mücadelede boşluk oluşacak, onu yapıp kapatacağız Meclisi." Eyvallah Sayın Turan. On dokuz saat yirmi beş dakika sonra Sayın Turan televizyonların karşısında. Aynı yerde, dekor değişmemiş, bir tek kravat değişmiş ve Sayın Bülent Turan'ı dinliyorsunuz, kulaklarınıza inanamıyorsunuz, diyor ki: "Aslında 1 Ekime bırakabilirdik ancak Sağlık Bakanlığımız ve Gençlik ve Spor Bakanlığımızın kendileriyle ilgili yapmış olduğu önemli çalışmaları bir torba hâline getirdik, bu torbanın içine bedelli askerlik düzenlemesini de koymak suretiyle torbayı sevk ediyoruz, çıkaracağız."

Şimdi, Sayın Bülent Turan -Sayın Mehmet Muş ve yanılmıyorsam eski, önceki Spor Bakanımızın

imzasıyla, 2 imzayla verilmiş teklif- diyor ki: “Sağlık Bakanlığı ve Spor Bakanlığı kendileriyle ilgili çalışmalar yapmışlardı, onlar parlamenter sistemde bulundukları sanrısıyla ya da özlemiyile bir tasarı hazırladılar, yapamayacaklarını gördükleri için yolladılar, Sayın Mehmet Muş ile Sayın Osman Aşkın Bak imzaladı, onun içine de bedelliği koyduk. Çok çalışmak lazım, bu kadar kısa sürede olmazdı ama on dokuz saat elli dakikada bir yerden yapılmışını bulduk, koyduk, biz de buna ‘teklif’ dedik, güçlü Meclis bağımsızdır; yasama, yürütme, yargı ayrıdır.”

Şimdi, oturup burada biz hepimiz, birbirimizin gözünün içine baka baka, birbirimize ve Meclise, millî iradeye hile yaptığımızı, muvazaalı ilişkiler içinde olduğumuzu ve kampanya boyunca milleti kandırdığımızı söyleyeceksek bu gerçeklik üzerinden yol alalım Sayın Başkan. Ama Sayın Bülent Turan’ın -ki Genel Başkanınız grubunuzun, partinizin Genel Başkanı adına, Grup Başkanınız adına konuşur, imza atar, söz söyler ve ciddiye alınır- bir cümlede iki itirafı var ve “Bakanlıklarda hazırlanan şeyi torba yaptık, içine bedelliği attık.” diyor. Bir gün önce de “Çok çalışma lazım, ekime ancak yetişir.” diyordu.

Ee, şimdi, “kuvvetler ayrılığı” diyorsun, “Anayasa” diyorsun, “Anayasa’ya sadakat” diyoruz, yemin ediyoruz Anayasa’ya sadakat üzerine. Yeminin içeriğini hatırlatmaktan sıkıntı duyarım, yeminin içeriğinde kullanılan ifadeleri hatırlatmaktan sıkıntı duyarım, bunun dikkatle altını çizmek gerekiyor.

Çok uzatmayacağım, içeriğe yönelik hem Adalet Komisyonumuzun hem Anayasa Komisyonumuzun değerli sözcüleri, hukukçuları bu konuda uzun uzun ve çok yerli tespitler, eleştiriler ve önerilerde bulunacaklar.

Bugün burada OHAL’le ilgili, olağanüstü hâl ile ilgili bir düzenleme yapılıyor. Dün akşam 24.00 itibarıyla ortadan kalktı. İki tane sözün birinin tutulup birinin tutulmadığına kurumsal ciddiyet ve halkla, seçmenle iletişim açısından kırmızı kalem çekmek isterim. OHAL ilan edildiğinde bir söz verildi, söz şuydu: “Bunu üç aylığına ilan ediyoruz ama kimse üç ay boyunca Türkiye’yi OHAL’e mahkûm edeceğimizi düşünmesin.” Bir buçuk ay gibi bir sürede birkaç tane kanun hükmünde kararnameyle bu işi bitirip Türkiye’yi yeniden OHAL’siz bir döneme kavuşturmanın sözünü verdi ilgili Bakan, Başbakan Yardımcısı. Bu söz tutulmadı. Bilanço’yu saymayacağım uzun uzun, uzun bir konuşma için öyle bir hazırlığımız var ve 8 kez uzatılıp yirmi dört ayın sonunda seçim vaadine dönüştüğü için kaldırıldı. Erken seçim yokken “İhtiyaç kadar uzayacak, gerektiği kadar uzayacak, daha çok var.” deniyordu. Seçim sathımailinde ağızdan çıkan bir söz üzerine dün akşam kendiliğinden kalktı, aynı Adalet ve Kalkınma Partisinin ilk iktidar döneminde Tunceli’deki yirmi günlük OHAL’in kendi kendine kalkması gibi. Sonra binlerce billboardlarla kutlanmıştı o “OHAL’i kaldırdık, kutlu olsun, şükürler olsun.” diye. İlan edilen OHAL yirmi dört ayın sonunda seçim vaadi sonucu olarak kalktı.

Bugün sabah biz Meclis berberindeydik. OHAL’in ilan edildiği gün, 24’üncü Dönem Milletvekilimiz Aytağ Atıcı “Bu OHAL kalkana kadar bu sakalı kesmem.” demişti. “Ya, üç ay zor.” dedik, yirmi dört ay sürdü, yirmi dört ay o sözünden dönmedi, seçmenine verdiği sözden. Yirmi dört ay sonra Aytağ Atıcı bu sabah rahatladı kanun kalktı diye ama bakalım Türkiye dün akşamdan itibaren rahatlayacak mı?

BAŞKAN – Sakalı kesti mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kesti.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ee, teklifi benimsiyor o zaman.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şunu söylüyor... O olağanüstü hâlin kalktığı güne kadar yirmi dört ay arkasında durdu. Eğer gelecek ay gerçekleşirse, gelecek hafta bu OHAL hükmündeki yasada ne olacak, göreceğiz.

Ama şunu çok açık olarak söyleyelim, benim anlatmak istediğim, burada altını çizmek istediğim rahatlama şu: Sakalını kesen arkadaşımız rahatladı, Türkiye'nin de rahatlaması lazım. Peki, nasıl rahatlayacak Türkiye? OHAL'in ismine karşıysanız, ismini kaldırdık dün akşam ama biz OHAL'in ismine karşı değiliz, cismine karşıyız. Piyasalar OHAL'in isminden değil, Sayın Tunç, cisminden rahatsız. Yabancı sermaye isminden değil, cisminden rahatsızlık duyuyor. Türkiye'de insanlar isminden değil, cisminden uğradıkları baskı, kişisel hak ve özgürlükler yönünden sıkıntı çekiyorlar ve "OHAL kalsın." diyorlar. Yoksa şikâyet edilen, örneğin, kanunlara aykırı olarak işletilen ve kamuyu rahatsız eden bir işletmeden ahali şikâyetçi olup size geldiğinde iktidar olarak "Evet, bunu kapatacağız." deyip de sonra gidip tabelasını değiştirmesiniz içeride o bütün hatalar, bütün pislikler, bütün yanlışlıklar sürerken. Sizin verdiğiniz söz "Ben bunu kapatacağım." ise tabela değiştirilmez, gider içerisini kapatırsınız. "OHAL'i bitirmek" demek, "OHAL'in adını değiştirmek" demek değildir.

Önümüzdeki kanun OHAL'in ismini kaldırıp cismini bırakır. Üç ayda bir sizin, bizim üzerimizden Mecliste gelip de bunu gruplar adına yirmişer dakika konuşup da oylama yapma külfetini kaldırır ama ekonominin üzerindeki külfeti kaldırmaz. OHAL'le ilgili getirdiğiniz uygulamaların içinde somut, terörle mücadele açısından zafiyet oluşturacak bir şey var diyorsanız size sorarlar, "15 Temmuzda FETÖ darbesi, kanlı darbe girişimi olmadan evvel getirmediyseniz bu düzenlemeleri, o zaman terörle mücadele zafiyeti yaratan bizatihi Hükûmetiniz miydi?" diye sorarlar. Bugün yeni bir şey icat ettiyseniz onu da burada değil, götürün Millî Savunma Komisyonu konuşsun, millî savunmayla ilgili eksiklikler varsa ona kamuoyunu ikna edin. Ama 15 Temmuz hain darbe girişimini 20 Temmuz darbesi için araçsallaştırıp onun getirdiği OHAL düzeni içinde şimdi yeni getirdiğiniz bu sistemin içinde bu yetkilerle OHAL'i kalıcılaştırmanız biliniz ki ne euroyu düşürür ne doları düşürür ne faizi düşürür ne istihdamı artırır ne yabancı sermaye için güven uyandırır. Ha, şimdi, bundan sonra, efendim, Özgür Özel şunu dedi... Bekliyoruz bunu, hâkim iktidar söyleminden ve hâkim olduğu medya üzerindeki hegemonik dilden şunu beklerim yani diyeceksiniz ki: "Efendim, siz böyle diyorsunuz diye işte Türkiye'ye yabancı sermaye gelmiyor."

Son sözlerim olarak şunu ifade edeyim: Yabancı sermaye bir düğmeye basmakla geliyor, bir düğmeyle çıkıyor falan... Siz benden daha iyi hâkimsiniz o işlere ama velev ki yabancı sermayenin bir uçakta olduğunu düşünelim, sermayesinin de uçağın kargo dolabına koyduğu balya balya dolarlar olduğunu düşünelim. Bu yabancı sermaye bir kere gelmeye karar veriyse bir yerden gitmeye karar vermiştir yani ayrıldığı, kalktığı havaalanından daha elverişli, daha kârlı ve kendini güvende de hissedeceği bir yer arıyordur. Bu uçak kalkmış, Türkiye hava sınırlarına girdiğinde hava kararmıştır ve ineceği havaalanının ışıklarını görmek ister. Pilot pisti görüp izin alıp yavaş yavaş piste doğru yaklaşmaya başladığında OHAL'in ilanı havaalanının ışıklarını söndürmektir arkadaşlar. Havaalanının ışıkları söndüğünde pilot oraya inmez, inemez, pas geçer, bir iki döner bakar, başka bir aydınlık havaalanı arar.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çok havaalanı yaptık, birine iner.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, bu benim yapmaya çalıştığının içeriği sizin "Havaalanı yaptık, yolları böldük, yürekleri bölmedik." mecazından biraz daha içerikli Yılmaz Bey, biraz daha içerikli bir şey söylemeye çalışıyorum.

İniyor ya, pas geçer, biraz sabreder, sonra gider başka yere iner. O sırada havaalanının ışıklarını kapatanlara "Aman kapatmayın, kapatırsanız bu uçak buraya inmez." deyince uçak başka havaalanına indiğinde siz ışıkları kapatanda sorumluluk görmeyip "Işıkları yakmazsanız gelmezler, karanlık havaalanına iniş olmaz. O uçakta yabancı sermaye var." eleştirisini yapanlara dönüp diyorsunuz ki: "Siz dediniz diye inmedi bu uçak, siz demeseydiniz inecekti. Işığı kapatanda suç yok, 'Havaalanı

karanlık, gelmezler.’ diyende suç var.” O yüzden, bugün burada yapacağınız işin kendisi OHAL’i ne kadar tahkim ederse millete verdiğiniz “OHAL’i kaldıracanız, rahatlayacaksınız.” sözünden o kadar uzak düşersiniz. Benim gördüğüm, neredeyse tamamını tahkim ediyorsunuz. Kişisel hak ve özgürlükler açısından, valilere verilen yetkiler açısından Türkiye’yi savurduğunuz yer on yıllarla geriye götürecek bir yer, yok böyle şeyler.

Bir yandan da kendi düzeniniz içinde örneğin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle çıkardığınız, Devlet Denetleme Kuruluna verilen yetkilerle birleştirdiğinizde Kenan Evren bir yerlerden görüyorsa burayı “Ya, bu kadarına ben cesaret edemedim, ben akıl edemedim, ben kendime istemedim, adamlar neleri yaptılar.” diyordur. Kenan Evren diyordu ki: “Türk Tabipleri Birliğini, Türk Eczacıları Birliğini denetlettireyim, üstünde kılıcı sallayayım, gerekirse savcılara söyleyip işlem yaptırayım.” Savcıya da gerek yok, el koyacak, yönetici atayacak, kayyum atayacak, malına çökecek ve bunu bir elle yapacak. Bir yandan da bunlara itirazlarla ilgili de valilere verdiğiniz yetkiler düşünüldüğünde bugün Türkiye’de insanların özgürlüğü, yaşamaları, vücut bütünlükleri, kendilerine ait malları mülkleri ve bu insanların itiraz hakları, tamamı bir iktidar eli, akli, makinesi tarafından kuşatılmaktadır. Bu tehlikeye dikkat çekmek istiyorum.

Sırasıyla geneli üzerinde çok değerli arkadaşlarımız konuşacak, maddeleri üzerinde konuşacak. Bilmiyorum bir alt komisyon uygulaması gibi yasama kalitesini artıracak bir şeyi tercih edecek misiniz, Komisyonunuzun takdirinde. Ama bu saptamalarla ve... Özellikle Sayın Bakan konusunda, biz “Kim katkı verecekse gelsin kaliteli yaşamaya katkı versin.” diyoruz ama ilk toplantıdır, nasıl dâhil oldu, bundan sonrası için nasıl bir uygulama olacak, Sayın Komisyon Başkanının o konudaki görüşlerini de dinlemek istiyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Bu çok kısa konuşma için ben de teşekkür ediyorum Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Daha kısımlarını da yapacağız inşallah.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Hakkı Köylü’nün, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Bakanı biz davet ettik herkesi davet ettiğimiz gibi. Esasında tüzüğümüzde bakanların toplantılara katılamayacağına dair bir hüküm de yok. Aslında Anayasa değişiklik teklifinde böyle bir şey varmış “Bakanlar Meclis toplantılarına katılamaz.” şeklinde, sonra çıkarılmış o yani orada da demek ki bir açık kapı bırakılmış. Bu şekilde eğer tüzükte bir değişiklik olur da başka bir şey yapılırsa amenna, ona bizim yapacağımız bir şey olmaz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Bakanı Ankara Barosuna görüş sorar gibi, bir sivil toplum örgütünü çağırır gibi çağırdınız yani.

BAŞKAN – Elbette öyle oldu, çağırdık, bundan sonra da çağırabiliriz yani onu da söyleyeyim.

Şimdi sırayla...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Teklif sahibi yeniden söz istedi. Şu anda mı söz vereyim yoksa...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Şimdi olması daha faydalı çünkü Özgür Bey’in, Sayın Grup Başkan

Vekilinin -hoş geldiniz- konuşmasında biraz “Kızım sana söylüyorum, gelinim sen işit.” minvalinde şahsımızı dışarıda bırakmış gibi görünen ama aslında tamamen şahsımızı itham eden ağır ifadeleri oldu, birkaç cümleyle cevap vermek istiyorum.

Gündelik hayatta “hile”, “muvazaa” kelimeleri belki rahat kullanılabilir ama bunların hukuki birer karşılığı var. O yüzden şahsen çok ağır buluyorum yani “muvazaa” ifadesini de “hile” ifadesini de. Bizler burada bu kanun teklifini verirken milletvekilleri olarak özgür irademizle biz buradayız. O yüzden böyle zanlar üzerinden ağır ithamlarla karşılaşmayı çok yakışıksız buluyoruz, bunu ifade etmek isterim.

Tabii, diğer taraftan da şu var muhakkak suretle: Bu yaklaşımlarınızı anlatırkenki tarzdan sanki kanun teklif etmek sadece milletvekili sayısı olarak daha fazla olan, yürütmeye paralellik arz eden partinin milletvekillerine dairmiş gibi bir hava seziliyor. Sizler için de aynı imkânlar var, her bir milletvekili aynı imkâna sahip ve milletimizin önüne çıkıp anlattığımız her şeyde samimiyiz. Yani bugüne kadar kapının önünde farklı, arkasında farklı konuşmadık. Katı kuvvetler ayrılığını savunduk bu Anayasa’yı anlatırken, hâlâ da bunu savunuyoruz. Bu katı kuvvetler ayrılığı prensibinde de -ben kendim hassaten de inanıyorum- milletvekillerinin elinin çok güçlendiğine inanıyorum ve beraber iş yapma potansiyelimizin arttığını düşünüyorum. Ortak düşündüğümüz konularda farklı siyasi partilerden olsak bile pek çok meselede ortak çalışma imkânımız olacak ileriki günlerde, buna inanarak bunu ifade ediyorum.

O sebeple, burada tek bir iradenin hayata geçirildiğine dair ifadelerinizi şiddetle ben şahsen reddediyorum. Yani yürütme ve yasama arasındaki katı kuvvetler ayrılığı bu Anayasa’nın en temel ilkelerinden bir tanesi.

Devamında, Sayın Bakanla alakalı olarak da malum, bir İç Tüzük var elimizde, bu konuda da sizin desteğinizi bekliyoruz yeni iç tüzük konusunda yani zaten bu tezleri destekleyen şeyler ifade ettiniz. Biliyorsunuz, kanunlarla alakalı, hukuk metinleriyle alakalı hiyerarşide elbette en üstte Anayasa var. Anayasa’nın değişmiş olması hasebiyle devam eden süreçte aslanan Anayasa’nın bize tanımladığı süreç. Zaten Sayın Başkanımız da ifade ettiler, bu konuda pek çok isim davet edilebilir, Sayın Bakan da tabii ki davet edilebilir. Buraya geldiler, kendileri konuya dair yaklaşımlarını ifade ettiler. Yani amir olan aslında yeni Anayasa’nın bize tanımlamış olduğu bu çerçevedir, bunun altını çizmek isterim.

Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben teşekkür ederim. Çok kısa ifade edeyim...

BAŞKAN – Demin de çok kısaydı, eğer öyle bir şeyse Allah muhafaza yani.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu sefer daha kısa, gerçekten Sayın Grup Başkan Vekilinden daha kısa konuşacağım.

BAŞKAN – Tamam, peki.

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Grup Başkan Vekilim, şimdi, “sözüm Meclisten dışarı” dediğim meselenin kendisi şu: Oradan sonra bir grup başkan vekilinin ifadelerini kullanacaktım, kullandım da onları duymazdan gelmişsiniz, oysa aynı partidesiniz, mevkidaşınız.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Her kelimesini duydum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bülent Turan diyor ki: “Sağlık Bakanlığı ile Spor Bakanlığı iki ayrı kanun hazırlıyordu, onları bir torba yaptık, içine de bedelliği attık.” Oysa siz diyordunuz ki: “Bakanlıklar

kanun hazırlamayacak, zaten bu sistemde mümkün değil.” Altına da başkalarına imza attırmışlar. Benim söylediğim muvazaa bu. “Bu konuda biz çok çalıştık.” diyorsanız, sizin geçmişteki görevinize bakarak, başka bir yerde çok çalışıp onu oradan buraya beraberinizde getirdiğinizi anlayabiliriz. O, eski görev yerinizle alakalı bir şey. Bundan sonra, inşallah, burada çok çalışıp buraya getirirsiniz. Benim itirazım, Bülent Turan’ın kullandığı ifadeler, yirmi saat içinde değişen tutum ve açıkça bakanlık ismi vererek “Bakanlıklarımız hazırladı, torba yaptık, içine attık.” demesinedir. Sizinle ilgili de.... Bu seferlik dışarıda bıraktım çünkü sizin böyle bir ifadenizi okumamıştım. Siz yine de kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla bağlamında alındıysanız, alınacağınız kısmı da söyleyeyim: Bu işe çok çalıştığımız yer Meclis çatısı altıysa amenna, eski görev yerinizden geldiğine göre belki de...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Her seferinde eğer konuşmalarımızla birbirimize sataşarak devam edeceksek yol almamız mümkün değil. Yani eski görev yerimle gurur duyuyorum, Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı olarak çalışmaktan. Daha evvel milletvekilliği de yaptım. Velhasılkelam bunlar devamlılık içeren işlerdir benim kendi mesleki birikimim açısından bakıldığında. Şu muhakkak ki olacaktır: Yani bakanlıklarımızın kendi ihtiyaçlarına binaen bizlere çizdikleri, anlattıkları talepleri, ifadeleri, kendi söyledikleri şeyler olacaktır. Bu, bakanlıklarda hazırlandığı anlamına gelmiyor. Nihayetinde burada arkadaşlarımızın izah etmek istedikleri şey: Bedelli askerlikle alakalı uzun zamandır Türkiye kamuoyunda beklenti var, hazırlıklar var. Bu manada bir bilgi paylaşımından bahsediliyor yoksa kanun teklifinin hazırlandığı yer elbette ki Meclis çatısı altıdır. O yüzden bence artık bir nokta koyalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Uzamasından rahatsızlık duyacağınızı tahmin ediyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) - Ve sizin söylediğiniz her kelimeyi de sonuna kadar dinlediğimi belirtmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi arkadaşlar, önce Komisyon üyelerimize söz vereceğiz ama diğer arkadaşlar da butona basmışlar, onlar lütfen butonu söndürsünler. Komisyondan basan arkadaşları ben tespit edeyim, onlara söz vereyim sırasıyla; bitince hemen diğer arkadaşlara da söz vereceğiz.

Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, teşekkür ediyorum.

Öncelikle bu yasama yılının hayırlı olmasını diliyorum. Komisyonun da hayırlı ve başarılı çalışmalar yapmasını diliyor ve arzu ediyorum.

Bu toplantının başında da söyledim, tekrarlıyorum, bir intizar olarak ya da bir temenni olarak dile getirmiştim Komisyonumuzun bu ilk toplantısının keşke tüm partilerin üzerinde mutabakat sağlayabileceği bir konuda olmasını. Ve ısrarla da söyledim, mesela hayvanları rencide eden davranışlara karşı, çocuk istismarına karşı ya da kadına karşı şiddete karşı, toplumun tamamının üzerinde birleştiği bir konuya karşı olmasını arzu ederdik ama önümüze böyle alelacele OHAL’le ilgili başka bir tablo getirildi. Şimdi, efendim, bu söylediğim konular, bir daha yaşanmasın, bir daha utanmayalım diye toplumun önümüze koyduğu konulardı, o yüzden dile getirdim. Ancak ne zaman gerçekten böyle çözüm gerektiren sorunlar gündeme gelse, kamuoyunun vicdanını yaralayan bu tür

olaylar gündem olsa iktidar destekçileri hemen bir idam tartışması ya da benzeri bir konu tartışması gündeme getiriyorlar yani dokunulmazlığı olan, varsayılan dokunulmazlığı olan konular üzerinden bizi bir tartışmanın içerisine sokuyorlar. OHAL de aslında böyle sunuldu toplumun önüne. OHAL'in devamı sırasında, ısrarla 7 defa uzatılan bu OHAL'den sonra Sayın Cumhurbaşkanımız çıktı dedi ki: "Seçimlerden sonra biz OHAL'i kaldıracğız." Aslında orada bir sıkışmışlık vardı, bir siyasi sıkışmışlık vardı çünkü Cumhuriyet Halk Partisi ve onun Cumhurbaşkanı adayı ısrarla seçildiğinin ilk yirmi dört saati içerisinde OHAL'i kaldıracğını söylüyordu, Sayın Cumhurbaşkanımız da böyle bir konuyu gündeme getirdi. Bu tez savunulabilir bir tezdır. OHAL'in kaldırılması öyle ya da böyle dile getirildiği zaman savunulabilir bir tezdır, saygı duyulabilir bir tezdır ama az önce sayın grup başkan vekilimizin de söylediği gibi dönem dönem önümüze -Sayın Grup Başkan Vekili Özlem Hanım'ın itiraz ettiğı, hukukçu olarak da tartışılabilir bir kavram olduğunu düşünüyorum- içeriğinden bağımsız konular getiriliyor; içeriğı başka, biçimi başka, biçim İle içerik arasında uzlaşmazlıklar olan konular getiriliyor. Bu düzenlemenin de önümüze bu şekilde getirildiğini düşünüyorum.

Teklif gerekçesinde belirtildiğı gibi FETÖ/PDY ve terörle mücadele etmek için getirildiğı iddiası varsa o zaman kaçınılmaz olarak geçmiş iki yılın bir muhasebesini yapmamız gerekiyor; bu geçmiş iki yılda ne yaptık, niye beceremedik biz bu işi, beceremediysek acaba yasalar mı yetersizdi yoksa kadrolar mı yetersizdi? İyi bakmak lazım; mesele mevzuattan mı kaynaklıydı, kadrolardan mı kaynaklıydı? Çok iddialı bir şey söyleyeceğim: İktidarı bize teslim etseydiniz, her ne kadar bu kadroları sizin iktidarınızdaki bürokratlar ya da diğer kişiler kadar tanımasak da -çünkü yerleştireni olmadığımız için- iki yılda temizler, size Türkiye'yi güllük gülistanlık olarak teslim ederdik. Nasıl mı teslim ederdik?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – İktidarı...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, ben sözüme devam edeyim, müsaade eder misiniz? Sizler de zamanı gelince beni eleştirirsiniz.

BAŞKAN – Buyurun Turan Bey, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Nasıl mı teslim ederdik? Bu ülkenin yurtsever kadroları, bu içimizi kan ağlatan aşğılık terör örgütünün var olan tüm kadrolarını bu iki yıl içerisinde takır takır saptar, gerekli kamu mercilerine teslim eder, devletin içini bu aşğılıklardan boşaltır.

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL – Savcılara bilgi verin biz temizleyelim, söyleyin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, biz bilmiyoruz, yurtsever kadroları dedim. Ben şahsım bilmem, zataliniz biliyorsa siz verin.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Kongre işinizi halledin de ondan sonra...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bilirsek de veririz, hiç tereddüt etmeyiz. Bilirsek de veririz, bizim işimiz bu olur.

Böyle gocunacak bir şey yok. Bunu iyi tartışmak lazım. Acaba yasalar ve mevzuat mı yetersizdi, yoksa bu mücadele doğru minvalde yapılamadı mı? Türkiye'nin geleceğı bu tartışmanın doğruluğı üzerine kurulu olmalı.

Bu tartışma bizi başka bir yere daha götürecektir. Türkiye'nin acaba bu saatten sonra özgürlükçü yanını güvenlikçi yanına teslim etmesi gerekir mi, yoksa bu teslim ettiğı süre içerisinde almış olduğı tedbirler kısmen yeterli ve var olan mevzuat geri kalan kısmı halledebilecek hâlde midir? Bu tartışmayı doğru yapmak gerekir.

Sayın Bakanım, şuna girmek istemiyorum ben, ben kısır döngü içerisinde bir tartışma yaratmak istemiyorum. Yani şunu sormak, işte, "Ne istediler de verdik, ne verdiniz ne vermediniz?"... Bu

tartışma bizim adabımızın dışında. Biz, hukuk taktisyenleri olarak yürüyeceğimizi yolu doğru yürütmek zorundayız. Bir yasa'yı çıkarırken bu yolu doğru yürütmek zorundayız. Niçin bunu söylüyorum? OHAL 1982 Anayasası'yla temelleri atılmış bir kurumdur aslında. 1983'te yasalaştı, 1987 yılından 2002 yılına kadar toplam on beş yıl boyunca süresi 46 kez Meclis kararıyla uzatılarak Doğu ve Güneydoğu illerinde OHAL uygulandı. On beş yıllık dönemde toplam on üç yılı kapsayan OHAL bölgesi ilan edildi ve hiçbirinin o dönemi sahiplenmiyorsunuz. Adalet ve Kalkınma Partisi OHAL'i bayram gibi kaldırdı, az önce grup başkan vekilimizin söylediği gibi, durağanlıkla kaldırdı, akabinde bir bayram ilan etti, devamında özellikle OHAL'in uygulandığı bölge halkıyla alakalı kendi çerçevesi içerisinde, bütün uyarılarımıza rağmen, bu çerçevenin Mecliste ve şeffaflık hâlinde oluşması gerekir uyarılarımıza rağmen kendi çerçevesi içerisinde bir süreç başlattı. Bütün bunları bu ülke yaşadı. Şimdi geldiğimiz noktada benzer bir güvenlikçi politikayı hayatımıza dayayacaksınız müsaade edin hukukçular olarak buna ilişkin eleştirileri doğru zeminde yapalım. Az önce grup başkan vekilimizin söylediği gibi, erkler ayrılığına inanıyor gibi durup erklerin birbirinin hegemonyası alanını yaratmak bizim işimiz değildir. Lütfen bırakın bu Meclisin hem masuniyetini hem de saygınlığını biz koruyalım.

Şimdi, ne oldu bu dönemde? Bu dönemde süper valiler vardı, hatırlarsınız. Bu dönem benim biraz öğrencilik, biraz avukatlık dönemime geliyor. Bu dönemde dışkı yediren subaylar vardı. Ordumuzun bütün masumluğuna rağmen -çok affedersiniz, dışkı yediren bir subay- Ankara Adliyesinde görülen bir davada, o davaya dâhil olan avukatları tehdit edip "Gerekirse bu dışkıyı size de yediririm." diyebilecek kadar aymazlıklar vardı bu dönemde çünkü idarenin bazı mercileri yargı kararından varestesiz birtakım uygulamaları rahatça yapabiliyordu. O süper valilerin yaptıkları daha sonra önümüze zulüm mekanizmasının belgeleri olarak geldi ve en çok siz uğraştınız, hakkınızı yememek lazım; en çok Adalet ve Kalkınma Partisi bundan... Kuşkusuz herkes uğraştı ama Adalet ve Kalkınma Partisi bu muzdariplikleri dile getirerek iktidarın ayaklarını oluşturdu. Ne oldu? Şimdi niye böyle bir üslupla karşı karşıyayız? O dönemin muktedir olmayanları kendi demokratik alanlarını oluştururken bu kavramları rahat rahat kullanıp Viva Zapata filmindeki gibi, Zapata'nın sarayda karşısına gelen eylemciyi gördükten sonra "Bu hayat benim değil." diyebileceği kadar erdemlilik göstermeleri gerekmez mi? Şimdi muktedir olunca, güç elde olunca bütün toplumu bu kısaca teslim etmek doğru bir adım mıdır? Biz, hukukçu saflığı içerisinde bunlara bakmak zorundayız.

Ne oldu? 2002'ye kadar devam eden OHAL'in faturasını hâlâ bu ülke ödüyor. 2016'da bir OHAL daha ilan ettiniz, gerekiyordu, olabilirdi, kısa süreli olsaydı çok daha iyi olacaktı, kuramlara işlevlik kazandıracak şekilde uygulanabilseydi çok daha iyi olacaktı, monark bir iktidardan çok kurumlarıyla mücadele eden bir yapının eseri olsaydı çok daha iyi olacaktı; beceremediniz. 2016'da ilan edilen ve bu teklifle bugün artık kalıcı hâle getirmeye çalıştığınız OHAL döneminde neler oldu, söyleyeyim. Hemen her alanda büyük gerilemeler yaşadık. 20 Temmuz 2016'da reel sektörün döviz açığı 207 milyar dolardan 222,7 milyar dolara çıktı. 20 Temmuz öncesinde 423,1 milyar dolar olan Türkiye'nin dış borcu 453,2 milyar dolara yükseldi. 20 Temmuz öncesi 297,2 milyar dolar özel sektörün dış borcu 316,4 milyar dolara yükseldi. Cari açık aynı dönemde büyük bir artış göstererek 29,4 milyar dolardan 55,4 milyar dolara, dış ticaret açığı 58,1 milyar dolardan 84,9 milyar dolara yükseldi. Dolar kuru uçtu zaten. Yani Türk lirasıyla bunları karşılamaya kalktığınız zaman farklı rakamlar önünüze çıkıyor. Ekonomideki bu tablo doğal olarak vatandaşlarımızın huzur ve mutluluğunu da olumsuz yönde etkiledi. Bakın, insan haklarıyla ilgili kısma daha girmedim, sadece ekonomiyle ilgili olan kısımdan bahsediyorum. Az önce grup başkan vekilimiz söyledi, siz özde OHAL, sözde OHAL olmayan bir kavramı hayata sürseniz bile bu işlerle uğraşan insanlar ne yaptığınızı bilecekler, bu rakamları yine tutamayacaksınız, bu ülke bu faturaları yine ödeyecek. Bu ülkeyi seviyor isek, bu ülkeyi sahipleniyor isek, geleceğimize sahip çıkacaksak bu gerçeklikleri görmemiz gerekir. Kavramların üzerinde oynayıp daha önce her

üç ayda bir Meclise getirme zorunluluğunda olduğunuz bir kurumu hiç getirmeyecek şekilde ve bizi Anayasa'nın kanunla yapılır, yapılmaz tartışması içerisine itecek şekilde kurumsallaştırırsanız bu fatura daha ağırlaşacak, çok ağırlaşacak. Biz buna karşı durmak zorundayız. Bizi bağışlayın. Bizim ruhumuz, hâlimiz, yurtseverliğimiz bu zulme karşı durmayı gerektirir. Zulümden kastım sizler değilsiniz, Parlamento çatısı aldı çok saygıdeğerdir, hepimiz saygıdeğer insanlarız, halkımızın oylarıyla buraya geldik, hiç tartışılacak bir yanımız yoktur ama bu tablonun bir sorumlusu var. Kim sahiplenecek bu tabloyu? Bu tabloyu birileri sahiplenmeli. Önümüzde rakamlar var, önümüzde reel bir şeyler var, önümüzde bir yürüyüş tarzı var. Bu tarz doğru değil. Bu tarzın en önemli müsebbiplerinden bir tanesi OHAL'dir. Bunu kurumsal hâle getirirsek bunun altından kalkamayız.

Devamını okuyacağım, vazgeçtim ekonomiyle ilgili olan kısımdan, bir miktarını okudum, gitti.

Masumiyet karinesine aykırı olarak –ki bu sayı arttı son kararnameyle, ondan önce- 5.822 akademisyen, 33.497 öğretmen ve idari personel görevden alınmış, 114.729 kişi kamudan ihraç edildi. Ya, bunlar suçluysa bir an önce yargılayın, bitirin, ne olursunuz! İnsanları askıda tutmayın. İdari kararnamelerle, kanun hükmünde kararnamelerle, bir kamu görevlisinin sıradan ihbarıyla insanların hayatıyla oynamayalım, bu kurumları böyle kullanmayalım. Ben, suçlu olanların eksiksiz, namuslu bir şekilde cezalandırılmasını çok arzu eden bir kardeşinizim. Bu terör örgütünden çekenleriz bizler ama masum insanları yaktığımız zaman bunun faturasını ödeyemeyiz.

154 bin işçinin grev hakkı engellendi. Engellediniz de istihdamı mı artırdınız, engellediniz de iş dünyasında barışı mı artırdınız, engellediniz de kişi başına düşen geliri mi artırdınız, ne yaptınız? Bu koşullar altında çalışan 2.006 işçi ise iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi, 2.006 kişi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Şu alanda bir empati yapalım: Hepimizin ailesine bir tanesi değmiş olsa bu kadar rahat burada oturabilir miyiz? Allah korusun, ailemizden birisi olsa bu, çocuğumuz olsa, eşimiz olsa, kardeşimiz olsa, herhangi bir yakınımız olsa bu rakamlara bu kadar soğuk ve uzak bakabilir miyiz? Biraz empati yapmamız gerekmiyor mu hayatımızla alakalı?

624 kadın bu dönemde cinayete kurban gitti, OHAL dönemini, bu iki yıllık dönemi kastediyorum. 387 çocuk istismara uğradı, biz bugün bunu konuşuyoruz. İşte, canım yandığı için bu toplantının başında size bunları anlatmaya çalıştım. Üzerinde anlaşılabileceğimiz bir yasa gelseydi de konuşsaydık, hemen çıkarsaydık, toplumun bir yarasına merhem olabilseydik.

Anayasal denetime tabi olmayan 31 kanun hükmünde kararname yayımlandı. Hukuk Üstünlüğü Endeksine göre Türkiye 113 ülke arasında 103'üncülüğe kadar geriledi. 15 Temmuzdan bu yana yapılan 260 terör eyleminde 619 asker ve sivil hayatını kaybetti. Dolayısıyla OHAL terör olaylarını önleyemedi. Karadeniz teröre en mesafeli yerdir, benim memleketim. Ben Gümüşhane'nin Zigana köyündenim. Gümüşhane'de hayatımızda görmediğimiz olayları görüyoruz. Dağda teröristleri kovalayan askerlerimiz ve onlara dua eden halkımız. Böyle bir ülke halkının bu damarını çatlatmayın lütfen. Bu masumiyete sahip çıkalım. Bununla çok oynarsak bu işin altından kalkamayız.

“Sivil darbe” olarak adlandırılan bu dönemde insan hakları ve temel özgürlükler rafa kaldırıldı, Türkiye'nin başta Avrupa Birliği olmak üzere dünyada ilişkileri bozuldu.

Sayın milletvekilleri, bakın, nasıl 2002'de sona eren OHAL toplumda büyük travmalara yol açtı ve hâlâ etkilerini ortadan kaldırmadıysak 20 Temmuzda ilan edilen OHAL'in faturasını da toplum uzun yıllar ödemek zorunda kalacak. Sizin bu getirdiğiniz kanun doğrudan OHAL'i -hatta daha ağır koşullarda- üç yıl daha uzatıyor, bu faturayı daha ağır ödeceksiniz halkımıza.

Karşımıza bu teklifle geldiniz. Arkadaşlarımız söylediler, dediler ki: “Alt komisyon kuralım.” Alt komisyon kurulmasını ısrarla talep ediyoruz. Kourdurmazsanız kayıtlarla bunu daha sonra, ileride

önünüze koyacağız, “Bunu etraflıca tartıştırmadınız, sadece bir komisyondan geçirip, Genel Kurula getirip oradaki birlikte çoğunluğunuzla geçirdiniz, günahını, vebalini siz taşıyacaksınız.” diyeceğiz. Anadolu’daki terimle beraber, ellerimiz yakanızda olacak. Bunu düşünmenizi arzu ediyorum.

Olayın üzerinden iki yıl geçti, binlerce kişi gözaltına alındı, tutuklandı, yüz binlerce kişi işten atıldı. Eğer hâlâ bu tehlike devam ediyorsa olağanüstü yetkilerle donatılmış güvenlik ve istihbarat yetkililerinin bu iki yıl içerisinde neyi, nasıl yaptıklarını kamuoyuna şeffaflıkla açıklamaları gerekiyor. MİT’i kurumsal olarak bu şeffaflığın iyice dışına itmek, yine ona bazı masuniyetler kazandırmak yolunda buradaki çabanız gibi olmamalı. Biz, kamu görevlilerimizin ısrarla arkasındayız, destekçisiyiz, yaptıkları iş itibarıyla onlarla beraber irademizi ortaya koyuyoruz ama karşılığında şeffaf toplum istiyoruz. Kamu görevlilerimiz bugüne kadar ne yapmışlar, yapamadıklarını niye yapamamışlar önce onlar açıklamalı. Burada yasamanın kelime oyunları ile beraber bu işi bertaraf etmesinin bir anlamı yoktur.

Örgütün büyüklüğünü, nerelere kadar uzanabildiğini anlatmayayım çünkü bu örgüt ülkeyi yönetirken tehlikenin büyüklüğünü size dikkat çekti, “Buna kargalar güler.” dediniz ama bundan dolayı hesap sormayacağız. Şimdi doğruyu anlatın, bırakın doğruları bilelim. Ne yaptınız, niye yapamadınız? Yapamamanızın gerekçelerini bir anlatın. Suçu sadece yasalara yükleyerek, suçu terörle mücadeleyle yükleyerek yapmayın, yapamazsınız çünkü örnek verdiğiniz Fransa’da, az önce bu kanunu getirirken örnek verdiğiniz Fransa’da böyle işlemiyor kardeşim. Fransa’da bizdeki gibi bir terörle mücadele kanunu yok.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Nasıl yok ya?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Bu ağırlıkta, bu sertlikte bir terörle mücadele kanunu yok.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Daha ağırı var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) –Yok.

BAŞKAN – Neyse, tamam, boş verin, yok veya var.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Var, var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, karşılaştırırız, merak etmeyin, birazdan ona da gireriz. Hatta, dedim ya, alt komisyona gönderelim, tartışsınlar. Fransa’daki terörle mücadele kanununun ağırlığı Türkiye’dekiyle eşit değil.

İkincisi: Fransa’daki uygulama. Eğer şüpheleriniz varsa bugün İstanbul Barosunun açıklamalarına bakarsınız.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) - İstanbul Barosu değil, kanunlara bakarız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, siz kanunlara bakın, biz hukuku savunalım, siz sadece kanunlara bakın.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) - Bilgi sahibi olun, ondan sonra konuşalım.

BAŞKAN – Atilla Bey ya, lütfen ya...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Önce terbiyeli olun, ondan sonra konuşalım.

BAŞKAN – Terbiyeden bahsetmeyim lütfen de arkadaşlar...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Efendim, bilgisizlik, cahillik bize yakıştırılacak bir şey değildir; terbiye kuralları içerisinde uygun bir laf olduğunu düşünmüyorum.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Terbiyeyi senden öğrenmeyeceğiz.

BAŞKAN – Ahmet Bey...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Ben söyleyeceklerimi söyleyeceğim, siz beni kesmeyin. Burası halkın sözünün mabedi, müsaade edin.

Fransa’da soruşturma makamları, kendilerini sağlama almak için yaptıkları tüm işlemi yargıya havale edip onay alıyorlar, bunu biliyor musunuz? Oradaki önlemlerin, tedbirlerin birçoğu yargının onayına tabi, soruşturma makamlarına tabi. Efendim, valiye tabi değil, soruşturma makamları... (Gürültüler)

Sayın Başkanım, devam edebilir miyim? Bu kadar birbirimize tahammül edemezsek biz yandık.

BAŞKAN – Tahammül edeceğiz de...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Sizin istediğiniz gibi konuşayım mı?

BAŞKAN - Ben bir şey istemedim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Hayır, arkadaş “Ülkede sorun yok, hemen kanunu geçirelim.”

BAŞKAN - İsteddiğiniz gibi konuşun ama biraz da toparlayın, başlangıçta çok...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, ben söz hakkımı nasıl kullanacağımı biliyorum, müsaade edin.

BAŞKAN – Kimin ne kadar konuşacağına da gerekirse biz karar veririz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Karar verin, kesin o zaman.

BAŞKAN – Kesmiyorum, hayır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - O zaman müsaade edin konuşayım.

BAŞKAN – Müsaade ediyorum, lütfen biraz toparlayın diyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Efendim, kesildikçe toparlamıyoruz ki.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Niye bu kadar gerginsiniz?

BAŞKAN – Tamam arkadaşlar lütfen...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Fransa’yı alt komisyonda tartışalım, size çağırımdır.

Arkadaşlar, daha yeni yaşadık, bu ülkeyi Fransa’yla nasıl kıyaslıyorsunuz ya? Fransa’yla kıyaslamayın, boş verin de orada 200 kişi...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Fransa’nın bu kadar şehidi var mı Allah aşkına?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Daha dün bir karikatürden dolayı 72 milletvekilimize dava açtı Sayın Cumhurbaşkanı. Fransa’da Cumhurbaşkanı’nın böyle bir tavrını mı gördünüz de bunları konuşuyorsunuz?

BAŞKAN – Neyse Fransa’yı falan bırakalım da işimize bakalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Boş verin bunları ya, boş verin.

Bu teklifi hukuk tekniği açısından değerlendirirken temel hak ve özgürlüklerin nasıl sınırlandırılabilceğini, evrensel hukukta nasıl sınırlandırılabilceğini iyi bilerek yapmamız gerekiyor. Bunların nasıl korunması gerektiğini de iyi bilerek yapmamız gerekiyor. Bunların yasama organına karşı da korunması gerekir; sadece başka idareye karşı, üçüncü şahıslara karşı değil, temel hak ve özgürlüklerin yasama organına karşı da korunması gerekir. Yasama organına karşı korunma ne demektir? Yazılı bir anayasanızın varlığı ve yasama organının o anayasayla kendisini bağlı hissedebilmesi demektir.

Şimdi, getirdiğiniz kanun teklifi -saymaya şaşırdım- Anayasa’nın 10’uncu, 12’nci, 13’üncü, 19’uncu, 20’nci, 125’inci, ne kadar maddesi varsa hepsine aykırı. Şimdi, biz burada bu kanunu yaparken

iç korumanın yasama organına karşı korunmasını sağlamak zorunda değil miyiz? Bunları tartışacağız, tartışmak zorunda değil miyiz? Önümüze küll getirildi diye biz bunu bir küll hâlinde geçirelim dersek parlamenterliğimizden şüphe etmemiz gerekmez mi? Bunları teknik olarak her maddede ayrıca tartışacağız Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tartışalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sadece genel anlamda dile getiriyorum.

Yine, temel hak ve özgürlükleri sınırlandırırken bunun birtakım yolları var, kanunla sınırlandırılması gerekiyor, sınırlamaların keyfi olmaması gerekiyor, sınırlamalarda ölçülülük ilkesi olması gerekiyor, sınırlamaların Anayasa’ya aykırı olmaması gerekiyor ve çekirdek alana dokunmaması gerekiyor. Burada çoğumuz hukukçuyuz, bizim dışımızdaki diğer partilerden arkadaşlar bu teklifin bu 5 başlığa tamamıyla uyduğunu düşünebiliyorlar mı? Mesela çekirdek alana bunun dokunmadığını iddia edebilir misiniz? Mesela burada ölçülülüğün olduğunu... Örnek vereyim, gayet basit bir ilke: Bir kamu görevlisini görevinden aldınız, yargı yoluyla geldi, göreve iade ettiniz, onun aynı göreve iade edilmesi gerekirken “Hayır kardeşim ben seni aynı yere ve aynı göreve iade etmiyorum.” deme hakkını bu kavramlar karşısında kendinizde nerede görüyorsunuz?

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Adalet Bakanı; Adalet Komisyonu olarak şu anda gündemimize gelen Bazı Kanun Ve Kanun Hükmündeki Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ni görüşmeye başladık. Bu vesileyle öncelikle yasama döneminizin bu ilk yasa teklifini görüşürken son derece titiz ve objektif davranmak zorunda olduğumuza işaret etmek istiyorum çünkü 2017 Anayasa değişiklikleriyle artık kanun tasarılarının olmadığı bu yeni dönemde, gerek komisyonların ve gerekse de yasama organı olan yüce Gazi Meclisimizin siyasi iktidarla organik bağ kurarak çalışmak yerine tam bir kanun koyucu gibi çalışması gerekmektedir.

Burada Komisyon üyelerine parti ayrımı gözetmeksizin şu hatırlatmayı yapmayı borç biliyorum: Tarihte nasıl anılacağımız, nasıl hatırlanacağımız bu koltukta oylarını aldığımız işçilerin, emekçilerin, memurların, kadınların, gençlerin, çocukların ve toplumun tüm kesimleri adına hangi kararları aldığımızla şekillenecek. Yani değerli üyeler, burada hiçbirimiz kendi genel başkanlarımıza bağlılığımızı bildirmek adına bulunmuyor, asıl bağlı olduğumuz halk adına, halkın hakkını savunmak adına burada milletin tamamını temsil ediyoruz. Bu sorumluluk sadece bugüne ait değil, düne ve yarına da olan borcumuzdur. Esas görevimizse temel hak ve hürriyetleri korumak, kollamak ve hukukun üstünlüğüne işlerlik kazandırmak ile demokrasimizi çağdaş Batı medeniyetleri seviyesine taşımak, hatta geçmek olmalıdır.

Değerli üyeler, Anayasa’nızın 80’inci maddesine göre kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak Türkiye Büyük Millet Meclisinin münhasır görev ve yetkisidir yani sadece ve sadece bizleri kendisini burayı temsil etmemiz için gönderen halka aittir. Hiçbir zümreye, gruba, sınıfa ve güce bu yetki devredilemez.

Bugün burada konuşacağımız, konuştuğumuz konu alelade bir teklif değildir. OHAL’in tam da bittiği bugün de aslında OHAL’in uzatılıp uzatılmayacağını, kalıcı hâle getirilip getirilmediğini ya da getirilip getirilemeyeceğini konuşacağız. Biraz sonra maddeler üzerinde de ayrıntısıyla konuşacağız elbette. Burada çok kıymetli hukukçular var. Hepimiz hatırlayalım, herhangi bir yerde bir insanın hakkı

çiğnenirse tüm insanlığın hakkı çiğnenmiş olur. Bizler tek bir hakkı dahi çiğnetmemek üzere burada görev yapmak zorunda değil miyiz?

Değerli milletvekilleri, kanun yapılırken en önemli husus, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunmamaktır. Bütün insanların insan olması hasebiyle sahip olduğu temel hak ve özgürlükler olarak tanımlanan insan hakları, insanlık onurunu korumayı amaçlar ve devletin var oluş nedeni olarak kabul edilir. Dolayısıyla devletin temel görevi insan hak ve özgürlüklerini korumaktır. İnsan hakları ihlali, başta insanlık onuru olmak üzere, insanlığın ve ahlaki değerlerin reddi demektir.

Sizlerle bazı rakamlar, istatistikler ve sonuçlar paylaşmak istiyorum. Çok üzücü olarak, bir hukukçu olarak hicap duyarak söylüyorum, Dünya Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde Türkiye, 113 ülke arasında 101'inci sırada, 103'e kadar gerilediğimizi söylüyor sayın vekilim. Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde iktidar üstünde en az denetimin olduğu ülkeler kategorisinde Türkiye, 113 ülke arasında 3'üncü sırada yani Türkiye'nin üstünde sadece Zimbabve ve Venezüella bulunuyor. Türkiye, Hükümetin şeffaflığı kategorisinde 113 ülke içinde 93'üncü sırada. Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde Türkiye, 180 ülke arasında 155'inci sırada. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanma maddesini 20 kez, ifade özgürlüğüyle ilgili maddesini ise 28 kez ihlal kararıyla Avrupa ülkeleri arasında 1'inci sırada. Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu'na göre Türkiye 140 ülke arasında 2016 yılında 130'uncu sıradayken 2017 yılında 131'inci sıraya geriledi. Ceza mahkemelerinde çocuklara karşı işlenen suçlar kapsamında açılan dava sayısı 2010'da 16.135 iken, 2017'de bu rakam 158.343; artış yüzde 881. Peki ne diyeceğiz? Bu konuların tamamının altında tek bir mesele var: Adalet, adalet, adalet.

Bazılarımız daha önce birkaç kez, bazılarımız kısa bir süre önce bir yemin ettik; "Hukukun üstünlüğüne, demokratik ve laik cumhuriyete ve Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalacağımıza..." dedik. Peki, hatırlayalım değerli hukukçu dostlarımız; bundan uzun yıllar önce çoğumuz bir yemin daha ettik, avukat arkadaşlarımız, hatırlayın: "Hukuka, ahlaka, mesleğin onuruna ve kurallarına uygun davranacağımıza namusum ve vicdanım üzerine ant içerim." dedik. Yani burada sadece halkın çıkarlarını, hakkını, hukukunu ne kadar temsil edip edemeyeceğimizi konuşup oylamayacağız; burada kısa süre önce ettiğimiz milletvekili yeminimizin gereğini, ondan daha önce de bazılarımızın ettiği avukatlık yeminimizi yerine getirip getirmediğimizi de oylayacağız.

Biraz sonra maddelerini tek tek görüşeceğimiz 25 maddelik yasa teklifi metnine baktığımızda genel anlamıyla Anayasa'ya aykırı hükümlerin bu teklifte açıkça, fütursuzca yer aldığını görüyoruz. Temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunulduğunu ve esasen sadece belli dönemlerde ve istisnai olması gereken olağanüstü hâlin üç yıl için kalıcı hâle getirilmek istendiğini açıkça anlıyoruz. Yasamanın ve iktidarların en başta görevi insan hakları ve tüm temel hak ve hürriyetleri korumak, kollamak ve işlerlik kazandırmaktır. Mevcut teklif demokrasi yolunda Türkiye'nin en önemli ayıbı olacak ve son verildiği söylenen, çok isabetli olarak son verilmiş olan OHAL'i kalıcı hâle getirmeye matuf olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; genel olarak bu teklife baktığımızda OHAL'in uzaması için üç ayda bir Meclis onayı gerekiyordu; bu teklifle bırakın üç ayı, OHAL üç yıl uzatılıyor. Öyle maddeler var ki -tek tek tartışacağız- OHAL'i dahi aranır hâle getiriyor. İhraçlar ve kayyumlar üç yıl daha sürdürülmek isteniyor. Anayasa'ya ve tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere aykırı şekilde gözaltı süreleri belirlenmiş; valilere, yurttaşlara ilden çıkarma ya da o ile sokmama hakkı getiriliyor.

Bir örnek vereyim: 15 Temmuz 2016 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanı bir çağrıda bulundu. Çok isabetli olarak halkı demokrasiye sahip çıkmaya çağırdı ve halkımız yüzlerce şehit, yüzlerce yaralı, gazi verme pahasına demokrasiye sahip çıktı, değil mi? Peki, o gün bazı alçak FETÖ mensubu valiler halkın sokağa çıkmasını yasaklasaydı ne yapacaktık? Bir kanunu yaparken bugünü değil, yarını, yarınları ve tüm olasılıkları düşünmek zorunda değil miyiz?

Bakın, teklifle 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu yürürlükten kaldırılıyor ancak diğer maddelerde sarayın sıkıyönetimi gelecek.

Sayın milletvekilleri, biraz hatırlayalım. İnsan hafızasının unuttuğu vakasını biliyoruz. İki yılda OHAL tam 7 kez uzatıldı, 36 tane KHK yayımlandı ve maalesef en son 24 Haziran seçimleri de OHAL koşulları altında gerçekleştirildi. Peki, OHAL’de neler oldu? Olağanüstü hâlde birlikte laiklik, eşitlik, insan hakları, demokrasi, özgürlük ve hukukun üstünlüğü ilkeleri rafa kaldırıldı. Şu anda beş dakika ilerimizde İnsan Hakları Heykeli bile dört yüz yirmi gündür tutuklu; bir yere gitmez, çevresini çevrelemeye, hele onu kelepçelemeye hiç de gerek yok. 12 Eylül askerî darbesiyle karşılaştırılan OHAL tablosunun Türkiye’ye açtığı yarayı ve OHAL rejiminin 12 Eylül askerî darbesini dahi solladığını göreceksiniz.

Birkaç örnek vereyim: 20 Temmuz OHAL darbesi sonrası 129.410 kişi kamudan ihraç edildi, bu rakam 12 Eylül darbesinde 4.891. 12 Eylül darbesi sonrasında hakkında işlem yapılan öğretmen sayısı 3.854 iken OHAL rejiminde bu 61 bini aştı. OHAL rejiminde görevden alınan subay ve astsubay sayısı 7.267 iken 12 Eylül sonrası bu rakam 2 bindi. OHAL sonrası ihraç edilen akademisyenlerin sayısı 5.705 iken bu rakam 12 Eylül askerî darbesinde sadece 120’dir. OHAL sonrası 4.560 hâkim ve savcı 12 Eylül sonrası da 47 hâkim ve savcı görevinden alındı. Soruyorum bir hukukçu olarak, baro başkanlığı yapmış bir avukat olarak: 4.500 hâkim ve savcıcı adalet teşkilatına kim aldı? OHAL süresince 209, 12 Eylül darbesi sonrası 31 gazeteci tutuklandı.

Değerli arkadaşlar, seçimler kısa bir süre önce oldu. Hep temsilcilerine bakarız, halkımız bizi buraya taşıdı ise en öncelikli isteği OHAL’in kaldırılmasıdır. Tüm partilerimiz seçim meydanlarında OHAL’in sona ereceği sözünü verdik, iyi de ettik. Halkımız OHAL’in adının değil, kendisinin bizi kaldırarak yeniden huzur ve demokrasi ortamına geçilmesini istemektedir. Unutmayın ki bu, iktidar partisinin de en önemli seçim vaadiydi. Dün akşam itibarıyla OHAL kalktı. Eğer biz buradan bu yasa teklifini kabul eder de yarın Meclisten geçirirsek OHAL’in üç yıllığına kalacağını getireceğiz.

Sayın milletvekilleri, son sözüm: Bizlerin görevi Gazi Meclisimizi daha etkin çalıştırmak ve asli görevimiz olan yasalastırma faaliyetlerini insan hakları ve temel hak ve hürriyetleri koruyarak ve gözterek demokrasimizi güçlendirmek ve hukukun üstünlüğü ilkesine işlerlik kazandırmaktan ibarettir. Hadi gelin bunu bu kez yapalım.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Grup Başkan Vekilim, değerli arkadaşlar; hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Öncelikle başarılar diliyorum yeni yasama döneminde.

Evet, burada konuşmalar yapıldı, OHAL’in kalktığı günün ertesinde Komisyon çalışmalarımız devam ediyor. Öncelikle şunu söyleyebilirim: Bu bir geçiş dönemidir. OHAL’i kaldırıyoruz ama tehdit tamamen bitti diyebilir miyiz? Tehdit tamamen bitmedi. Devlet, bekası için önlem almak durumunda. Dolayısıyla temel hak ve hürriyetlerin korunması anlamında, bu teminatların sürmesi anlamında, özgürlük ve güvenlik ikileminde eşit ağırlıkta devam edebilmesi adına bu geçiş döneminin de sağlanması lazım. AK PARTİ Kasım 2002 tarihinde iktidara geldi, aralık ayında OHAL’i kaldırmıştır. Dolayısıyla Kasım 2002’de iktidara gelip Hükümet kurulmasından sonraki ilk icraatı OHAL’i kaldırmak olan bir hükümet niye durduk yerde getirsin OHAL’le ilgili kararları?

Arkadaşlar, şunu özellikle belirtmek isterim ki Türkiye bir darbe teşebbüsünden ziyade işgal

harekâtıyla karşı karşıya kalmıştır; bağımsızlığına, devletin bütünlüğüne, bekasına karşı bir işgal harekâtı. Ve öyle bir örgüt tarafından icra edilmiştir ki bu, belki dünya siyasi tarihinde böyle bir örgüt yok; sinsi bir örgüt, alçak bir örgüt, kırk yıllık planlama yapmış; devletin derinliklerinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde, İçişleri Bakanlığında, Emniyette, Hariciyede, hemen hemen her alanda örgütlenmiş ve bugünleri beklemiş. Dolayısıyla böyle bir örgüt, tehlikeli bir örgüt, örgütün açığa çıkması kolay değil. 15 Temmuzda devletin, milletin imkânlarını kullanarak, Yunan ordusunun dahi yapmadığı, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve Emniyeti, kamu binalarını çıplak bedenleriyle bu hayâsızca akına karşı duranlara karşı en modern silahları kullanmaktan geri durmamış bir örgüt. Dolayısıyla bu örgütü hesap etmemiz lazım. Bu örgüt 15 Temmuzdan önce 17-25 Aralık hadisesinde ortaya çıkmasına rağmen, belki ortam oluşmadığından dolayı o an, belki OHAL kararı çıkmış olsaydı 15 Temmuzda yeltenemeyeceklerdi. Dolayısıyla bu bir zemin işidir, atmosfer işidir, millî mutabakat işidir. Burada özellikle 15 Temmuzdan sonra anayasal kurumlar açısından OHAL yargı denetimine tabi olmak kaydıyla ve Türkiye Büyük Millet Meclisi denetiminden geçerek yasalaşmış ve uygulamaya girmiştir.

Şimdi burada deniyor ki: “İki yıl içerisinde niye bunlar yapılmadı? Niye gerekli önlemler alınmadı?” Demin de söylediğim üzere bir FETÖ ölçer aleti yok elimizde. Bir FETÖ ölçer aleti olsa da hemen ölçsek, biçsek, ortaya koysak. Sinsi bir örgüt var. En son çıkan kararnamede dahi 18 bin ihraç var. Keşke, varsa elinizde bir FETÖ ölçer aleti, getirin, hemen bu işleri yerine koyalım.

Peki OHAL kararı niçin alındı arkadaşlar? Aslında temel hak ve hürriyetlerin güvenliği, yaşama hak ve hürriyetinin teminat altına alınması, demokrasiye sahip çıkma anlamında, hukukun üstünlüğünü gerçekleştirme anlamında, devletin bekasını sahiplenme anlamında kararnameler çıktı. Şayet o kararnameler çıkmasaydı tehdit devam ediyordu, devlet işgali devam ediyordu. Bütün bu nedenlerle OHAL uzatılmıştır.

Netice itibarıyla geldiğimiz minvalde OHAL kaldırılmıştır fakat demin de söylediğim üzere, tehdit devam ettiğinden bahisle gerekli önlemleri de devlet, bekasını koruma adına almak durumundadır. Bu nedenle bu geçiş döneminde hâlâ devletin içerisinde yapılanmış hadiselerin, grupların ve organizasyonların yapmış oldukları programlar neticesinde ki soruşturmaların devamında ortaya çıkabilen yapılar olabiliyor. Bu nedenle bu geçiş döneminde ek maddeyle, geçici maddeyle de bu düzenlenmiştir ki üç yıllık bir periyotta da bunlar ortaya çıkarsa bunlara müdahale edilebilmelidir. Bu manada devlet, milletle beraber olmuştur, ortam oluşmuştur; bu ortamın da en büyük sebeplerinden biri, neticeye varan 15 Temmuz işgal harekâtına karşı milletimizin seferberliği neticesinde hukuki altyapısı da oluşturularak kararlar alınmıştır. Devletin içerisindeki bu safraların temizlenmesi kolay değildir. Sinsi bir örgüttür, dünya siyasi tarihinde de böyle bir örgüt olmamıştır, olmayacaktır da.

Netice itibarıyla “135 bin ihraç var.” deniyor; doğrudur, olabilir. Bunlarla ilgili de OHAL Komisyonu kurulmuştur, yargı denetimine tabidir. Yargı denetimine, OHAL Komisyonuna müracaat edenlerde dönme kararları vardır. Ayrıca bunlarla ilgili memuriyette yöneticiyi ise yönetici değil ama eski görevine iade vardır. Kamu görevi, memuriyet önemlidir. Devletin darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kaldığı bir ortamda, milletiyle beraber olduğu bir ortamda bunlarla ilgili söylemler yapılırken lütfen 2.195 yaralımızı ve 251 şehidimizi de asla unutmamamız lazım. İşgal harekâtının bağımsızlığımıza müdahale olduğu unutulmamalıdır.

Daha çok siyasi konuşmalar üzerinde duruldu. Netice itibarıyla bundan sonra inşallah maddelerde daha hukuki katkı verme anlamında konuşmalar yapılır. Genel, OHAL’in kaldırılmasıyla ilgili hemfikiriz. Bundan sonraki geçiş süreciyle ilgili ayrıntılarımız olabilir, teklifle ilgili hadiselerde katkılarımız olabilir; bunlar tartışılır. Hemen hemen geneli üzerindeki konuşmalar da hitama ermiştir, amaç hasıl olmuştur, alt komisyona gitmesine gerek yoktur. Alt komisyona -bundan önceki tecrübelerimizle

de biliyoruz- gidiliyor, orada konuşuluyor, tartışılıyor, üst komisyonda aynı tartışmaları mükerrer yapıyoruz. Dolayısıyla burada geniş safahatta bütün teknik, hukuki altyapıyı da oluşturacak şekilde maddeler üzerinde daha derinlikli çalışmalarımızı yapalım ve nihayete erdirelim diyorum. Muhalefet partisindeki arkadaşların -daha doğrusu biliyorsunuz yürütme ayrı, yasama ayrı; bu manada Adalet Komisyonuna da çok iş düşüyor- Adalet Komisyonundaki bütün teknik, hukukçu ve altyapı sunacak arkadaşların madde üzerinde katkıları olursa hep beraber değerlendiririz ve oylarız diye düşünüyorum. Bizim düşüncemiz alt komisyona gitmemesi ve üst komisyonda bu işin bitirilmesi diye arz ediyorum Sayın Başkanım.

Hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki 1982 Anayasası'yla Türkiye'ye getirilen bir ceberut anlayışın, bu askerî cuntayla getirilen 1982 Anayasası'nın değiştirilmesinin bu Meclisin ilk işi olabileceğini, olması gerektiğini görmek isterdik. Yirmi yıl önceden başlayan, hatta 90'lı yıllardan itibaren antidemokratik olan bir anayasanın değiştirilmesi iktidara gelen bütün partilerin ortak görüşü iken ne yazık ki bugünkü geldiğimiz noktada hâlâ bu Anayasa'nın üzerinde çeşitli değişiklikler yapılarak Türkiye antidemokratik bir yapıyla yönetilmek istenmektedir. Onun için bu 27'nci Dönemin ilk işi, yüzde 97'yle temsil edilen bir Mecliste ilk işi bu antidemokratik Anayasa'nın ve buna bağlı olan bütün yasaların değiştirilmesi olmalıydı fakat bu maalesef ki yapılmadı.

Öte taraftan şimdi Türkiye'nin tablosuna baktığınız zaman, yüzlerce belediyesine el konulmuş, halkın iradesine el konulmuş ve kayyumlarla yönetilmekte; milletvekilleri şu anda hapis hanelerde yatmakta ve halkın iradesine ne yazık ki el konulmuş bulunmaktadır. Dün saat 24.00 itibarıyla olağanüstü hâl uygulaması sona ermiş olmasına rağmen, bu sabah itibarıyla kayyumlarla el konulan bütün belediyelerin kendi sahiplerine teslim edilmesi gerekir idi ve hapis hanelerde bulunan, bu Meclise de seçilen 2 milletvekilinin de gelip kendi yerlerinde oturmaları gerekir idi; bu yapılmadı, yapılmıyor ve yapılmayacak da. Yani başka bir anlatımla, olağanüstü hâl rejimi ne yazık ki devam etmektedir. Bu yasanın, bu yasa teklifinin tamamına baktığımız zaman tamamıyla kişi hak ve hürriyetlerini ortadan kaldıracak, sınırlandırarak ve Türkiye'yi başka bir çıkmaza sokabilecek nitelikte olan bir yasa teklifi.

Dolayısıyla Türkiye'de bu yapıyla, bu yeni getirilen yasalarla yeniden bir darbe mekanizmasının oluşturulacağı da kuşkusuz bir durumdur. Bu nedenle bu yasa teklifi hazırlanırken üniversite kürsülerinden, sivil toplum örgütlerinden, meslek kuruluşlarından herhangi bir görüş alınmış mıdır? Bundan eminiz ki 600 milletvekili şu anda Mecliste, hiçbirisinin de çoğunun da görüşü alınmamıştır, kendi gruplarında dahi bu kanun teklifi tartışılmamıştır.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Doğru değil.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Doğru bir görüş.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sana göre.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi, bu çerçevede baktığınız zaman, değerli arkadaşlar, tam olağanüstü hâl rejimi bu yasayla gizli bir şekilde yeniden Türkiye'nin gündemine getirilmekte ve bu, maalesef, önümüzdeki yıllarda da bu rejimle Türkiye'nin yönetilmesine bir olanak sağlayacaktır, yeni bir ortam yaratacaktır. Hâl böyle olunca son iktidarın tarihine baktığınız zaman -on altı yıllık bir

süreç- ve ondan önceki dönemi de dâhil ettiğiniz zaman, Türkiye sürekli kanun üreten bir ülke hâline geldi. Milyonlarca kitap, hukuk fakültelerinde ve hukuk kurumlarında rafa kaldırıldı. Yani başka bir anlatımla, toplumun tamamına zarar verildi. Bu antidemokratik yasanın, yasaların üzerinden defalarca geçildi ve başka başka kanunlarla bunlar yama edilecek tarzda yeni yeni kanun teklifleriyle Türkiye bu şekilde idare edilmeye çalışılmakta.

Türkiye'nin genel durumuna baktığınız zaman ciddi bir ekonomik kriz, kimliklerin tanınmadığı, cinsiyete karşı olan ayrımcılık, çocuğa karşı yapılan şiddet ve ayrımcılık, hayvan hakları... Yani başka bir anlatımla sorunlar yumağı olan bir ülke hâline geldi. Size göre belki bir kısım insanlar mutlu ama sokağa çıktığınız zaman herkesin yüzünden mutsuzluk akmakta. Onun için yeni bir kanun teklifi geldiği zaman veya yeni bir kanun önerisi olduğu zaman toplumun değişik katmanlarının da görüşü alınması gerektiğini düşünüyoruz. Bu ülke sadece belli bir kesimin idare edebileceği veya hatta da yaşayacağı bir ülke değil, bu hepimizin ülkesi, hepimize ait; herkesin görüşünün hâkim olması gerektiğini düşünüyoruz.

Şimdi kanun maddeleri, teklif edilen maddeler üzerine tek tek düşüncelerimizi belirteceğiz ama bazı maddeler var ki gerçekten Türkiye'yi yaşanmaz hâle getirecek. Bunlardan bir tanesi, bu valilere getirilen yetkililerdir. Emin olun, sizler dâhil olmak üzere kendinizin ve geleceğinizde olan evlatlarınızın ellerine şimdiden kelepçeyi vurmaktasınız; bunu unutmayın. Çok ciddi şeyler, ciddi yetkiler. Bu yetkilerle valiler mahkemelerin üstü, yargının daha üstünde olabilecek şekilde donatılmış durumda. Bunun için bu hususun yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Öte taraftan, Türkiye'de bu sıkıyönetimle ilgili olan bir madde teklifi var. Orada yine tek taraflı bir şekilde, ilan edilen yerde bütün yetkiler, yargılama yetkisinden tut ekonomiye ilişkin bütün yetkiler sadece belli bir gruba ve askerî makamlara teslim edilmektedir. Bunlar bugün belki bu Komisyonunda oylanarak bir kesimin sayı fazlalığıyla Meclisin gündemine gelecek ama bundan emin olun ki bu yasa teklifinin ömrü belki bir yıldan da daha az olacak çünkü antidemokratik bir tekliftir, tamamına baktığınız zaman hiçbir aidiyeti, hiçbir yapıyı temsil etmeyen bir kanun teklifidir. Bunun için siz sayın üyelerin bu hususu gözden geçirmeniz gerektiğini düşünüyoruz.

Öte taraftan, şimdi, bu teklifle kişinin kendi hakkını arama, tazminat alma gibi bir hakkının da ortadan kaldırıldığını görmekteyiz. Şimdi, masum olan herhangi bir kişinin iktidarın herhangi hukuksuz bir eylemine karşı müracaat edeceği tek makam da yargı makamlarıdır yani bu kanun teklifine baktığınız zaman kendi yargı makamımıza dahi güvenmediğimizi göstermektedir. Yargı bir karar verecek, siz kişiyi mağdur edeceksiniz, mağduriyeti karşısında mahkemelere gidip bu hakkını orada araması gerekmekte; buna da imkân tanımıyorsunuz.

Yani bir bütün olarak baktığınız zaman, toplumu yansıtmayan, toplumun temel sorunlarını yansıtmayan bir yasa teklifi. Onun için bizim önerimiz şu ki: Bu teklifin derhâl geri çekilmesi, alt komisyonlara gönderilmesi ve Türkiye'nin en önemli ihtiyacı olan demokratik ve bütün aidiyetlerin temsil edildiği ve her şeyin ortaklaştığı yepyeni bir ana sözleşmenin yapılması, yepyeni demokratik bir anayasanın yapılmasından yanadır bizim tavrımız ve bizim önerimiz.

Onun için, hepinizi saygıyla tekrar selamlıyorum.

Maddeler kısmında da yeniden fikrimizi belirteceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin genel gerekçesinden çok açık olarak bu teklifin terörle mücadele için sunulduğunu ancak olağanüstü hâlin kaldırılmasıyla birlikte boşluk doğacağından şu anlaşıyor ki olağanüstü hâl sürekli olarak, kalıcı olarak olağan hâle dönüştürülecek.

Şimdi, değerli milletvekilleri, bu düzenleme çok açık olarak demokratik hukuk devleti yerine otoriter devlet düzenini öngörmektedir. Biz hep söylüyoruz, darbeleri önlemenin, terörle mücadele etmenin yolu demokrasiyi yok etmek, hukuku yok etmek, adaleti yok etmek, insan hak ve özgürlüklerini yok etmek değildir. Darbeleri önlemenin yolu daha çok demokrasi, daha çok hukuk, daha çok özgürlüklerden geçer. Hepimiz biliyoruz, olağanüstü hâl döneminde binlerce insanımız haksız yere gözaltına alındı, haksız yere tutuklandı, haksız yere işten atıldılar. Şimdi, bu yeni kanun teklifiyle, haksız gözaltılar, haksız tutuklamalar, haksız işten çıkarmalar devam etsin isteniyor.

Değerli arkadaşlarım, bu teklifin bir kısım maddeleriyle olağanüstü hâl kalıcı hâle getiriliyor, bir kısım maddeleriyle de olağanüstü hâl üç yıl uzatılıyor. Şimdi, bu teklifin yasalaşması durumunda Türkiye, hâlâ olağanüstü hâl ile idare edilecektir ve kalıcı bir olağan hâle dönüştürülmüş olağanüstü hâl ile karşı karşıya kalacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bu teklifin bir kısım maddeleri açık olarak Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. Kanun teklifinin 11'inci maddesiyle Terörle Mücadele Kanunu'na eklenen 19'uncu maddeyle gözaltı süreleri uzatılmaktadır ve bu, üç yıl süreyle devam edecek bir uzatmadır. Anayasa'nın 19'uncu maddesi açıktır; orada gözaltı süreleri kırk sekiz saat, toplu işlenen suçlarda en fazla dört gündür. Olağanüstü hâl ve savaş hâli dışında bu sürelerin uzatılamayacağı çok açık ve net olarak söylenmektedir. Böylesine açık bir aykırılığın bir yasa teklifiyle getirilmiş olması maalesef çok üzücüdür.

Yine, Anayasa'nın cezaların şahsiliği ilkesine aykırı düzenlemeler vardır. Hakkında soruşturma yapılan zanlının eşinin, çocuklarının pasaportlarına el konulacak, telefonları dinlenebilecek. Şimdi, eğer bir suçlunun ailesi hakkında da cezai yaptırım niteliğinde tedbirler alırsanız bu kesinlikle cezaların şahsiliği ilkesine aykırı düşecektir. Yine, tazminat ödenmeme konusundaki teklif Anayasa'nın temel ilkelerine, Anayasa'nın ruhuna açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Değerli arkadaşlarım, işten çıkarmalarla ilgili düzenleme üç yıl devam edecek. Evet, yine binlerce insanımız haksız yere işten atılacak, gerek komisyon tarafından gerek mahkeme tarafından işe iade edilenler önceki işlerinde çalıştırılmayacak yani idare diyecek ki: "Biz seni potansiyel suçlu olarak görüyoruz, evet, aklanmışsın, berat etmişsin, işine döndürülmüşsün..." Ama hâlâ suçlu olarak değerlendirecek ve önceki görevlerinde de çalıştırılmayacak. Bunlar da Anayasa'mıza aykırıdır değerli arkadaşlarım.

Şimdi, bakınız, ben 1990 yılında Ağrı Eleşkirt Cumhuriyet Savcısı olarak atandım. O zaman yargıya yüzde 70 civarlarında bir güven vardı, çok üzülmüştük yani "Yüzde 70 güvenle nasıl adalet dağıtılır bir ülkede?" diye. Şimdi, Sayın Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, 6 Kasım 2014 tarihinde Bursa'da yaptığı bir konuşmada şöyle diyor: "Türkiye'de yargıya güven önceleri yüzde 60-70'lerde iken şimdi yüzde 20'lerin altına düşmüştür." Bugün Türkiye'de yargıya güven yüzde 20'lerdedir. Yargıya güvenin yüzde 20 olduğu bir ülkede adalet dağıtılmaz; o ülkede demokrasiyi, insan haklarını, özgürlüklerini ayakta tutamazsınız. Demokrasinin asla vazgeçilmez hukuktur, hukukun asla vazgeçilmez de bağımsız ve tarafsız bir yargıdır. Bugün ne acı ki Türkiye'mizde yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını yitirmiş, milletin sadece yüzde 20'sinin güvenini alabilir hâle gelmiş, adalet dağıtılamaz noktadadır. Böyle bir yargı karşısında çıkarılacak olan bu kanun, Türkiye'de demokrasiyi de insan haklarını da özgürlükleri de evrensel hukuk ilkelerini de tamamen yok edecektir.

Evet, biz de terörle mücadele edilmelidir diyoruz, hatta etkin ve kararlılıkla mücadele edilmelidir, biz darbeler önlenmelidir diyoruz ancak bunların yolu ülkede hukuku yok ederek, demokrasiyi yok ederek, özgürlükleri yok ederek sağlanmamalıdır.

Değerli arkadaşlarım, eğer biz demokratik ve hukuk devleti olma iddiasını sürdürecekseniz bugün Komisyonumuzda görüşülmekte olan bu kanun teklifinin ya geri çekilmesini ya da alt komisyona havale edilerek orada hem Anayasa'ya aykırılık yönünden hem demokrasiye aykırılık yönünden hem evrensel hukuk ilkelerine aykırılık yönünden hem de insan haklarına aykırılık yönünden detaylı bir görüşmesinin yapılmasını talep ediyor, teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin ilk milletvekilleri ve Komisyon üyeleri olarak çalışmalarımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Güçlü Meclis, güçlü hükûmetle vatandaşlarımızın, ülkemizin ihtiyacı olan düzenlemeler daha hızlı hayata geçirilecektir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hükûmet yok ama, hani burada bakan mı var?

BAŞKAN – Vardı vardı, şimdi gitti.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Anayasa Komisyonunda tartışılmış, ardından 16 Nisan referandumuyla millete gidilmiş, millet de Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine “evet” demiştir.

Anayasa Komisyonu görüşmeleri sırasında da muhalefetin genel tavrı katkı koymak yerine “Tiyatro çadırını yıkacağız.”, “Hesap soracağız.”, “Cumhuriyet elden gidiyor.” sloganlarıyla nasıl engelleriz yönünde olmuştur.

Sonuç olarak, milletimizin oyuyla, milletimizin iradesiyle Anayasa değişikliği yapılmıştır. Bu Anayasa değişikliği sonrası sorumlu muhalefetin tavrının, millet iradesine saygı duyup katkı koymak olması gerektiğine inanıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; olağanüstü hâlin, milletin Meclisinin dahi bombalandığı, 251 şehidimizin, 2.195 gazimizin olduğu hain bir darbe girişimi sonrası ilan edilmiş olduğunu unutmamak gerekir. Çok şükür ki bu hain darbe girişimi, Sayın Cumhurbaşkanımızın “Halkın gücü dışında bir güç tanımıyorum.” çağrısıyla, milletimizin millî iradesine canını ortaya koyarak sahip çıkmasıyla önlenmiştir.

Devletin, bürokrasinin içine sızan böyle bir yapıyla mücadele elbette ki kolay olmamıştır ve tüm bu mücadeleler hukuk kuralları çerçevesinde yapılmıştır. Mahkemelerde yargılamalar devam etmektedir.

Ayrıca, OHAL Komisyonuna başvuru hakkı ve komisyon kararlarına karşı yargı yolunun açılması da sağlanmıştır. FETÖ dâhil tüm terör örgütleriyle etkin mücadele edilmesi kaçınılmazdır.

Getirilen teklif, Anayasa hükümlerine uygun, olağanüstü hâlin kaldırılması sonrası geçiş sürecinde ihtiyaç duyulan tedbirleri düzenleyen bir tekliftir. Yargılamaların yenilenmesi gibi mevcut hükümlerden daha geniş hak tanıyan düzenlemeleri de içermektedir. İnsanın en temel hakkı olan yaşam hakkını ortadan kaldıran, milleti, devleti, vatani hedef alan terörle, teröristlerle mücadelenin, hangi siyasi partiden olursak olalım hepimizin ortak amacı olduğuna inanıyorum.

Teklifin, bu nedenle, ülkemiz için, milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Şimdi hocamıza söz vereceğiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Siz Komisyon üyesisiniz değil mi?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Evet.

BAŞKAN – Tamam, size de söz vereyim, ondan sonra hocama söz vereyim.

Buyurun Süleyman Bey.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; ilk başta Komisyonumuzun yaptığı ilk toplantımız ve 27’nci Dönemde yapacağımız çalışmaların hepimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii, başlangıcımız, elimize gelen 25 maddelik Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi oldu.

Bir hukukçu olarak -siyasetçi de olmam hasebiyle ama ilk başta bir hukukçuyum- mahkemelerde maddi gerçeği aramak, hukuki metinlerle uyuşmasını sağlayıp adaleti savunma makamında ya da yargı makamında ortaya çıkarmak görevimiz, bu hakkımız ama Mecliste Komisyon üyeleri olarak da bir yasa çıkarken o yasanın teknik anlamda nasıl, ne şekilde çıkacağı, bu yasa teklifinin hukuki metin hâline gelmesi için hangi aşamalardan geçeceğini de belirlememiz gerekiyor. Burada, biz siyasetçiyiz ama aynı zamanda hukukçuyuz.

Şimdi, bu kanun teklifini elime aldığım zaman, içindeki kanunlara baktım. Kanunlara baktığım zaman, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nda bir değişiklik var, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda değişiklik var, 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu’nda, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu’nda -jandarma vardiyayla ilgili- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nda değişiklik var, Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu’nda değişiklik var, Seferberlik ve Savaş Hâli Kanunu’nda değişiklik var; var oğlu var.

Şimdi, bakınız, biz Adalet Komisyonuyuz. Adalet Komisyonunun görevleri belli. Burada açık ve net olarak şunu söylememiz gerekiyor: 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu’ndaki değişikliği yaparken bizim ne yapmamız gerekiyor? Bir komisyon dahi var, Meclisin oluşturduğu Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu var, niçin göndermiyoruz? İdari Yargılama Usulü Kanunu’ndaki değişikliği yaparken, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu’yla ilgili değişikliği yaparken Millî Savunma Komisyonuna neden göndermiyoruz, İçişleri Komisyonuna niçin göndermiyoruz? Niçin göndermiyoruz? Bu komisyonlara gönderilmesi talebimiz niçin kabul görmüyor?

Arkasından, teknik olarak bu kadar kanunun iç içe girdiği bir ortamda alt komisyona gönderilmesi talebinin devletin bekası ile terör örgütünün varlığıyla ne alakası var? Bu memleket, devletin bekası ve terör tehdidi nedeniyle hiçbir zaman darbe ikliminden, darbe hukukundan kurtulamayacak mı?

Bu nedenle, bu kanun teklifinin bu çerçevede komisyonlara gönderilmemesi, alt komisyonun oluşturulmaması, bu kanun teklifinin metinleşmesi sürecine, bir hukukçu olarak -siyasetçi bir kenara bırakıyorum- çekince koymamı gerektiriyor. Bu yapılamaz. Bu yapılacak şey “Tatile hızlı gidelim, iki günde kanunu bitirelim, daha sonra Meclise pazartesi günü getirelim, işi bitirelim.” anlamına geliyor ama bu kanun teklifiyle yaptığımız değişikliklerle insanların hayatları, yaşamları, bireylerin hak ve özgürlükleri, toplumun içinde yaşayan insanların yaşam standartları ortadan kalkıyor.

Bu nedenle, bu teklifin ya geri çekilmesi ve komisyonlara gönderilmesi ya da Komisyonumuzda

bir alt komisyon oluşturulması gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, bakınız, biraz önce AK PARTİ sözcüsü burada terör örgütünden bahsetti, daha sonra “İhtiyaç var.” dedi.

Ya bakınız arkadaşlar, ben Nazilli İlçe Başkanıyken 12 Eylül 2010 tarihinde biz bas bas bağırдық. 12 Eylülde “Yargı vesayetini kaldıracğız, asker vesayetini kaldıracğız.” diye getirdiğiniz, AKP’nin getirdiğı 12 Eylül 2010’daki referandumda “FETÖ terör örgütü adaleti teslim alacak.” diye bas bas bağırдық, inandıramadık, inandıramadık. Ne oldu? 4.500 hâkim FETÖ’den görevden atıldı. Daha önce ne dediysek ortaya çıktı. Hep biz söyledik, söyledik ama şimdi aynı şey söyleniyor: “Devletin bakası, devletin bekası; terör örgütleri var, bu kanun çıkmak zorunda.” deniyor. Bir dinleyin bizi, bir dinleyin; daha önce dinlemediniz bari şimdi dinleyin.

Bakınız arkadaşlar, şimdi, teklifi sunan AK PARTİ’li Grup Başkan Vekili Özlem Hanım beyanında şunu söyledi: “Bu bir geçiş sürecidir. OHAL kalktıktan sonra bu geçiş sürecini yaşamamız gerekiyor, bu yasal düzenlemeyi mutlaka yapmamız gerekiyor.” Şimdi, OHAL’i iki sene içerisinde 7 kez uzattınız, üç yıllık süreç getirdiniz. Acaba çıkıp da antidemokratik getirdiğiniz, hak ve özgürlükleri ortadan kaldıran bu hükümleri üç sene sonra “Yeniden devam ettirelim.” dediğiniz zaman ne olacak? Bu ülke, bu insanlar, bu darbe ikliminde bu darbe hukukuyla mı yönetilecek? Bitmeyecek mi insanların artık darbe hukukunda yaşamaları?

Bakınız, Aydın’da bir olay oldu. Aydın’da jeotermal santraller var. Bu jeotermal santraller toprağı, havaya, insana zarar veriyor. Sivil toplum örgütleri toplanmış basın açıklaması yapacak, yapamadılar, İzmir’in Çamlık’ında yapabildiler. Niçin? Vali yasakladı. Neden? OHAL yüzünden. Şimdi getireceğiniz hükümlerle valiye sıkıyönetim komutanı yetkisi veriyorsunuz yasal anlamda. Ne yapacak insanlar? Aydın’da yasakladınız, İzmir’de yasakladınız, 81 ilde yasakladınız. Nereye göndereceksiniz? Yunanistan’a mı göndereceksiniz, Bulgaristan’a mı göndereceksiniz?

O nedenle, bizim yapacağımız iş şu: Biz demokrasiden korkmayacağız, özgürlüklerden korkmayacağız. Özgürlükleri genişletmediğimiz sürece, demokrasiyi genişletmediğimiz sürece, hep darbe hukukuyla, darbe iklimiyle yaşadığımız sürece bu memlekette insanlar, toplum demokrasiden ve özgürlüklerden yararlanmayan bir toplum hâline geçek ve Türkiye cezaevi olacak. Belki oldu, belki oldu.

Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı Yargıtayın 150’nci açılış yılında, 3’üncü ayda bir konuşma yaptı. Ne dedi konuşmasında? Şunu söyledi: “Bir memlekette adalet çığılıkları varsa o memlekette yargı bitmiştir.” dedi, “Adalet olmayan yerde hukuk olmaz.” dedi. Bu memlekette iki yıldan beri adalet çığılıkları yok mu arkadaşlar? Bu memlekette millet bağırıyor mu “adalet” diye? Bu memlekette adalet çığılıkları varsa, yargı bittiyse, adalet de yoksa Adalet Komisyonu görevini yerine getirir, bu kapsamlı kanun teklifinde bulunan antidemokratik hükümleri ortadan kaldırır. Bunu kaldırmak zorundayız. İki dudak arasında yapılacak işlerle, hükümlerle biz artık bir yere gidemeyiz.

Değerli arkadaşlar, şunu da söylemek istiyorum: OHAL kalkacak, OHAL kalkacak ama 2002 yılında AKP iktidara geldiğı zaman ne dedi? Açıkça şunu söyledi: “Türkiye’yi demokratikleştireceğız.” dedi, “Askeri vesayeti kaldıracğız.” dedi, “Darbe hukukunu ortadan kaldıracğız.” dedi. “AB’ye girelecek. AB’de ne varsa bizde de olacak.” dedi. Geldi. Ne oldu? 2010 yılına geldik. Biraz önce anlattığım gibi “Yargı vesayetini kaldıracğız.” dedi, FETÖ’ye teslim edildi, FETÖ terör örgütüne teslim edildi. Şimdi deniliyor ki: “OHAL kalkacak.” Ne olacak? OHAL kalkınca demokrasi mi gelecek, hukukun üstünlüğü mü gelecek? Ne gelecek? Baskı rejimi gelecek. Bizim milletvekili olarak hukuki güvenliğimiz yok. Dün bir “tweet” attık diye 72 milletvekili olarak hakkımızda Sayın Cumhurbaşkanı tarafından suç duyurusunda bulunuldu.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Hakaret etme hakkı hak değil hiçbir zaman.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Hukuk devleti burası. Hakaret etme...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakın, yargı yerine geçmeyin, hakaret edip etmediğimizi bu memlekette yargı belirleyecek. (Gürültüler)

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tamam, yargı belirleyecek.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Genel başkanların dokunulmazlığını kaldırın o zaman, hukuk devleti olsun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, yüce Komisyonda benim muhatabım sizsiniz. Arkadaşlar lütfen laf atmasın.

BAŞKAN – Tamam, siz devam edin.

Tamam arkadaşlar...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Değerli arkadaşlar, bir memlekette iki yıllık süreçte hukuki güvenlik yoksa, can güvenliği yoksa, mal güvenliği yoksa, bu memlekette milletvekillerinin güvenliği yoksa bu memlekette OHAL kalksa ne olur, kalkmazsa ne olur! Kalkarsa, bu metin gelirse yine olmayacak, yine olmayacak. Ne yapacağız? Yine, demokrasi, özgürlük mücadelemizi biz devam ettireceğiz; biz korkmayacağız, sonuna kadar gideceğiz Cumhuriyet Halk Partisi olarak.

Şunu söylemek istiyorum: Bu çözüm, bu tartışma... (Gürültüler)

Sayın Başkan, lütfen müdahale ettirmeyin.

BAŞKAN – Tamam Atilla Bey...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Biz burada konuşmayacağız da nerede konuşacağız?

BAŞKAN – Konuşun, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Dışarıda konuşuyoruz, hakkımızda fezleke düzenleniyor, burada konuşuyoruz “Sus.” deniliyor. Böyle şey olabilir mi?

BAŞKAN – Burada fezleke yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Konuşacağız ki devam edeceğiz.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – “Sus.” diyen yok ya! (Gürültüler)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Lütfen...

BAŞKAN – Atilla Bey, artık karışmayın ya!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakın arkadaşlar, bir hukukçu olarak söylemek istiyorum, bu teklif, teklifin içerisinde bulunan temel hak ve özgürlükleri sınırlandırmalar, 12 Eylül döneminde yapılan ve bugüne gelen -çok değişiklik yapıldı ama- demokratik olmayan bu Anayasa’ya bile aykırıdır. 2014 yılında yapılan değişikliklerden, demokrasi paketiyle yapılan değişikliklerden geriye dönüş müthiştir. Biz bunları madde madde söyleyeceğiz, madde madde geldiği zaman söyleyeceğiz. Bu işin çözümü şu: Demokrasiden korkmayacağız, özgürlüklerden korkmayacağız, birbirimizi dinlemekten korkmayacağız.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli üyeler, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, giriş konuşmanızda, Komisyonun önemine değindiniz. Gerçekten Komisyon, Parlamento komisyonları âdeta yasama organlarının birer mutfağı. Bu bakımdan çok önemli. Ben de çok uzun yıllar Anayasa kuramcısı olarak ilk kez burada, sizin Başkanlığını yaptığınız Komisyonda Anayasa pratiğini yapma vesilesiyle sizi selamlıyorum. Keşke böyle bir teklif yerine “Türkiye’de adil yargılanmayı nasıl ilerletiriz?” biçiminde pozitif bir düzenleme vesilesiyle burada bulunsaydık...

BAŞKAN – O da gelir ileride, merak etmeyin Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – ...veya ilk toplantımız, ilk karşılaşmamız keşke böyle bir düzenleme vesilesiyle olsaydı.

Sayın Bakanın aramızda bulunması bir hüznümü bir kez daha gündeme getirdi. Tabii Özgür Özel haliyle yeni düzenleme boyutuyla ifade etti ama ben, acaba bir tür, parlamenter rejimin ortadan kaldırılmasının bir hüznü müdür, bu dönemin -olmaz ise- yüz elli yıllık bir deneyimin bir anda ortadan kaldırılmasının mümkün olmadığı ve her şeye rağmen kazanımlarımıza geri dönelim biçiminde bir iradenin tezahürü müdür şeklinde düşünmedim değil. Çünkü ben, Sayın Başkan, aynı zamanda çok uzun yıllar yurt dışında görev yaptım, özellikle Fransa’da. Fransızların kendi kurumlarına, kendi kazanımlarına nasıl sahip çıktığını yakından gözlemiş bir kişi olarak benim hüznüm, burada, sadece böyle bir teklif vesilesiyle yüzleşmemiz değil; aynı zamanda Parlamentodaki ilk deneyiminin, ilk birlikteliğimizin yüz kırk, yüz elli yıllık bir kazanımımızın, birikimimizin 16 Nisanda yapılan oylamayla ortadan kaldırılmış olmasının bir hüznüdür. Bu vesileyle bir anekdotla giriyorum sözüme. 16 Nisana bir ay kala, İzmir’deki bir konferansımın ardından bir İtalyan gazeteci sordu: “Sayın Profesör, nasıl olur da sizin kırk üç yıllık mesleki yaşantınıza bir gecede son verdiler?” Dedim ki: Öyle bir yönetim ki ülkenin yüz elli yıllık anayasal ve siyasal birikimine gelecek ay, 16 Nisanda eğer “evet” oyu çıkarsa son verecek olan bir irade, bir kişinin öz geçmişine neden son vermesin? Tabii ben anayasal ve siyasal birikimi bir halkın öz geçmişi olarak nitelediğim için, o bakımdan benim hüznüm çifte hüznüdür.

Burada benim hazırladığının metne özellikle sıkça yapılan değinmeler üzerine biraz daha vurgu yapmak suretiyle sürdüreceğim. Mesela bunların içerisinde biri Olağanüstü Hâl İnceleme Komisyonudur, Fransa örneğidir, en sonunda o notu sizlerle paylaşacağım, ama ben bir hususta da özellikle 6638 sayılı iç güvenlik yasasının esasen 4 Nisan 2015 itibarıyla bir tür fiili OHAL rejimini getirdiğini de dikkatlerinize sunacağım biraz sonra. Bu nedenle “Bu acaba OHAL’in üçüncü evresi midir?” sorusunu sorarak sözlerime başlıyorum metinsel olarak.

Gerçekten belirtildiği üzere Anayasa’nın 120’nci maddesiyle bu ilan edildi ve Sayın Cumhurbaşkanımızın beyanıyla -tırnak içerisinde belirtiyorum- “MGK üyeleri olarak yaptığımız kapsamlı değerlendirme sonunda terör örgütünün bertaraf edilebilmesi için Anayasa’mızın 120’nci maddesi uyarınca OHAL ilan edilmesini Hükûmete tavsiye etme kararı aldık. Bakanlar Kurulumuz da Türkiye’de üç ay OHAL ilan edilmesi kararını aldı. Bu uygulama kesinlikle demokrasiye, hukuka, özgürlüklere karşı değildir; tam tersine, bu değerleri koruma, yükseltme, geliştirme adıdır. Olağanüstü hâl ilanının amacı ülkemizde demokrasiye, hukuk devletine, vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerine yönelik bu tehdidi ortadan kaldırmak için gereken adımları en etkin ve hızlı şekilde atabilmektir.” diyor 20 Temmuz 2016 gecesi aynı zamanda bu OHAL ilan kararını da belirtmek suretiyle. Tabii bu ilandan sonra uygulamaya geçildi, belirtildiği üzere, bilindiği gibi Anayasa madde 120 çerçevesinde. Fakat esasen yine bilindiği üzere, OHAL uygulaması, Anayasa madde 121’de yer alan kanun hükmünde kararnameler kullanmak suretiyle uygulandı ve sürdürüldü. OHAL kararnamelerinin hazırlanma tarzı, içeriği ve etkileri bakımından Anayasa’ya uygun olup olmadığı konusuna girecek değilim çünkü bu konuda bu kararnamenin altında imzası bulunan yetkililer defalarca bu çerçevenin dışına çıktığını

beyan etmiş bulunuyorlar. Fakat ben burada çok önemli gördüğüm birkaç hususa -tırnak içerisinde belirtmek suretiyle- dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Bu OHAL kanun hükmünde kararnamelerinin ilk uygulanma biçimiyle ilerleyen aylarda aldığı farklı uygulama şekli arasındaki açığı, açığı belirtmek için.

Yapılan düzenlemeler OHAL ilanını gerekli kılan nedenler ve ulaşılmak istenen amacın dışına o fark ortaya çıkınca kendini gösterdi, cıkıldı. “Fetullahçı terör örgütü” söylemi ilk 4 kanun hükmünde kararnamede şöyle belirtiliyor: “Millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen Fetullahçı terör örgütüne FETÖ/ PDY aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olan kişi ve kuruluşlar” kaydı 1 Eylül 2016’dan itibaren “Terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca devletin millî güvenliğine karşı faaliyetinde bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan” kaydına dönüştü 672 sayılı Kararname’yle. Böylece bu kararnameden, 672’den başlayan ve 703 sayılı Kararname’ye gelinceye kadar kullanılan formül terör örgütü ve Millî Güvenlik Kurulu kararı formülü hâline getirildi. İşte bu formülle esasen 1 Eylül 2016’dan itibaren 20 Temmuz gecesi OHAL’in ilan ediliş amacının dışına cıkıldığına tanık olduk. Şöyle ki: Esasen burada Millî Güvenlik Kurulu, bilindiği gibi, icrai nitelikte karar alan bir organ değildir, hatta 1982 Anayasası’nın ilk biçiminde bile hiçbir zaman Millî Güvenlik Kurulunu icrai nitelikte karar alan bir organ olarak görmedik, anlatmadık ve bu şekilde sınav kâğıdında yanıt veren öğrencilere de hep kırık not verdik, 1982 Anayasası’nın ilk biçiminde bile böyle oldu. Kaldı ki bilindiği üzere, 2001 yılında Anayasa’da yapılan değişiklikle Millî Güvenlik Kurulunun konumu sivil iradeye göre hayli ikinci plana kaydırıldı.

Şimdi burada, bu şekilde Millî Güvenlik Kurulunu öne cıkaran düzenlemenin ötesinde, esasen Anayasa’ya aykırılık oluşturan yönü, bu kanun hükmünde kararnameler düzenleyici ve normatif işlem olduğu hâlde bunlara eklenen ek listeler ve esasen ek listelerin kanun hükmünde kararnamelerin etkisi ortaya cıktı.

Şimdi metin normatif bir metin bir sayfa, iki sayfa veya iki buçuk sayfa ama metne eklenen onlarca ve yüzlerce sayfa ise esasen birer işlemin konusunu oluşturan idari nitelikte işlemler. İşte böylece ikinci bir farkın da ortaya cıkmasıyla iyice Anayasa’nın dışına kaydıldı bu kanun hükmünde kararnameleri. O da şu: Cumhurbaşkanının Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarihi ile kanun hükmünde kararnamelerin Resmî Gazete’de yayımlandığı tarih, bir hafta, beş hafta bazen on haftalık zaman dilimi oluyor. Nitekim bunu zamanın Sayın Başbakanı veciz bir biçimde ortaya koydu, 22 Şubat 2017’de TV ve internet haber sitelerinin genel yayın yönetmenleriyle yaptığı toplantıda ihraç edilen kamu görevlileri ve öğretim üyeleri için “Kurunun yanında yaş da yanıyor olabilir. 19 bin civarında göreve dönüş oldu. 100 bine yakın da ‘Bize haksız işlem yapıldı.’ diye müracaat var. Böyle yürümeceğini gördük, yeni bir karar aldık, OHAL Denetleme Kurulu kurduk. Birkaç haftaya uygulamaya konulacak. Hatalı işlem olabilir. Önümüze gelen binlerce listeyi kontrol edip doğru/yanlış yapıldığını bilemeyiz. Böyle mekanizma yok. Ancak bunlar olduktan sonra haberlerde cıkıyor, ondan sonra haberimiz oluyor. Haksızlıklar varsa düzelecek. Akademik çevrelerden bu şikâyetler geliyor, kamuoyundaki etkilere göre önlem oluyoruz.” Başbakanın beyanı 22 Şubat 2017. Tam iki hafta sonra konuyla ilgili Başbakan Yardımcısı listeler konusunda: “Listeler MİT tarafından hazırlanıyor, bize geliyor. 16 Nisan’dan sonra yani Anayasa oylamasından sonra biz bu haksızlıkları düzelterceğiz.” diye 22 Mart 2017’de beyanda bulunuyor. Şimdi bu açıdan bu beyanlar çok önemli çünkü bu beyanların sahipleri bu kararnamenin altında imzası bulunan kişiler.

Şimdi, peki buradaki esas sapma nasıl oldu? Esas sapma şu açıdan oldu: Cemaat bir terör örgütü olarak nitelendirildi hâliyle de. Haklı olarak, gerekçede, OHAL ilan gerekçesinde bu terör örgütü olarak kabul edildi ama ilan edildi resmen, fakat ilerleyen aylarda esasen “cemaatçiler” yerine “cemiyetçiler”

yani bir biçimde sivil toplum örgütü alanında çalışan, farklı düşünceleri olan, farklı fikirleri olan ve zaman zaman çoğunluk partisini, iktidarını rahatsız eden kişiler hedef alınmaya başlandı.

İşte, bunu yaparken hâliyle Sayın Başbakanın beyan ettiği üzere yükselen eleştiriler sonucu, Avrupa mahkemesinin de müdahalesi gündeme geleceği sırada, belirttiği üzere -kısaltılmış adıyla belirtiyorum Sevgili Başkan-OHALİK...

BAŞKAN – Hocam, bu teklife de gelseniz yavaş yavaş iyi olacak.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tabii, teklife geleceğim ama bunu anlatmadan teklifin anlaşılması mümkün değil.

BAŞKAN – Biraz özetlerseniz iyi olacak çünkü vaktimiz çok daraldı.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tabii, tabii. Özetle belirtiyorum ama eğer benim sözüme müdahale edilecekse o zaman...

BAŞKAN – Bakın Hocam, müdahale etmiyorum. Biraz özetleyerek...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tabii ki özetle yoksa okumuyorum, sadece tırnak içerisinde bazı hususları sizinle paylaşıyorum.

Çünkü Sayın Başbakan bu işlemin sorumlusu olarak “Birkaç hafta içerisinde OHALİK kurulacak.” dedi, 22 Şubat günü. Fakat komisyon Temmuz 2017’de yani altı ay sonra başvuruları almaya başladı ve o zamana kadar yapılan bütün başvurular yani bu OHAL kanun hükmünde kararnamelerinin mağdurlarının yaptıkları bütün başvurular sonuçsuz kaldı ben dâhil olmak üzere. Çünkü o sırada Sorbonne’da ders veriyordum ve ders programım yarıda kaldı. Pasaportuma da el konulduğu için derse gidemedim. Ders programını sunduk, “Hayır, bu kesindir.” dediler ve hangi yola başvurduksa hiçbir biçimde sonuç alamadık. O bakımdan, sembolik olması açısından söylüyorum.

OHALİK’e, komisyona çok yollama yapıldı çünkü. O nedenle, onun üzerinde birkaç cümleyle duracağım. Tabii, o sırada, Anayasa Mahkemesinin verdiği ilk dört kanun hükmünde kararname üzerindeki kararları biliyoruz ve Anayasa Mahkemesinin de bu kararlarla tabii ki esasen bunu iptal etmesi değil en azından Hükûmetin de Anayasa’nın 121’inci maddesine göre çıkardığı, yaptığı işlemlerin Anayasa’ya uygun olması gerektiğini hatırlatması önemliydi. Bu, kendi yetkisine dâhildi. Ama bunu yapmadığı için bir bakıma özendirilmiş oldu Hükûmeti bu kanun hükmünde kararnameleri yürürlüğe koyma, Anayasa dışı ve hukuken birçoğu yok hükmünde olan kanun hükmünde kararnameleri. Çünkü Anayasa Mahkemesi lafzi yorum ve tarihsel yorumla yetindi. Oysa sistematik yorum ve amaçsal yorum, Anayasa Mahkemesinin “Söz konusu kanun hükmünde kararnameyi iptal edemiyorum ama bu, yürütmenin Anayasa dışı işlem yapması sürecini haklı kılmaz.” biçiminde bir kayıt düşmesi beklenirdi. Ama bunu yapmadan kendi kararlarından döndü, vazgeçti. Pekâlâ Anayasa Mahkemesi olağanlaşmaya katkıda bulunabilirdi ama bulunamadı. Buna girmiyorum tabii ki.

Fakat, Sayın Başkan, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonuna çok yollama yapıldığı için izninizle birkaç cümleyle... Ben de başvuruda bulundum binlerce kamu görevlisi gibi ve ben başvuruda bulunurken uzunca başvuru dilekçesinde iki sayfalık bir ön yazı yazdım; hukuka olan inancım gereği, hukukun etkililiğine olan umudum gereği başvuru yaptığımı belirttim. Bütün belgelerimi sundum yurt dışı derslerimi, uluslararası toplantıları filan. Ve benim başvurumun üzerinden bir yıl geçtiği hâlde herhangi bir yanıt çıkmadığı gibi, o sırada söylediğimiz “Dört beş yılda en hızlı çalışmayla bu komisyon sonuçlandıramaz.” biçimindeki gözlemlerimiz buradaki beyanlarla teyit edilmiş oldu çünkü 100 binin üzerinde başvurunun sadece yaklaşık 20 binini sonuçlandırmış bulunuyor. Ben içeriğine girmiyorum. Kimler iade edildi kimler kaldı, ona girmiyorum fakat dikkatinizi çekmek istediğim husus şu: Sayın üyeler “Nasıl OHALİK var, ona başvursunlar sonra yargı yoluna diye...” Ama bu

inceleme komisyonu bu hızla devam ederse beş yıl sonra ancak bu kapı açılıyor yani yargıya başvuru kapısı ancak dört beş yıl sonra açılıyor büyük bir çoğunluk için. Bu nedenle, bunu kullanırken herhangi bir siyasal görüş beyanında bulunmaksızın hukukçu kimliğimizle bunu dikkate almak durumundayız çünkü on binlerce yargısız infaz dosyasının dört beş yılda halledilmesi yönünde bir iyimser yaklaşım bile yargı yolunun ne kadar süreyle kapalı olduğunu göstermesi bakımından önemli bir göstergedir diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, tabii ki değerli milletvekilleri biraz önce de belirttiler, “millî irade” dediler. Hepimiz millî iradeye, seçmen iradesine saygılıyız ve saygılı olmak durumundayız. Fakat seçmen iradesine başvururken hukuka, demokratik ilkelere, seçmenin özgür iradesini oluşturma sürecine de dikkat etmemiz gerekir. Bu bakımdan, izninizle, 16 Ekim 2016 günlü konuşmadan bir alıntıyı paylaşmak istiyorum.

“Türkiye’de fiilî bir durum vardır ve bu çözümlerdir. Ülke yönetimi yasa ve Anayasa’ya uygun değildir ve de suç işlenmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı fiilî başkanlık yapmaktadır. Bu durum Anayasa’ya aykırıdır. Ya dedim Sayın Cumhurbaşkanı fiilî başkanlık zorlamasından vazgeçsin ya da dedim fiilî durumun hukukî boyut kazanabilmesinin süratle yöntemleri aransın. Bunları anlamayan varsa sözüm söz olsun, heceleye heceleye, alfabeyi öğretir gibi anlatmaya varım ve hazırım araba devrilmeden.” diyor Sayın Devlet Bahçeli, MHP Genel Başkanı. O günden itibaren Hükûmet hemen Anayasa değişikliği için girişimde bulundu ve tam altı ay sonra sandık kuruldu, Anayasa halk oylaması sandığı kuruldu.

Burada bizler anayasacılar olarak, uzmanlar olarak karşılaştırmalı anayasa hukukuna yabancıdır Anayasa’nın OHAL ortam ve koşullarında değiştirilmesi biçimindeki itirazlarımız karşısında Sayın Başbakan “Referandum sandığını OHAL’de kuracak değiliz ya.” dedi ve bir umut aşıladı fakat bilindiği gibi OHAL ortam ve koşullarında yapıldı. Sayın Başbakanımız, dürüstçe, 6 Haziran 2017 günü “Biz yetmiş günde yüzde 30’luk desteği 51,4’e çıkardık.” dedi. Tabii ki bu yüzde 30’luk desteğin yüzde 51,4’e olağanüstü hâl ortam ve koşullarında çıkarılmış olduğunu da Sayın Başbakan itiraf etmiş oldu. Bunu, herhangi bir değer yargısını ortaya koymadan bir olgu olarak belirtiyorum. Çünkü o sırada oy istenirken “devletin bekası” gerekçesiyle oy istendi fakat ilginçtir, Anayasa’nın yürürlüğe girişi, bu gerekçeyle oy istendiği hâlde, iki buçuk yıl sonrasına bırakıldı yani 3 Kasım 2019 sonrasına. Evet, devletin bekası gerekçesiyle oy veren ve “evet” diyen yurttaşlarımız gerçekten çok oldu, onlara saygı duyuyoruz. Mademki devletin bekası gerekçesi söz konusuydu, neden yürürlüğe konmadı hemen Anayasa oylandıktan sonra?

Altı aylık süre tanındı uyum yasaları için fakat altı aylık süre bir yana bir yıllık sürede bile uyum yasaları çıkarılmadı ve esasen 6771 sayılı Yasa yani 16 Nisanın arkasından yürürlüğe konmuş olan yasa 24 Hazirana seçimlerin alınmasıyla ihlal edildi. Bunu görmemiz gerekiyor. İhlal edildi çünkü madde 21’e göre “En geç altı ay içerisinde Meclis düzenler.” diyor; “Seçimler 3 Kasım 2019’da yapılır.” diyor, “Meclis erken seçim kararı alırsa iki seçim birlikte yapılır.” diyor. Fakat on iki ay bile geçtiği hâlde Meclis bu düzenlemeyi yapmadı; on altı ayı daha bulunduğu hâlde, böyle bir düzenleme yapma yerine öne aldı ve uyum kanunlarını düzenleme yetkisini Hükûmete devretti. Oysa burada, 6771 sayılı Kanun yani millî iradeye saygı adına kabul edilmiş olan metinde bu, Parlamentonun bir yetkisidir, yoksa kanun hükmünde karamameye bırakılacak bir yetki değildir. Bu bakımdan bu aşamada iki yönlü Anayasa’ya aykırılık ortaya çıktı: Biri, on iki ayda uyum kanunu çıkarılmamış olması nedeniyle ihmal yoluyla Anayasa’ya aykırılık; ikincisi, on altı ay sonra yapılacak seçim uyum kanunları çıkarılmadan öne alındığı için, eylemli, açıkça Anayasa’ya aykırılık şeklinde.

İşte, sayın üyeler, sevgili üyeler, Değerli Başkan; o günden itibaren...

BAŞKAN – Hocam, sözünüzü kesmek istemiyorum, çok vakit geçti. Lütfen, artık yavaş yavaş şu teklife gelelim. Lütfen... Yani konferansa döndü biraz iş. Başka zaman sizi dinlemekten çok zevk alırız, memnuniyetle dinleriz ama şunu mümkünse teklife getirsek artık yavaş yavaş, iyi olacak.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, nezaketiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama bana sözü geç verdiniz. Pekâlâ yemekten sonra ilk sözü bana verebilirdiniz.

BAŞKAN – Yok Hocam, geç de olsa erken de olsa bu sistem böyle, yani usul böyle.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bir maksimum konuşma süremiz var mı?

BAŞKAN – Belli, makul bir süre. Biliyoruz, yani şimdi diğer arkadaşlar ne kadar konuştuysa en fazla sizin de o kadar konuşmanız gerekir. Üstelik Komisyon üyelerinin dışındakilere bu kadar tolerans tanımadık şimdiye kadar.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, çok yararlı bir konuşma dinliyoruz ama.

BAŞKAN – Dinliyoruz, evet ama şeye gelemedik.

MURAT EMİR (Ankara) – OHAL süreci ve Anayasa değişikliğinin nasıl yapıldığının burada ayrıntılarıyla konuşulması...

BAŞKAN – Tamam da onu aşağı yukarı arkadaşlarımız biliyor ama...

MURAT EMİR (Ankara) – ...bu kanun teklifinin anlaşılması bakımından çok değerli.

BAŞKAN – Anlıyoruz onu da artık yavaş yavaş teklife gelelim Hocam, lütfen.

Keşke onun hepsini yazsanız da bize dağıtsanız biz daha memnun oluruz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, size ileteceğim, tabii ki size sonradan iletacağım ama eğer gerçekten bir yorgunluk söz konusu ise ara verelim.

BAŞKAN – Hayır, ara vermeyeceğiz, şimdi devam edeceğiz. Belli bir hesabımız kitabımız var.

MURAT BAKAN (İzmir) – Hesap kitap ne Sayın Başkan, yemek meselesi mi?

BAŞKAN – Daha doğrusu hesap kitap dediğimiz yani yemek meselesi var, onun için diyorum ya. Arkadaşlar acıktı.

MURAT EMİR (Ankara) – Yemek arasından sonra ilk sözü verin de...

BAŞKAN – Yok, artık tamam.

Hocam, lütfen, tamam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yemekten sonra o zaman... Arkadaşların hakkına...

BAŞKAN – Hocam, maddelere gelince gene size söz verimiz de lütfen tamamlayın, istirahat ediyorum sizden.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hem “Muhalefetten yararlanacağız.” diyorsunuz hem ikide bir sözünü kesiyorsunuz, nasıl yararlanma bu?

BAŞKAN – Zamanı geldikçe yararlanırsınız, merak etmeyin.

Ama teklifi görüşüyoruz biz burada, şimdi teklife hiç gelmiyor. Hocam çok geçmişten bahsediyor, devam ediyor gidiyor.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan, tam da teklifle ilgili konuşuyor şu an.

MURAT EMİR (Ankara) – Geçmişte yüz binlerce insan yargılandı, yüz binlerce insan yargısız

işinden edildi.

BAŞKAN – Onları gene dinleriz biz ama şu teklif...

MURAT BAKAN (İzmir) – Parlamenter olarak bundan daha önemli bir işimiz mi var? Yani tahammül edemiyorsunuz.

BAŞKAN – Hayır, lütfen. Bir saniye, biz yönetiyoruz arkadaşlar, kusura bakmayın yani.

MURAT BAKAN (İzmir) – Biraz daha devam etsin.

BAŞKAN – Tamam, Hocam, lütfen...

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli üyeler; tam da sözümü anayasallık sorununa getirdiğim anda kestiniz demiyorum, nazikçe müdahale ettiniz. Oysa bugün konuştuğumuz konu tabii ki Anayasa Komisyonunun konusu aynı zamanda. Keşke Anayasa Komisyonuna getirilseydi bu aynı zamanda ve Başkanı da burada olsaydı, inisiyatif alsaydı. O nedenle buraya geldik, misafiriniziz.

BAŞKAN – Buyurun, sözümüz yok.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – O bakımdan sözümüzü kesmiş olmanızı bile nezaketli bir müdahale olarak şey yapıyoruz. Keşke bunu Anayasa Komisyonunda ele alabilseydik. O bakımdan belki arkadaşlardan biraz hoşgörü rica edeceğim çünkü hani ister istemez bunun, maddelere inmeden önce bütün olarak fotoğrafını çekmemiz gerekir.

BAŞKAN – Tamam Hocam, devam edin siz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yoksa benim burada kişisel bir konuşma değil, anayasallık açısından özellikle vurgulamak istediğim husus, o uyum kanunları çıkarılmadan erken seçim kararının alınması anından itibaren ortaya çıkan Anayasa'ya aykırılıklar zincirinin halkalarının devam ediyor olması. Bunu vurgulamak gerekiyor ancak kuşkusuz ayrıntıya girmeden bunu özetlemeye çalışacağım ve bu arada bence nasıl ki siz bana müdahale ederek haklı olarak “Süre uzadı.” diye dürtüştü bu şeyi ifade ettiyseniz kullandığımız kavramlar konusunda da dürtüst olmak durumundayız. Mesela -resmîleştirildiği için söylüyorum- “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi.” Şimdi bu kulağıma hoş geliyor ama hükûmetin olmadığı yerde “hükûmet” niçin diyoruz? Cumhurbaşkanına altı ayrı sıfat verdiğimiz yerde neden “cumhurbaşkanı”nı kullanıyoruz? “Sistem” sözcüğünün tanımına uygun bir düzenlemenin olmadığı yerde niçin “sistem” diyoruz? Şimdi burada hangi görüşte olursak olalım bence saydam olmamız gerekir ve “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi” kavramının 6771 sayılı Kanun için kullanılamayacağını belirtmemiz gerekir. Ha neyi kullanalım? Onu ben söylemiyorum ama bunun yanlış olduğunu söylemek benim görevim, dürtüştü davranmak açısından benim görevim.

Şimdi, burada, esasen yetki devrinde biraz önce belirttiğim gibi ortaya çıkan sorunlar zincirleme aykırılıkları beraberinde getirmiştir ve Sevgili Başkan, yetki devri sonucunda ortaya çıkan süreçte, biz, hani hükûmet, her ne kadar kendisine anayasal çerçevenin dışında bir kanun hükmünde kararname yetkisi verildi, bunu kullanacak diye düşünürken 18.632 kamu görevlisinin adının yer aldığı kararnameyi, OHAL kararnamesini, 701 no.lu Kararname'yi, esasen 4 Haziran günü toplanan Bakanlar Kurulunda kararlaştırmış ve ne zaman açıkladı? 8 Temmuz günü.

Şimdi, Anayasa'da yazılı. Az önce söyledim, Bakanlar Kurulu toplantısıyla kararnamenin yayımlandığı günün aynı gün olması gerekiyor ama burada bir beş hafta söz konusu ve 2 Eylül'den bu yana izlenen yol ve yöntem... Geçiş döneminde bile, sayın üyelerin sıkça vurguladığı geçiş döneminde bile buna saygı duyulmuyor ve birçok kesim aradı! Bunlardan biri Dokuz Eylül Üniversitesinden

öğretim üyeleri. Neydi şeyiniz dedim. “Yok, benim herhangi bir...” dedi. Acaba barış bildirisine imza mı? “Yok.” dedi. “EĞİTİM-SEN üyesi mi? “Hayır, değil.” dedi. “Sadece 2009’da rektör adayıldım, 1’inci oldum 500 küsur oyla. Sonra 161 oyla seçilen atandı, ben de dava ettim. Yürütmenin durdurulması kararı verildi. O hâkim sürülünce hemen anında o iş de kapandı.” Peki, yok mu bir aidiyetiniz dedim. “CHP üyesiyim.” dedi, o kadar. Dolayısıyla bu da 18.632... O bay-bayan 2 tıp profesörünün, sadece ad vermeden söylüyorum.

Şimdi, sizin beni yönlendirmek istediğiniz kanun hükmünde kararnameye geldim, bıraktım onları. Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Sayın Özlem Hanım’ın başlangıçta sunduğu ve sonra birçok vekilin lehte ve aleyhte görüş beyan ettiği bu metin, tabii ki belirttiğiniz üzere, maddeler hâlinde, teker teker, ayrıntılı olarak incelenmesi gereken bir metindir. Fakat burada benim dikkatimi çeken bir husus, 6638 sayılı Yasa’yla, “iç güvenlik yasası” olarak adlandırdığımız yasayla bağlantılandırılmamış olması ne metinde ne de gerekçelerinde. Hatırlayacağınız üzere, 4/4/2015’te yürürlüğe giren, “iç güvenlik yasası” olarak kısaltılmış şekliyle bilinen ve çokça bu çatının altında tartışmaya neden olan yasada, kamu görevlilerine verilen yetkilerin, mülki idare amirlerine verilen yetkilerin önemli bir kısmı kolluk güçlerine verilmişti ve bu yasanın uygulandığı dönem, maalesef, Türkiye için çok talihsiz bir dönem oldu. Özellikle 7 Haziran 2015 seçimleri ve 1 Kasım 2015 seçimleri arasında çok büyük katliamlara tanık olduk, terörist saldırılarına. Ama ne var ki bu yasa, güvenlik adına çıkarılan yasa, bu güvenliği sağlama amacıyla kullanılmadı, daha çok bunu protesto etmek isteyen barışçıl toplantılara ve gösterilere karşı kullanıldı.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu yasanın uygulandığı dönem, esasen, Türkiye’de fiilî OHAL’in başladığı dönemdir. 20 Temmuz gecesi yürürlüğe konulan OHAL ise anayasal OHAL’dir. Acaba bu, şu ana kadar tartıştığımız metin bu çerçevede nasıl nitelendirilebilir? Çünkü şimdi tartıştığımız metin yürürlüğe girdiği zaman her ne kadar Sayın Bakan aramızda değilse de mutlaka burada bulunan Sayın Başkanın ve diğerlerinin bilgisi vardır. Herhâlde “OHAL’i kaldırdık.” diye bugün Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine bir bildirimde bulunmuş olunmalı çünkü OHAL kalkınca Anayasa’nın 15’inci maddesi de artık askıya alınıyor ve 13’üncü maddesi yürürlüğe giriyor bütün kapsamıyla. Bu nedenle, artık hak ve özgürlükleri durdurma yetkisi bulunmuyor mülki idare amirlerinin de hâkimlerin de çünkü hak ve özgürlükleri durdurma yetkisi OHAL döneminde, 15’inci maddenin yürürlükte bulunduğu ortam ve koşullarda oluyordu. Bu nedenle, şu anda Anayasa’nın 15’inci maddesi askıya alındı. Tıpkı yürürlükte olan, kalan 119’uncu maddesinde olduğu gibi. Ama şu anda bütün Türkiye genelinde 13’üncü madde geçerli bulunuyor. Dolayısıyla, bu teklif metnini Anayasa madde 13’e göre çerçeve metin olarak incelememiz gerekir.

13, bildiğiniz gibi iki kısımdan oluşuyor:

- 1) Sınırlama ilkeleri kanunla sınırlanır.
- 2) Anayasa’nın özüne ve sözüne uygun şekilde sınırlanır.
- 3) Anayasa’da belirtilen nedenlerle sınırlanır.

Güvence kısmı ise laik cumhuriyete aykırı olamaz; demokratik toplum düzenine aykırı olamaz sınırlamalar, ölçülü olmalıdır, hakkın özüne dokunulmamalıdır.

Sayın üyeler, hangi görüşte olursak olalım, bu kanun teklifinin Anayasa’nın 13’üncü maddesine ne ölçüde uygun düzenlemeler getirdiğine mutlaka bakmak durumundayız. Bu açıdan buna bakıldığında zaman –şimdi, izninizle Sevgili Başkan, bir iki alıntı yapmak istiyorum- televizyonlarda dün gece baktık, bu metni savunurken -değerli üyeler, konuşmalarınızı ben dikkatle dinledim hepinizin, not bile aldım, çok değerli notlar, hangi görüşten olursanız olun- bakın, ne oldu bu OHAL, ne oldu FETÖ terör

örgütü tehlikesi, hâlen devam ediyor. Bir kısmı da ama diğerleri de işte, barış bildirisi örneğini vererek bunu bir tür teröze etme çabasına giren, hâliyle medyaya ulaşma olanağı bulunan kesimler bunu kötüye kullanıyorlar, medyaya giriş hakkını, onu hemen kriminalize ediyorlar. Şimdi, sizlere, bu konudaki çelişkiyi paylaşmak için, gerçekten barış bildirisinde veya onlarca, binlerce, on binlerce kamudan tasfiye edilen ve hayatlarında, tıpkı benim gibi, hiçbir biçimde cemaatle tanışmamış olan ama cemiyetçi olan, yani şu ya da bu biçimde sivil toplum örgütü mensubu olan kişilerin içine düşürüldüğü duruma dikkatinizi çekmek istiyorum. Şimdi, barış bildirisine rıza gösterenler 1 değil en az 11 ayrı işleme tabi tutuldular. Kimisi gözaltına alındı, kimisi yargılandı, kimisi cezaya çarptırıldı, kimisi üniversiteden atıldı, kimisine disiplin cezası verildi, kimisi görevine devam ediyor, soruşturma bile açılmadı ama en az 10-11... Fakat şu çelişkiye lütfen dikkatinizi çekmek istiyorum: Aynı bildiriye imza atan iki profesörden biri -biri ben olayım, imza demeyelim, imza yok, rıza gösteren ben olayım- Hükûmet tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde yargıçlığa aday gösterildi, yani dünya çapında ödüllendirildi, öbürü ise -ben diyelim- dünya çapında yaptırma tabi tutuldu. En son Seul'deki Anayasacılar Dünya Kongresi'ne katılamadım. Evet, oturum başkanı olduğum için bildirileri okudum, onlarca bildiri, kabul mü, değil mi. Ama ben katılamadım çünkü benim pasaportuma el konulmuş bulunuluyor, başvurduğum bütün merciler bunu reddetti. Şimdi, Sayın Başkan, değerli üyeler; bırakalım bir tarafa dünya görüşümüzü. Eğer gerçekten burada uygulanan 11 farklı yaptırım, bunun içerisinde Terörle Mücadele Kanunu 7/2 de var, TCK 301 de var. Hani, bağlantılı olduğu için söylüyorum. Eğer suç ise bu, suç ise neden 1 ceza değil de 11 ayrı kategori? Eğer bu suç ise bir kişi, buna rıza gösteren bir kişi dünya çapında yaptırma tabi tutulduğu hâlde, öbürü aynı Hükûmet tarafından neden dünya çapında ödüllendiriliyor? Acaba burada gerçekten bu bildiriye rıza göstermek mi bu kişilerin yaptırma tabi tutulmasının nedeni, yoksa bildiriye rıza göstermiş ama Hükûmetle ters düşmemiş veyahut yazılarıyla, konuşmalarıyla birileri Hükûmeti eleştirmiş, diğerleri Hükûmete paralel bir tavır izlemiş, acaba bu mu? Bu ise bu bir ayrımcılıktır, iki ayrı sonuç olmaz; biri ödül, öbürü yaptırım. “Hayır, biz onun farkında değiliz.” denilirse o zaman daha kötü. En azından -o kadar- yönetim gerçekten bir biçimde yaptığı işlemlerden habersiz bir şekilde Türkiye'yi yönetmeye devam ediyor. Ben bunu mahkeme önünde dile getirdim. Öyle ya, şimdi çoğunluğu hukukçu, belki herkes hukukçu. “Sayın yargıç, nasıl oluyor, ben dünya çapında yaptırma tabi tutuldum, öbürü ise dünya çapında ödüllendirilmeye?” Mahkeme heyeti dosyayı getirtme gereği bile duymadı, genişletme gereği bile duymadı Sayın Başkan. O nedenle, adil yargılanma hakkına dair düzenlemeyi de umarım burada çok geçmeden tartışma olanağına sahip oluruz.

BAŞKAN – Lütfen toparlayın artık, yoksa adil yargılamaya zor ulaşacağız bu gidişle.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tabii, hemen toparlıyorum Sevgili Başkan.

Burada, tabii ki esasen bu barış bildirisi nedeniyle bunların kriminalize edilmesi ve sonuçları dikkate alınca -ben sonradan bu metni iletim ilgili arkadaşlara, ilgilenenlere- “Bilim ile Barış İlişkisi”, “Yargısız İnfaz Yoluyla Bilim Kırımı” başlıklarını bir sayfa ama paylaşmıyorum sizinle zaman konusundaki haklı duyarlılığınızı dikkate alarak. Burada yargı, düşünce özgürlüğünün ötesinde, bilim özgürlüğünün boğulması yönünde kullanıldı ve yargı kapısını benim gibi binlerce, on binlerce kişi aradan bir buçuk-iki yıl geçtiği hâlde hiçbir biçimde kırılatmadı, açmadı ama 7 Şubat gecesi çıkan kanun hükmünde kararname ek listesinde adımın yer almasının üzerinden iki gün geçti, savcılık beni ifadeye çağırdı yani Ankara'da işlem yapıldı, İstanbul'da yargıç, savcılarımız harekete geçti. Dolayısıyla, ben uğradığım haksızlığa... Ben derken lütfen kişiselleştirdiğimi düşünmeyin, binlerce kişi hiçbir biçimde yargının kapısını açmadı fakat tam tersine, yargıçlar, FETÖ terör örgütü darbesini tezgâhlayanlara karşı emeklerini harcamak durumunda iken bu şekilde düşünce ve fikir özgürlüğünü kullanan bilim adamlarına, sivil toplum örgütü temsilcilerine, gazetecilere, öğretim üyelerine mesai harcamaya başladılar. Bunu görmek durumundayız Sevgili Başkan, sayın üyeler. Dolayısıyla “Dünya

bizi anlamıyor.” derken çok üzgünüm, ben otuz küsur yıl en az, başta Avrupa üniversiteleri olmak üzere dünyanın on beş üniversitesinde görev yaptım, emeklilik statüsüne kadar geldim ve benim ders verdiğim hukuk ve siyaset bilimi fakültesi öğrencileri o ülkelerin tam yöneticisi olmasa da üst düzeyde görev yapan kişiler. Çok üzgünüm, dünya keşke bizi anlamasaydı ama benim örneğimden de anlaşıldığı gibi anlıyorlar. Dilerim ki bu çatı altında bu makûs gidişi değiştirme şansımız olur. Bu bakımdan, tabii ki teker teker maddelere döneceğiz. O bakımdan, ben Anayasa’nın maddelerini not ettim teker teker fakat şimdi zamanınızı daha fazla işgal etmemek için ben burada bir örnekle yetimeceğim, kamu görevlileri açısından bir örnek vereceğim.

Şimdi, kamu görevlileri açısından yapılan düzenleme, Millî Güvenlik Kurulu karar mercisi olmadığı hâlde, yine Millî Güvenlik Kurulunca devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı. Böyle bir icrai karar yetkisi yok ama konmuş yine bu, sadece tavsiye eder. 118’inci maddeye aykırı, yanlış, Anayasa dışı. Savunma hakkı; kamu görevlileri savunma hakkı tanınmadıkça kendilerine hiçbir disiplin cezası verilmeyen memurlar ve kamu görevlileri, madde 129; teklifin -madde 23- gereği keyfi bir biçimde görevlerinden çıkarılabilecekler ve bu kişilerin göreve iadesi konusunda kamu görevinden çıkarılanların itirazları üzerine yapılacak değerlendirme sonucunda görevlerine iadesine ilişkin işlemler aynı usulde yapılır. Yani üniversitem benim görevime son verecek, üniversiteme başvuracağım “Beni al.” diye. Şimdi, burada üstelik tazminat yok, iade durumunda bile tazminat isteyemezler. Görev güvencesi yok, iade durumunda görev yerlerine dönme güvencesi yok, sorumluluk da yok. Göreve dönme durumunda yaptırım uygulayan kişilerin de sorumluluğu yok.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ben bunu Anayasa’yla, hukukla nasıl açıklayayım? Şaka gibi. Şaka gibi geliyor bu çünkü şimdi, siz böyle bir hüküm koyduğunuz zaman, böyle bir düzenleme yaptığınız zaman pekâlâ hoşunuza gitmeyen bir biçimde farklı görüşte olan, farklı fikirde olan, hoşunuza gitmeyen kişileri harcayabilirsiniz ve bu kanun hükmünde kararnameye ek listelerinden daha beter neden olur? “Beteri” diyorum çünkü kanun hükmünde kararnameler hiç değilse Hükûmet eliyle oluyor, toptan oluyor, kamuoyuna yansıyor ve işte Sayın Başbakanımızın 22 Şubat günü belirttiği gibi “Kurunun yanında yaş da yanıyor.” dedi. Evet, biz hukukta hiçbir zaman “yakmak” -kuru da olsa- deyimini kullanmayız, hukuken yanlış ama tabii ki Başbakanın hukuk uzmanı olmasını bekleyemeyiz, bizim için önemli olan dürüstlüktür ama keşke tutarlı olabilseydi, hani onu aradan geçen bir buçuk yılda açıklayabilseydi.

Dolayısıyla, özellikle bu örnekte, bakın, seyahat özgürlüğüne girmiyorum, Anayasa madde 23 açısından, madde 23’e açıkça aykırı; toplanma özgürlüğüne girmiyorum, Anayasa madde 34’e açıkça aykırı; MİT’e tanınan ayrıcalığa, her zaman olduğu gibi bunun devamına girmiyorum; kişi özgürlüğü ve güvenliği, madde 19’a girmiyorum, değinildi; adil yargılama hakkı bakımından ortaya çıkan ihlallere, arama ve el koyma işlemlerindeki aykırılıklara girmiyorum ve burada, suçun şahsiliği ilkesi üç yıl boyunca rafa kalkacak, buna da girmiyorum ama buradaki esas sorun şu: Bu kamu görevlileri örneğinde olduğu gibi kanun hükmünde kararnamelerden çok daha aşırı görünmez olacak çünkü saydamlıktan uzak olacak ve çok daha keyfi yetki kullanılacak. Büyük tasfiyelere tanık olabiliriz. Bu açıdan, önceki gün MHP’nin Sayın Grup Başkan Vekilinin dile getirdiği “FETÖ siyasi ayağı ortaya çıksın.” biçimindeki temennisine aynen katılıyor olmakla birlikte iki husus var: Bence sadece siyasi alan değil, ayak değil, üniversitede çok sayıda var, idari yapıda çok sayıda var. Siyasi ayak, kuşkusuz sizler bu konunun uzmanısınız ama benim korkum şudur: Eğer bu yürürlüğe girerse bu şekliyle o zaman pekâlâ hoşlanmadığımız, fikri bizden farklı olan, farklı bölgeden gelen, farklı cinsiyeti olan, farklı giyimi olan, farklı tercihleri olan kişileri tasfiye ederiz ve tam tersine, FETÖ’yü, FETÖ terör örgütünü güçlendiririz. Bu, söylediğim gibi siyasi ayak konusunda en çok dikkat çekici durumda.

BAŞKAN – Hocam, bitiyor inşallah.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Sayın Başkan, bu açıdan, eğer bu yürürlüğe girse... Bakın, ben bu konuşmayı beş ay önce ya da iki yıl önce yapsaydım yine hiç değişmezdi, belki daha sert olurdu çünkü politik kimliğim olmazdı ama ben, emin olun, bunu bir hukukçu kimliğimle konuşuyorum. Eğer bu yürürlüğe girse o zaman olası sakıncaların yanında, bakın, Anayasa madde 2, insan haklarına saygılı, demokratik hukuk devleti; madde 11, Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı gibi ilkeleri de ihlal edeceği gibi, siyasi birçok sakıncayı da beraberinde getireceği gibi Anayasa madde 13, ölçülülük ilkesi bakımından baktığımız zaman eğer fiili OHAL 2015'de yürürlüğe girdiyse bu 2021'e kadar devam edeceğine göre ölçülülük ilkesi bakımından da Türkiye altı yıla, yedi yıla yayılan bir OHAL'e tahammül edebilir mi? O zaman OHAL değil, OHAL yönetiminin istismarıyla karşı karşıya kalabiliriz. Bu bakımdan, ben darbe sonrası yazılarımda belirttiğim gibi üç noktayı dikkatinize sunmakla, darbeyle bir kez daha karşılaşmamamız için sözlerimi toparlayacağım.

Anayasa'nın üstünlüğü...

BAŞKAN – Hocam, artık yani dönüyorsunuz dönüyorsunuz tekrar...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır, hayır, tekrar etmiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Devamlı “Toparlıyorum.” diyorsunuz ama tekrar devam ediyorsunuz başka şeylere.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ben bırakabilirim tabii ki.

BAŞKAN – Hocam, lütfen, istirham ediyorum sizden yani toparlayın artık.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, hemen bırakabilirim ama...

BAŞKAN – Bakın ya bir saat oldu hocam, lütfen yani. Burada yok öyle bir konuşma, hiç olmadı şimdiye kadar.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hiç olmadı mı?

BAŞKAN – Hiç olmadı. Sizin ilminize saygı göstererek yaptık bunu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Nezaketiniz için çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – İstifade ederiz diye düşündük, istifade ediyoruz da ama siz de anlayın artık lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, o zaman, ben...

BAŞKAN – Maddelerde konuşun gerekirse. Bir sürü madde var burada sizin söz alabileceğiniz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hiç kuşkusuz ama Fransa çok gündeme geldiği için...

BAŞKAN – Fransa'yı da Fransa zamanı konuşalım Hocam. Artık lütfen, istirham ediyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – “Fransa’da da böyle oldu.” dendi de onun için.

BAŞKAN – Ya, der arkadaşlar.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – O zaman, hemen şunu belirtiyim, iki sayfalık notuma bakıyorum.

BAŞKAN – Öyle değilse “Değil.” dersiniz, biter yani.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Paylaşmıyorum ama Fransa’da OHAL’in uygulanmasında, düzenlemelerde yürütme, yasama, yargı üçlüsü hep gözetildi, hiçbir zaman bu halka çıkmadı. Bizde eğer gerçekten...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, OHAL, yeni OHAL'lere -bu kez yasa yoluyla bir OHAL'e giriyoruz- girmemek için, Anayasa'nın üstünlüğü ve hukukun üstünlüğü çerçevesinde, ışığında Türkiye'nin yönetilmesi yeterlidir, hukuka saygı yeterlidir, yargı bağımsızlığı yeterlidir. Yeter ki biz Anayasa'nın 11'inci maddesinin, emredici hükmün herkes için bağlayıcı olduğu gerçeğini kabul edelim.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum, sağ olun Hocam.

Evet Sayın Tanal, size söz verdik. Hocam bu kadar Anayasa'dan bahsettikten sonra sen ne söyleyeceksin merak ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Ben teknik konuşacağım Sayın Başkan.

İç Tüzük'ün 34'üncü maddesi, görüş alma, görüş bildirme maddesi. Aynen şu şekilde: “Bir komisyon, kendisine havale edilen tasarı veya teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak tasarı veya teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir.”

Şimdi, gelen bu kanun teklifine baktığımız zaman toplam 25 madde var, 15 kanunda değişiklik yapılıyor. “Torba kanun” denildiği zaman hep Plan ve Bütçe akla gelir, Adalet Komisyonunda da torba kanun aynı şekilde olmuş durumda. Yani 25 madde var, 15 değişik kanunda değişiklik yapılıyor.

Şimdi, buna baktığımız zaman, 34'üncü maddede sizin komisyonunuzun burada... Yani eğer 26'ncı Dönem veya 25'inci Dönem, 24'üncü Dönem eğer bu kanun teklifi getirilmiş olsaydı, sizin inancınız ne ise inanın ki bu mutlak surette Avrupa Birliği Komisyonuna havale edilirdi, Avrupa Birliği acaba bu konuda ne diyor diye o komisyonun görüşü alınırdı. Anayasa Komisyonuna yine tali olarak havale edilirdi, “Onun görüşü nedir?” denilirdi. Ben, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesiyim, bizim komisyona havale edilirdi, bu komisyonun bu kanunla ilgili görüşü nedir, bir görüş alınırdı.

Sizden istirhamım şu: İyi bir hukukçusunuz ve bu konuda en azından sizin başkanlığınızda komisyon üyeleri olarak diğer komisyonların görüşlerini almanızı istirham ediyoruz. Yani 24'üncü Dönem olsaydı alınacaktı bu, 25 olsaydı alınacaktı, 26 olmuş olsaydı alınacaktı ama 27'de güya daha fazla yasama organına değer verilecekti, daha fazla katılımcılık olacaktı. O zaman niçin daha kısıtlamış oluyoruz biz bunu? Sizden istirhamım, öncelikle talebim benim bu.

İkinci konu şu: 24'te, 25'te bunlar olmadı ama 26'da bunu yaşadık. Üniversitelerden, barolardan, yüksek yargı organlarından, sivil toplum kuruluşlarından görüşler alınır ve dağıtıldı komisyona veya katılanlara. Eğer mümkün olursa, eğer aldıysanız bizimle paylaşır mısınız? Almadıysanız neden almıyorsunuz? Yani burada yangından mal kaçırırçasına... Buna niçin ihtiyaç duymuyoruz?

Aynı şekilde burada baktığımız zaman yani ben işin diğer boyutlarının hiçbirine girmeyeceğim ancak ve ancak burada ihraçlarla ilgili değerli hocam Anayasa'nın 129'uncu maddesinden bahsetti. Aynı şekilde burada 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda da var, deniliyor ki “Siz eğer bir disiplin soruşturması başlatacaksanız savunma hakkı vermeden o disiplin soruşturmasına disiplin cezasını veremezsiniz. İhraçtan daha ağır büyük bir ceza olabilir mi? Getirilen ihraçlar, hatta aslında idam cezasına eş değer, hiçbir kurumda vesairede çalıştırılmıyor.

Şimdi, bu anlamda devamla birlikte hangi maddelere değineceksiniz -hocanın dışında- merak ettim. Anayasa 40, ne deniliyor? Açık ve net: Kamu görevlileri vatandaşa verdiği haksız fiil hükümlerinden

delayı devlet tazminatı öder ama o kişiye rücu eder. Niçin? Anadolu'da çok güzel bir söz var: "Mal canın yongasıdır." Bu ne anlamda? Eğer ben bir kamu görevlisi olarak başka birisine zarar veririm bana rücu edilebileceğini bilsem ben hoyratça davranmam, keyfi davranmam çünkü önünde sonunda devletin benden tazmin edeceğini bildiğim için daha dikkatli, daha hukuka uygun, daha Anayasa'ya uygun hareket ederim. Peki, getirilen bu hükmün bir tanesinde "Efendim, rücu edilmez." diyor.

Şimdi, arkadaş, bu nedir? Açıkça kamu görevlisine açık çek vermedir. "Sen git hukuk dışı davran, ben tazminatını öderim, sana da ben rücu etmem." Bu, açık çektir. "Tazminatı da rücu etmeyeceğim." diyor.

Şimdi, geçmişte bu yapıldı hâkimlere, savcılara. Şimdi, hepsine yapıldı.

MURAT EMİR (Ankara) – FETÖ'cü hâkimlere yapıldı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, konuyu açılıyorsunuz, FETÖ'cü hâkimlere... Ben o dönem, Özele miydi, neydi; Silivri'de o dönem şikâyet ettim, dört yıl sonra daha yeni davasını açtılar, daha yeni müdahale talebinde bulundu. Yani bu o kadar derin bir olay ki...

Şimdi, geliyoruz Anayasa 38/4. Siz yıllarca cumhuriyet başsavcılığı yaptınız Sayın Başkan. Ne deniliyor 38/4'te? "Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, hiç kimse suçlu sayılamaz." Peki, üstat, yani bu Anayasa hükmü gereğince bir gizli tanıkla gayet rahat adam işten atılıyor, pasaportuna el konuluyor, yedi sülalesi işten atılıyor. Yedi sülalesi işten atılan bir kişi bakıyorsun şu anda Hükûmette, birinin ağabeyi veya kardeşi cezaevinde FETÖ 'den, diğerinin de kardeşi şehit oldu, o da yine Hükûmette bakan.

Ya arkadaş, bu kanunu geçireceğiz diyoruz, bağlantısı olanın pasaportunu alıyorsunuz, burada bağlantısı olanı bakan yapıyorsunuz. Nasıl oluyor bu iş? Yani hangisi samimi, terör örgütüyle mücadelede hangisi samimi? Geliyoruz Anayasa 38/7. "Ceza sorumluluğu şahsıdır." deniliyor. Ben Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin maddelerine girmiyorum, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin maddelerine girmiyorum, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'ne girmiyorum, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ek protokol 1, ek protokol 4, girmiyorum bunlara. Bunlarla siz Anayasa Mahkemesine gidip bunu uygun görseniz Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uyarınca iç hukuk ile uluslararası sözleşmeler çatışır mı uluslararası sözleşme hükümleri üstündür, geçerlidir hükmüne rağmen nasıl bunu geçireceğiz buradan arkadaşlar? Yani burada bırakın... Yani "Ya arkadaş, bizim milletvekili anlamında ettiğimiz yemin siyasadır, pek bizi bağlamaz." diyebilirsiniz. Diğer meslek sahibi arkadaşlarımızdan özür diliyorum, onları tenzih ediyorum; hukukçuların tamamı, bir de avukatlık yemini ettik. O avukatlık yeminimizi nasıl hiçe sayacağız? Yani Anayasa'ya uygun davranacağımıza -uluslararası sözleşme-doğruluktan ayrılmayacağımıza... Onu nereye atacacağız? Yani bizim bu Anayasa'ya, hukuka... Bu Anayasa dediğimizde, aslında Kenan Evren anayasasına bile aykırı. Hani halkın yaptığı demokratik bir anayasa olsa amenna. Herkesin karşı çıktığı Kenan Evren'in anayasasına bile aykırı. Peki, Kenan Evren'in anayasasına aykırı olan bir hüküm... Siz neden yine aynı hükümleri getiriyorsunuz?

Gelelim burada toplantı gösteri yürüyüşüyle ilgili... Elimde benim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin daha önceden Taksim'le ilgili kararı var. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidiyor ve Türkiye Cumhuriyeti devleti tazminata mahkûm oluyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararı. Bu kararı şimdi dolanarak yine aynı şekilde yetkileri yeniden veriyorsunuz.

Peki, bir toplantı silahsızsa, şiddeti davet etmiyorsa, barışı davet ediyorsa, demokrasiyi davet ediyorsa neden yasaklansın? Burada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararında açık ve net şunu söylüyor: Eğer bir toplantı, bir gösteri yürüyüşü silahsızsa, şiddeti çağırılmıyorsa, barışçılca burada bu toplantı nedeniyle toplumun hoşgörülü davranması gerekir. Bu, demokratik bir toplum açısından

da gereklidir. Eğer biz gerçekten terörle mücadelede samimiysek, terörü ülkede sıfırlamak istiyorsak bunun panzehri totaliter rejim değil. Arkadaşlar “otoriter” diyor ama ben “otoriter” demeyeceğim, “totaliter” diyeceğim. Sayın Hocam diyecek ki: “Ya, arkadaş, neden bunu söylediniz?” Kavram önemli, totaliter bir rejimde daha zalimane kurallar geçerli olur, otoriter rejimde biraz daha insaflı, biraz daha yumuşak kurallar getirilir. Bu totaliter bir rejim açısından...

Ne deniliyor? “Efendim, tamamen inisiyatifine bırakılmış durumda.” Yani demokratik bir toplumda biz birbirimize tahammül edeceğiz. Burada, yani Taksim Meydanı’nda gösteri yapılmışsa veya Kızılay Meydanı’nda, oradaki, Ankara’da ve İstanbul’daki vatandaş şunu hissedebilmeli: “Bugün ne oldu ki acaba Kızılay’da veya Taksim Meydanı’nda bu toplantı oldu? Bu insanların talep ve düşünceleri neydi?” Etkilenebilmeli, hissedebilmeli çünkü burada biz eğer demokrasiden korkarsak toplum gelişmez, özgürlüklerden korkarsak terörü bitiremeyiz. Terörün panzehri özgürlüklerdir, terörün panzehri demokrasidir, terörün panzehri insan haklarını sonuna kadar egemen kılmaktan geçer.

Şimdi, yani burada tüzükten bahsettik, valilerden bahsettik, arkadaşlarımız bahsettiler. Ya, arkadaşlar, bakın, Silahlı Kuvvetlerin girdiği yerlerle alakalı olarak ne yazmışsınız? Bir yandan deniliyor ki iktidar tarafından -gerçi iktidar şu anda yok da artık, Cumhurbaşkanlığı makamı- “Biz askerî vesayeti bitirdik.” Peki, askerî vesayeti bitirdiniz, askerî kurumlara girilecek yerlerde “özel kanun hükümleri saklı kalmak” ibaresini koyuyorsunuz da valilere verdiğiniz giriş yerleriyle ilgili “özel kanun hükümleri saklı kalmak” ibaresini niye koymuyorsunuz?

Şimdi bakın, askerle ilgili “özel kanun hükümleri saklı kalmak” ibaresini koyunca, Sayın Hocam, oradaki generali vesaire, ıvrını zıvrını arayamaz. Siz valinin vereceği karara “özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla” ibaresine koymazsanız... Biraz önce değerli milletvekili arkadaşlarımız dedi ki: “Milletvekilleri o bölgeye sokmayabilirler.” Bakanı sokmadılar. Gelin, o zaman, mademki oraya da “özel kanun hükümleri saklı” ibaresini koyun. Yani vali istisnasız herkesi oraya sokmayı veya girmeyi engellemesin. Bu açıdan getirilen bu düzenlemeler antidemokratiktir, Anayasa’ya aykırıdır.

Hatta sizden bir talebim daha olacak, bu taleplerimi inşallah geçiştirmezsiniz, bir soru mahiyetinde söylüyorum, cevap verirsiniz. Parlamento hukukunun temel ilkelerinden... Eğer bir kanun teklifi veya tasarı -geçmişte tasarı, şu an teklif- Türkiye Büyük Millet Meclisine geliyorsa Kanunlar Kararlar, onun Anayasa’ya aykırı olup olmadığı hususunda bir rapor düzenlerler. Uygulama bu. Eğer böyle bir rapor -hemen Sayın Can bakıyor çünkü o hemen cevap verecek ama buna cevap vermemesi lazım- varsa böyle bir karar, bu kararı da bana tebliğ etmenizi istirham ediyorum. Yani eğer Kanunlar Kararlar buna yazılı bir şekilde metin olarak “Anayasa’ya uygundur, Anayasa’ya aykırı değildir.” derse ileride onlar da anayasal suç işleme anlamında suç işlemiş olurlar.

Son sözleri şöyle bitiriyorum: Değerli Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; Türk Ceza Kanunu’nun 39’uncu maddesinin son fıkrasına göre, suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak suçun icrasını kolaylaştırmak; bunlar suça yardım etme olur. 2004 tarihli Millî Güvenlik Kurulunun kararı açık ve net: FETÖ terör örgütü devletin tüm yerlerine sızmıştır, sızıyor; gereken tedbirleri alın. O dönem Sayın Başbakanın özel danışmanı... Deniliyor ki açık net, kitaplarında yazılı: “Biz bilerek ve isteyerek o dönem bu kararları uygulamadık.”

Arkadaşlar, burada gerçekten suçla mücadele edilmek isteniyorsa bunun ucu kime dokunacaksa sonuna kadar gidebilmeli. Bu ülke cemaat kültürüyle yaşayamaz. FETÖ terör örgütünden kurtuldu, şimdi diğer örgütlere teslim oldu, diğer cemaatlara teslim oldu, fark etmiyor ki.

Bundan iki ay öncesinde, İslamofobi alt komisyonunun üyesi olarak, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyesi olarak Avrupa’ya gittik, Almanya’ya; eskiden bize oradaki FETÖ terör örgütlerini iktidarın komisyon başkanları ziyaret ettirirdi, şimdi de Süleyman ağa cemaat kursunun, şunun bunun...

Cemaatlere ziyaret ettiriliyor. Ne fark ediyor? Ülke hukukla yaşar, devlet hukukla yaşar, devlet cemaat hukukuyla yaşayamaz. Burada sığınabileceğimiz liman hukuk devleti, demokrasi, insan hakları.

Teşekkür ediyorum. Saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... (Gürültüler)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Geneli üzerinde söz...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Oylama başladı.

BAŞKAN – Kabul edenler... (Gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, izninizle...

BAŞKAN – Maddeye geçtikten sonra söz vereyim arkadaşlara.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, maddelere geçmeden önce bir uyarı yapacağım, müsaadenizle.

BAŞKAN – Herkese söz verdim isteyenlere, değil mi?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, uyaracağım, Anayasa’ya aykırılık iddiamız var.

BAŞKAN – Bir dakika...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İç Tüzük’ün 38’inci maddesine göre...

BAŞKAN – Hayır, bir saniye... Kabul etmeyenler... (Gürültüler)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Geneli üzerinde görüşme talep ediyoruz.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Hayır, bir saniye, sorun değil, ben başta söyledim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bakın Sayın Tanal konuştuktan sonra oylayacağım dedim. Ondan sonra söyleyecek olanlara da sonra söz vereyim. (Gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İç Tüzük’ün 38’inci maddesine göre Anayasa’ya aykırılık iddiamız var bizim efendim.

BAŞKAN – Onlar zaten bunun içerisinde. Yani eğer Anayasa’ya aykırılığı kabul edersek reddedilir, kabul etmezsek maddelere geçilir. Usul böyle.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, ama maddelere geçmeden önce görüşmek zorundayız onu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – İç Tüzük’te yazdığı üzere önce onu...

BAŞKAN – Zeynel Bey, geneli üzerinde görüşmeler bittikten sonra maddelere geçiliyorsa Anayasa’ya aykırılığı kabul edilmemiştir. Uygulamamız böyle.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, ama Anayasa’ya aykırılığı oylamanız gerekir.

BAŞKAN – Hayır, hayır. Daha önce de böyle.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ama usulde hata var.

BAŞKAN – Uygulamıyoruz, hayır efendim.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan... (Gürültüler)

BAŞKAN – Bir dakika, durun arkadaşlar.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Geneli üzerindeki görüşmelere geçildiğinde “Üyeler, Komisyon üyeleri konuştuktan sonra diğer milletvekillerine...”

BAŞKAN – Söz verdim zaten.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – “...söz vereceğim.” dediniz.

BAŞKAN – Verdim.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Hayır, söz almayan...

BAŞKAN – Bakın yani siz...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sibel Hanım da konuşsun da...

BAŞKAN – Sibel Hanım şimdi istemiş, ben onun farkında değilim ama ben size...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama bekliyorum. Siz “Sisteme girmeyin.” dediniz.

BAŞKAN – Sibel Hanım, lütfen...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – “Sisteme girmeyin.” dediniz.

BAŞKAN – Ben size söz vereceğim. Vereyim ben size söz ama şu maddelere geçtikten sonra.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır, geneli üzerinde...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Talebi olan bütün milletvekilleri konuşmadan maddelere geçemezsiniz.

BAŞKAN – Geçeriz canım, o öyle değil.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hayır efendim...

BAŞKAN – Tamam, size söz beş dakika Sibel Hanım, lütfen...

Bakın, burada başka arkadaşlar da var. (Gürültüler)

Tamam, beş dakika söz veriyorum, ondan sonra oylamaya geçeceğim. Bak, açık konuşuyorum.

Bittikten sonra geldiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama siz “Girmeyin.” dediniz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben saat ondan itibaren Komisyonun çalışmalarını takip ediyorum. Siz sağlıklı bir şekilde Komisyon üyelerinin söz alabilmesi için Komisyon dışından gelen üyelerin sisteme giriş yapmaması gerektiğini söylediniz. Ben de son konuşmacıya, Komisyon üyesi olmayanlara geçince söz hakkı talep ettim.

BAŞKAN – Peki, tamam.

Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Teklifi sunan değerli grup başkan vekilleri, Komisyon üyeleri, Komisyonumuza dışarıdan gelen bürokratlar; evet, öncelikle tabii ki yeni dönemin ilk Komisyon çalışması. Ben de geçen dönem birlikte görev yaptığımız arkadaşlarımıza ve yeni dönemde çalışma arkadaşlarımıza ve Komisyondaki bütün üyelere başarılı çalışmalar diliyorum.

İfade edildiği gibi, Komisyonun, elbette, 27’nci Dönem Parlamentosunun görüşme yapmaya başladığı ilk kanun teklifinde, gerçekten çözüm bekleyen toplumun sorunlarını en azından OHAL mağduriyetlerini ortadan kaldıran bir kanun teklifiyle başlamayı umut ediyordum.

Evet, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun önerisiyle gelen bir kanun teklifi ve teklifin amacı da gerekçesi de... İşte, OHAL sürecini ortadan kaldıracak ve terörle mücadelede etkin, hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde etkin bir mücadeleyi öngören bir yasa teklifi. Gerekçesi de kısa ve bu şekilde belirtilmiş. Ancak devletimizin en temel aslı görevi, zaten terörle hukuk devleti ilkeleri içerisinde mücadele etmesi. Bu aslı bir görev, bunun bir kanun teklifiyle gündeme getirilecek bir süreç olmadığını düşünüyorum.

İçeriğine baktığımız zaman ise biz OHAL sürecini burada hep birlikte yaşadık. Ben de 26'ncı Dönem Parlamentosunun bir milletvekili olarak, FETÖ darbe girişimini ve akabinde yaşanan bütün olayları bizzat burada birlikte yaşadık. Ama şunu gördük: OHAL'in, OHAL'le yapılan düzenlemelerin amacı ve kapsamını aştığını ve özellikle FETÖ'yle, devletin içerisine sızan paralel devlet yapılanmasıyla etkin mücadele içerisinde ilan edilen OHAL'le maalesef, iktidarın kendisine muhalif ve hatta karşıtı gördüğü birçok kişi ve kuruluşa dönük uygulamalarına şahit olduk. İşte, zaten Sayın Kaboğlu, Sayın Şık burada, bizzat bunlara şahit olduk. Sayın Kaboğlu Hocamız bize o sürecin nasıl yaşandığını çok teknik ve akademik bir şekilde bize anlattı, çok teşekkür ediyorum kendisine, hatırlattı tekrar. Baktığımız zaman, muhalefeti ortadan kaldırmaya dönük, amacını aşan uygulamalar içeren ve devlet içerisinde liyakati ve deneyimi ortadan kaldırıp maalesef, sadakati ve biati hâkim kılan bir yapı ve süreç yaşadık. Siyasi yapılanmanın ve gerçek sorumluların ortaya çıkarılmadığı bir süreçteyken şimdi tekrar yeni bir düzenlemeyle karşı karşıyayız ve hatta rejim değişikliği sürecini yaşadığımız yeni bir yapıyla da birlikte bu süreci aslında geçiyoruz. Bu kanun teklifinin özelliği ve bu dönemin özelliği de bu yeni rejimle birlikte karşımıza çıkıyor. Osmanlı'dan cumhuriyetin devraldığı devletin kurumsal yapısı bir gecedan çıkarılan KHK'lerle ortadan kaldırılmış, ortadan kaldırılan devlet yapısı değil aslında, bütün kurumsal hafıza ve bütün bellek, bütün bürokratik yapının da ortadan kalktığı bir süreçten geçiyoruz aslında. KHK'lerle yapılan düzenlemeler yoluyla devletin kurumsal yapısını, gücü tek bir kişide toplayan bir sürece şahitlik ediyoruz. Her şeyin bütün düzenlemelerle bir kişinin yetki ve sorumluluğuna devredildiği, ademimerkeziyetçi bir yönetim anlayışı yerine tüm yetkilerin merkeze toplandığı bir yapı içerisindeyiz.

Bugün ülkemizde OHAL'in kalkması süreciyle ilgili tabii ki görüşler uluslararası dünyada da çok tartışıldı. İşte, Sayın Bakan konuşmasında "Biz OHAL sürecini ve o geçiş sürecini Anayasa'mıza ve uluslararası sorumluluklarımıza uygun şekilde yerine getirdik." dedi. Ancak baktığımız zaman, bugün Avrupa Konseyinin ve Avrupa Birliğinin açıklamaları var ki o referandum sürecinde Avrupa Konseyi Venedik Komisyonunun çok önemli bir raporu vardı Türkiye'de gerçekten Avrupa Birliğinin özellikle Kopenhag Siyasi Kriterlerinden hızla uzaklaştığımız yönünde. Nedir bunlar? Hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve demokratik işleyen bağımsız kurumsal yapı. Bugün sayın grup başkan vekili "Biz katı bir kuvvetler ayrılığı ilkesini hâkim kıldık." dedi ama aslında baktığımız zaman biz bu katı kuvvetler ayrılığı ilkesini tamamen ortadan kaldırdık, lağvettik, bugün Cumhurbaşkanlığı KHK'leriyle de bunu lağvettiğimiz açıkça ortaya çıkıyor. Bütün kurumsal yapıyı biz bir kişide topladık, bütün yetki bir kişide, bugün getirilen düzenlemede de aynı şekilde. Bakın, işte, Avrupa Birliği sözcüsünün açıklaması şöyle: "Resmî makamlara göre Türkiye'de OHAL'in sonlandırılması önemli, memnuniyet verici." Ama bu düzenlemeyle ilgili ilk eleştirisi de uluslararası, dünyada hemen tartışılmaya başlandı. Bugün bizim konuştuğumuz bu teklif Avrupa Birliği kurumsal yapısı içerisinde ve Avrupa Konseyinde hızla tartışılıyor. Resmî makamlara olağanüstü yetkiler veren OHAL'in bazı kısıtlayıcı unsurlarını koruyan mevzuat teklifinin kabul edilmesinin yani bugün bu mevzuat teklifinin kabul edilmesinin OHAL'in kaldırılmasının olumlu etkilerini azaltacağını ortaya konuyor ve belirtiliyor. Türkiye'nin Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu ile ilgili diğer kurumların önemli tavsiyelerini hayata geçirmesi ve yürütme, yargı, yasama güçler ayrılığı ilkesine riayet etmesi yönünde beklentilerini dile getirmişlerdir. Bu gerçekten

çok önemli bir vurgudur. Ben de Parlamentoda Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görev yapıyorum. Aslında, bugün, özellikle resmî aday ülkesi olduğumuz Avrupa Birliği ve kurucu üyesi olduğumuz Avrupa Konseyinin ortaya koymuş olduğu tespitleri tartışmak üzere bu yasa teklifinin Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda ayrıntılı tartışılması gerekiyordu. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde askıya aldığımız yükümlülüklerin de yine orada tartışılması gerekiyordu. İşte, sayın vekillerimizin ilettiği, Komisyon üyelerinin söylediği Anayasa Komisyonunda Anayasa'ya aykırılıklarının, Millî Savunma Komisyonunda başka, diğer yönlerinin ayrıntılı incelenmesi gerektiğini düşünüyorum, bunu da burada tekrar belirtmek istiyorum.

İşte, bu düzenleme maddeleri çok ayrıntılı tartışıldı, maddelerde de belki daha çok tartışılacak. Yeni getirilen bir şey yok. OHAL'le getirilen yetkilerde sadece bir isim değişikliğine gidiliyor ve üç yıl için geçerli olacak olan bu süreçte, hepimizin söylediği, ortak fikrimiz olan, OHAL'in kalıcı hâle getirilmesi ve aslında OHAL KHK'lerinin yerini bu yeni rejim değişikliğini yaşadığımız süreçte Cumhurbaşkanlığı KHK'leri alacak. Şu an ülkemizdeki görüntü bunu ortaya çıkarıyor.

Teklifin gerekçesinde anayasal güvence altında temel hak ve özgürlüklerin korunmasından bahsediliyor. Ancak bugün biraz sonra maddelerde de ayrıntılı söylenecek, şu ana kadar da söyledi. Aslında hak ve özgürlükleri daha da kısıtlayıcı ve hatta o son geçici maddede gerçekten bütün çalışanların can ve mal güvenliğini ortadan kaldıran yani bir kişinin, bir amirin, bir üst amirin bir teklifiyle bütün özlük haklarını kaybedeceği bir süreci yaşıyoruz. İşte, Kaboğlu Hocamız söyledi, OHAL KHK'siyle ihraçlardan şimdi bir kişinin –belki hiç kamuoyu oluşmadan- bir anda birçok insanın özlük haklarını elinden alacağı bir süreç. Sadece şunu söylüyor madde, ben hukukçu değilim ama çok ayrıntılı çalıştım teklife, diyor ki: “Herhangi bir terör örgütüyle, herhangi bir yapı, oluşum, gruplarla üyeliği, mensubiyeti, iltisakı ya da bunlarla irtibatı olan bir değerlendirme...” Şimdi, bunun çok ucu açık. Nasıl bir değerlendirme? Yani bir kişi bir anda... Ben üniversitede görev yapıyorum, bir akademisyenim, bir üstüm, dekanım, mütevelli heyeti benimle ilgili bir yazı yazıp gönderdiği zaman ben bütün haklarımı kaybedeceğim, işte, diğer bütün kamu kurumlarında görev yapan kişiler için de bu geçerli olacak. Bence burada gerçekten –süre de kısalıyor, diğer maddelerde de var ayrıntılı söyleyeceğim şeyler- yeni devlet sistemi içerisinde, bir parti devletine dönüştüğümüz bir süreçte, bütün yetkileri bir kişiye teslim ettiğimiz bir süreçte mülki idare amirlerinin, kamu yetkililerinin görevlerini... İşte, Cumhurbaşkanlığı KHK'lerini takip etmekte bile zorlanıyoruz, bütün kurumların nasıl bir kişinin inisiyatifine bırakıldığını görüyoruz. Şimdi, böyle bir süreçte bütün bu kamu yetkililerine bu görevleri verip, ihraçların önünü açıp, herkesi can ve mal güvenliğinden yoksun bırakıp tedirgin... Zaten adalet sistemimizin ve yargı bağımsızlığımızın ne noktaya geldiği... İşte, şu Komisyondaki tutanakları bile objektif bir kişi okuduğu zaman ülkemizde gerçekten nasıl bir facia süreci yaşandığını gözler önüne serecek. Muğlak, ucu açık... İşte, “günlük yaşamın zorlaşmasına dair” diyor. Vali nasıl bunu test edecek, nasıl günlük yaşama... Bir inisiyatif, yukarıdan gelecek bir emirle belki bir kişiyi şehrin ya da ülkenin dışına atabilecek. Bütün eş, çocukların pasaportları, dinlenmeleri, işte, MİT'in sorumluluğu, burada bir sürü açık madde var ayrıntılı tartışılması gereken.

AİHM'le ilgili kararlar, yeniden yargılanma yolunun açılması, MİT'in bütün sorumluluğunu ortadan kaldırıp bilgi edinmenin dışına çıkartıyorsunuz. Gözaltı süreleri dile getirildi. Yükseköğretim kurumlarında geri dönüşlerde gerçekten bu sürecin, FETÖ devlet yapılanması içerisindeki bu paralel yapının en çok tahrip ettiği eğitim sistemi ve akademisyenler. Şimdi, özlük haklarını vermiyorsunuz geri, tazminat alma yolu kapalı, görev yapacağı yeri belirliyorsunuz, keza askerî personel araştırma bölümlerine gidip görev yapacak. Yani birçok ayıplı ve hukuken tartışılması gereken nokta bugün belki bu gece geç saatlerde kabul edilecek ve ben ayrıntılı tartışılması gerektiğini, sayın sözcümüzün de söylediği gibi bir alt komisyonda, farklı komisyonlarda gerçekten ayrıntılı tartışılıp bu özlük hakları

noktasında, kişisel güvenceler hakkında, uluslararası bağlı bulunduğumuz kuruluşlara verdiğimiz teminatlar doğrultusunda ayrıntılı tartışılması gerektiğini öneriyorum.

Söz verdiğiniz için ve sabrınız için teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, tekrar oyluyorum.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan, ilk önce alt komisyonda bir oylanması lazım, olmaz öyle.

BAŞKAN – Bir saniye, bir oylayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Usul açısından söylüyorum, usulü bilmiyorsunuz.

BAŞKAN – Hayır, ben usulü biliyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hayır, bilmiyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben biliyorum, alt komisyonda ne zaman oylanacağını da biliyorum ben.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, komisyon üyesi olarak bir talebim var.

BAŞKAN – Bakın, şimdi, asıl usul şudur arkadaşlar...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Neden bize söz vermiyorsunuz?

BAŞKAN – Bir dakika, bir saniye beni dinleyin.

Bakın, genelde, usul olarak alt komisyona maddelere geçildikten sonra havale edilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Böyle bir şey yok, müsaade edin, izninizle ben anlatayım efendim.

BAŞKAN – Saat 15.30’da toplanmak üzere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.30

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.40

BAŞKAN : Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

BAŞKAN VEKİLİ : Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ : Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP : Belgin UYGUR (Balıkesir)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, toplantımıza tekrar başlıyoruz.

1’inci maddeyi okutuyorum.

**BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun II inci maddesinin (C) fıkrasının birinci paragrafına aşağıdaki cümle eklenmiş, mevcut ikinci paragrafının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış, ikinci cümlesinde yer alan “Bu hususta” ibaresi “Bu fıkra kapsamında” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya birinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır.

Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hallerde onbeş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlayabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir.”

BAŞKAN – Evet, madde üzerinde söz isteyen?

Evet, Zeynel Bey, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, 1’inci madde İl İdaresi Kanunu’nun ikinci bölümünün “Valilerin Hukuki Durumları, Görev ve Yetkileri” başlığı altındaki 11’inci maddesini düzenliyor. Maddeye eklenen hükümle valilere il sınırları içinde kamu düzeni ve güvenliğini bozacağı ya da bozacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde on beş günü geçmemek üzere giriş çıkış sınırlama yetkisi veriliyor. Yine belirli saatlerde söz konusu yerlerde dolaşmaya, trafik akışını düzenleme, kısıtlama gibi ya da işte ruhsatlı da olsa her türlü silahın, merminin taşınmasını yasaklaması...

Burada Sayın Başkan, çarpıcı olan cümle, “ciddi belirti” ifadesi. Yani bir ara, biliyorsunuz, bu “makul şüphe” ibaresi çok tartışıldı. Bu “ciddi belirti”den kastedilen nedir? Yani burada kanun çıkartılırken biraz daha belirli, daha net ifadelere ihtiyaç var, soyut kavramlarla kanun hazırlanmayacağını düşünüyoruz. Çünkü “ciddi belirti” kavramı her valiye göre değişebilecek bir kavram, bunun sınırını kanunun belirlemesi lazım. Bu hâliyle hukuki dayanaktan yoksun olduğunu düşünüyoruz, hukuk güvencesini ortadan kaldırmaktadır. Daha önce valilere ödev ve görev olarak düzenlenen madde, artık içeriği genişletiliyor ve yetki olarak verilmek isteniyor. Yani sıkıyönetim kalkıyor diyoruz ama âdetâ, sıkıyönetim komutanının yetkileri valilere verilmiş oluyor. Burada Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın kişi hürriyeti ve güvenliğini düzenleyen 19’uncu maddesine, sağlık hakkını düzenleyen 56’ncı maddesine -bu bizce açıkça aykırıdır- yine Türkiye’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin hakların

kısıtlanmasını düzenleyen 18'nci maddesine, olağanüstü hâllerde askıya almayı düzenleyen 15'inci maddesine, özgürlük ve güvenlik hakkını düzenleyen 5'inci maddesine, yaşam hakkını düzenleyen 2'nci maddesine de açıkça aykırılık teşkil ettiğini düşünüyoruz.

Şimdi Sayın Başkan, şöyle bir durumla biz karşı karşıyayız: Anayasa değişikliği olduğu vakit denilmişti ki altı ay içerisinde bu değişiklik geçerse halk onayından, altı ay içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde uyum yasaları çıkartılacaktı. O uyum yasalarının kapsamı tartışıldı hatta bir ara hatırlarsanız onunla ilgili bazı hazırlıklar yapıldı, odalarımıza gönderildi de Başbakanın imzasıyla. Ama o öyle kaldı, bir süre beklendi, beklendi, en son erken seçim kararı alındı ve uyum yasalarını Meclis görüşmemiş oldu. Şimdi, bunun önemi şuradan çıkıyor, aslında bugün baktığımızda, o uyum yasalarının görüşülmemesinin sebebi, şayet bugün yapılan düzenlemeler... Yani Cumhurbaşkanı kararnamesi olarak 8 civarında kararnama çıktı sanıyorum, onların içeriğine baktığımızda ki özellikle bazı kararnameler, kimisi 800 küsur madde, kimisi 400 küsur madde, bütünüyle âdeta bir devletin yeniden inşası söz konusu. O bütüne baktığımızda şunu görüyoruz: Şayet uyum yasaları çıkartılıp da seçime gidilseydi, belki seçimin sonucu dahi böyle olmayabilirdi. Çünkü biz devlet geleneği olan bir ülkeyiz yani Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için hükûmetler geçici, devlet kalıcıdır. Hükûmet yetkili olarak gelir, devleti yönetmeye gelir, bir devlet oluşturmaya gelmez. Hâlbuki şimdi bu valilere verilen yetkiyle birlikte, o kararnamede çıkan, o yüksek kamu görevlilerini atama, Cumhurbaşkanının yüksek kamu görevlilerini atamasına ilişkin yetkiye, kararnameye baktığımızda şunu görüyoruz: Orada ekli bir liste olarak gösterilen liste var, orada herkes var yani aklınıza gelecek her türlü bürokrat var, onların ataması var. Ekli ikinci listeye bakıyoruz, orada da “Cumhurbaşkanı onayıyla” diyor yani velhasıl onu da Cumhurbaşkanı atamış oluyor. İkisini bir araya getirdiğinizde yani tabiri caizse herkesi Cumhurbaşkanı atıyor ve devamında şu da var Sayın Başkan: Artık bu atadığı bütün devlet görevlileri sözleşmeli personel oluyor âdeta. Dört yıl boyunca sözleşmeli oluyor, Cumhurbaşkanının görevi bitince o da bitiyor. Yani bizim sözleşmeli valimiz, sözleşmeli bakan yardımcımız, emniyet müdürümüz, bütün bu bürokratların hepsi... Sözleşmeli devlet oluyor açıkçası. Şimdi böyle baktığımızda, bir valiyi sözleşmeli olarak işe getiren bir Cumhurbaşkanı ve bütün özlük haklarına kadar kendisinin düzenleyeceği yazıyor, maaşına kadar, her şeyine kadar ve onun dışında da vali bu yetkilerle donatılıyor. Buna baktığımız zaman...

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Şu an var zaten yetki.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Yok, farklı.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Daha da genişledi.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Hayır, şimdi, o ödev olarak sayılan şey, şimdi yetkilendiriyor, daha genişletiyor. Yani zaten olan bir şeyi tekrar kanun maddesi hâline getiriyor demek, zaten hayatın olağan akışına aykırı. Yani yok ki bu, getirilmiş durumda.

Bunun hepsini bir arada düzenlediğimiz zaman Sayın Başkan, bu Türkiye’de, demin geneli üstünde değerlendirme yaparken söyledim, evet, çok çarpıcı olaylar yaşadık, üzücü olaylar yaşadık, Türkiye’nin başına birçok felaket geldi, bunların üstesinden bir şekilde gelmeye çalıştı, önemli mesafe aldı. Evet, hâlâ belli tehlikeler de olabilir, bunlar da anlaşılabilir yani ama sadece bu güvenlik endişesiyle, sadece vehimler üzerine, şüphe üzerine biz yaşamı kurgulayamayız, hayatı kurgulayamayız, yasal düzenlemeleri bunun üstüne inşa edemeyiz. Burada aynı zamanda bir şeffaflaşmayı, demokratikleşmeyi sağlayacak adımları da atmak lazım. Yani Türkiye’de insanlar, şu düzenleme... İster şu an uygulamada vali bunları yapabiliyor olsun ister yapamıyor olsun, bu düzenlemenin burada çıkması, kanunlaşması, toplumda bunun hissedilmesi farklı olacak. Toplumda kahvede oturan insanlar diyecek ki: “Vali isterse benim giriş çıkışımı her türlü yasaklayacak.” Bu düşünce bile bir huzursuzluk sebebidir. Dolayısıyla biz bu değişikliğin, kanun teklifinin bu maddesinin olduğu gibi çıkartılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bununla ilgili de önergemizi verdik diyorum.

Hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Mahmut Bey, sana geldi söz, neyse, bu sefer artık...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN- Demin çok beklemiştin, bu sefer önceden söz vereyim de hiç olmazsa...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bana özel bir kastınız mı var veya bir sempatiniz mi var, bilmiyorum. Teşekkür ederim her şey için.

BAŞKAN – Ya, işte, bir göz aşinalığı var, öyle diyelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim, sağ olun Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, şimdi burada can alıcı nokta; ikinci fıkradaki “Vali kamu düzeni ve güvenliğinin olağan hayatı durduracak...” “Kamu düzeni ve kamu güvenliği” dediğimiz olay kaypak, subjektif kavramlar, objektif kavramlar değil ve daha ötesi, biraz önce değerli sözcümüzün bahsettiği gibi “ciddi belirti.” Kime göre ciddi sayılır, kime göre ciddi sayılmaz? Bana göre ciddi sayılan bir husus size göre ciddi sayılmayabilir Sayın Başkanım. Biz ne deriz: Kanunlar genel olmalı, kanunlar anlaşılabilir olmalı, açık ve seçik olabilmeli. Eğer kanun açık ve seçik olmuyorsa, burada subjektif çağrışımlar yapılyorsa ve Türkiye’de 81 vali varsa 81 çeşit karar çıkar. Valiler tabii ki siyasi iktidardan korkmazsa, devletin valisi olursa, iktidarların valisi olmazsa 81 karar farklı farklı çıkar. Çünkü bu “ciddi belirti...” “Ciddi sebepler” denilebilir, “ciddi deliller” denilebilir. Yani “ciddi delil” koyun. Niye “belirti” diyoruz? “Belirti” ile “delil” arasında anlam açısından, kuvvetlendirme açısından çok büyük bir fark var. Bu “belirti” kavramı subjektif bir kavram ve kötüye kullanılabilir.

Buna dayalı olarak baktığımız zaman, devam edersek “Kamu güvenini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlandırabilir.” Şimdi, bunu geçmişte biz yaşadık mı? Bakan bile ile sokulmadı. Buna dayalı olarak bakan eğer ile sokulmuyorsa şuna ilave edebilir miyiz? İlerde şu andaki bakanların da sokulmaması için... Hatta buna dayalı olarak bir vali “Cumhurbaşkanını da sokmuyorum.” diyebilir. Belki size komik gelecek. Bakanı sokmayan bir vali “Cumhurbaşkanını da sokmuyorum.” diyebilir. Gelin, bunun başına bari yapıcı...

BAŞKAN – Onu nasıl diyecek?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Oldu ama.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Oldu, oldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – HDP’den o dönem alınan...

BAŞKAN – Alınabileni alırlar, ondan sonra...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakanı sokmadılar ama bakın...

BAŞKAN – Ne zaman oldu bu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kendi can güvenliğini korumak için koymadılar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Beyefendi ne can güvenliği, siz o dönem milletvekili... Biz buradaydık, onunla mücadele eden bir kişiyim. Yapmayın bana bunu ya! Konuyu biliyorum ben. Yani ezbere konuşmayın, sizden rica ediyorum. Ne can güvenliği, ne can güvenliği Beyefendi? Söz size geldiğinde konuşursunuz. Özür dilerim, benim insicamımı bozmayın ne olur arkadaşım.

Şimdi, burada şunu der misiniz Sayın Başkanım: Bakın, yapıcı... Ben sizi dinleyeyim o zaman arkadaşlar...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Toplantıyı bölmeyin lütfen. Konuşmak istiyorsanız açın, konuşun. Biraz öz güvenli olun.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen... Hayır, hayır... Arkadaşlar, lütfen, lütfen... Tamam ya, tamam...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama gerçekten Başkan, bunlar provoke eden davranışlardır. Konuşmak istiyorsa bassın düğmeye, konuşsun. Biraz öz güvenli olun ya.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, Tanal’a bir şey söyledim.

BAŞKAN – Tamam, tamam ya. Atilla Bey, tamam, bırakalım artık bu işi ya.

Sayın Tanal, devam edin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, benim sizden ricam, yani ben herkesi dinliyorum, mümkün olduğunca kimsenin insicamını da bozmamaya özen gösteriyorum; siz de ne olur dinleyin arkadaşlar ya. Yani dinlemek istemeyen arkadaşlar dışarı çıkabilirler. Yani kimse dinlemek zorunda değil, birbirimize tahammül edeceğiz en azından.

Şimdi, Değerli Başkanım, burada şu ibare konulursa daha yapıcı, daha anlaşılır olur. Nedir? Hani denilir ya “Ya muhalefet hep karşı çıkıyor.” Arkadaş, öneri sunuyorum, öneri açık ve net. “İldeki belirli kişiler için sınırlanabilir.” deniliyor ya ondan sonra “Özel kanunlardaki hükümler saklı” ibaresini koyun. Bakan gelirse o şehre girebilsin, Cumhurbaşkanı girmek isterse o da girebilsin, milletvekili girmek isterse o şehre girebilsin. Yani şimdi düşünebiliyor musunuz, her ilde her bakanın bir temsilcisi vardır. O dönem Avrupa Birliği Bakanı sokulmadı. Ben İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesiyim, o ilde olaylar olmuştur. Hakikaten oradaki müdahalelerde hukuk içerisinde, hukuk kalıpları içerisinde mi kaldı yoksa hukuk kalıplarının dışına mı çıkıldı? Bu hükme dayalı olarak vali diyecek ki: “Ben hiçbir milletvekilini de sokmuyorum.” Ne olur, bari deyin ki: “Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.” Öyle bir hadisede biz milletvekilleri veyahut da sizler veya bakanlar veya Cumhurbaşkanı engellenmesin.

Bunun devamında ne deniliyor: “Araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir.” Bunu terörle mücadele kapsamı için getiriyorsunuz. Emniyet mensuplarının terörle ilgili mücadele yaparken mühimmatı, silahları, mermileri vesairesi bitti, vali dedi ki: “Ben mermi göndermiyorum.” Ne yapacaksınız siz? Engelleyebilir mi buna göre? Engelleyebilir. Yapabilir mi? Yapabilir. Peki, böyle bir yetkiyi niye veriyorsunuz? Mademki “terörle mücadele” diyorsunuz, öyle ya -Sayın Ahmet Şık Bey bana pürdikkat bakıyor- vali hakikaten bunu engelleyebilir. Yani gelin mademki terörle mücadele kapsamındaysa... Ne malum ki vali de yolda çıkan birisi olmasın. Türkiye’de oldu mu? Oldu. Bizzat bakanın kendisi “Bu kadar valimizin terör örgütleriyle iltisakı, irtibatı, ilgisi var.” dedi. Yani onun için siz burada vekilimize güvenmeyeceksiniz, bakanınıza güvenmeyeceksiniz, valiye bu kadar yetki vereceksiniz. Bu anlaşılabilir bir durum değil değerli arkadaşlar. Sizden istirham ediyorum. Bir hukuk devletinde denge fren balataları olur. Buradaki “mermilerin taşınması...” Mermiyi kim taşıyacak? Mermiyi taşıyacak olan herhâlde terörle mücadele kapsamında ihtiyacı olan Türk Silahlı Kuvvetleri olur, Emniyet mensupları olur. Onun dışında yani eğer bu yetkiyi de siz veriyorsanız o zaman demek ki buradaki amaç gayet açık ve net, terörle mücadele değil. Terörle mücadele kapsamında valiler bu yetkiyi de kötüye kullanır, bunu da engelleyebilir. Eğer bu hükümle ilgili bu konuda –bilemiyorum- imzası bulunan arkadaşlarımız veyahut da yetkililer, bürokratlar bir açıklama getirirlerse en azından örnek kapsamında “her çeşit mermi, silah taşıyan...” Bunu ben ruhsatlı silahı olan sivil kişiler için söylemek istemiyorum. Bunları kapsamayacağına ilişkin bürokratlar veyahut da kanun teklifi sahipleri bir açıklama yaparlarsa sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Antmen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Madde 1’i tartışıyoruz. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 11’inci maddesinde yapılan değişiklikle valilere kişiye özel sınırlama getirmesi yetkisi veriyor, kişiye özel. Bir kere burada bir subjektiflik var. Anayasa madde 23 seyahat hürriyetinin suç soruşturması ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlemesini önlemek amaçlarıyla kanunla sınırlanacağını öngörmüş. Buraya kadar tamam ama yine Anayasa madde 13 diyor ki: “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” Anayasa metni. Dolayısıyla şimdi yasalaştırmak istenilen bu maddeye göre sınırlama temel hakkın özüne dokunmayacak ve ölçülülük ilkesine de aykırı olmayacakken Anayasa’nın 13 ve 23’üncü maddesine aykırı olmuş durumda.

Yine söz konusu düzenlemedeki temel nokta ise seyahat hürriyetine ilişkin sınırlamalar. Sadece kanunla getirilecekken yani bir kişinin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bir yerden bir yere gitmesi sadece ve sadece kanunla engellenebilecekken bütün takdir yetkisi valilere verilmek isteniyor. Devlet demokratik toplum düzenini sağlamak için seyahat hürriyetini korumakla yükümlüdür, kısıtlamakla değil. Kişi o yere gittiğinde ortalığın karışacağı düşüncesiyle kişinin o yere gitmesini engellemek yerine, ortalığın karışmasını önlemek, ortalığı karıştıracak kişiyi engellemek gerekmektedir. “Olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu” ibaresiyle OHAL’e benzer bir düzenleme getirilmektedir. Bu düzenleme OHAL’in kaldırılmasını anlamsız kılmakta ve süresiz OHAL’e yol açmaktadır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Protokol No. 4 madde 2’de serbest dolaşım özgürlüğü var. “Bir devletin ülkesi içinde usulüne uygun olarak bulunan herkes, orada serbestçe dolaşma ve ikametgâhını seçebilme hakkına sahiptir.” diyor. Bu bağlamda, bu hüküm tamamen tekliften çıkartılmalıdır çünkü Anayasa’nın temel hükümlerine, 13’üncü maddeye, 23’üncü maddeye ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne açıkça aykırıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında genel itibarıyla galiba, en azından bir kısım muhalefet olarak aynı şekilde düşünüyoruz.

Şimdi, bu 1’inci maddeye böyle başlamak gerçekten kötü oldu yani böyle Anayasa’ya aykırı bir maddeyle başlamak ve ilk kanuna hatta ilk yasamaya böyle başlamak...

BAŞKAN – İçinde daha çok böyle maddeler.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Değil mi, daha çok? Evet.

Yani, şimdi, şöyle bir şey: Arkadaşlarımızın da belirttiği gibi, Anayasa madde 13 çok açık, yani temel hak ve hürriyetlerin hangi koşullarda kısıtlanabileceğini çok açık belirtmiş. Anayasa 15’te de hangi dönemlerde ve hangi durumlarda kısıtlanacağı söylenmiş; buna göre, savaş, seferberlik ve olağanüstü hâl durumlarında temel hak ve hürriyetler kısıtlanır. Şimdi, burada aslında ne OHAL ne seferberlik ne de savaş hâli olmamasına rağmen... Yani, “OHAL’i kaldırdık.” deniyor çünkü bugün bütün haber kanallarına baktım, flaş şeklinde manşetten vermişler: “OHAL kalktı.” Ama OHAL tedbirlerinin hâlâ uygulanması anlamına geliyor bu. Bu, öncelikle, işte, dediğim Anayasa 13 ve 15’e kesin olarak aykırı.

Ama burada sadece seyahat hakkı engellenmiyor çünkü bunun örneklerini daha önceden görüyoruz ve biliyoruz. Şimdi, daha öncesinde, 2015 sonu hatta 2016'nın yarısına kadar birçok il ve ilçede sokağa çıkma yasakları ilan edildi; bir günle başlayıp, birkaç saatle başlayıp aylara hatta yıllara varan sokağa çıkma yasakları ilan edildi ve atfedilen madde buydu. Şimdi, atıfta... Biz o zaman da -az önceki genel konuşmamda da belirttim- buna çokça muhalefet ediyorduk, buradan "Valilere bu tür geniş, sokağa çıkma yasağı yetkisi boyutuna varacak bir yetki verilemez." şeklinde bir muhalefetimiz vardı. Şu anda buraya böyle bir madde ek yapıldığına göre gerçekten o dönemki bizim muhalefetimiz doğru ve yerindeymiş, aslında valilerin böyle bir yetkisi yokmuş. Ama Türkiye'de, maalesef, artık yürütme açısından şöyle bir yönetim anlayışı benimseniyor: Kişinin ya da durumun hukuk sınırları içerisine çekilmesinden çok yasaları, hukuku birazcık duruma göre şekillendirmek gibi görünüyor. Şu anda, dediğim gibi, mevcut durumda, aslında yasa var olan bir yönetime uydurulma... Yani zaten minare çalınmış, şu anda biz burada kılıfına uydurmaya çalışıyoruz; valiler bu yetkileri kullandı çünkü hukuka aykırı olarak, kanuna aykırı olarak yani hukuku da aşarak, yani var olan bir kanuna aykırı olarak uyguladı.

Şimdi, burada, bir defa, bu kanun çok muğlak. Arkadaşlar da belirtti ama burada, belirtildiği gibi, böyle çok ucu açık bir tanım var yani valiye biz aslında ilin şefi olma özelliğini yüklüyoruz yani Teksas'taymışız gibi şef ve... Şef, ilin şefi isterse bir kişiyi ilin sınırlarına alır istemezse almaz. Bir şef isterse öğrenciyi okul sınırlarına almaz yani burada etkilenen sadece seyahat hürriyeti olmayacak, diyelim ki bir öğrenci okula gitmek isteyecek ama sakıncalı kişi görüldüğü için okul sınırlarına alınmayacak; bir emekçi işe gitmek isteyecek, çalışma hürriyeti engellenecek, işe alınmayacak. Ki daha önceki tecrübelerde sokağa çıkma yasaklarında şunu da gördük: Sağlık hakkına ulaşım engellendi; haberleşme hakkı engellendi; kişinin yaşam ve vücut bütünlüğüne yönelik saldırılar oldu, bu korunamadı; kişilerin haber alma hakkı engellendi. Yani neredeyse bütün kişi hak ve özgürlüklerinin hepsine bir yönelim oldu. Şimdi, önümüzdeki süreç de biraz böyle olacak; dediğim gibi, belki okula alınmayacak, belki hastaneye alınmayacak. Bunun önünde şu anda bir koruyucu tedbirimiz var mı? Yok. Yani o kadar geniş ve muğlak bir yetki ki. "Milletvekili" dedik, arkadaşlar "Yok." falan dedi ama ben kendim şahidim, ben giremedim hiçbir yere yani "Sokağa çıkma yasağı var." dediler. Ve milletvekilleriyle ilgili de özel bir, işte, diğer maddelerde dokunulmazlık... Kapsam dışında bırakılan bir madde vardı, orada görmüştüm ama burada yok. Mesela, milletvekili aslında her yere girme yetkisine sahipken orada bir valinin, bir atanmışın bir sözü üzerine biz kendi seçilmiş olduğumuz şehirlere giremedik yani seçmenlerimize ulaşamadık; yine, aynı şekilde, bakan giremedi. O illerde telefonlar çekmedi, GSM operatörlerine bilgi verildi ve telefonlar çekmedi. Yani bu madde, aslında, gerçekten önümüzdeki süreç açısından çok sıkıntılı, çok tehlikeli bir madde.

Mesela, bakın, sokağa çıkma yasakları döneminde biz çokça söylüyorduk, hiç dinlenmedik ama sokağa çıkma yasaklarında suç işleyen bütün yetkililerin hepsi sonradan cemaatçi çıktı. Şimdi, biz bir valiye bu kadar büyük yetkiler veriyoruz ama bir taraftan da diyoruz ki: "Devletin içerisinde hâlâ cemaatçiler bitmedi, hâlâ FETÖ operasyonları devam ediyor." Peki, bu kadar büyük yetkileri nasıl, neye güvenerek veriyoruz acaba? İşte, Cizre'deki, Sur'daki, Şırnak'taki sokağa çıkma yasaklarında suç işleyen cemaatçiler gibi ileriki süreçlerde bu yetkileri kötüye kullanarak suç işlemeyeceklerini biliyor muyuz, bu konuda bir güvencemiz var mı? Yok çünkü bunun güvencesi de bu maddede yok. Ve biz o iktidar ve gücün kimin elinde, nasıl şekilleneceği konusunda da tedbirlerimizi almadan dağıtıyoruz bu yetkileri ama üç gün sonra, ben inanıyorum ki şu masa etrafında toplanan bütün arkadaşlarla bugünü hatırlayıp "Keşke biz muhalefetin bu eleştirilerini dikkate alsaydık ve bunu değiştirseydik. Keşke bu maddeyi hiç koymasaydık; bir atanmışa, bir valiye bu kadar büyük bir yetki ve bir hukuki koruma sağlamasaydık." diyeceğiz; emin olun, diyeceğiz. Bakın, bizim bile bu kadar yetkimiz yok, yürütmenin

bu kadar yetkisi yok olağanüstü hâl dışında, yasamanın bu kadar büyük yetkisi yok olağanüstü hâl dışında ama biz bir atanmışa bu kadar büyük yetkiler veriyoruz ve sınırsız bir yetki, nasıl kullanacağımızı bilmiyoruz. O açıdan, biz bu maddenin tamamen çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Önceki örneklerde de gördük; dediğim gibi, bu, önümüzdeki süreçte şununla da çokça karşılaşmamıza neden olacak: Bunların sonucunda hakkı ihlal edilenlerin çoğu hukuk yollarına başvuracaklar ve göreceğiz ki, maalesef, Türk hukuk sisteminde çoğunluk sonuç alamayacak ve uluslararası mahkemelere -Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, vesaire- götürecekler; biz yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin binlerce dosyasıyla cebelleşmek zorunda kalacağız. Bence gerçekten Türkiye'nin kendini bu duruma koymasına hiç gerek yok, böyle bir ihtiyacın da olduğunu açıkçası ben düşünmüyorum. Çünkü iki yıldır OHAL vardı, böyle bir yetki yoktu valilerde, kanunen yoktu; niye OHAL kalktıktan sonra böyle büyük bir yetkiyle donatıyoruz, onu da anlamış değilim. Ama dediğim gibi, başa dönüyorum, bizce bunun derhâl geri çekilmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, değerli hatipler bu konuyla ilgili bu Anayasa'ya olan aykırılıkları dile getirdiler. Kanun teklifinin bu 1'inci maddesi, açık bir şekilde dile getirildiği gibi, açıkça Anayasa'nın 13'üncü maddesine, 19'uncu maddesine, kişi hürriyeti ve güvenliğine ilişkin maddeye, özel hayatın korunmasına ilişkin olan maddeye, konut dokunulmazlığına, birçok anlamda Anayasa'ya çok açık bir şekilde aykırılık teşkil eden bir madde. Onun için...

Bir de bunun diğer bir tarafı var ki o da şu: Şimdi, bildiğimiz üzere, geçmişte uygulanan, “süper valiler” diye bildiğimiz OHAL valilerine dahi o dönemde bu yetki tanınmamış idi yani Türkiye'nin bazı bölgelerine, bir bölgesine uyguladıkları olağanüstü hâl valiliğindeki o yetkilerde dahi bugünkü kanun teklifiyle getirilmek istenen yetkiler yoktu. Bunun yanında, bu maddede -biraz önceki milletvekilimizin de dediği gibi- sadece kişiye özgü, Anayasa'da sınırları belirtilmiş olan kişilere veya gruplara değil, sadece kişilere özgü nitelikte de tehlike arz edebilecek olan bir düzenlemeyi içeriyor. Demokratik mücadele, grev hakkı, toplantı yapma, toplumsal muhalefet geliştirmeye yönelik olan çalışma ve çabalarındaki o sivil toplum örgütlenmelerinin önünde de çok ciddi bir engel teşkil edebilecek olan bir kanun teklifi. Bu anlamda, çok yönlü bir şekilde bakıldığı zaman, bir de Türkiye'nin bir gerçeği var ki o da şu: Türkiye'de kanun, maalesef, bölgelere göre uygulanmasında da değişiklik arz eden bir husus. Biliyoruz, doğudaki ve güneydoğudaki birçok ildeki uygulamaları maalesef, ciddi şekilde Anayasa'ya aykırı ve kanunlara aykırı bir şekilde uygulamaları ve bunlar çok net bir şekilde sonuç gösteren durumlar. Bu hâliyle geçmesi durumunda, bazı bölgeler neredeyse hukuk yüzünü görmeyecek duruma geleceklerdir, bu kesindir. Bunun için de bu, kanun teklifinin demokratik bir toplumun oluşması açısından çok ciddi bir engel ve handikap yaratacağı açık olan bir husus.

Bir diğer husus ise “On beş günü geçmemek üzere” deniliyor. Şimdi, burada da açıkça bir sınırlandırmanın olmadığını görüyoruz. Şimdi, vali on beş gün milletvekilinin şehre girmesini engelleyecek, bir gün bekleyecek, bir on beş gün daha getirecek. Bununla ilgili de bir sınırlama yok, bu da çok tehlikeli. Bunu bu bakımdan da ele aldığınız zaman gene Anayasa'ya, kişi hak ve hürriyetlerine çok açıkça aykırı olduğunu görmekteyiz. Bu, tabii, şimdi iktidar partisinin hâkim olduğu bir dönemde, kendisinin atamış olduğu valilerden bu anlamda bu keyfiliği belki göremeyebilir ama yarın öbür gün bu iktidarın değişebileceğini de göz önünde bulundurduğunuz zaman, siyasi iktidarın atadığı, atamış olduğu kişi tarafından ve tek kişinin vereceği bir kararla o kadar sınırlandırmanın getirildiği bir kanun teklifi.

Bu anlamıyla bakıldığı zaman, tamamıyla Anayasa'ya, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ve yerleşmiş olan yargı içtihatlarına aykırı olduğunu düşünmekteyiz. Hiçbir şekilde değiştirilmeden, bu hâliyle geri çekilmesini öneriyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, sırayla gidiyoruz.

Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bu kanunla daha önce konuşmanızda da söylediğiniz gibi, süper valiler yaratmak gibi bir tablo ortaya çıkmaya başladı yine. Süper valilerin tarihte neye mal olduğunu hep beraber gördük.

Bir hatırlatma yapmak istiyorum. Özellikle atamayla gelen ve keyfi, her an görevinden olabilecek kamu görevlilerinin yani görevleri itibarıyla hiçbir teminat altında olmayan, idarenin tasarrufu altında görevleri olan kamu görevlilerinin ancak siyasi iradenin iradesi şeklinde bulundukları yerde tecelli edebileceklerini şimdiden öngörmek çok büyük bir âlimlik sayılmaz. Zaten yaşadığımız tablo da böyle bir durumu ortaya sergiliyor ama hepinize bir hatırlatma yapmak istiyorum. Bir valinin nasıl olabileceği... Üstelik, hem de bu olağanüstü hâl olmadan, bu yasalara göre daha normal yasalarla yönetildiğimiz bir dönemde bir İstanbul Valisi vardı hatırlarsanız Gezi Parkı sırasında; çiçeklerin uçtuğunu, böceklerin gezdiğini, ıhlamur ağaçları altında kendisinin de zevk içinde yaşamak istediğini söylüyordu o dönemde. Bunu hepinize hatırlatıyorum ve şimdi yargılamaları sırasında da -bildiğim kadarıyla- valinin çok da o dönemde masum kalmadığı iddiası var -yargıya müdahale anlamında ifadeler kullanmak istemiyorum ama- tahrikkâr ve tahripkâr bir yapısının olduğu iddiası söz konusu. Şimdi, o vali İstanbul Valisiydi. Bu yetkilerle donatılmış bir İstanbul Valisi düşünün, İstanbul'da da bizler milletvekilliği yapıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ceza verildi, yargılaması bitti onun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yani henüz kesinleşmediği için çok dikkatli konuşma gereği hissettim. Yargılamanın bitmiş olması bir anlam ifade etmiyor bizim açımızdan.

Şimdi o vali İstanbul Valisi, bu yetkilerle donattınız ve hani diyelim ki bir toplumsal olay da meydana geldi ama gayet normal, sınırlı bir müdahaleyle beraber sonlandırılacak bir toplumsal olayı bu yetkileri kullanarak ne hâle getirebileceğini hiç düşündünüz mü? Eline bu yetkileri verdiniz, o vali o niyette ve kontrolü olmayan, tek kişilik bir iradeyle beraber toplumsal olaylara müdahale etme yeteneğini kanuna bağladığınız bir kişiyi önce bir hayal edin.

Şimdi efendim, burada temel hak ve özgürlüklerin bir defa bir bütünlüğünün, bir monizminin olması gerektiğini düşünmemiz gerekiyor. Yani hayatımızın bir alanını sınırlayıp diğer alanını özgür bırakarak “Biz demokrat ve özgürlüklü bir siyasal yapıya sahibiz.” deme hakkına sahip değiliz. Kuşkusuz bu temel hak ve özgürlüklerin sınırlanabilmesi demokratik bir rejim içerisinde de mümkün ama bu, işte, Anayasa'da belirtilen koşullarda, Anayasa hukukuyla, gelenekselleşmiş ve dünyanın her tarafında kabul görmüş kurallarla mümkün olabilecek bir şeydir. Birincisi, bir anayasal çerçeve içerisinde bu sınırlamayı, sınırlandırmadan çok bir sınırlama olarak adlandırmamız gerektiğini düşünüyorum. Temel hak ve özgürlükler sınırlandırılmaz ancak sınırlanabilir, dönemsel olarak sınırlanabilir. Kalıcı sınırlandırmalar demokratik hiçbir toplumda mümkün olmayan şeylerdir. Bunun iki tane ölçütü vardır; birincisi Anayasa'ya uygunluğu, ikincisi demokratik düzenin gereklerine uygunluğu. Demokratik düzenin gereklerine uygunluk olarak böyle bir yapıyı görebilmemiz bir defa mümkün değil. Demokrasilerde keyfiliğe mahal verebilecek bir yetkinin kullanılabilmesi çok mümkün

değildir.

Şimdi, az önce arkadaşlarımız dile getirdiler, dediler ki: “Ya, bunlar çok muallak ifadeler.” Yani, bakıyoruz, hakikaten “kesintiye uğratacak”, “hayatı durduracak” vesaire gibi ifadeler. “Hayatı durduracak” nedir? Her toplumsal eylem insan hayatını belli ölçüde zaten etkiler, eylemin niteliği bu şekilde uluslararası yargı mercilerinde de tanımlanmıştır. Bir şekilde etkileyecektir ki insanlar bir olayın varlığını ya da yokluğunu kafalarında tahlil edebilsinler, o olaydan ortaya çıkan toplumsal heyecanı, hezeyanı, neyse verilmesi gereken mesajın farkına varabilsinler. Siz şimdi burada böyle genel ifadelerle “kesintiye uğratmak”, “bozulacağına ilişkin ciddi belirtiler...” Hepimizin bu kanunu aldığımızda uygulamaya geçer isek birer birer bu bozulmayı nitelememiz farklı olabilir. Buradaki insanlar ile kanunu çıkaran insanların bile farklı yorumlayabilecek olduğu bir kanun metninin uygulayıcılar tarafından haydi haydi farklı yorumlanabilme ihtimali yok mudur? Hukukçu arkadaşlar, hepinizin hayatında hep bu olmamış mıdır? Önünüze gelen kanun metninin iyi uygulayıcılar tarafından iyi, kötü uygulayıcılar tarafından kötü uygulandığı iddiasında bulunmadınız mı? Kanun metinleri objektif, soyut, genel ve günün gereklerine uygun düzenlenmezlerse işte böyle, insanların elinde oyuncak hâline gelebilirler. Birincisi, bu soyutluk ve bu objektiflikten uzaklık ve bu muallaklık bir kanun metninde olmamalı. Bu kısmın kesinlikle çıkması gerektiği kanaatindeyiz.

İkincisi, anayasal korunma yani temel hak ve özgürlüklerin anayasal korunmasındaki en önemli başlıklarından bir tanesi de yürütmeye karşı korunmasıdır yani yaşamaya, yürütmeye vesaire karşı. Yürütmeye karşı nasıl korunur? Yürütmenin idari kararlarına karşı -tüzük, yönetmelik, vesaire, bunlarla beraber- bir de yürütmenin idari kararlarına karşı korunabilir olmaları gerekir. Siz şimdi bu yasa metniyle beraber yürütmenin birtakım işlemlerini bu yürütmeye karşı korunma mekanizmasının işleyeceği anayasal denetimden çıkarıyorsunuz, Anayasa’nın 13’üncü maddesine uygun hâlde getirdiğinizi zannederek yani yasayla düzenleme ihtiyacını buradan karşılayarak Anayasa’ya aykırı bir yasa hâline getiriyorsunuz. E, bu da Anayasa’ya karşı korunması gereken bir durumdur.

O zaman şöyle bakmak zorundayız: bu temel hak ve özgürlükler normalde kabul görmüş sınırlanma mantığına uygun olarak mı sınırlanıyor? Sınırlamanın belli sebepleri olması lazım, kanuna dayanması lazım, sınırlamanın keyfi olmaması lazım –daha önce saydık- çekirdek alana dokunmaması lazım, vesaire birtakım ek şartlar da var. Şimdi, bunları ele aldığımız zaman, bütün bunları geçtim, zaten 13’üncü maddeye aykırı yaptınız. Zaten 13’üncü maddeye aykırı, 15’inci maddeye aykırı, 19’uncu maddeye aykırı, 23’üncü maddeye aykırı. Hatta bana kalır ise siz farkında olmadan Türkiye’nin ya OHAL’e devam ettiği düşüncesini taşıyorsunuz bu kanun metniyle ya da savaş hâlinde olduğunu düşünüyorsunuz çünkü 19’uncu maddedeki bazı sınırlandırma sebeplerini Anayasa’da göz önüne aldığınız zaman, diğer maddelerdeki sınırlandırmaları da bu boyutta ve bu mantıkla düşünmek zorunda kalıyoruz. Orada her ne kadar tadadi olarak sayılmamış olsa bile Türkiye’nin nereden geçtiğini düşünüyoruz da böyle bir sınırlama ihtiyacını hayata geçirmeye çalışıyoruz?

Çok net olarak, nihai olarak şunu söyleyeceğim: Anayasa’nın bütün bu maddelerine aykırı olan bu kanunun bu maddesinin kesinlikle bu metinden çıkarılması gerekir. Az önce saydığım gibi, valilere bu kadar keyfilik alanının, üstelik denetimsiz bir şekilde bırakılması yarın sizlerin de kontrol edemeyeceğiniz bazı eylemliklerin hayata geçmesine neden olabilir. Bunun tarihsel sorumluluğunu bu Komisyonun üzerine bırakmamalısınız. Hatta tarihsel onurunu vermeniz gerekir bunu buradan çıkararak ama nihayetinde, bütün bu Anayasa’ya aykırılıklarla beraber, bu Komisyonun görevi bu şekilde anayasal haklara saldıran bu maddenin çıkarılması yönünde bir görüş birliği oluşmasına dönmesi gerekir.

Çok teşekkür ediyorum beni dinleme zahmetine katlandığınız için.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkanım, bu kanun yürürlüğe girdikten sonra -ki bu kanunun gerekçesi FETÖ'yle mücadele için yazılmıştır, FETÖ terörüyle uğraşmak için- hiçbir FETÖ örgüt üyesinin bir gösteri, toplantı yapmayacağını, hele yürüyüş yapmayacağını ya da “Ben geliyorum.” demeyeceğini, kendini göstermeyeceğini çok iyi biliyoruz. Bugün bile yüz binlerce tutuklunun ya da işten alınan kimselerin FETÖ'cü olduğuna dair bir kanaatimiz olmadığı gibi bazı metotlarla bulmaya çalışıyoruz. Yargı bunun içinde ne kadar, nasıl çözebilir, birtakım gizli tarafları olduğu için onu da bilmiyoruz. Ama şundan eminim ki ben: FETÖ'cüler ne toplantı ne gösteri ne de yürüyüş yapacaktır. Ama bu yasanın çıkması hâlinde bir ölçüde toplumumuzda oluşmakta olan demokratik reflekslerin... Ki yıllar içinde hep darbelerle yok edilmiştir bu demokratik reflekslerimiz, sivil toplum güçlenmesi dönem dönem hep baskı altında tutulmuştur, yok edilmiştir. Şimdi de ondan daha beter bir şekilde, bu yetkinin verilmesi hâlinde, toplumun yıllar içindeki bir ölçüdeki kazanımı çok ciddi bir ölçüde tekrar zarar görüp sivil toplum yeniden bastırılacaktır, yeniden demokratik refleksler yok olacaktır ve farklı bir dünyaya yeniden gireceğiz yani bir darbe hukukunu yaşamaya başlayacağız.

Şimdi, valilerin ya da bürokratların siz Hükûmet kanadı olarak görevlerini yaptığını zannedebilirsiniz ama muhalefet cephesinden baktığımız zaman genelde biz, bürokratların muhalefet cephesine farklı yaklaştığını görüyoruz, biliyoruz ve yaşıyoruz. Hükûmet kanadından hiç kimsenin misafirhanelere talimat vermediğini biliyoruz ama misafirhanelerde yer bulmaya çalışan milletvekillerimize misafirhane müdürlerinin nasıl yaklaştığını da biliyoruz. Bunun şeyi, Hükûmetin iradesine nasıl yakın durabilirim, nasıl yaklaşabilirim endişesiyle bürokrasi çok farklı davranmaktadır. Siz bunu yeterince anlayamazsanız da bürokrasi-muhalefet kanadı bunu her alanda yaşıyor. Bunda seçimlerin çok büyük payı olmuştur, seçimlerde söylenen sözlerin. Hele iktidar kanadından beklenmeyen tarzda, kendilerinden olmayan ya da farklı görüşlere söylenen sözler hatta terörle suçlanması, neredeyse muhalefetin tamamının hainlikle ve terörle suçlanmasının toplumda çok ciddi travma yarattığını da biliyoruz ve bürokrasi üzerinde çok büyük etkilerinin de olduğunu biliyoruz. Diyebiliriz ki: “Bir vali çok objektif bakabilir.” Nasıl bakabilirse, çok zor olmakla birlikte olaylara objektif yaklaşabilir. Tabii ki artık çok zorlaşmıştır bu ama objektif yaklaşmaya çalışsa bile, muhalefet kanadından ya da bir sivil toplum tarafından bir gösteri, yürüyüş ya da toplantı yapılacağına, inanın, o vali arkasından bir olay mı çıkar, Hükûmetten bir eleştiri mi alırım ya da görevden mi olurum korkusu yaşayacaktır. Onun için bürokrasiye bu derece yetki verilmesi son derece sakıncalıdır. Türkiye'nin kamplaştığı, bu kadar ayrıştığı bir dönemde bu inisiyatifin verilmesinin Hükûmet kanadının kendisi gibi düşünmeyenlere ve sivil topluma çok büyük zarar vereceğini düşünüyorum ama terör adına da bir faydası olmayacaktır çünkü hiçbir terör örgütü mensubu... Hele FETÖ'cüler o kadar gizlenmiştir ki çoğu da zaten dışarıdadır. Hele hele yargının bile tarafsız, bağımsız olamadığı bir dönemde bürokrasiden bunu beklemek son derece sakıncalıdır. AYM kararlarına, Anayasa Mahkemesi kararına uymayan hâkimlerin olduğunu, “Uymuyorum.” diyerek terfi ettiğini de düşünürsek bu tür sakıncalı işlemlere girilmesini çok mahzurlu bulurum. Hukuk içinde kalarak bürokrasiye yetki ve inisiyatif verilmeliyken hukuk içinde inisiyatif kullananlar korkar olmuştur hatta inisiyatif kullanamaz olmuştur, yukarıdan talimat bekler olmuşlardır ama hukuk dışında yetki verilenler onu o kadar acımasızca kullanmaktadır ki bundan toplum çok büyük zarar görmektedir.

Mevcut yasalarımız bu mücadeleyi vermek için son derece etkindir ve yeterlidir diye düşünüyorum. Umudum odur ki bu yasa keşke gündemden kaldırılrsa, mevcut yasalarla Türkiye'nin sorunlarını çözmeye çalışsak, yeniden demokrasi iklimini, adaleti ve hukuku tesis etmeye çalışsak çünkü adaletin olmadığı yerde her iklimin barındığını ve her türlü terör örgütüne de iklim hazırladığını yeniden

vurgulamak istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyon üyeleri varsa öncelikli...

BAŞKAN – Komisyon üyeleri var da...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Onlar öncelikli, biz Komisyon dışı...

BAŞKAN – Yanlışlık oldu da isterseniz bir beş dakika bekleyin, düzeni bozmayalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Devam etsin.

BAŞKAN – Neyse, açtık madem... Siz zaten kısa konuşuyorsunuz, öz konuşuyorsunuz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Özur diliyorum Komisyon üyelerimizden çünkü biz katkı sunmak için geldik.

Tekrar teşekkürler Sayın Başkan, Sayın Komisyon.

Aslında, özellikle geneli üzerinde o uzun görüşmelerdeki muhalefetin çekinceleri şimdi tekrar maddelere geçtiğimiz zaman da bir bir karşımıza çıkıyor. Geneli üzerindeki görüşmelerde de en çok tartışma konusu olan mülki idare amirlerine, valilere verilen büyük yetkililerdi. Burada, on beş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için bir yasaklama getirebiliyor valiler. Bugün geneli üzerindeki görüşmelerde dile getirmiştım; gerçekten, Türkiye'nin bu son on altı yıldır yönetim sürecine baktığımız zaman ve son değişen yapıyla beraber yönetim yapısındaki köklü ve topyekûn değişime de baktığımız zaman, mülki idare amirlerinin yönetme, işte inisiyatif alma, karar verme, yetkili olmaları süreci gözler önünde. Son on altı yıldır bir parti devletine dönüştüğümüze baktığımız zaman, valilerin, kaymakamların, hâkimlerin, savcıların ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken nasıl hareket ettiklerini hepimiz çok iyi biliyoruz. İşte bu kamu görevlileri belli yerde, saatte kişilerin bir nevi nerede, nasıl, ne yapacaklarını, nasıl dolaşacaklarını, nasıl toplanacaklarını, işte araçlarının seyirleri dahi, bunları düzenliyor olmaları gerçekten büyük kaygı verici, temel hak ve özgürlükler noktasında çok büyük kaygı verici, bir baskı ortamının oluşuyor olması.

OHAL'den farksız sürecin devamı niteliğinde bir madde yapıyoruz aslında burada. Bu, OHAL'deki kaygıları giderici bir madde değil. Baktığımız zaman diyor ki, konuşuldu, çok tekrar etmek istemiyorum: Genel asayışı bozmamak şartı vatandaşların günlük yaşamını aşırı katlanamaz derecede zorlaştırmayacak yani çok muğlak. Gerçekten, hukuk maddelerinin genel, objektif kriterleri içermesi gerekirken burada çok ucu açık. Gerçekten valinin kendisini de aşan, yukarıdan gelen bir talimatla bir nevi o ildeki bütün süreci değiştirebilecek bir yapıyla, bir kanunla karşı karşıyayız. İşte baktığımız zaman, devlette çöken liyakat yapısının, işte liyakat-sadakat sorunsalı yaşadığımız bir dönemde mülki idare amirlerine kanunla bu yetkiyi vermek son derece sakıncalı.

Gereğesine baktım ben, her maddenin gereğesine. Burada diyor ki, gerekçede: Uygulamadaki farklılıkları gidermek amacıyla. Ben teklif sahiplerine soruyorum: Bu maddede hangi düzenleme, hangi unsur 81 ildeki uygulama farklılıklarını ortadan kaldıracak? Bunun güvencesi nedir? Bunu nasıl güvence altına alacaksınız? Alınmadığı ortada. Bununla ilgili bir tedbir, en azından objektif nitelikli kriterler koymak gerektiğini düşünüyorum.

Benim görüşlerim bu yönde.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Söz hakkımı öncelikli verdiğiniz için ben de nezaketen kısa ve

öz şekilde dile getirdim.

Ama gerçekten, çok ayrıntılı -teklif sahiplerine buradan tekrar dile getiriyorum- çok çok ciddi düzenlemeler yapılıyor şu an bu salonda. Bu kanun geçtiği zaman gerçekten bir baskı ortamı oluşacak, var olan baskı ortamı daha da ağır devam edecek. Teklif sahiplerinin, burada muhalefetin çok teknik, nitelikli değerlendirmelerini gözden geçirmelerini ben tekrar istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Abdullah Bey’e söz veriyoruz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli Komisyon üyelerimiz; herkese hayırlı toplantılar diliyorum.

Biraz önce Mahmut Bey’in ve Ayşe Hanım’ın ifadelerinden kaynaklı olarak söz almak zorunda kaldım. Özellikle, valilerimizin keyifliğinden bahsederek bir olaya atıf yaptınız. Keşke olayın ne olduğunu detaylı bir şekilde ifade etseydiniz de milletvekili arkadaşlarımız da hafızalarını tazeleselerdi. En azından, geçmiş bilgilerini bu manada, bu olaylarla ilgisi var mı yok mu diye bir değerlendirmeye tabi tutarlardı. Maalesef siz eksik bilgi verdiniz, “bir bakan” deyip ikide bir, farklı bir atıfla biraz da valilerin keyfiyetine atıf yaptınız. Sene 2015, 8-9-10 Eylül tarihlerinde Şırnak ilimizin Cizre ilçesinde yaklaşık on beş gün süren Polis Özel Harekât timlerinin ve Jandarma Özel Harekât timlerinin yapmış olduğu bir operasyon gerçekleşti. Bunun sonucunda da zannedersen 850’ye yakın PKK’lı terörist hendek ve çukur siyasetini Cizre’de uygulamaya geçirmeye çalıştıklarından dolayı da bu operasyonu Emniyet ve Jandarma teşkilatımız gerçekleştirdiler. Peki, bu operasyonu engellemek için ne yapmaya çalıştılar? O zamanki yasa gereğince 7 Haziran seçimlerinden sonra Halkların Demokratik Partisine düşen iki bakan kontenjanı vardı; bir tanesi Ali Haydar Koca Bey, AB Bakanımız, diğeri de Kalkınma Bakanımız Müslüm Doğan Bey. Partilerinin talimatları doğrultusunda, eş genel başkanlarıyla beraber o tarihlerde Şırnak’ın Cizre ilçesine yakın bir bölge olan İdil ilçesinde toplandılar. Ne yapmaya çalıştılar? Beraberce Cizre ilçesindeki bu operasyonun, polis ve askerimizin gerçekleştirdiği, yaklaşık 850 teröristin öldürüldüğü o operasyon içine girmeye çalıştılar. Keşke Mahmut Bey, Sayın Valimizin keyfiyetten değil de o insanların da can güvenliğini sağlamak için bu engellemeyi yaptığını söyleseydiniz. O bakanlar, partilerinin talimatı gereğince yani Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanının talimatı gereğince değil –bakın, bunu çok iyi ifade etmek istiyorum- kendi partilerinin talimatı gereğince... Kendi kontenjanına düşen bir bakanlığı temsil ediyorlardı o zaman, bir ay sonra zaten her iki arkadaşımız da istifa etti. Bu arkadaşlarımız 8-9-10 Eylül 2015 tarihi... Bakın, bu tarihi çok önemli olarak belirtiyorum ki arkadaşlarımız o tarih itibarıyla bütün gazeteleri okuyabilirler, internet sayfalarında bu haberleri izleyebilirler. O tarih itibarıyla bu bakanlarımız kendi eş başkanlarıyla beraber, milletvekilleriyle beraber 850 teröristin öldürüldüğü bir operasyona girmeye çalıştılar. Soruyorum ben size: Sayın Valimiz ne yapacaktı bu arada? Onların da can güvenliği açısından bu emniyet tedbirini uygulamak zorundaydı ve ben o valimize teşekkür ediyorum. Daha sonraki çalışmalarımızda da o valimizi ziyaret ettik, oradaki çalışmaları yerinde görmek için o tarihlerde biz de oraya ziyaretlerimizi yaptık. Lütfen, buna bu şekilde, yanlış bilgilendirmeyle atıf yaparak şu anda ihtiyaç duyduğumuz bu kanuni düzenlemeye karşı farklı bir şeyin gelişmesine müsaade etmeyelim.

Ben bu bilgilendirmeyi yapmak zorunda kaldım Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben bununla ilgili birkaç şey söyleyeyim çünkü ismim

zikredildi, daha sonra devam edelim.

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – O dönemin bire bir tanıklarındanım. Bu olayı burada konuşmadıysak çokça defa zaten Genel Kurulda konuştuk, konumuz bu olmadığı için konuşmuyoruz, isterseniz saatlerce o günleri konuşabiliriz, anlatabiliriz.

Şimdi, “bakan kontenjani” “İki bakan verilmiş...” O dönemde geçici bir hükûmet kuruldu ve bizim arkadaşlarımız da o hükûmette bakandılar. Tabii ki kendi partilerinin talimatları doğrultusunda gidecekler, tıpkı sizin partinizde olduğu gibi, şu anda sizin partinizin bakanları sizin talimatınızla giderler.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Silahlı çatışmanın olduğu bir ortama mı girecekler?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben sizi sonuna kadar dinledim. Ama ben daha önce İnsan Hakları Komisyonundaydım, biraz daha oturmuştum. En azından, biri konuşurken dinlersek... Çünkü ben siz konuşurken dinledim, sabırla dinledim, birçok ithamınız olmasına rağmen dinledim. Lütfen dinleyelim, sabırlı olalım.

Dediğim gibi, o dönemi konuşmak istersek konuşuruz. Biz o dönemi açıklarken bunun hukuki, anayasal temellerini konuşuyoruz. Benim bütün açıklamalarım yasal ve anayasal tartışma üzerineydi, bir hukukçu tartışması yürüttüm. Bunun kanuna ve Anayasa’ya uygun olmayan bir karar olduğunu söyledim ki benim söyleminin şu anda bu yasada yapılan değişikliklerle ne kadar gerçekçi ve doğru olduğu da ortaya çıkıyor. Demek ki o dönemde alınan bu karar yasaya, Anayasa’ya aykırı olarak alınmış çünkü şu anda kanunda yeni bir düzenlemeyle... Bu eğer kanunlaşırsa kanunun yayımlanması tarihi itibarıyla valilere sokağa çıkma yasağı ilan etme yetkisi verilmiş oldu, öncesinde yokmuş, Anayasa’da da böyle bir yetki yokmuş çünkü Anayasa açıktır.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, var.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Varsa açıklarsınız, ben hukuki tartışma yürütüyorum, böyle yürütelim.

Dediğim gibi, biz kanuni ve anayasal tartışma yürütüyoruz ve bu valilerin bu kararı aldıktan sonra hukuka aykırı olarak, engelleyerek milletvekillerini almadığını, önümüzdeki süreçte de aynı pratiklerle karşılaşabileceğimizi, daha vahimiyle karşılaşabileceğimizi söylüyoruz. Çünkü kim olursa olsun... Bakın, burada iktidar-devlet anlayışını, iktidar-toplum çözümlemesini de konuşabiliriz, daha detaylı olarak da bunun üzerine yoğunlaşabiliriz. İktidarı kimin eline vererseniz verin –bu, siz olabilirsiniz, A kişisi olabilir, B kişisi olabilir, A partisi olabilir, B partisi olabilir- eğer bir denge, denetleme mekanizması yoksa, eğer bunun karşısında bir hukuk yolu yoksa, eğer bunu sınırlayabilecek kanun hükümlerini ve mekanizmaları oluşturamazsanız her zaman kötüye kullanıma ihtimali vardır. Yüzde yüz, bakın, ihtimal de değil, yüzde yüzdür bu. Onun için, biz bunun kötüye kullanılmasını engellemek için... Sizin hâlâ “Devletin içerisinde cemaatçi var.” söylemlerine karşı, “OHAL Kanunu’nun temel nedeni bu.” diyorsanız nasıl güvenilebilirim, bu valinin cemaatçi olup olmadığını nereden bilebilirim? Kayyum atadınız belediyeye, belediyenin kayyumu cemaatçi çıktı arkadaşlar. Şimdi ben objektif bir gerçeklikten söz ediyorum, farazi şeylerden söz etmiyorum. Onun için, gelin hukuk konuşalım, hukuk tartışması yürütelim ve önümüzdeki süreci nasıl demokratikleştireceğimizi konuşalım diyorum. İthamlara gerek yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, ismim zikredilerek bana da sataşmada bulunuldu.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, henek siyasetinin eğer müşterek tarafları varsa biri AK PARTİ, diğeri HDP’dir. Bu henek siyasetine o valiler niye izin verdi? O valilerin döneminde o hendekler açılmadı mı? O dönem, hendekle alakalı o operasyonlar başlatılmadan bir hafta önce ben Şırnak ve Cizre’ye giden bir milletvekili arkadaşınızım. Orada açılan o hendeklere, o çukurlara baktığımız zaman uzun süre veya kısa süre olup olmadığını güneşin o toprağı yakmasından ortaya çıkıyor. Yani valiler gerçekten samimiyetle ve ciddiyetle görevlerini yapmış olsalardı o hendekler açıldığı zaman neredeydiler? Uyuyorlar mıydı? Biraz önce Turan Aydoğan Bey İstanbul Valisini söyledi, mahkûmiyetle sonuçlandı. Yanılmıyorsam 71 valinin terörle iltisaklı olduğunu söyledi Sayın Süleyman Soylu Bey, İçişleri Bakanı. Bu kadar yetki verdiğiniz bir valinin yarın öbür gün bir terör örgütüyle iltisakı, irtibatı olmayacağını güvencesini kim verebilir bize? Bu açıdan, biz güvenlik mi diyeceğiz, temel hak ve özgürlükler mi diyeceğiz? Güvenlikten vazgeçmiyoruz, temel hak ve özgürlüklerden de vazgeçmiyoruz. Buradaki amaç, temel hak ve özgürlükler ile güvenliği aynı dengede tutturmak. Yani güvenliği insan haklarına feda edemezsiniz, insan haklarını güvenliğe feda edemezsiniz. Amaç, burada denge ve fren mekanizmasını sağlamak olmalı.

Ama hâlen bu valilere silah ve merminin taşınması... Kimse buna cevap vermedi, yetkililer ne zaman cevap verecek? Sizden istirhamım, oylamaya geçmeden önce teklif sahiplerinin bu konuyla ilgili açıklamalarını bekliyorum.

Teşekkür ederim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Mahmut Bey, bize bir sataşmanız vardı ama daha sonra konuşacağım.

BAŞKAN – Neyse, onu başka zaman halledin.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 11’inci maddesine ilişkin değişiklik metni, Anayasa’nın –biraz önce Komisyon üyesi arkadaşlar da söyledi- 13, 19 ve diğer maddelerine açık ve net aykırı. Yani, kişilerin hak ve hürriyetini zedeleyen hükümler taşıyor.

11’inci maddenin (C)’sinin ilk cümlesinde, kişi dokunulmazlığının sağlanması valiliğin ödev ve görevlerindendir diye açıkça belirtilmiş ancak değişiklik teklifinde kişi hak ve özgürlükleri Anayasa’ya aykırı olarak kısıtlanıyor. Yargının alanına da müdahale var bu konumda. Değişiklik metninde subjektif, kişiye göre değişebilecek, takdir edilebilecek ifadeler geçiyor.

Şimdi, burada, hukuk metinleri keyfi tasarruflara yol açabilecek metinler olmamalı. Biraz önce valilerden bahsettik. Ben bir İçişleri Bakanından bahsedeceğim, bir de Adana Valisinden bahsedeceğim. Bakınız, şehit cenazeleri konusunda “Cumhuriyet Halk Partisi il başkanları şehit cenazelerine katılmamalı.” diye talimat veren Süleyman Soylu. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun vermiş olduğu talimat ve Adana Valiliğinde 15 Temmuz törenlerinde Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili ve il başkanının törene alınmamasını sağlayan valinin iradesi şu metinle, şu metinle –eğer bu metin hukuki metin hâline gelirse- sağlanacaktır. Bundan sonra biz herhangi bir yerde –bir milletvekili olsak dahi- örneğin şehit cenazesine katılmaya gittiğimiz anda, bu metnin içerisinden çıkan yetkiyi kullanarak vali bizi oraya sokmayacak. Yani İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun yasaya, hukuka, Anayasa’ya aykırı

talimatı ve Adana Valisinin yapmış olduğu hak ve hürriyetleri zedeleyici iradesi şu metinle sağlanmış olacak; böyle şey olmaz. Bu metin açıkça, açıkça, yine söylüyorum, Anayasa'ya aykırı ve hukuk metni hâline geldikten sonra da kişi hak ve özgürlüklerini engellediği gibi, siyasi partilerin siyaset yapma hak ve özgürlüklerini de engelleyecek. Ne yapacaksınız? Bizim siyasi faaliyetlerimizi engellemek için valileri kullanacaksınız ve geçmişte de bunlar yapıldı. Bu konuda savcılıklara suç duyusunda bulunduk, savcılıklardan çıkan kararları da çıkmayan kararları da hepimiz biliyoruz. Bu nedenle bu metni çıkarmak biz hukukçular, biz siyasetçiler için demokrasiye inanıyorsak, hak ve özgürlüklere inanıyorsak, bu memlekette demokrasinin gelmesi için çalışıyorsak kesinlikle kabul edilemez bir metin hâlinde. Valiye sıkıyönetim komutanı yetkisi veriliyor arkadaşlar bu metinle yani burada diyor ki: “Bu kişilerin kamu güvenliğini bozabileceği –açık iki maddesi var- bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde...” “Ciddi belirti”yi kim tayin edecek, kim belirleyecek? Valiliğin belirteceği “ciddi belirti”nin doğru olduğu nereden belli. “Kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlandırabilir.” diyor. Ben Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül jeotermallere karşı, toprağa, insan sağlığına aykırı davranıldığından dolayı bir açıklama yapacağım ya da bir eylem yapacağım; orada, kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi Aydın Valisinde olursa beni oraya sokmayacak arkadaşlar, sokmayacak; elinde yazılı metin olacak, kanun olacak. Bunu ne yapacağız?

Bu subjektif yetki, bu takdir yetkisi, keyfi yetki valiye verilemez. Bu, valiye verilirse... Hep diyorsunuz ya, “kuvvetler ayrılığı: yasama, yürütme, yargı” siz valiyi 12 Eylül dönemi sıkıyönetim komutanı yaparsınız. O nedenle, bu yetkilerin verilmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

Arkadaşlar söyledi, bu, yargı alanına müdahaledir, seyahat özgürlüğüne, kişi dokunulmazlığına, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na, hak ve özgürlüklere, hepsini söylediler. Bu kadar açık ve net Anayasa'ya aykırı bir maddenin önümüze getirilmesi dahi Adalet Komisyonuna, Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerine açıkça, açıkça bir müdahaledir. Bu nedenle, bu maddenin çekilmesini talep ediyorum ve demokrasiye aykırı olan bu madde eğer yasalaşacak olursa siyaset yapma özgürlüğümüz, temel hak ve özgürlüklerimiz kesinlikle ortadan kalkabilecek durumda olacak; her şeyi valiye bırakacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin birinci partisinin dört sayın üyesinin verdiği bir teklifi görüşüyoruz.

Arkadaşlarımız, sabahdan, genel olarak partimizin bu konudaki değerlendirmelerini paylaştılar. Ben de tarihe not düşmek için, görevimi yapmış olmanın huzurunu yaşamak için en azından bir değerlendirme yapma ihtiyacı duydum.

Nereden başlayayım diye çok düşündüm, şuradan başlamaya karar verdim: Hiçbir güvenlik kaygısı temel hak ve özgürlüklerin gasbedilmesine dayanak olamaz. Bununla beraber hiç şüphesiz, hiçbir hak talebi de terörizme meşruiyet, teröriste masumiyet kazandırmaz; Türkiye Büyük Millet Meclisi meseleye böyle bakabilmelidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi meseleye böyle bakıyor olsaydı -geriye dönük, AK PARTİ hükümetleri dönemiyle sınırlı tutmuyorum bunu sadece- bugün Türkiye’de yaşadığımız birçok sorun yaşanmıyor olurdu.

Demokrasimiz güya eski sayılabilecek, yaşlı sayılabilecek kadar bir maziye sahip, 1950-2018 ama dış ve iç kimi odakların güç ve iş birliğiyle 1950’den beri de demokrasi standartlarının yükselmesi

Türkiye’de şu veya bu sebeplerle, saiklerle engellendi. Gün geldi bundan toplumun bir kesimi müşteki oldu, gün geldi başka kesimler müşteki oldu ama bedelini 81 milyon hep birlikte ödüyoruz. Bugün, Türkiye’de 27 Mayıs olmasaydı 15 Temmuz olmazdı; 12 Mart olmasa 28 Şubat olmazdı; 12 Eylül olmasa 27 Nisan muhtırası olmazdı ve totalde de 15 Temmuz olmasa 20 Temmuz sivil darbesi olmazdı; bunu da diyelim, bu da bizim görüşümüz olsun.

Şimdi ne yapmak istiyoruz, muradımız ne; burayı doğru okuması lazım kamuoyunun. Meclisteki partilerin muratlarını görmek lazım. Ben hep şöyle söylerim: Bir siyasi partiyle ilgili bir değerlendirme yapmak için normali nedir? Partinin programına bakarsınız “Bu parti şöyle bir parti.” dersiniz ama partinin yönetim kademesi o programla örtüşmeyen tutum, tavır içindeyse o programda yazılanlar o partiyi tarif etmeye yetmez. E, Türkiye de böyle, Türkiye demokrasisi de böyle. Nitekim, AK PARTİ hükümetlerinin her vesileyle, çok sık ağızlarından duyduğumuz –Sayın Erdoğan dâhil- iki mesele var: Biri hukuk -bugün de sabah İstanbul’da, radyodan dinledim, Sayın Bakan “hukuk, hukuk” deyip durmuş, burada mı Sayın Bakan, bilmiyorum- biri de demokrasi. Sayın Erdoğan’dan sıkça demokrasi vurgusunu duyuyoruz.

Şüphesiz sandık, demokrasinin en önemli barometresi ama tek başına bir barometre midir? Değildir. “Ben sandıktan çıkarım, her şeyi yaparım.” anlayışı doğru bir anlayış değil. Geçmişte Türkiye’de yaşanan başörtü krizi de işte, olaylara ortak bir perspektiften, gerçek demokrasi penceresinden bakılamayışının bir sonucu ve ürünüdür. Böyle baktığımız zaman, “Bugün ben iktidardayım, bana göre demokrasi; yarın sen iktidardasın, sana göre demokrasi.” bu çağda kabul edilebilir bir hâl ve tutum değildir. Böyle baktığımız zaman, Hükümetin, AK PARTİ hükümetlerinin ve şimdi yeni sistemde de “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” diye pazarlanan başkanlık sisteminin demokrasi konusunda bir sorunu var. Sayın Cumhurbaşkanı peşinen bir şeyi kabul etmek zorunda, demokrasinin bir tepki ve protesto rejimi olduğunu kabul etmek zorunda. Tepkinin dozajı... Siz beni tanırırsınız, eski arkadaşlar bilir, ben bu Parlamentoda on altı yıldır siyasetle ilgili bir tarif yaparım; siyaset, nezaket ve vicdan işidir derim, hakikaten böyle düşünüyorum. Böyle düşünmem Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda zaman zaman çok sert tartışmaları yapmamıza engel değil, zaman zaman da kastı aşan, söylemememiz gereken sözleri söylememize de engel değil ama ben özünde böyle düşünüyorum. “Keşke olmasaydı.” dediğimiz hadiseler Mecliste hepimizin, zatialinizin de olmuştur, yapmışsızdır. Bunlar olur ama “Keşke olmasaydı.” demememiz gereken, yıllar sonra da demememiz gereken şey yasama organının üyeleri olarak demokrasiye yönelik tahribatın altına imza atmaktır, işte bunun telafisi yok. Bir AK PARTİ’li arkadaşımı kırmışımıdır, bunu telafi ederiz, gidersin, kucaklarsın, telafi olur ama demokrasimize yönelik bir tahribatın telafisi yok. Burada elbette bir parti hiyerarşisi içerisinde partinin 4 sayın grup başkan vekilinin ve yürütme organının talebi üzerinden gelen bir teklife Adalet ve Kalkınma Partisine mensup sayın üyelerin ve dahi Milliyetçi Hareket Partisine mensup sayın üyelerin müspet bakmasını olabildiği kadar anlayışla karşılamaya çalışıyorum. Ama arkadaşlar, en başta söylediğimi hiçbir sayın milletvekilinin unutmaması lazım. Burada açık bir Parlamento var ve bu açık Parlamentonun öncelikli görevi, Türkiye’ye yüksek standartlı bir demokrasi kazandırmak. Subjektif değerlendirilebilecek yasa olmaz. Ben hukukçu değilim ama yasa subjektif olamaz. Kişisel inisiyatif alınacak, kamunun bürokrasisinin, güvenlik kuvvetlerinin, valilerinin elbette noktaları vardır ama o kişisel inisiyatifleri bile yasanın bir noktasına, bir kanunun bir maddesinin bir fıkrasına, bir cümlesine dayandırmaları gerekir. Elbette, yasada karşılığı olmayan çok özel hâllerde valiler kimi yetkileri, kimi tasarrufları kullanır, kullanmıştır geçmişte, yarın da kullanacaktır. Ama siz şimdi öyle bir yetki veriyorsunuz ki 20 Temmuz 2016’da başlayıp bu gece on ikide sona erecek OHAL’i üç yıl en azından kalıcı ve üç aydan üç aya uzatılmaya gerek olmayacak bir hâle getiriyorsunuz. Ne uğruna? “Efendim, terör tehdidinde maruzuz.”

Bir tane örnek vereyim bu yasanın sakatlığını ortaya koymak için. Bir çözüm süreci vardı, çok tartışıldı, üzerinde çok konuştuk, çok yapıcı, samimi düşüncelerimizi o vakit de ortaya koyduk. Hatırlayın, dedik ki millete hesap veremeyeceğiniz bir angajmana girmeyin, gizli bir ajandanız olmasın, şeffaf olun, Parlamente'ya ve muhalefete hesap verin, bilgi verin. Ama ne oldu? Yani bir macera öñü, sonu, başı, arkası önceden planlanmamış, düşünülmemiş bir anlamsız işe... Türkiye'nin Anadolu topraklarında yüzyıllardır devam eden Kürt sorunu daha içinden çıkılmaz bir hâle geldi. Şimdi, bunu şunun için söylüyorum: O zaman da çözüm süreci vesilesiyle devletin valileri -o hani hendek muhabbeti var ya, hendek kazma işleri- o hendekler kazılırken orada âdeta şantiye şefi gibiydiler. Devletin bölgedeki garnizon komutanı ya da güvenlik yetkilisi, kaymakama, valiye başvurdu, dedi ki: "Şurada şuraya şu kadar silah sevk ediliyor vasıta'yla, dört tekerli vasıta'yla, kamyonla, tırla." Devletin valisi dedi ki: "Durun, şimdi çözüm süreci var, ellemeyin." Sonra, işte anaların gözyaşı dinmedi, şehitlerimizin, evlatlarımızın kanları oluk oluk aktı.

Değerli milletvekilleri, benim de bir partim var, benim Genel Başkanım da bana bir konuda bir tasarrufta bulunduğu vakit, "Partinin bu konudaki anlayışı şudur." dediği vakit ben en azından şunu yapıyorum: "Efendim, tamam da" diye başlayıp şu şu şu sakıncalar da var diyorum. Siz demiyorsunuz diye demiyorum, şüphesiz AK PARTİ'nin resmî organlarında da bu işler konuşuluyordur. Ama ben, Allah var, buradaki siyasi görevimizin sadece bize -tabii ki bir nasip kısmet işidir önce ama- mensubu bulunduğumuz partilerin genel başkanlarının verdiği bir görev olduğunu düşünmüyorum. Bu görev, bize, size, hepimize bu millet tarafından verilmiş bir görevdir. Yani şimdi, burada uzun tartışmalar yapılabilir, sert münakaşalar olabilir, olmalı da zaten. Siyaset -hep yine söylediğim bir şeydir- münakaşa ve müzakere işidir, ikisi de lazım "Sadece müzakere edelim." olmaz, münakaşa etmek zorundayız, "Sadece münakaşa edelim." hiç olmaz. Böyle bakıp bu teklifin değerlendirilmesinde fayda var. Eski arkadaşlar hatırlar, Sayın Başkan, siz de hatırlarsınız, 6 maddelik bir çerçeve teklif getirmiştiniz "Bu olursa terör bitecek." dediniz. Çok muğlaktı, lastik bir çerçeve gibiydi, ister daralt ister genişlet, hukuk normlarıyla çok örtüşmüyordu. Çok büyük bir iddia ortaya koydunuz, dediniz ki: "Kardeşim, verin bunu bize, terörü bitireceğiz." Verdik, hatırlıyorum, konuşmayı da ben yaptım, çekincelerimizi saydım, dedim ki ama bu lazım mı size? "Lazım." Bitecek mi terör? "Bitecek." Bitti mi? Bitmedi.

Sayın milletvekillerine şunu söylemek istiyorum: Bu yetkilerle bunu bırakın, yırtın atın, daha ağırını koyun, valileri Sayın Cumhurbaşkanıyla direkt iletişim kurarak astığı astık, kestiği kestik yetkilerle donatın, bu yine bitmeyecek, böyle bitmez, böyle bittiğinin dünyada bir örneği yok. Allah aşkına ya... Şimdi, bakın, yarın bedelli gelecek, değerlendirmemizi yaparız, hani 1,5 milyon insanı ilgilendiren bir konu, olmaz demiyoruz, doğru değil demeyeceğiz. Ama arkadaşlar ya, hep gidiyoruz şehit ailelerine, şehit cenazelerine, biz o annenin elini öpüp babanın elini öpüp kucaklayıp ayrılıyoruz, sonra günlük hayatımıza devam ediyoruz ama o evdeki baca tüttüğü müddetçe o acı da tütüyor arkadaşlar ya, bir böyle bakın rica ederim ya. Ya, elbette, yetki şart, belli tedbir şart, ben demiyorum ki efendim demokrasi... Demokrasi şudur arkadaşlar: Sonsuz, kâinat kadar geniş, toplu iğnenin ucu kadar dardır. Bana rahatsızlık verdiği anda senin özgürlüğün sona erer. Bu yanını da kabul ediyorum, etmiyor değilim. Ama şu teklif, üçüncü sınıf ülkelerde olabilecek yetkileri barındıran örtülü bir sıkıyönetimi sürekli toplumun, sivil toplum örgütlerinin tepesinde hissettirecek bir teklif. Ben demiyorum ki valiler bu yetkiyi alarak işte şunu yapacak, bunu yapacak. Yapılmıyor olabilir, yapmıyor olabilirler, şüphe en kötü şeydir, korku en büyük korkudur. Şimdi, bir şüphayla, bir kuşkuyla, bir ihbarla, uyduruk bir ihbarla bir valinin o ilde, o ilde yaşayan, o ilçede ya da o mezrada, o yerleşkede yaşayan insanlar için hayatı cehenneme çevireceği bir şey ve sonra "Ya, boşmuş, kof çıktı." denir. Böyle olacak bu. Gece denize girenler var mıdır, bilmem. Zifiri karanlıkta denize girenlerin aklına mesela o anda bir köpek balığı filmi geldiği zaman çok seri bir şekilde kıyıya yüzerler. Köpek balığı falan yoktur ortada.

Ama gecenin zifiri karanlığında denize girin, aklınıza bir Jaws filmi getirin, derhâl geri dönersiniz. İşte valiler onu yapacak. Bu, doğru değil, gelin, yapmayın. Buradan geçin.

Bu arada, şunu da tabii, yeni 27'nci Dönemde hemen peşinen söyleyeyim: Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak arkadaşlarımız, özellikle de hukukçu arkadaşlarımız... Komisyon mutfaktır ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğü Parlamento görüşmelerini belirlerken Genel Kurul görüşmeleri için belli standartlar, saatler, süreler koymuş ama komisyon için böyle bir şeye gerek duymamış kanun koyucu. Bunun sebebi de meselenin komisyonda enine boyuna tartışılması, Genel Kurulda da makul bir sürede, belirlenmiş bir süre içinde konuşulup oylamanın yapılmasıyla ilgilidir. Sayın Köylü'nün tutumunu biliriz, son derece hoşgörülüdür, onda bir tereddüt var diye söylemiyorum ama "Aman efendim, yeterlilik önergesi verelim, bunu bitirelim, bu gece bunun bitmesi lazım." yaklaşımları da doğru yaklaşımlar değil. Milletvekili Mecliste konuşamayacaksa alın rozetini gönderin evine gitsin. Meclis konuşma yeridir, müzakere yeridir. O bakımdan, bunu da araya sıkıştırmış olayım.

Şimdi, özetle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi 27'nci Dönemde bence böyle ucu açık, belirsiz yetkilerle valileri donatarak, Hükûmeti donatarak bir terör paranoyasıyla hayatı insanlara zindan etmek değildir. Terörün panzehri demokrasidir ya, terörün panzehri silah değildir, panzer değildir, tank değildir, mermi değildir; terörün panzehri demokrasidir arkadaşlar. Ve 27'nci Dönem Parlamentosu'nun bu yeni sistemde, bu Anayasa'yla değiştirilen yeni sistemde yapması gereken işler var. Bu Parlamentonun, AK PARTİ'siyle, CHP'siyle, HDP'siyle, MHP'siyle, İYİ PARTİ'siyle yapması gereken beş temel iş var. Müsaade ederseniz Sayın Başkan, onlara da çok kısa değinmek istiyorum yeni dönem ilk komisyon toplantısı olduğu için. Bu Parlamento önce Parlamentonun saygınlığını ayakta tutmayı başarmalıdır. Bu yeni sistemle ilgili Anayasa değişikliği geldiğinde, içeriğine baktığımızda bu sistemin, bu değişikliğin Parlamentoyu işlevsiz hâle getireceğini, sembolik, şekli bir Parlamento oluşturacağını söyledim, aynı iddiamı sürdürüyorum ama bizler bunu değiştirebiliriz. AK PARTİ'lisiyle, CHP'lisiyle, HDP'lisiyle, İYİ PARTİ'lisiyle, MHP'lisiyle, Demokrat Parti, Saadet Partisi ve Büyük Birlik Partisiyle bunu değiştirebiliriz arkadaşlar. Bu Parlamento, bu tür teklifleri birinci partiden geldi diye bir oldubittiyile kabul etmek yerine daha arizamik bir incelemeye tabi tutmalıdır.

Bu Parlamentonun olmazsa olmazları vardır. Bu Parlamentonun olmazsa olmazlarından biri kuvvetler ayrılığının yeniden tesisidir. Bu Parlamentonun olmazsa olmazlarından birisi Türkiye'nin bir an önce yüksek standartlı demokrasi normlarına kavuşmasıdır. Bu Parlamentonun olmazsa olmazlarından bir tanesi iç barış ve huzur ortamının kalıcı olarak tesisidir. Buna dayalı olarak da Kürt sorununu çözmektir ve bu Parlamentonun yapması gereken olmazsa olmazlarından biri de güçlü ekonominin tesisidir. Parlamentonun uğraşması gereken işler bunlardır, 5 tane oldu. Bunlar için de tabii ki OHAL KHK'leri –daha yasalaşmamış olanlar- yetki kanunu çerçevesinde çıkarılan KHK'ler ve CBK'ler –arkadaşlar hemen kısaltmayı bulmuş, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri- noktasında Parlamentonun bunları bir kere OHAL'i ve yetki kanundakileri Parlamentodan yasalaştırması lazım. CBK'leri de Anayasa'ya uygunluk, hukuk normlarına uygunluk ve demokrasi standartları noktasında zafiyete düşürüp düşürmediği konusunda titiz bir çalışma yapması lazım. Meclisin işi bu arkadaşlar, Meclisin işi –öyleyiz diye söylemiyorum, peşinen, önden söylüyorum, olmasın diye söylüyorum- sarayın emir ve talimatları doğrultusunda yasa yapmak değildir. Meclisin işi CBK'lerin önünü açacak, CBK'lere anayasal meşruiyet sağlayacak yürürlükteki kanunları ortadan kaldırmak değildir. Buraya böyle bakalım lütfen.

İlk komisyon toplantısı, ilk gün sayılır aslında, burada samimi, yapıcı bir değerlendirmeye anlayışımızı ortaya koymak istedim. Tekrar söylüyorum: Artık muhalefet, ana muhalefet, iktidar kavramı yok. Dolayısıyla, Cumhuriyet Halk Partisi, mesele Türkiye'nin menfaatleriye, mesele aziz

milletimizin menfaatleriye Meclisin birinci partisiyle de, beşinci partisiyle de, grubu bulunmayan partilerle de iş birliğine, diyaloga, çözüme açıktır. Ama bize düşen öncelikli görev tabii ki... Sayın Bahçeli “Denge, denetim görevini millet bize verdi.” diyor da hiç öyle bir şey yok yani. Sayın Bahçeli yürütmeyle yan yana, kol koladır. Eğer bir denge, denetleme görevi verilmişse o Cumhuriyet Halk Partisine, HDP’ye, İYİ PARTİ’ye ve diğer grubu bulunmayan partilere verilmiştir. Bu şu demek değil: AK PARTİ’nin de, AK PARTİ milletvekillerinin de Parlamentoda denge denetim görevi vardır. Gelin, daha işin başındayken Türkiye’nin hak ettiği demokrasi normlarıyla bu toplumu, bu milleti buluşturalım. Her vesileyle ki siz bu millete çok şey borçlusunuz. Bu millet size on altı yıldır devletin anahtarını verdi ve hâlen geri almadı. Gelin bu milleti hak ettiği demokrasiyle tanıştırın arkadaşlar. Sürekli daraltarak, demokrasinin kanallarını sürekli daraltarak bir silindir olması gereken demokrasiyi, Türkiye demokrasisini bir koniye çevirmeyin. Yani şu anda AK PARTİ’nin, AK PARTİ hükûmetlerinin demokrasiye bakışı, bir soba borusu gibi, silindir gibi düşünün demokrasi kanalını, siz o soba borusunun bir tarafını kapatmak suretiyle koniye çevirdiniz, koni demokrasisi var Türkiye’de.

Evet Sayın Başkan, ayrıntılara girmiyorum her ne kadar madde üzerinde söz almış olsam da...

BAŞKAN – Yeteri kadar arkadaşlar konuşuyor zaten.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, grup başkan vekillerinin böyle toleransları oluyor, arkadaşlar kusura bakmasın.

Anlayışım budur, ben yol yakırken bu hatadan dönmenizi, öncelikle AK PARTİ’li ve Milliyetçi Hareket Partili arkadaşlarıma samimi, dostane, sahici bir şekilde tavsiye ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Engin Altay, size de çok teşekkür ederim grup başkan vekili olarak.

Tabii, konuşmanız son derece geniş, uzun ve pek çok farklı konuya değindiniz. Bazılarını, doğrusu çok alakasız bulmakla beraber muhakkak cevap verme ihtiyacı duydum. Çünkü içinde geçen “başörtüsü” kelimesinden sonra cevap vermemek imkânsız, öyle düşünüyorum.

Şimdi, konuşmanızın başında demokrasi standartlarının yükselmesinin Türkiye’de engellendiğini ifade ettiniz. Doğrusu, bunun tamamen tersini düşünüyorum ve benim hayatım buna şahitlik ediyor. Sabahki oturumumuzda Sayın Kaboğlu kendi sürecini bize izah etti, büyük bir dikkatle dinledim. Bazen hayatın şahitliği her şeyin önüne geçiyor. Doğrusu, Türkiye’de başörtüsüyle alakalı, hele “demokrasi” ve “başörtüsü” kelimelerini yan yana getirerek konuşmaması gereken bir parti olduğunu düşünüyorum CHP’nin. Benim gibi kadınların hayatı böyle bir mücadeleyle geçti. 1990 yılında üniversiteyi bitirdim -şahsım- ve yirmi üç yıl -bizlerin bütün hayatının her aşaması bir hukuk mücadelesidir- yasaklarla uğraşarak geçmiştir ve bu yasakların kalkması konusunda da hiçbir dahliniz olmamıştır. Bu kanunun hazırlanmasında daha evvel MHP’yle birlikte AK PARTİ... Daha evvel ben başka televizyon programlarında da buna rastladım ve çok tuhaf buluyorum doğrusu. Yani başörtüsü özgürlüklerinin verilmesinde hiçbir dahli olmayan bir partinin bu konuda demokrasiye dair ahkâm kesmesini hakikaten anlamakta zorlanıyorum. Bu konuya dair yapılan kanunu Anayasa Mahkemesine götüren, bizim gibi kadınlar hayatta var olmasın, çalışma hayatında var olmasın, Mecliste var olmasın diye bütün gayretini ortaya koyan siyasilerin demokrasi nutukları irat ederken biraz daha dikkatli olmaları gerektiği kanaatindeyim.

Türkiye’de demokrasi algısının gelişmesinde ve özellikle kadınların demokratik hayatın parçası olmasında AK PARTİ’nin ve Sayın Cumhurbaşkanımızın muazzam bir yeri vardır, bunun altını çizmemiz lazım. Ve devamında da hiçbir hukuki düzenleme olmadan 2013 yılında ilk defa, işte Gülay Hanım da burada, başörtülü bir kadın milletvekili olarak Meclise gelmesiyle beraber Türkiye’de aslında hukuken bir şey değişmemiş olmasına rağmen bu yasaklar tamamen ortadan kalktı. İyi ki kalktı ve artık Türkiye’de hiçbir siyasi parti bu yasakları savunamaz hâle geldi. O yüzden, demokrasi algısının geriye gittiğini değil, tam tersine fevkalade ilerlediğini düşünmemiz lazım ve görmemiz lazım, bunun altını çizerek hamdetmek lazım.

Devamında geldiğimiz noktada, bugünkü konuşmaların tamamında darbeler konuşulurken hep aynı şey, aynı başlık altında muhalefet edilerek konuşuluyor. Yani kim 1980’deki darbe ile 15 Temmuzun aynı şey olduğunu söyleyecek bize? Yani neticesinde yapılanlara siz “darbe” diyorsunuz. Yani sizin “sivil darbe” dediğiniz şey, 1980 darbesi ile OHAL’le ilgili alınan kararı aynı kefeye koyuyorsunuz. Yani bu hakikaten çok büyük bir haksızlık, silsileyi kurarken de böyle kuruyorsunuz. Yani 15 Temmuz oldu evet, neticede sivil darbe geldi yani insaf hakikaten, vatandaş da aynı şeyi söylüyor el insaf. 15 Temmuz olduğu için bunları gidermek adına hep beraber bu ülkede aklıselim olanlar olağanüstü hâlin ilan edilmesine karar verdiler ve iyi ki de böyle oldu, eğer öyle olmasaydı Türkiye bu iki yıllık süreci nasıl atlatacaktı, nasıl bunların altından kalkacaktı? Yani kendimi şu anda yurt dışındaki toplantılardaki gibi hissediyorum, devamlı “Ne olacak bu darbecilerin hâli?” sorusuna cevap arıyoruz. Peki ne olacak bu darbecilerin mağdur ettiği insanların hayatı, ne olacak? Bu 251 insan ne olacak? Ben bütün duruşmaları takip etmeye çalıştım, bir tane pişmanlık ifade eden insana rastlamadım bu insanlar arasında; hepsi yaptıklarından memnun, hepsi keşke daha fazlasını yapsaydık edası içerisinde. Neredeyse darbeyi siz yaptınız diyecekler.

Şimdi böyle bakıldığı zaman bazı kavramları çok itidalli kullanmak lazım. Türkiye’de hiçbir zaman sivil darbe olmamıştır ve Türkiye tarihinde ilk defa bir darbe engellenmiştir, siviller tarafından engellenmiştir. Ben, o gece Ankara’daydım, Çankaya Köşkü’nün içerisindeydim ve en güçlü olanların siviller olduğunu gördüm, silahtan korkmayanların siviller olduğunu gördüm. Biz 15 Temmuzla dair bir ifade kullanacaksak sivillerin darbeyi durdurduğu gün diye ancak tanımlayabiliriz, böyle ifade edebiliriz. Ve devamında geldiğimiz noktada, demokrasi sadece muhalefete ait bir şey değildir, demokrasi hepimizin ortak değeri. Ben de, kendim demokrasinin daha iyi yerleşmesi için gayret sarf eden insanlardan birisiyim, bir adalet ve demokrasi arayışı olarak tanımıyorum hayatımı. Partideki arkadaşlarıma bakıyorum, hepimizin gayreti böyle, hiçbirimiz bizlere söyleneni onaylamak için burada var değiliz. Siyaset yaparken her birimiz bulunduğumuz partilerde, partinin kurumsal yapıları içerisinde bir fikrin inşası için orada var olmaya gayret ediyoruz. Ben sizlerin de aynı şekilde olduğu kanaatindeyim. Biz buraya gelirken aslında hikâyelerimizin benzer olduğunu düşünüyorum, bir idealimiz var, bir davamız var ve bunu yaparken de bir diğer milletvekili diğerinden daha az demokrat, daha az adalet arayışı içerisinde olmakla asla suçlanamaz. Hepimiz o adalet anlayışının parçalarıyız.

Yani doğrusu bu kanun teklifiyle alakalı tabii, pek çok milletvekili arkadaşımız sorular yöneltiyor, ben her birine tek tek cevap da vermek isterim. Fakat şunu görmemiz lazım, şununla bağlayacağım yani o konuya dair söyleyeceklerim belki daha geniş olabilir ama hakikaten heyecanlanıyorum yani şu başörtüsü yüzünden bu kadar çile çeken biz insanlarla ilgili bir defa özür bile dilenmedi. Barolardan bahsediyorsunuz, hâlâ Türkiye’de barolarda başörtüsünü özgür hâle getiren bir düzenleme bile yapılmadı. Biz senelerce başörtülü kadınlar meslek onuruna yakışmayan tavır içerisinde bulunmakla suçlandık. Düşünebiliyor musunuz meslek onuruna yakışmayan hâl ve hareketlerde bulunmak... Bir yüksek lisans yapmak için 5 defa sınavdan atıldım, 5 defa, her birinde başka bir gerekçeyle, her bir tanesinde, hiçbirinin birbiriyle alakası yoktu. Bütün başvurularımızı, yargısal kararların hepsine

baktığımız zaman matbu bir şekilde reddetti. Ben yüksek yargı kararlarındaki din algısı üzerine bir yüksek lisans tezi yazdım. Yani tek tek taradığınız zaman bu yüksek lisans tezinde yargı kararlarını, yargı kararlarının kamu ve vatandaş için nasıl farklı olduğunu çok net bir şekilde görme imkânına sahip oluyorsunuz. O yüzden lütfen yani demokrasi size ait bir değer değil, hepimizin ortak değeri, Parlamento da hakeza öyle. Benim ümidim Parlamentonun bu süreçte özellikle kendi içerisinde ortak bir akıl üretebilmesi, arzumuz bu zaten yani kuvvetler ayrılığından kastettiğimiz şey bu. Bu ülkenin zararına bir şey varsa hep beraber buna “hayır” diyecek irade hepimizde var, bundan şüpheniz olmasın, hepimizde var.

Şimdi, buradan maddeyle alakalı bir şey söyleyerek çok uzatmayacağım Sayın Başkan yani daha 1’inci maddedeyiz, belki çok şey söyleyebilirim ama şunu söylemek istiyorum: Şimdi, kanun maddelerini değerlendirirken bir bütünlük içerisinde değerlendirmek lazım. Bu yaptığımız düzenleme, teklif ettiğimiz düzenleme bir paragrafın ilavesidir, çok uzağa gitmeye gerek yok, 11’inci maddenin ilk paragrafına baktığımız zaman zaten aslında valilerde bu yetkilerin zaten var olduğunu görüyoruz, okuduğunuzda aynı yetkiler var, suç işlenmesini önleme, kamu düzeni ve güvenliğinin korunması gereken tedbirleri alır, hepsi var zaten. Alttaki paragrafta getirilen şey aslında bunları somutlaştırmak ve bir süreyle tahdit etmek. Yeni bir şey ortaya koymuyoruz, kaldı ki bir hukuk düzeninde bir kişiye yetki verdiğinizde, bir kamu görevlisine yetki verdiğinizde beraberinde başka bir alanda da ona bir sınırlama, bir denetim getiriyorsunuz, bu da idari denetimdir, nihayetinde bu, bir idari karardır. Bu kararla ilgili bir itiraz varsa idarenin her bir kararı yargı denetimine açıktır, çok tabii olarak yargıya gidecektir netice. Ve bir taraftan da şunu söylemem lazım: Evet, seçilmişler çok kıymetlidir ama atanmışlara da bir çöp muamelesi yapmamak lazım. Yani Türkiye’de seçilmişler var, işini çok iyi yapan kamu görevlileri var. Burada pek çok arkadaşımız var atanmış, daha az değerli olduklarını mı söyleyeceğiz bu arkadaşlarımızın?

Şimdi, hepimizin bulunduğu yerde ağırlıkları var, hepimizin bulundukları yerde ifa ettikleri görevler var. Böyle bakıldığı zaman burada olan şey valilerimize kamu düzeniyle alakalı ihtiyaç duyduklarında böyle bir imkân, daha somutlaştırılmış bir imkân veriliyor. Bununla alakalı bir vali, bu FETÖ’cü de olabilir eğer Allah muhafaza çıkarsa, başka sebeplerle işini kötü yapan bir vali ise onunla ilgili de yaptırımlar var, biraz sonraki maddelerde geleceğiz. Bu tarz kişilerle alakalı hangi süreçlerden geçilmeli ya da idari yargı açısından neler yapılabilir, bunlara da geleceğiz. Lütfen, bunları değerlendirirken bir bütünlük içerisinde görelim. Kaldı ki burada İçişleri Bakanlığından konuyla alakalı arkadaşlarımız var, ihtisas alanları kendilerinin, onlara da bu konuyla alakalı söz verebiliriz.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın mevkidaşım sözlerimi bağlamından kopararak...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Öztürk.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk’ün, İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Şimdi, Sayın Engin Altay, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli’ye bir satışmada bulundu.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı, liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Milliyetçi Hareket Partisinin de bundan sonraki süreçte denge ve denetimde söz sahibi olacağını, yer sahibi olacağını söyledi. Daha bugün ilk Komisyon toplantısını gerçekleştiriyoruz, henüz Genel Kurul çalışmaları

başlamadı, bugünden Milliyetçi Hareket Partisinin denge ve denetimin hiçbir yerinde olmadığını ifade etmek işin esası çok doğru bir yaklaşım değil. Milliyetçi Hareket Partisi kısır ve amaçsız tartışmaların dışında tümüyle devlet ve millet bekası bakımından siyaset yapar. Bugün görüşülen kanun teklifini de terörle mücadele bakımından devletin, kamu görevlilerinin etkin ve kararlı mücadele yürütmesi adına önemli bir kanun görüyoruz.

Bakın, daha dün özel harekât polisi kardeşimiz Ahmet Altun şehit oldu. Şimdi böyle bir Türkiye’de yaşadığımız gerçeğini göz önünde bulundurursak Milliyetçi Hareket Partisi öteden beri, kurulduğu 1969’dan bugüne kadar terörün her türlüyle mücadele bakımından kendisine düşeni yapmıştır. Milliyetçi Hareket Partisinin bir ilkesi vardır, Milliyetçi Hareket Partisi “Önce ülkem ve milletim, sonra partim, sonra ben.” anlayışıyla siyaset yapar. O bakımdan bizim için “Bayrak inmesin, ezan dinmesin, vatan bölünmesin.” çok temel bir kuraldır ve kavramdır. Biz hepimiz, Milliyetçi Hareket Partisinde siyaset yapanlar bu ilkeyi benimser, bu ilkeyi içselleştirir, bu ilkeyi içselleştirmeyen kimse de Milliyetçi Hareket Partisinde siyaset yapamaz. O yüzden bu kanunun görüşüldüğü bir ortamda Milliyetçi Hareket Partisi elbette ki bu kanuna destek verecektir. Denetim ve denetleme görevinin de takip eden günlerde, aylarda, yıllarda neler yapacağını müşahade edeceğiz, göreceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkan, bir değerlendirme yapmama ihtiyaç var.

BAŞKAN – Kısaca evet, çok kısa...

4.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk’ün yaptığı açıklamasındaki ve Tokat Milletvekili Özlem Zengin’in teklifin 1’inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sondan başlayayım, ben de rahmetli Ahmet Altun’a Allah’ımdan rahmet diliyorum. Ben de oraya işaret ediyorum işte, bu sırf güvenlikçi politikalarla temel hak ve özgürlükleri boğarak terörü bitiremezsiniz onu söylüyorum; bu bir yaklaşım. Ama benim bu yaklaşımımı doğrulayacak Türkiye’nin kırk yıllık mazisi var, kırk yılda bir bitmedi böyle.

Yani şimdi şunu dersiniz hoş olmaz: Yani biz “Bayrak inmesin, ezan susmasın.” diyoruz, biz demiyor muyuz? Kim bayrak insin ister, kim ezan sussun ister?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Biz sanki daha güçlü diyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yani bu konuda istersen bir yarışa girelim, çıkalım Meclisin bahçesinde bağıralım, hangimizin sesi Kızılay’dan duyulacak bir bakalım.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Pek karneniz iyi değil orada.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, bırakın bu işleri, bu bayrağı, bu ezanı, bunları politikaya alet etmek karnelerin en kötüsüdür. Bırak o senin haddin değil, sen bana karne veremezsin, ben de sana veremem karne, herkes işini yapsın.

Sayın mevkidaşımın bir iki hususuna değinmem lazım.

O zaman şu: “Cumhur İttifakı Mecliste de sürecektir.” dediniz parti olarak, ben öyle biliyorum. Dolayısıyla siz içinizden çıkardığınız yürütmeye Parlamentoda destek vereceksiniz demektir bu. Ha, Cumhur İttifakı dağıldıysa ben onu bilmem. Yani Cumhur İttifakı dağıldıysa ben onu bilmem ama dağılmadıysa denge, denetim görevi AK PARTİ ve MHP’den önce diğer partilere düşer, oraya işaret ettim ben. Ama dersiniz ki “Efendim, seçim bitti, ittifak bitti.” eyvallah, sözümü gerimi alırım.

Evet, şimdi, sayın mevkidaşım; ben de tam onu söyledim. Aslında siz bana karşı çıkmak yani

sözlerime cevap vermek zorunluluğunda hissederek kendinizi... Ben dedim ki “Keşke Türkiye başörtüsü tartışmalarını yaşamasaydı, bu bir demokrasi ayıbıdır.”

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Çok doğru.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Öyle demedim mi?

Ha, siz diyorsunuz ki “Bunu siz yaşattınız Türkiye’ye.” Bunu Türkiye’ye Türkiye üzerinde oyun oynayan, tezgâh kuranlar yaşattı. Burada herkesi şu veya...

BAŞKAN – CHP tezgâhın içinde o zaman...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır efendim, ne münasebet. Hangi CHP hükûmetinde oldu bu, hangi CHP hükûmetinde?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Dava açıldı ya.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bırakın bu işleri.

BAŞKAN – Neyse, devam et ya.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben anlatayım derdimi.

“Bu başörtüsü meselesinin yaşanması Türkiye’nin demokrasi ayıbıdır.” dedim ben. Siz bunu alınlınız, vay efendim “Siz başörtüsü hakkında laf edemezsiniz.”

Hanımefendi, o başörtüsü sadece size ait değil, benim annemde de var o başörtüsü.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Anayasa Mahkemesine kim götürdü?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ama iptal davası açan sizsiniz Engin Bey.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bırakın efendim iptal davalarını falan.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Siz açtınız.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Peki, şunu niye söylemiyorsunuz, şunu niye söylemiyorsunuz o zaman: Üniversitelerde başörtüsü meselesini bitirmek için. YÖK Kanunu’nda bir değişiklik hazırladınız. Sayın Genel Başkan çıktı, “Üniversitelerde türbanın tartışılması bile abesle iştigaldir.” dedi, kanun yapmaktan da vazgeçtiniz. Burada katkı yok mu?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – 2008’de “411 el kaosa kalktı.” derken...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yahu bırak sen geçmişi, ben daha taze bir şey söylüyorum. Başörtülü sayın milletvekilleri Meclise gelecek, sanki bir futbol maçı, doksanıncı dakika, hakem penaltı düdüğü çaldı, bakıyor millet CHP ne yapacak, CHP ne yapacak. Ne dedik? “Buyursunlar gelsinler.” dedik. Bizim de uhdemizde değil zaten buyurup gelmeleri ama zannediyordunuz ki “Vay, CHP buna karşı çıkacak, ortalığı ayağa kaldıracak.” E biz “Buyursun gelsin.” diyoruz, kusurluyuz; öyle yapıyoruz, kusurluyuz; kardeşim, size göre mi iş tutacağız?

Şimdi, bir şey daha söyleyeyim: Demokrasi. Şimdi, bu konuda sizde de şüphesiz çok malzeme vardır, bizde de var. Demokrasi havarisi kesiliyorsunuz ama demokrasiyi tramvaya ben benzetmedim ki, demokrasiyi tramvaya benzeten sizin lideriniz. Böyle şey olur mu?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Öyle değil.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yönetemeyen bir yürütme yürüttünüz on altı yıldır. On altı yıldır tek başınıza iktidardasınız ve şimdi Türkiye’nin beka sorunundan bahsediyorsanız, Türkiye’nin bir beka sorunu varsa vebali sizindir ya, CHP’nin değildir, MHP’nin değildir. Türkiye’nin bugün bir beka sorunu varsa... Yani bir el insaf, Allah’tan korkun ya; on altı tek başına devlet idare ettiniz ve şimdi “Beka sorunu var.” diyorsunuz.

“Darbecilerin hâli ne olacak?” diyen namerttir, namerttir, namerttir ama Adil Öksüz’ü kaçıran da namerttir.

BAŞKAN – Evet, doğru.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bence de öyledir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın mevkidaşım, 15 Temmuzdan sonra ben çıktım kürsüye, dedim ki: “FETÖ darbesine bulaşan herkesle, şu veya bu oranda bulaşan herkesle katı, kesin, acımasız bir hesaplaşma Hükûmetin boynunun borcudur.”

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Onu yapıyoruz zaten.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Onu yapmıyorsunuz işte, onu yapmıyorsunuz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Onu yapıyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Onu yapan, KESK’li öğretmenlerin, akademisyenlerin devletle ilişkisini kesmez, örneği burada. Onu yapan, FETÖ’nün hâlihazırda 251 15 Temmuz şehidinin kemiklerini sızlatan siyasi ayağının meydana cirit atmasına karşı da biraz kendinde kusur hisseder. Öyle şey olur mu? Allah aşkına, polemik yaparız, hiç sorun değil ama “Demokrasi sadece size ait değil.” diyorsunuz da demokrasi sizin elinizdeki tesbih değil, istediğiniz gibi çekemezsiniz.

ABDULKADİR ÖZEL (Hatay) – Senin için de geçerli.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Demokrasi hepimize ait.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Demokrasinin normları var, kuralları var “Hep birlikte kuralım.” niye diyemiyorsunuz?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ben de diyorum.

BAŞKAN – Şimdi, bir saniye...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siz grup başkan vekilisiniz, ben sizden şunu beklerim: “Sayın Altay’ın endişelerine katılıyorum...”

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen yani biz bunu karşılıklı...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “...ben de yüksek standartlı demokrasi istiyorum.” demenizi beklerim ben.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ben de istiyorum tabii ki.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İlk toplantı, çok polemik yapmak istemiyorum, nasıl olsa beş yıl yapacağız; tabii, müzakere de yapacağız, sadece münakaşa yapmayacağız.

Özetle anlayışımız budur ama “demokrasi eşittir başörtüsü serbestliği” kadar yanlış bir mantık olamaz. Başörtüsü takıyorsan demokrasi var, takamıyorsan yok; öyle şey olur mu ya, öyle şey olur mu?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Öyle bir iddia da yok, öyle bir şey de yok. Olay çok farklı yerlere gidiyor.

BAŞKAN – Bir saniye, durun, şu işi bir bitirelim de.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bir saniye, bitireceğiz.

BAŞKAN – Bir şey söyleyeyim, başörtüsüyle ilgili bir kelime de ben söyleyeyim müsaade ederseniz.

Başörtüsü meselesi 12 Eylülden sonra çıktı. 12 Eylül öncesinde ne üniversitelerde ne devlet dairelerinde böyle bir sorun yoktu. Üniversitelerde öğrenciler başörtüsüyle gelirdi, az çok, her neyse. Devlet dairelerinde başörtüsü takan birçok bayan memur vardı. 12 Eylülden sonra bir yönetmelik

değişikliği yapıldı Devlet Memurları Kanunu'nda, Kılık Kıyafet Yönetmeliği'nde. Erkekler sakalsız, traşsız, bıyıksız bilmem ne, bıyık hizalı, bayanlar baş açık, işte şu şekilde geleceklerdir diye bir yönetmelik çıktı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Rahmetli Özal'ın döneminde çıktı o.

BAŞKAN – O zaman başka.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O zamana denk gelir.

BAŞKAN – Yönetmelik 12 Eylül'den sonra çıktı diyorum arkadaş yani hayret bir şey.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Rahmetli Özal iktidardayken Sayın...

BAŞKAN – 1983'te...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır efendim, daha sonra.

BAŞKAN – Kaçta?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 1987-1988.

BAŞKAN – Bakarız ona, peki, bakarız, neyse.

(Komisyon sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

Madde üzerinde son konuşmayı...

Çok kısa bir şey yalnız bakın.

5.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Başkanım, son bir söz alayım, çok kısa, tamamlayacağım. Başörtüsü tartışmasını uzunca bir süre yaparız, bitecek bir tartışma değil çünkü.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, niye bitirmiyorsunuz?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bir saniye... Bir saniye... (Gürültüler)

Ya bir saniye lütfen Sayın Altay, rica ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Buradan bir şeyler mi...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bakın Engin Bey...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Burada ben başlatmadım tartışmayı.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Engin Bey, bakın, siz dediniz ki “Benim annem başörtülü.” Ben de diyorum ki: Benim annem de başörtülü değil.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Olabilir.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Tamam işte.

Melese şu: Bu tartışmayı açan sizsiniz, siz açtınız bu meseleyi. Burada ben çok net bir şekilde şunu ifade ediyorum, “Demokrasi ortak değerimizdir.” diyorum, hâlâ bana diyorsunuz ki “Grup başkan vekili desin ki ‘Hep beraber yapalım.’” Zaten öyle söylüyorum. Demokrasi size ait bir değer değildir sadece, adalet arayışı sadece size ait bir değer değildir, bu Mecliste bulunan bütün partilerin ortak değeridir, öyle varsayıyoruz, ben öyle varsayıyorum. Hepimizin bir demokrasi arayışı var, adalet arayışı var; o yüzden lütfen söylemediğim şeyi söylemiş gibi ifade etmeyiniz. Başörtüsü meselesini sizin idrak etmeniz imkânsız, yaşamamışsınız, anlayamazsınız. Bu konuyu senelerce konuşacağız. Ben bu ülkede başörtülü adam olabilen, yemin eden ilk milletvekillerinden bir tanesiyim ve bu da sizin o beğenmediğiniz on altı yıllık iktidarın neticesindedir. Kaldı ki daha dün seçimden geçtik, milletin de

kimi beğendiğini gayet iyi gördük.

Teşekkür ediyorum.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1) (Devam)

BAŞKAN – Madde üzerinde son konuşmacı Sayın Köse.

Buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Ya arkadaşlar, lütfen şu işi bitirelim, toplantıya devam ediyoruz.

Sayın Köse, buyurun siz devam edin.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkanım, ben Adalet ve Kalkınma Partisinin Sayın Grup Başkan Vekilinin konuşmasından, demokratik değerleri ve demokrasiyi sadece başörtüsü özgürlüğüne indirgediği kanısına vardım. (Gürültüler)

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Yapmayın ya, rica ediyorum, lütfen; başörtülü olan da olmayan da bizim değerimizdir ya.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bir daha tekrar edeyim: Ben, Adalet ve Kalkınma Partisinin Sayın Grup Başkan Vekilinin az önceki söyleminden, demokrasi anlayışının sadece başörtüsü özgürlüğüyle sınırlı olduğu algısına kapıldım. Dilerim böyle değildir. (Gürültüler) Ben böyle bir algıya kapıldım. Bakın, siz konuşurken şöyle İnternet’e cep telefonundan “başörtüsü yasağı” diye bir iki şey yazdım, bir iki şey çıktı. Bakın arkadaşlar, başörtüsü yasağı...

BAŞKAN – Bir saniye. Bak şimdi şu başörtüsü meselesini kapattık.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkanım, bir saniye, siz niye benim söz söyleme özgürlüğümü kısıtlamaya çalışıyorsunuz? İzin verin lütfen, izin verin, ben oradan valilere geleceğim; bakın, valilere geleceğim ben oradan.

BAŞKAN – Siz valileri anlatın, valileri.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Anlatacağım valileri, oradan geleceğim. İzin verin efendim.

BAŞKAN – Yeni bir şey çıkarıyorsunuz.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Hayır efendim, siz benim konuşmamı sınırlayamazsınız.

BAŞKAN – Sınırlamıyorum. İş çıkarmayın.

TUFAN KÖSE (Çorum) – İş çıkartmayacağım size, dinlerseniz siz de iş çıkartmayacağımı göreceksiniz zaten; bakın, hiçbir şey çıkmaz.

Ben de 1984’te Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine girmiş bir öğrenciyim. Bu, başörtüsü yasağı önce Kenan Evren’in döneminde çıkmış. 1984’te filan da böyle çok uygulanan bir şey değildi. 1987’de rahmetli Özal bunu aslında bir kanunla düzeltmeye çalışıyor ama Kenan Evren dava açıp iptal ettiriyor, Cumhurbaşkanının yetkisi var biliyorsunuz. Daha sonra tekrardan serbest hâle geliyor ta Kemal Gürüz’ün dönemine kadar. Bakın, SHP’nin de açtığı bir dava var ama Anayasa Mahkemesi onu da reddediyor.

Şimdi, geçtiğimiz seçim kampanyası döneminde Mesut Yılmaz ve Tansu Çiller Adalet ve Kalkınma Partisinin seçim kampanyasına ciddi oranda destek verdiler, mitinglerine katıldılar, toplantılarına katıldılar filan, böyle maddi manevi destek verdiler. Bakın, Tansu Çiller Başbakanlığı döneminde ya da Başbakan olmadan hemen önce yurt dışında geziyor ve diyor ki oralarda: “Türban yanlılarını ancak ben durdururum.” Cumhuriyet Halk Partisinin türban yasağında hiçbir dahli yok. “Var.” diyen varsa çıksın, gelsin; hiçbir dahli yok, bakın. Sayın Grup Başkan Vekili, getirin, şu anda açın internetten “Var.” deyin, söyleyin.

Yine kampanyanıza çok önemli destek veren Mesut Yılmaz imam-hatiplerin kapatılması konusunda onları, “İmam-hatip kapatılmasın.” diyenleri “Aydınlıktan korkan yarasarlar.” diye nitelendiriyor.

Bakın, iğneyi kendinize batırın önce bir, iğne batırın yeter. Bu kıyafet genelgesi falan filan... Başörtüsüyle bizim bir sorunumuz yok, Sayın Engin Altay söyledi “Bir demokrasi ayıbıdır.” dedi, ben de aynen katılıyorum, bu, demokrasi ayıbıdır. Kimsenin dinî inancından dolayı giydiği kıyafetlere karışılmasın, üniversitede okuyabilsin, hiçbir problem yok. “Bunun rantını yıllardır yiyorsunuz, yeter artık!” dedi Sayın Altay.

BAŞKAN – Sayın Köse, şu valiliğe gel artık.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Geliyorum efendim, bekleyin, 5 dakika oldu, bakın, ilk defa konuşuyorum yani bu kadar mı tahammülsünüz?

BAŞKAN – Tamam, şu valiyi anlatın, daha çok konuşacağız nasıl olsa, şu işin üstünden bir geçelim, ondan sonra.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Ben başörtüsü konusunu kapattım, bunun rantını yemeyin artık, yeter.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu kanuna şöyle topluca baktığımda olağanüstü hâli olağan yönetim sistemi hâline getirdiğinizi görüyoruz ki ben işin esasında yapılan Anayasa değişikliğinden sonra bu kanunun onun tamamlayıcı hükmü olduğu inancını taşıyorum. Yani bu kanunla ve öncesinde yapılan Anayasa değişikliğiyle beraber Türkiye’de gerçekten olağanüstü hâl olağan rejim hâline getirilmiş durumda. Seçilmiş diktatörlükle yönetilen, üçüncü sınıf demokrasi sayılan bir ülke hâline geldik.

Şimdi, valilerle ilgili söyleyeceğim söz şu: Biliyorsunuz, valilik istisnai memuriyet. Yani valilikte liyakat nasıl aranıyor bilmiyorum tabii ama istisnai memuriyetlerde bir eğitim şartı bulunmuyor, benim gördüğüm o. Eğitim şartı bulunmadığı için de valiliği atamaya yetkili organ -her kimse, şu anda tabii ki Cumhurbaşkanlığı makamı, Bakanlar Kurulu ve Başbakanlık ortadan kaldırıldığı için- dilediği şekilde, herhangi bir liyakat şartı aramaksızın bu valiyi atayacak.

Geçmişten kalan bir söz var biliyorsunuz, işte, birisini vali yapmışlar da önce babasını keser falan diye... Ben tam tefferruatına girmeyeyim o şeyin. Böyle valiler de atanabilir önümüzdeki süreçte ki uzun yıllardır Sayın Cumhurbaşkanının ya da yakınındakilerin gözüne baktığında dediğini anlamayan insanların vali olmasının ya da olsa bile kalmasının mümkün olmadığını hepimiz biliyoruz. Bırakın Sayın Cumhurbaşkanını, bırakın Sayın Başbakanı, valilerin illerdeki bir kısım milletvekilinin -iktidar partisinin birçok milletvekilini tenzih ediyorum ama- elinde oyuncak olduğunu görüyoruz. Bakın, buna trafikte öne geçme hakkı dâhil yani kimin arabası öne geçecek, kimin arabası daha iyi yere park edecek noktasında bile sayın valilerle bir kısım sayın milletvekili arasında tartışma yaşanıyor. Yani partili bir Cumhurbaşkanının atayacağı valiler eğer partili Cumhurbaşkanının ya da onun yetkilendirdiği insanların gözüne bakmıyorsa, baktığında ne dediğini anlamıyorsa orada kalma şansı yok. Böyle bir valiliğe de bu kadar yetkiyi vermek... Hem liyakat şartı yok, istisnai memuriyet hem partili Cumhurbaşkanı tek başına atıyor, herhangi başka bir şey yok. Sayın Cumhurbaşkanına herhangi bir hukuksal sorgu yapılamadığı gibi, kendisine yakın olanları da o kutsal korumanın içerisine aldı. Ben

bu türden yetkilerin verilmesinin 21'inci yüzyılda demokratik olgunluğunu geliştirdiği iddiasında olan -ki öyle söylüyorlar sürekli iktidar partisinin milletvekilleri ve yetkilileri- demokrasisinin derinleştiği iddiasında olan bir Türkiye'ye yakışmadığını düşünüyorum.

Son söz olarak -şimdi şeyi hatırlatmak istedim buradan notlarıma bakarken, onu kaldırmışım herhalde- 20 Temmuzdaydı zannedersem olağanüstü hâlin ilan edildiği gün. 20 Temmuzda gerek şu anki Anayasa Komisyonu Başkanı -dönemin Adalet Bakanı- Bekir Bozdağ'ın ve gerekse Adalet ve Kalkınma Partisinin Grup Başkan Vekili Sayın Naci Bostancı'nın konuşmalarını dinlediğimizde olağanüstü hâlin üç aylığına ilan edildiği... Çünkü üç gün, dört gün evvel kol kola geziyorduk Mecliste, bombalanırken burası, çok iyiydi diyaloglar. Bekir Bozdağ "Bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmayacak, diyaloga çok açık olacağız. Bundan sonra demokrasi bu Mecliste en yüksek şekilde yaşanacak." diye geziyordu. Dört gün sonra da çıktı, dedi ki: "Biz olağanüstü hâli üç ay da sürdürmeyi düşünmüyoruz, belki çok daha kısa bir sürede bitireceğiz." dedi, tam iki sene sürdü. O da bu yasayla birlikte, Anayasa değişikliğiyle birlikte OHAL olağan yönetim şekline geldikten sonra bitirilebildi. E, neresinde bunun demokrasi? "15 Temmuz" diyorsunuz "darbeciler" diyorsunuz, en ağır şekilde cezalandırılınsın, darbeye karışanlar en ağır şekilde cezalandırılınsın, FETÖ terör örgütü ve diğer terör örgütlerine üye olanlar ve yönetenler en ağır şekilde cezalandırılınsın ama hiçbir yasal gerekçesi olmaksızın, FETÖ'yle de alakası olma ihtimali olmayan binlerce kamu görevlisinin olağanüstü hâl kararlarıyla işten atılmasını da kabul etmek mümkün değil.

Bakın, Konya'dan İstanbul'a tayini çıkan bir polis memuru var, Konya'dan İstanbul'a tayini çıkmış, Konya'da da bir kooperatife girmiş. Konya'daki kooperatife İş Bankası'yla havale gönderiyormuş. İş Bankası da komisyon mudur artık, havale ücreti midir, çok alıyormuş; kooperatifi aramış, kooperatif demiş ki: "Kardeşim, biz Bank Asya'yla anlaştık, Bank Asya bizden, kooperatiften havale ücreti almayacak." Göndermeye başlamış Bank Asya'dan havaleyi Konya'ya ve görevinden atıldı bu adam olağanüstü hâl kararnamesiyle. İsmi, soyismini vereyim eğer ilgilenmek isteyen bir iktidar partisi yetkilisi varsa.

Değerli arkadaşlarım, bunun neresinde demokrasi? Yani birçok örneği var da hangisini sayacağız? 15 Temmuzun 14 Temmuzu var. 15 Temmuz akşamüzeri saat beşte, altıda başlamış bu işler, öğleye kadar bir şey yoktu. O zamana kadarki koşulları hiç değerlendiriyor musunuz? "Allah verdikçe veriyor." denilen Yargıtay ve Danıştay üyelerini hatırlıyor musunuz? Yalandan bir suikast iddiasıyla memleketin en gizli, en mahrem, en korunması gereken yerlerine FETÖ'cü savcılar soktuğunuzu hatırlıyor musunuz? Kim soktu bunları, kim soktu?

Bakın, o dönemlerde anlatıyorlardı ordu komutanları filan, hatta İlker Başbuğ anlattı bir cezaevi ziyaretimizde yani ne yapalım, o şeye sokalım mı, sokmayalım mı filan. Hatta şimdiki Cumhurbaşkanı, o zamanın Başbakanıyla, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'la da telefonla görüşmüş. Diyor ki adam: "Sokmasam bana da 'FETÖ'cü' diyecekler. Soksam bir türlü, sokmasam bir türlü." Yani o gün biz gittiğimizde "Niye soktunuz siz, niye önlem almadınız? diye biraz itham eder gibi konuşmuş olmalıyız ki Sayın İlker Başbuğ'u, böyle şeyler söyledi ve anlattı. Şu an konu o olmadığı için getirmedim, saat saat, ay ay, niye tutuklandığına ilişkin internet sitelerinin açılma, kapanma tarihleri...

Değerli arkadaşlarım, eğer FETÖ'cü terör örgütü devletin bu kadar en önemli noktalarına kadar gelmiş ve yer sahibi olmuşsa bunun en baş sorumlusu birlikte iş tutan Adalet ve Kalkınma Partisi iktidardır. Demokrasi konusunda da demokrasinin geliştirilmesi, demokrasinin derinleştirilmesi ve olgunlaştırılması konusunda da en son söz söyleme hakkı olan parti de Adalet ve Kalkınma Partisidir. Yeniden iktidar olmuş olmanız sizin demokratik olgunluk kazandığınızı göstermeyeceği gibi, kitlelerin, insanların aydınlatılmamış iradeleriyle aldığınız oyların da size bir meşruiyet ve demokratik gelişmişlik

sağlamayacağını bilmenizi isterim. Bu mücadele devam edecek. Biz 21'inci yüzyılda bu memleketin, Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş ülkeler seviyesinde bir hukuk devleti olana kadar ve gelişmiş ülkeler kadar demokrasisini geliştirene kadar bunun mücadelesini vereceğiz.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben şey olarak değil ama sayın meslektaşım, Grup Başkan Vekilimiz Özlem Hanım'a bir şey söylemek istiyorum barolarla ilgili.

Sayın Başkanım, barolarda -sanırım uzun zamandır adliye koridorlarının tozunu yutuyorsunuz ama- böyle bir sorun yok. Başörtülü kız arkadaşlarımız, meslektaşlarımız gelip...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ne zaman başladı?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ben 2012'de baro başkanı olduğumda yoktu Sayın Vekilim.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Kim yaptı?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Yok yani şu an yok öyle bir şey onu söylüyorum. Var mı şu an? Şu andan bahsediyorum. 2012'den itibaren Mersin Barosunda bir kere sorun olmadı arkadaş, ondan bahsediyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Öncesinde vardı, olmaması lazım.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Aynı görüşteyiz, olmayacak.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ya, hemen niye müdahale ediyorsunuz?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Arkadaşlar “Barolarda sorun var.” dediniz. Barolarda sorun yok.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – 2011'den beri yok.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ee, yok, ne güzel, çok şükür yok, ondan bahsediyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bununla ilgili bir hüküm de yok, onu söylüyorum.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Olmaması lazım zaten. Çağ dışı hükümler zaten kendi kendini ilga ederler, mülga olurlar.

BAŞKAN – Tamam arkadaşlar, lütfen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Arkadaşlar “Bugün baroların sorunu var.” dedi sayın meslektaşım, sayın vekilim; Sayın Başkanım, biz de diyoruz ki “Yok şu an.”

Başka bir şey söyleyeceğim.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Hâlâ “Biz yaptık.” diyor.

BAŞKAN – Sayın Alpay, devam edin.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ben başka bir şey söyleyeceğim Sayın Başkanım, tamam.

BAŞKAN – Bırak şu başörtüsü işini, kapatalım ya.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Valilere bu yetkileri verdik...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – AK PARTİ bu işi kapatmaz, bu işten nemalanıyorlar.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ya, ne nemalanıyor ya?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Başkanım, Allah'a şükür buradasınız ya. Sayın Başkan, Allah'a

şükür buradasınız ya.

BAŞKAN – Ya, tamam arkadaşlar, lütfen ya...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Arkadaşlar “çok şükür” diyoruz, “yok” diyoruz hâlâ diyorsunuz hâlâ diyorsunuz ki...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, söz verir misiniz?

BAŞKAN – O konuşmasını tamamlaştan ondan sonra.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sözümü kesmezseniz sevinirim Sayın Vekilim, bir saniye.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – AK PARTİ’liler bu işten nemalanıyorlar.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkanım “Şu an varsa önerin...” Ben de “Şu an yok, çok şükür.” dedim, o kadar. Ben size başka bir şey anlatmak istiyorum, bir şey sormak istiyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Arkadaşınız nemadan bahsediyor ya!

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ona cevap verirsiniz Sayın Başkan, ben demiyorum. Bırakın, sözümü kesmeyin. Sözümü kesmeyin, çok rica ediyorum, bir şey anlatacağım.

Sayın Başkan, ben konuya dönüyorum, bir Komisyon üyesi olarak 1’inci maddenin görüşmelerine devam ediyorum, uygun mudur?

Arkadaşlar, bir dakika ya... Allah’ınızı severseniz, bir dakika.

Valilere bu yetkileri verdik arkadaşlar...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Konuşmasını bitirsin, ondan sonra kim isterse söz vereceğim. İki gün, üç gün gece gündüz devam edeceğiz bu işe. Yeter artık ya!

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Arkadaşlar, Allah’ınızı severseniz idarecilerden bahsedelim. Kim AK PARTİ’nin vekil adayına mikrofon tuttu? Kim AK PARTİ’nin adaylarıyla illerde vali sıfatı taşıdığı hâlde gezdi? Bunlara ne yapıldı, soruyorum. Basında yer aldı, seçim çalışmasına katılan valiler, propagandalara katılan valiler... Hadi onları boş verin, biz o...

Peki, bakın, Sened-i İttifak... Hepimizi hukukçuyuz, biliriz, Sened-i İttifak ne diyor? “Devlet merkezinde çıkan kargaşaya karşı âyanlar izin almadan müdahalede bulunacaklardır.” Ya, Sened-i İttifak âyanlara bile bir yere girme çıkma yasağı yok, biz bunu getiriyoruz, sene 2018’de.

Bakın, “Tunceli Valisi AKP’nin seçim propagandası desteği için valilik imkânlarını kullanarak seçmene beyaz eşya, mobilya dağıttı.” Ne oldu? Elâzığ Valisi “Ben ‘one minute’ diyen Başbakan istiyorum.” dedi. Hesabı soruldu mu? Kırklareli Valisi “Demokrat Partinin CHP’yi kapatıp İnönü’yü de tarihteki huzurlu yere göndermemiş olması en büyük talihsizlik.” dedi. Buna karşı ne yapıldı? Bitlis Valisi AKP’ye oy isterken yakalandı. Kayseri Valisi 30 Ağustos resepsiyonunda pastayı AKP marşı eşliğinde kestirdi. Aydın Valisi gece yarısı operasyonlarıyla muhalefet partilerinin pankartlarını parti binalarından indirdi. Kentin CHP’li belediye başkanına karşı siyasi tavır içine girdi. Sulama kanallarındaki hasardan yakınan köylülere “Seçimde oyunuzu ona göre doğru kullanın.” dedi. Bunların birçok örneği var. Adana’daki Gezi olaylarında Valinin etli pilav dağıtması. Erzurum Valisinin Karadeniz’de yapılacak HES’ler için “Aklınızı başınıza alın!” demesi. Ardahan Valisinin köylülere çıkışması, 9 kişinin öldüğü yere alt geçit istediği için. Ordu Valisinin mevsimlik tarım işçisi 150 garibanı şehre sokmaması. Giresun Valisinin okullardaki mezuniyet törenlerinde kız öğrencilerinin kıyafetlerine karışması. Afyon Valisinin şehirde açıktan alkol kullanımıyla ilgili yasaklamaları. Eskişehir Valisinin “Ali İsmail Korkmaz’ı arkadaşları öldürmüştür.” demesi.

BAŞKAN – Sayın Alpay, bu kadar örnek yeter yani demek istediğinizi söyleyin.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hemen bitiriyorum.

Yalova Valisi, Şanlıurfa Valisi vesaire, vesaire...

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Ya, nereye gitti konuya ya! Böyle bir şey var mı?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Arkadaşlar, 1'inci maddeyi konuşuyoruz. Antidemokratik bu maddeyi geri çekelim, onu anlatıyoruz, o kadar.

Çok teşekkür ederim söz verdiğiniz için.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Zengin.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.- Tokat Milletvekili Özlem Zengin'in, Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tek bir cümleyle kapatacağım. Şimdi, bakın, hakikaten çok hayati bir şeyden bahsediyoruz. Siz küçümseyebilirsiniz, buna “siyasi rant” diyebilirsiniz. Biz hayatımızdan bahsediyoruz. Hayatımızın havaya üflenmiş, çiğnenmiş, kaybolmuş yirmi üç yılından bahsediyoruz. Alpay Bey, ben yirmi yıl duruşma salonu görmeden avukatlık yaptım. Duruşma salonlarını gayet iyi biliyorum. Son iki yıldır ben aktif avukatlık yapmıyorum. Barodaki hükümleri, ne olup ne bittiğini gayet iyi bilen biriyim ama Sayın Tanal'ın ve bazı arkadaşlarınızın ısrarla buna siyasi rant demesi hakikaten çok üzücü demokrasi adına. Bu, siyasi rant falan değil, biz kendi hayatımızdan bahsediyoruz. Aynı şey, o zaman tersinden bakalım, neden sizin Cumhurbaşkanı adayınız başörtülü ablasını çıkarıp da gösterme ihtiyacı duyuyor, sürekli cuma namazından bahsediyor? Böyle bir şey olamaz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Kimin tekelinde o ya?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Şu başörtüsü meselesi rant falan değildir. Türkiye'nin kanayan bir yarasıydı, kapandı. O yüzden artık başörtüsüyle ilgili kimse bir şey telaffuz etmesin yani. Biz hamdediyoruz. Evet, bize nasip oldu Allah'a hamdolsun. Benim siyasete girme sebebim başörtülü kadınların özgürlük mücadelesidir. Ben başvurduğum hâkimlik sınavına girebilseydim, başörtülü olduğum için sınavdan atılmasaydım bugün burada olmayacaktım, başarılı bir hâkim olacaktım. O yüzden, insanların hayatıyla ilgili bir meselede böyle dalga geçmek, “siyasi rant” demek falan hakikaten çok yaralayıcı. Lütfen biraz ciddiyetle bakalım meselelere. Türkiye'deki binlerce, milyonlarca kadının hayat hikâyesinden bahsediyoruz ya, bu böyle dalga geçilecek bir konu değil. Ben bu konuyu artık kapatıyorum. Biz zaten teklif sahibiyiz, bir an evvel şu maddeleri oylayalım, gidelim Sayın Başkan yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, ismimi zikrederek sataşmada bulundu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Size söz vermiştim herhâlde. Vermemiş miydim bu şeyler ilgili.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Vermiştiniz.

BAŞKAN – Bir kere konuşturuyorum, onun için...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, iki veya üç kere konuşan oldu.

BAŞKAN – Yok, iki defa konuşan yok. Sataşmadan konuşan oldu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sataşmadan söz istiyorum.

BAŞKAN – Lütfen ya, size sataşan olmadı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Lütfen müsaade edin, izah edeceğim.

BAŞKAN – Kim size sataştı?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, 12 Eylül mağduru bir arkadaşınızdır. Nasıl sataşılma baki anlatayım ben size.

BAŞKAN – Ya, bir saniye. Ne söyledi de sataştı? Onu bileyim ona göre söz vereyim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Müsaade edin efendim, anlatayım.

BAŞKAN – Ya, bir söyleyin de ona göre söz vereceğim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Demokrasi mücadelesini sadece kendi tekelinde gören bir anlayışı...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ya böyle bir şey yok, sataşma yok geçin.

BAŞKAN – Sataşma yok.

Tamam, bu madde üzerinde yeter artık. (Gürültüler)

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1) (Devam)

BAŞKAN - Bir adet önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonuna

Görüşülmekte olan 318294 evrak numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 1’inci maddesi, kanun metninden çıkartılmıştır.

Süleyman Bülbül

Zeynel Emre

Rafet Zeybek

Aydın

İstanbul

Antalya

Turan Aydoğan

İstanbul

Gerekçe:

İş bu teklifin 1’inci maddesiyle 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun valilerin görev ve yetkilerini düzenleyen 11 ‘inci maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Yapılan değişiklikle valilere, huzur ve güvenliği sağlama amacıyla on beş gün geçmemek üzere ildeki belli yerlere giriş ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlama; belli yerlerde ve saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilme ve kısıtlama ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilme yetkisi veriliyor. Bu hüküm, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın kişi hürriyeti ve güvenliğini düzenleyen 19’uncu maddesine; yerleşme ve seyahat hürriyetini düzenleyen 23’üncü maddesine; eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevini düzenleyen 42’nci maddesine aykırıdır. Anayasa’ya aykırılık taşıdığı için maddenin kanun teklifinden çıkarılmasını uygun olacaktır.

BAŞKAN – Zeynel Bey’in verdiği, maddenin metninden çıkarılması teklifini öneren bir önergesi var, bunu okuttuk.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ama duymadık.

BAŞKAN – Çıkarılsın diyor, o kadar.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Önerge üzerinde konuşma...

BAŞKAN – Yok, hayır, önerge üzerinde konuşma yok.

Arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Madde üzerinde söz isteyenler...

BAŞKAN – Hocama söz vereceğim dedim zaten.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Madde üzerinde konuşmalar yapılmadı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ya, söz verdim sizlere zaten.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Hocam, 2'nci maddeyi okutayım da sen 2'nci maddede 1'inci maddeyle ilgili konuş, zarar gelmez.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununa 56 ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 56/A ve 56/B maddeleri eklenmiştir.

“Önleme araması

MADDE 56/A- Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde askeri birlik komutanının veya askeri kurum amirinin ya da hukuk hizmetleri başkanı veya birim amirinin yazılı emri üzerine, askeri mahallerde kişilerin üstü, araçları, özel kâğıtları ve eşyası aranır, gerekli tedbirler alınır, suç delilleri koruma altına alınarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Arama kararında veya emrinde; aramanın sebebi, konusu ve kapsamı ile yapılacağı yer, zaman ve geçerli olacağı süre belirtilir.

Aramanın sonucu, arama kararı veya emri veren merci ya da makama bir tutanakla bildirilir.

Konutta ve yerleşim yerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Askeri mahallerde kontrol

MADDE 56/B- Özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, asker kişiler dâhil askeri mahallere girmek veya çıkmak isteyenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri, duyarlı kapının ikaz vermesi halinde, metal dedektörle kontrol edilir; eşyaları teknik cihazlardan ve güvenlik sistemlerinden geçirilir; aracı, teknik cihazlarla, gerektiğinde el ile kontrol edilir. Şüphe halinde veya bu cihazların bulunmadığı yerlerde, herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, kontrol elle yapılabilir. Teknik cihazların ikazının sürmesi halinde, bu kişiler ancak elle kontrolü kabul ettikleri takdirde askerî mahallere girebilirler.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılan

yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN – Evet, şimdi maddeyi görüşmeye açtık.

Hocam, size söz veriyorum, tamam. Demin söz vermedik.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle ikramınız için teşekkürler.

BAŞKAN – Afiyet olsun Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Şimdi, 1’inci madde konusunda çok şey söylendi fakat söylenmeyen birkaç hususa değinmek istiyorum.

Bu madde, yazılışı itibarıyla olağanüstü hâl dönemi devam ediyor ve 15’inci madde yürürlükte dir bakış açısıyla yazılmış bulunuyor. Yani, 13’üncü madde ve 15’inci madde ayırımını dikkate aldığımız zaman, bu 13’üncü maddeye göre değil, 15’inci maddeye göre yazılmış bulunuyor. Bu bakımdan, özellikle, öncelikle 13’üncü maddeye aykırıdır, 13’üncü maddenin içerdiği ögelere, açılımı olan ögelere aykırıdır, 23’üncü maddenin seyahat özgürlüğünü sınırlama nedeni olarak saydığı nedenlere aykırıdır çünkü yargıyla bağlantılı nedenlerdir onlar ve tabii ki yine yargı temelinde 23’üncü maddenin somutlaşması Anayasa 19’uncu maddeye aykırıdır.

Şimdi, burada, arkadaşların farklı biçimlerde değindiği ama belki dikkatimizden kaçmış olan husus, Sayın Başkan, değerli üyeler; bu 1’inci maddenin yazılış tarzı, formülasyonu kanun tanımına uygun değildir. Avrupa Mahkemesinin Türkiye’den giden davalara baktığı ve “Evet, kanunilik koşulu biçimsel olarak vardır ama kanun sadece biçimden ibaret değildir, kanun aynı zamanda içerik de tanımlanır, bir nitelik de tanımlanır.” biçimindeki tanıma uygun değildir çünkü burada basit bir şüphe Anayasa’nın 15’inci maddesinin olağanüstü hâl ve sıkı yönetim döneminde valiye verdiği yetkilerden daha fazla bir yaptırımı beraberinde getirmektedir. Bu bakımdan, özellikle bu çerçevede bu yasanın uygulanması sonucu yargının önüne gelecek olan davalar açısından Avrupa Mahkemesine gittiği zaman “Hayır, bunu siz kanun olarak düzenlediniz ama bu, yasanın niteliğini yansıtmıyor.” diyerek Türkiye’yi ilgili maddeyi ihlal etmiş olması nedeniyle mahkûm edecektir. Bu açıdan da okumak gerekiyor bunu.

Hemen belirtiyim, sabahleyin siz müdahale ettiğiniz sırada “Gündeme getirebilirsiniz.” dediniz, farklı biçimlerde getireceğim ama esasen önümüzdeki 6638 sayılı Yasa’da bu maddenin amaçladığı hususları karşılayıcı hükümler vardır. Dolayısıyla buna gerek yoktur. Benim şimdilik... Mademki sonradan konuştum ama arkadaşlar lütfen bunu dikkate alsınlar.

Yoksa tabii ki ben Özlem Hanım’ın bana yaptığı yollamaya yanıt verecek değilim mağduriyet açısından çünkü kişisel mağduriyetimi ifade etmedim ben, “temsilen” demek istedim. Yoksa AK PARTİ’li kurmaylar çok sayıda bana telefon etti ve Sayın Başkanın selefi başta olmak üzere “Olamaz.” dediler, “Hayır, bu, benim şahsımda belki somutlaşıyor ama benim gibi binlerce, on binlerce kişi olduğu için.” dedim ve nitekim şu anda elimdeki memuriyetten ihraç sadece KESK üyesi olarak 4.246 ve tabii ki sabahki konuşmamda cemiyet-cemaat ayırımını yaptım ve birkaç kere de şunu dile getirdim: “Ben hiç cemaatle tanışmadım, hep cemiyetçi oldum, o CV’nde var. Ama benim kararnamemin altında imzası bulunan acaba kaç bakan benim gibi ‘Ben hiçbir şekilde cemaatle tanışmadım, ben sadece sırtımı hukuka dayıyorum.’ diyebilir?” diye sormadım değil, sordum da çünkü gerçekten benim hiçbir dayanağım yok hukuk dışında, ben sadece hukuka güveniyorum, hukuka inanıyorum. O nedenle haksızlığın sembolü olarak, yoksa hiçbir zaman ben kişisel mağduriyetimi dile getirmedim.

Bu açıdan, ben bu 1’inci maddeyi özellikle kanunilik ilkesi açısından da değerlendirmenizi ve

bunun sakıncalı olacağını takdirlerinize sunuyorum efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

Hasan Bey’e söz veriyoruz.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Efendim, ben yasanın bütünü hakkında da eleştirilerimde bulunurken hep “anayasa” ve “insan hakları” kavramlarına aykırı, hukuksuz ve adaletsiz bir yapıda keyfi yetkiler vermenin mahzurlarından bahsetmiştim ve toplumda travmalar yarattığından da söz etmiştim. Yani bugün de birçok travma yaşandığı gibi 12 Eylül’den sonra da çok ciddi travmalar yaşadık. Bunlar tecrübeyle sabit.

O bakımdan, ben Özlem Hanım’ın konuşmalarına, doğrusu, hem duyarlılığına hem hassasiyetine anlayışla yaklaşıyorum çünkü tam da bana sorsalar “Bir örnek verir misiniz, yani keyfi bir yapı oluştuğunda adalet ve hukuk düzeni zafiyete uğradığında güçlü bir irade yukarıdaysa nasıl bir yönetim olur, örnek verir misiniz.” deseler travmaya türban olayını örnek verirdim. Neden türban olayını örnek veririm? Hâlâ hukukumuzda türbanı yasaklayan hiçbir hüküm yoktur. Hani Özlem Hanım bahsetti ya bugün “CHP iktidarında ya da başka iktidarlarda hâlâ kaldıramıyoruz yasağı.” diye, hukukumuzda hiçbir zaman türban yasağı olmamıştır. Neden ortaya çıkmıştır? Tam da söz ettiğim nedenlerden dolayı. 12 Eylül olmuştur, Kenan Evren baştadır, Özal Başbakandır ve kılık kıyafete düzen verilmek istenmiştir ve YÖK Yasası’yla ilgili bir kılık kıyafet gittiği zaman, 1989 yılında Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden Başkanken hiç yetkisi olmadığı hâlde, konu ve hüküm fıkrasında türbanla ilgili bir çözüm önerisi olmamasına rağmen maddenin Anayasa kararının metin kısmına “Türban takmak cumhuriyete karşı kalkışmadır.” vesaire gibi birkaç cümle dercetmiştir. Hüküm fıkrasına baktığımızda bunlar yoktur. 1989 yılındaki o bir iki cümlelerin amacı o günün güçlü iradesine yaranma isteğidir, Anayasa Mahkemesi Başkanının yaranma isteğidir. YÖK Başkanı da (Doğramacı) tam da yine bir keyfi idarenin ve güçlü iradenin olduğu bir dönemde o da Kenan Evren’e yaranma ihtiyacıdır ve üniversitelerde türbanı birden bire yasaklamıştır. O bir iki cümlelerin dercedilmesi Türkiye’de türban yasağını oluşturmak için ortaya çıkmıştır. Bunda mesuliyet ne CHP’nindir ne DYP’nindir ne de başka birilerininidir. Adaletsiz bir hukuk düzeninde tepedeki iradenin “Ben güçlü bir iradeyim.” dediği zamanda, keyfi yönetimlerde, hukuksuz ve adaletsiz yönetimlerde olan şeylerdir. Bu, genç hanımlarımıza yirmi yıl travma yaşatmıştır.

Ben 1989 yılında genç bir hukukçuyum ve Antalya Belediye Başkanımı. Yıllarca hem kaleme aldım ben konuşmalar yaptım, insan haklarına aykırı olduğunu, insanın kendi gençlerinin, çocuklarının, öğrencilerinin eğitim hakkını elinden alamayacağını, hem insan haklarına aykırı hem inanç hürriyetine aykırı olduğunu yıllarca konuştuk, söyledik, tartıştık. Birçok çevre beni o yönümle de eleştirmişti fakat topluma travma yarattığı da bir gerçektir. Tam da bugünün örneğidir. Yani darbeler zamanında adaletsiz, hukuksuz kalan bir ortam keyfi idareyle, bürokratların güçlü iradeye yaranma ihtiyacıyla tam da travmalar yarattığının en güzel örneği olduğu için bunu anlatma ihtiyacı duydum. Bugün hâlâ türban yasağı kanunlarımızda yoktur ama Anayasa Mahkemesinin o bir iki cümleyi dercetmesinden sonra Yargıtayda, Danıştayda buna benzer -hocam daha iyi bilir- birtakım kararlar çıkmıştır. Onlar da idareye yaranmak istemişlerdir. Ama Atatürk döneminden bu yana hiçbir idare türbanı yasaklamamıştır. yargının ve bürokratların işgüzarlığından, keyfi yönetiminden olmuştur.

Bugün de aynı, yargımızda, bürokratlarımızda ve valilerimizde aynı hastalık ortaya çıkmıştır. Benim baştan beri ikaz etmek istediğim, uyararak istediğim husus budur.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Emre, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, öncelikle şunu söylemek istiyorum: 2’nci maddede var olan 56’ncı maddenin (a) bendi var ve buraya bir (b) bendi ilave ediliyor.

Şimdi, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu’nun 56/a olarak eklenen ve önleme araması olan hükümde askerî mahallerde “önleme araması” aldı altında askerî birlik komutanının veya askerî kurum amirinin ya da hukuk hizmetleri başkanının veya birim amirinin yazılı emri yeterli sayılıyor. Yani sulh ceza mahkemesi kararı olmaksızın ilgili askerî amirlere yurttaşların üstlerini, araçlarını, özel eşyalarını arama yetkisi veriliyor. Bu olan bir düzenleme ama bu vesileyle burada bunu da konuşmakta fayda var.

Bu bir anlamda sıkı yönetim uygulamasını anımsatıyor çünkü sıkı yönetim döneminde askerlerin yetkileri arasında bölgelerinde vali, kaymakam, hâkim, savcı kim varsa sınırsız bir yetkisi vardı. Bu en başta, Anayasa’nın en temel ilkesi olan kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı. Çünkü yargı yetkisini kullanması gereken, kullanabilecek makamlar Anayasa’da belirtilmiş. Burada bunun dışına çıkılan bir özel düzenleme olduğu görülüyor.

Yine, Anayasa’nın özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20’nci maddesi, temel hak ve hürriyetleri düzenleyen 13’üncü maddesine de aykırılık teşkil ediyor. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8’inci maddesi “Herkes özel ve aile yaşamına, konutuna, haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.” demek suretiyle özel hayatın korunmasını sağlamaktadır. Kanun teklifinin 2’nci maddesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8’inci maddesine de aykırı.

56/b olarak eklenen fıkrada askerî mahallerde kontrol düzenlenmiş. Askerler de dâhil askerî mahallere girecek her kişinin detaylı aramasını düzenleyen hüküm asker içinde yasa dışı örgütlenmeler oluşturmak isteyen işte FETÖ/PDY gibi darbe girişimiyle tecrübe edilen sürecin sonu olarak değerlendirilebilir.

Şimdi, aslında buradaki tedbir devlet kurumlarında yasa dışı örgütlenmeyi amaçlayan yapılara karşı alınacak belki de en basit, en komik önlem olarak görülebilir. Çünkü asıl çözüm noktasında başta askerî kurumlar olmak üzere devletin tüm kurumlarında liyakat temelli bir istihdam yapılmasına, liyakatin temel alınmasına dayalı bir çalışmanın yapılmasına ihtiyaç var. Ne yazık ki AKP iktidarı döneminde bu kavramlar rafa kalkmış durumda, devlet adamlığı, devlet görevi. Tamamen kadrolaşmaya yönelik yönelik hamleler olduğunu görüyoruz.

Şimdi aslında Sayın Başkan, şöyle bir durumla karşı karşıyayız yani meselenin özü şu: Ben geçmiş dönem Mecliste yaptığım bir konuşmada bir araştırma sonucunu paylaşarak Türkiye’nin içinde bulunduğu duruma değinmiştim. Yani dünyada 200 devlet varsa insanların birbirine en az güvendiği ülkeler sıralamasında maalesef biz en üstlerde yer alıyoruz. Bunun, siyasi partilerinin birbirine bakış açısı âdeta birbiriyle komşu olmak istemez düzeye geldiği tespit ediliyor araştırmalarla. Şimdi, böyle bir ortamda ciddi bir güvensizlik var. Bu güvensizlik ortamının herkes için çeşitli argümanları olabilir ama biz bu tür yetkilerin bir hukuk devletinde olmaması gerektiğini söylediğimizde açıkçası şu argüman yani “Niye siz bu yetkinin kötüye kullanılacağını düşünüyorsunuz hemen?” şeklindeki bir argüman çok bir şey ifade etmiyor. Çünkü darbe girişiminin hemen sonrasında yapılan bazı işlemler var, söylenen bazı sözler var OHAL döneminin süresiyle ilgili.

Hemen ondan sonrasında çıkacak düzenlemelerle alakalı bizzat partinizin Genel Başkanının açıklamaları var, mesela El-Cezire’ye verdiği bir röportaj var. “Bizim amacınız bundan sonra parlamenter demokratik sistemin güçlendirilmesi.” demişti. Bakıyorsunuz, onun sürecinde parlamenter demokratik sistemin hepten kaldırıldığı bir dönemine girdik, tam tersi oldu. Dolayısıyla bizim bu tür düzenlemeler

karşısında bunların kötüye kullanılma ihtimaline karşı söyleyeceğimiz çok sayıda argüman var. Ama şu FETÖ meselesinde şöyle bir yöntem ihtiyacı var Türkiye'nin: Yani evet, böyle bir olayı yaşadık, belki dünyada çok az ülkenin yaşayacağı olaylardan biri. Bunu başka ülkelerin benzeri şekillerde yaşayıp teslim olduğu ya da tamamen FETÖ organizasyonu gibi organizasyonlarla dışarıdan yönetilir hâle geldiği durumlar olmuştur, bunlar doğru tespitlerdir ama salt bunu düşünerek bu vehimle, bu endişeyle bu güvensizlik ortamını pekiştirecek hamlelerde bulunmamak lazım.

Yani bir askerin kendi kıışlasına girerken dahi ona böyle şüpheyile yaklaşıp üzerinin aranması gibi yaklaşımlar bir sonuç doğurmayacaktır. Burada, FETÖ'yle mücadele konusunda daha farklı metotlara ihtiyaç var. Yani bir defa Türkiye'deki tüm kurumların homojen olması durumunda, liyakat esasının temel kılınması durumunda toplumun her kesiminden insanlar olacağı gibi, bunların bir merkezden yönetiminin de önüne geçilmiş olacaktır yani FETÖ ve benzeri yapılanmalar.

Bugün FETÖ konuşuluyor, işte geçtiğimiz bir iki gün önce Adnan Oktar operasyonu diye konuşuluyor ama şu çok açık görülüyor ki bu tip organizasyonların hepsinin bir şekilde bir yönetim mekanizması var ve bunlar ister istemez ancak bir istihbarat servisinin yönlendirmesiyle olabilecek işler. Yani bu birinin "Ben oturdum da böyle bir yapı kurdum. Bir tarafta erkek kardeşler, bir tarafta bacılar." şeklinde yapıp da büyüteceği bir organizasyon değil, bir şekilde bunun yönetimi var. FETÖ bunun çok daha büyüğüydü, onu gördük. Ama benzeri yapılanmalar da var.

Şimdi, esas itibarıyla Türkiye'deki kurumlardaki kadrolaşmanın önüne geçecek düzenlemeler yapılması gerekirken, bu tür düzenlemeler yapılması güvenlik politikalarına ağırlık vererek, bu hassasiyet gözetilerek yapılması sağlıklı sonuç vermeyecektir. Bakın, şu söyleniyor: Evet, Türkiye'de çok sayıda maalesef terör olayı yaşıyoruz, birçok farklı terör örgütü var. Maalesef şehitlerimiz oluyor, gazilerimiz oluyor. Bunlar gerçekten bizim gerçeklerimiz, acı olaylar ama bir güvenliklinin, bir güvenlik politikası uzmanının bir generalin, bir emniyet müdürünün olaya bakışıyla bir siyasetçinin takdir edersiniz ki bakışı ayrı olmalı zaten. Yani siyaset niye var? Siyasetçinin görevi meseleye güvenlik politikasıyla bakmak mıdır acaba? Bir de meseleyi böyle ele almak lazım.

FETÖ'nün, artık deşifre olduğu için biliyorsunuz, katmanlar üzerinde yürüyen bir hiyerarşisi var. Bugün geldiğimiz noktada en tepesinde yer alan başta olmak üzere hemen onun altında yer alan ve onun altında yer alan yani icraya kadar o mekanizmalarda yer alanların yüzde 90'ına hiçbir şey olmadı, yurt dışına gittiler, elini kolunu sallayarak çıktılar. Bazılarının iadesiyle ilgili girişimler var, korunuyor belki, iade edilmiyor. Ama toplamda mesele geniş bir sosyal tabana yayılan bir mücadeleye dönüştü. Aslında problemin özü burada çıkıyor. Yani bunu şöyle düşünmek lazım: Meselenin kökünü kurutmak lazım ve oraya bir sosyal tabanın güç taşınmasının önüne geçecek bir organizasyonu yapmak gerektiğini düşünüyorum ve burada da suça karışan karışmayan ayrımının da doğru bir şekilde yapılması gerektiğini düşünüyorum. Unutmayalım ki, şu "kurunun yanında yaş da yanar" mantığı bu ülkede yeni nefret tohumlarının ekilmesine sebebiyet veriyor. Bunların ileride nasıl ki, işte, maalesef, herkes kendi yaşadığı acı tecrübeler üzerinden deneyimlerini anlatıyor ve o acı tecrübeleri yaşayanlar, o hak kayıplarını yaşayanlar; yaşamayanlar yaşayanlar kadar o olayı belki hissedemeyebilir, belki düşünemeyebilir ama toplamda da şunu unutmamak lazım: Türkiye'de farklı gerekçelerle, farklı tarihler aralığında neredeyse toplumun her kesimi çeşitli şekillerde mağduriyetler yaşamıştır ve bugün geline nokta terörizmle mücadele temel konuya yani bu yasanın temeli terörizmle mücadeleyle terörizmle mücadeledeki temel koşullardan biri de terörün beslendiği damarların zayıflatılmasıdır. Bunların üzerine gidilmesi güvenlik politikasının yanında siyasetin sosyal yaşamda yapacağı düzenlemeler, siyasetin alacağı, siyasi iradenin alacağı önlemler, kararlar bütünüyle olacaktır. Yani istismar alanlarının azaltılmasıyla olabilecektir. Yoksa yeni mağduriyetler yaratılıp onun üzerinden Türkiye'nin gideceği noktada daha

farklı şekilde sonuçlar doğurabilecektir, ilerisi açısından baktığımızda.

Bu kısımda, bu maddeyle ilgili kısmı toparlarsak aslında toplamda mesele aynı noktada kilitleniyor. Türkiye terörle mücadele konusunu ortak akılla yapmalıdır, bu bir millî meseledir, bunda mutabık kalınmalıdır. Ama bunu da bir vehimle, bir endişeyle kendi vatandaşına kuşku duyarak, kendi emrindeki askerine, polisine kuşku duyarak da olabilecek bir şey değildir. Burada şu gösteriyor ki: Darbe giriminden bugüne kadar yapılan bütün o düzenlemeler sonucunda özellikle kurumlardaki o yoğunluklu kümelenmelerin dağıtıldığı söylenebilir. Yani bundan sonraki hamleler Türkiye'deki iç barışı destekleyen hamleler de olmalıdır. Bunları da es geçmemek lazım çünkü ne kadar gerginlik, kutuplaşma ortamı oldukça buralardan da beslenen yapılar ortaya çıkıyor. Biz o nedenle bu maddedeki ilk giriş kısmı dediğim gibi 56/A zaten var ona 56/B eklenmiş. Bu bir önlem olarak düşünülmemesi gerekir. Yani burada bu yapılsa ne olur yapılmasa ne olur açıkçası, ben bunun bir fayda getireceğini düşünmüyorum. Bu kadar kuşkulu hareket etmenin bir önemi yok, daha geniş düzeydeki tedbirlere ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle bu maddenin çıkarılması konusunda da önerge verdik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bence bu kanunun 2'nci maddesi ile 1'inci maddesini birbiriyle bağlantılı olarak düşünmek gerekiyor çünkü bu kanunun genel sistematigi açısından şöyle bir durum var: Aslında kişileri olmayan yani kişi ya da oldukları kurumun/konuma olmadığı yetkilerin devri söz konusu, burada da yine benzer bir şey. Nasıl ki valilere aslında olmaması gerektiği şeklinde geniş şef yetkisi veriyorsak -aslında Türk hukuk sisteminde olmayan bir mantıkla- burada da biraz benzer önleme araması getiriliyor. Şimdi bu önleme aramasında sulh ceza hâkimi ama hemen sonrasında askerî birlik komutanı vesaire geliyor. Şimdi askerî birlik komutanına gelmeden önce bizim hukukta kanunun sistematigi şöyle ilerler: Hâkim olmazsa savcı olur ama bu, bir adım daha öteye gitmiş ve aslında korumayı yine kendisine vermiş. Şimdi dediğim gibi bir yetki artırımı, her tarafta birilerine aslında daha fazla yetki verilmesi ve kanundaki sınırların da aşılması söz konusu, burada da benzer bir uygulama var. Şimdi askeriye içerisindeki yapıların güçlenmesi, orada bir yapılanmaya gidilmesi, bir örgüt kurulması bunun önlenmesi açısından düşünülüyorsa, böyle bir mantıkla eğer bu kanun maddesi buraya geldiyse bence tekrar bir düşünülmesi gerekiyor. Çünkü işte, cemaat yapılanması dedikleri, işte, kırk yıldır devam eden aslında çok da görünmeyen, bilinmeyen bir yapılanma değildi. Biz bunun eleştirisini çokça yaptık. Yani hem Genel Kurulda yaptık hem başka alanlarda söylemlerimizde aslında cemaatin suç örgütü hâline geldiğini defaatle söyledik. Sadece işte askeriye içerisinde değil yargı içerisinde de ve bundan en çok etkilenen kesim de biz olmuştuk yani özellikle HDP. İşte, 2009'daki KCK operasyonlarından daha sonraki uygulamalara kadar vesaire. Bunun çokça eleştirisini yapmıştık. En son eleştirimiz de aslında yine darbe teşebbüsünden birkaç gün önce 13/7/2016'da çıkan askerlere dokunulmazlığın getirildiği yani darbeden iki gün önce, Mecliste askerlere yaptıkları suçlarla ilgili bir dokunulmazlık yasası getirildi ve orada da arkadaşlarımız aslında bu eleştiriye yapmışlardı. Bakın “Siz askere böyle bir yetki veriyorsunuz, bir dokunulmazlık zırhı geliyor ama bunun kötüye kullanılma ihtimali aklınızda bulunsun.” diye bir uyarıda bulunmuştuk. Tabii bu uyarımız çok da dikkate alınmamıştı. Muhalefettir, muhalefet yapıyorlar diye çok da umursanmayan bir eleştiri olarak not edilmişti, kayıtlarda da hâlâ var ama sonra aynı askerlerin bu dokunulmazlık zırhı kapsamında darbe yaptıklarını da görmüş olduk. Şimdi burada benzer bir şey. Yani siz bu askerlere bu yetkiyi veriyorsunuz ama işte darbeye sadece erler, erbaşlar, kademesi altta olanlar bunu, bu darbe teşebbüsünü yapmadılar, aslında en üstten başlayıp işin içerisindeydi. O açıdan neyin önlemini kime aldırıyorsunuz bu kanunla? Ben çok açıkçası anlam

veremedim. Yani neyin önlemini kiminle alıyorsunuz? Ve bizim hukuk sistematigimize tamamen aykırı. Bir önlem olarak da karşımızda durmuyor. Ki sadece askerin aranması değil vatandaşın da aranması söz konusu.

Şimdi bu “askerî mahallerde...” açıklası biraz kafamı karıştıran bir durum oldu. Yani eğer sadece kışla, askerlerin kendilerinin bulunduğu yer olarak kabul edilecekse askerî mahal yine bir nebze anlaşılabilir. Ama eğer operasyonların yapıldığı her yeri askerî alan olarak kabul edersek bu vatandaşların neredeyse yüzde 90’ının hayatını etkileyebilecek bir düzenleme hâline gelecek. Şimdi bu tanımlamayı ben çok anlamadım. Hani varsa başka bir yerde belki de açık vardır ama dediğim gibi bu kanun da yine birilerine daha fazla yetki verme ama hukuksuz bir yetki verme. Biz bunun da kanundan çıkartılması gerektiğini de savunuyoruz. Zaten baştan sona kanunun geri çekilmesi gibi bir düşüncemiz var.

Yine bunun yanında dediğim gibi bir arama yapılıyor ama bir de bu arama sonucunda elde edilen delilleri de saklama yetkisi de bunlara veriliyor. Yani bu da garip bir durum dediğim gibi. Yani savcının işi, hâkimin işi...

BAŞKAN – Saklama mı koruma mı?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Koruma. Yani bunların hepsini siz birinden şüphelenip diğerine yaptırma gibi bir durum söz konusu.

BAŞKAN – Söz konusu delillileri ilgili kimse soruşturma yapacak ona teslim etmek manasında.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ya, şimdi, onu söylüyorum ben de. Şimdi biz dediğim gibi bir darbe teşebbüsünde tamam, sadece erler, erbaşlar yapmadı, komutanlar da vardı bunun içinde, en üst düzeyde askerler de vardı, beraber planlandığı söyleniyor yani bize açıklanan böyle. Eğer farklı bir durum varsa burada açıklansın ama eğer hep beraber planlanan bir şey varsa siz birini riskli grup olarak görüp nasıl diğerine emanet ediyorsunuz? Bence burada bir soru işareti var ve dediğim gibi bir yetki devri de söz konusu. Bu kanunun da bu maddenin de çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Öncelikle bir önceki tartışmadan oluşan atmosfer üzerine aynı yere varmamak kaydıyla bazı şeyler söylemek istiyorum. Özgürlükleri çifte standartla algılasak bu yasaları yapmakta da çok zorlanırsınız. Demokrasi, demokratik haklar ve özgürlükler çifte standart kabul etmezler. Yani sizi ilgilendiren kısımları özgürlük olarak kabul ederseniz, toplumun genelini ilgilendiren kısımları da onların sorunu olarak kabul ederseniz bu işin içinden siyaseten de çıkmak zor olur, sosyolojik olarak da çıkmak çok zor olur.

O yüzden bir önceki başörtüsü tartışması üzerinden başka bir tartışmaya ve buraya bağlamaya çalışacağım. Grup başkan vekilimizin açıklamalarına tamamen katılıyorum, başörtüsü tartışması bu ülkenin ayıbıdır, ayıblı olmuştur, o yıllarda da ayıblı olmuştur, devamında da ayıblı olmuştur. Antalya milletvekili sevgili dostum çok net açıkladı, tekrar açıklama ihtiyacı duyuyorum, başörtüsü tartışmasının temelinde 12 Eylül rejimi vardır, benim öğrencilik yıllarıma denk gelir bu tartışmanın sonrası. Bizim öğrencilik yıllarımızda, 80’li yılların başında üniversitelerde başörtüsü sorunu diye bir sorun yoktur, başörtülü kardeşlerimiz çok az sayıda olmakla beraber -o zaman sayıları çok azdı hatırladığım kadarıyla- böyle bir toplumsal grup ya da baskı grubu oluşturacak sayıları yoktu. Ankara Hukuk Fakültesinde derslere biz beraber girdik, çok fazla ortaklaşa yanlarımızın olduğunu da beraber tespit ettik çünkü ben de bir köy enstitüsü mezunu babanın evladıyım ama beş vakit namaz kılan ve inançları sağlam bir babanın, işte böyle bir bileşkenin evladıyım. O yüzden dinî meseleleri ve özgürlükler meselesini hiçbirimizin kendi tekelimize almamızın doğru olmayacağı inancındayım. Birbirimizi bulduğumuz

yerlerdeki değerler olarak kabul ederek burada yol yürümemiz gerekiyor. Arkadaşlarımızın bu saflıkta ve bu ön yargısızlıkla burada konuşmalarına devam etmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu, bir ayıptır, rahmetli Özal'ın döneminde o dönemin diktatörü Kenan Evren'in bu tartışmayı yarattığı bir tablodur -bu tartışmanın yaratıldığı iktidarın olduğu dönemde de YÖK Başkanı İhsan Doğramacı'dır- tamamen sağ tandanslı siyasetçilerin hayatımıza sokmuş olduğu bir tartışmadır. Buradan bir başka yere varmak pek mümkün değildir. Bu ayıpla beraber yalnız, ülkemizde demokrasinin birçok ayıbı vardır, en çok da bugün yaşanan ayıplarımız vardır. Bundan on yıl önce, on beş yıl önce çözülmüş olan... Sayın Genel Başkanımızın çıkıp "Benim için merdiven altında üretim yapan çocuklar ile üniversite önünde öğretim için bekleyen çocuklar aynıdır, başörtülerinden dolayı özgürlükleri engellenemez." ifadesinden sonra o dönem iktidarınız rahatlayarak bu kararı almıştır.

Bu bir ortak iradedir ama bu ortak iradeyi nedense her türlü özgürlüklerde gösteremiyoruz, hemen yanı başımızda çok yakın konular var. Grup başkan vekilimiz hanımefendi çok sevdiğim bir meslektaşımıdır, kendisine de çok saygı duyarım, burada olsaydı ona şunu sormak isterdim: Sizin öğretim, eğitim hayatınız sekteye uğradı da bu ODTÜ'lü öğrencilerin uğramıyor mu, bu Boğaziçili öğrencilerin uğramıyor mu? Bunların eğitim hakları ellerinden alınmıyor mu? 16-17 yaşında Konya'da, Manisa'da gözaltına alınan, CMK'ye uygun olmayan koşullarda gözaltına alınan öğrencilerin eğitim hayatı sekteye uğramıyor mu? Neden cesur olmuyorsunuz? Neden burada bir parlamenter vasfıyla çıkıp sizin grubunuzdan da birileri "Ya, arkadaşlar, bunlar haktır, bu hakların ihlali doğru bulmuyoruz." diymiyorlar bizimle beraber? Neden biz sürekli adliye kapılarımızdayız bu arkadaşlarımızın hakları için? Neden Soma'da yürüyen, adalet arayan ailelerin yanında olamıyorsunuz? Bu çürümüş, yüzde 20 güvenle anılan yargıyı çok beğeniyorsanız olmayın bizimle beraber, buna bir şey demem ama demokratik haklar ve özgürlükler -az önce söylediğim gibi- standarda vurulamaz. Hele hele yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı, yargının çözüm üretirken inandırıcılığı bir şekilde tartışılır hâle geldi mi bu ülkede hiçbir şeye dikış tutturamayız biz. O yüzden ben AK PARTİ Grubundaki arkadaşları bizimle beraber ODTÜ'lülerin hakkını aramaya davet ediyorum. İçinizde öğretim üyeleri var, şimdi bir bakanınız var, öğrencilik yıllarından tanıdığımız, demokrat olduğuna güvendiğimiz bir bakanınız var. Niye bizimle beraber olamıyorsunuz? Bu soruyu sorma hakkım yok mu? Bu Boğaziçili çocuklar okumasın mı? Bu kadar nadide bir üniversiteye... Biz zamanında Cerrahpaşa'ya giren hanımefendiler derslerine giremedikleri zaman şunu söyleme cesaretini gösterdik, "Türkiye'de ilk 500'ün içine giren insanların sadece biçimi itibarıyla eğitim haklarını kimse elinden alamaz, doğru değildir. Bize akıl verecek kadar akıllı olan insanların akıllarını bir şekilde eğitim yoluyla geliştirebilecekleri yolu kapatmayı biz doğru bulmuyoruz." diyebildik. Neden bizimle beraber Boğaziçili ve ODTÜ'lü çocuklara sahip çıkmıyorsunuz? Neden 60 bine yakın genç öğrenci -bildiğim kadarıyla- tutuklu ya da şu bu şekilde yargılanıyor bu ülkede? Bunun bir yara olduğunu niye beraber... Bunlar da mı FETÖ'cü? Eğer FETÖ'cüler yani 18-19 yaşında Boğaziçindeki öğrenciler, ODTÜ'deki öğrenciler de FETÖ'cüler yandık zaten. "Bu kadar FETÖ'cüyü nasıl yetiştirdiniz?" diye sormak gerekmez mi? Eminim içinizdeki bürokratların bile çocukları vardır bunların içerisinde çünkü bu ülkenin bürokratları aydındır, entelektüeldir, hem de sizin iktidarınıza rağmen entelektüeldir ve onların çocukları da aydın, entelektüel, demokrasiye sahip çıkan çocuklardır. Bu ODTÜ'deki, Boğaziçindeki çocukların bir kısmı sizin bürokratlarınızın çocuklarıdır, hadi aksini iddia edin. Ama bu çocukları biz seviyoruz, bunların eğitim hakkı ellerinden alınsa bile, nasıl o başörtülü kardeşlerimize sahip çıktıysak, bu ayıbı herkesin yüzüne vurabilecek kadar cesur olduysak bu çocuklarımıza da sahip çıkacağız, bunlar geleceğin beyinleri. Biz seçim bildiğimizde çünkü bunların üzerine kurduk Türkiye'yi. Dedik ki: "Zeki çocuklar Türkiye'yi dünyayla kucaklaştıracaklar ve katma değeri yüksek bir ülke hâline getirecekler."

Buraya neden girdim? Buraya şundan dolayı girdim, tekrar ediyorum: Özgürlükleri fütursuzca

sınırlarsanız bir gün bunlar karşımıza farklı şekilde çıkarlar, çok farklı. Az önce sevgili Antalya milletvekilimiz anlattı, dedi ki: “Aslında yasak yokken idareciler iktidarlardan cesaret alarak bu yasak varmış gibi bu kızlarımızı okullara almadılar.” Hadi, reddedemeyiz, böyle. O zaman da “Bunun yasal temeli yok.” demiyor muydunuz? Hep beraber dedik, “Bunların yasal temeli yok.” dedik, “Bunların yasal temeli olsa bile uluslararası hukukta yeri yok.” dedik. Şimdi geldiğimiz noktada bu hükümleri geçirirseniz, bu yasaları geçirirseniz... Şimdi konuştuğumuz yasa Anayasa’nın 20’nci maddesine aykırı. Burada sivil vatandaşların girişi de düzenliyor. Askeri mahal konusunda kuşkusuz bir düzenleme var hukukta, o mahallin ne olduğu belli, öyle ya da böyle geçirirsiniz, o ayrı bir konu ama şuna çok dikkat etmek lazım: Bu CMK’nin 119’uncu maddesiyle de çelişen bir maddedir ama özel kanun-genel kanun ilişkisi içerisine soktuğunuz zaman bu, özel kanun olacaktır, CMK’nin 119’uncu maddesi genel kanun vasfıyla kalacaktır ya da diğer kanunlar genel kanun vasfıyla kalacaktır, elimizdeki kanun maddesi bu olacaktır. Bu maddenin sadece o zaman Anayasa’ya aykırılığını tartışabilir duruma geleceğiz, özel kanun olduğu için o mahalde, orada uygulanacak kanun bu olacaktır. Burada bir kaygılilik temeline oturtmak yerine daha çağdaş yöntemlerle, özellikle sivil yurttaşları da mağdur etmeden ve bu şekilde tamamen hâkim ve savcı tekelinde Anayasa’ya göre olan bir konuyu idari makamlara bu kadar fütursuz dağıtmadan... Bakınız, burada hukuk hizmetleri kurum amiri, vesair... Tahmin edersiniz ki bu böyle olacak: Bu amirler sürekli emirler verecekler, sürekli emirler verecekler, öyle münferit olmayacak bu. Asker arkadaşlarımız aksini söyleyeceklerse de söyleyebilirler. O emirler sürekli orada olacak, kapıdan geçerken bir er uygulayacak bunu, bunlardan hiçbiri orada beklemeyecek. Kapıdan geçerken bir er uygulayacak bunu, daha önce istihbarat kuruluşlarının, Jandarma İstihbaratın, şunun bunun toplayacağı, sürekli dinlemeler yaptığı gibi -aynı yere çıkacak anlamında söylemiyorum- bu da böyle sürekli bir izinle beraber herkese uygulanabilen, hepimizin şüpheli hâle getirildiği bir tabloyu yaratacaktır. Ben burada sizlere özellikle özgürlüklere, en çok da mağdur olduğunu iddia eden bir partiyeniz bu konuda da özgürlüklere davet ediyorum.

Özlem Hanım, sizleri de bizimle beraber ODTÜ’lü öğrencilere ve Boğaziçili öğrencilere sahip çıkmaya davet ediyorum. İki parlamenter olarak lütfen, uygun olduğumuz zamanda bu kadar özgürlük savunucuyusak bundan hiç gocunmayacağımı, arkadaşça, dostça bu çağrıyı beraber yapmamızı arzu ediyorum. Türkiye’nin gerçek bekası buralardadır, çocuklarımıza sahip çıkmaktadır, geleceğimize sahip çıkmaktadır. Ne zaman lütfederseniz, ne zaman uygun olursanız tamamen bununla ilgili beraber bir çalışma yapmayı arzu ediyorum.

Herkes bilsin, toplumumuz bilsin ki bu ülkenin iki büyük partisi özgürlüklere aynı hassasiyetle yaklaşıyor ama bu hassasiyeti önce bu kanunda da bir gösterelim. Size saydım, dedim ki bunu uygular hâle getirirseniz aslında Anayasa’nın 20’nci maddesindeki maddeyi ihlal edeceksiniz, CMK 119’a göre özel kanun bu olacak, bu kanun uygulanacak olduğu zaman askerlere sürekli talimat yazılı hâlde verilmiş olacak, o askerler orada herkesi, her türlü arayacaklar ve bu genelleşecek. Bunun genelleştiği yerde işte esas o zaman özgürlükleri güvenlikçi politikaya teslim etmiş olacağız. 90’lı yıllarda bu uygulandı. 90’lı yıllarda bu güvenlikçi politikaları uygulayanlar sanıyorum hâlâ iktidar partisinin akıl hocası hâline geldiler, danışmanı hâline geldiler -amiyane tabirle kullandım, beni affedin- oradan bir İçişleri Bakanı türedi, o bunları aklımıza sokuyor gibi geliyor bana. Bunlardan bir şey çıkmadı, bunlardan bu ülkede sadece cenazeler çıktı, sadece bundan mağdur olmuş insanlar çıktı, travmatik tablolar çıktı, yakılan köyler çıktı vesaire vesaire çıktı. Siz 2013’lü yıllarda, 2014’lü yıllarda çok daha güzel bir yerdediniz, toplumsal diyalog arayışınız doğru yöntemlerle olsaydı -yanlış yöntemlerle olduğu için çözülmedi- aslında bu anlayış çok daha doğruydı. Sayın Grup Başkan Vekilim de söyledi, terörü ancak inadına demokrasiyle yenebiliriz, inadına özgürlüklere sahip çıkarak yenebiliriz. Terörün turnusol kâğıdı demokrasidir. Bu alanları kapattığımız sürece -Diyarbakır Cezaevinden kendine hak ihdas edenler gibi-

bu yapısal durumlardan, bu kanuni yapısal durumlardan kendine hak ihdas edenler olabilir, bu benim kaygımdır. Sizi tekrar tekrar daha demokratik hükümleri konuşmaya çağırıyorum ve özgürlüklere hep beraber sahip çıkmaya çağırıyorum. Bu maddenin bu kısmının rahatsız edici olduğunu ve çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim Sevgili Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Şimdi, 211 sayılı TSK İç Hizmet Kanunu'nun 56'ncı maddesinden sonra gelmek üzere 56 (a) ve 56 (b) maddelerinin eklenmesiyle ilgili olan görüşümüz: Biraz önce arkadaşlarımızın da belirttiği üzere, bu kanun teklifi bir bütün olarak ele alındığı zaman belki birkaç maddenin dışındaki hemen bütün maddeler açıkça Anayasa'ya aykırı olan tekliflerdir. Şimdi, Anayasa'nın 12'nci maddesi, 13'üncü maddesi, 20'nci maddesi, bunlar bu bağlamda ele alındığı zaman, bu kanun teklifinin, bu 2'nci maddenin de çok açık bir şekilde Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği ortadadır. Şimdi, biz 82 Anayasası'nı dahi kabul etmemişken, antidemokratik olduğunu düşünüyorken bu denli bir yasayla, sadece kırıntıları kalmış birtakım kişi hak ve hürriyetlerinin de bu kanunlarla sınırlandırılmaya çalışılması da ayrıca bir demokrasi ve hukuk garabeti olacaktır.

Şimdi, bu madde sulh ceza hâkimi kararı olmaksızın üst arama, araçlara el koyma, özel araçlar, eşyalar üzerinde arama yetkisini veren bir hüküm içermektedir. Şimdi, önceki hatip arkadaşların da belirttiği üzere, bu aynı zamanda Ceza Muhakemeleri Kanunu'ndaki ilgili kısımlara da aykırı olan bir düzenleme. Mahkeme kararı olmaksızın eşya, araç, bunlar üzerinde yetki kullanarak, idari yetkiyle arama yapmak ve elde ettiği materyallerin suç unsuru olduğu kanısıyla bunları saklamaya çalışmak, bu da ayrıca Anayasa'ya çok açıkça aykırılık teşkil eden bir durumdur. Şimdi, Ceza Muhakemeleri Kanunu ve usulü öncelikle savcılık makamı üzerinden gelen bir araştırma ve soruşturma neticesinde ancak suç delili olabilecek olan materyallerin kolluk kuvvetleri tarafından toplanması gerektiğini emretmektedir. Bir şüphe olacak, o şüphe neticesinde bir soruşturma başlatılacak ve bu soruşturma neticesinde bu eyleme girilecek ve kişi üzeri aranacak veya suç unsuru olduğu iddiasıyla çeşitli materyaller elde edilecek ve korumaya alınacak. Bu madde metniyle bunun tam tersi uygulanmaya çalışılıyor ve âdeta cumhuriyet savcılığının, sulh hâkiminin kararları yok sayılmış durumdadır. Bu bir olağanüstü hukuk rejiminin sonucudur diye düşünüyoruz, olağanüstü bir rejimin başka bir...

BAŞKAN – Ama bu önleme araması yalnız yani suç soruşturması olsa dediğimize katılıyorum ama...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Önleme araması, doğrudur ama şimdi işin uygulama yönüne geldiğimiz zaman Türkiye'de maalesef hukuk iki şekilde uygulanıyor. Bir tanesi, çok iyi biliyoruz ki bu uygulayıcıların Kürt sorununa olan yaklaşımı nedeniyle Kürtlerin yoğunlukta olduğu illerdeki uygulama bambaşka, bu tarafta olmayan taraflarda da bambaşka bir şekilde uygulanmaktadır. Yani, kanunun uygulanması aşamasında bile Türkiye'de bir eşitsizlik var, bunu herkes çok iyi biliyor, kabul edersiniz etmezsiniz. Bunun uygulaması bölgede ve burada avukatlık yapan biri olarak bizim çok net bir şekilde karşı karşıya kaldığımız bir husus.

Şimdi, Kürt sorunu kırk yıldır çok net bir şekilde Türkiye'nin gündeminde ve çok ciddi bir şekilde Türkiye'de can yakıyor ve yakmaya devam etmektedir.

BAŞKAN – Onu başka zaman konuşuruz, şimdi maddeyle bağlarsanız.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bununla bağlantılı olarak şunun için çok önemli Sayın Başkan: Şimdi,

bu kanunun uygulanması güvenlikçi politikayla bu soruna... Hatta bu sorunu birkaç senedir, uzun bir süredir yokmuş gibi davranan bir iktidarın veya yapının bir tasarrufu olarak da değerlendiriyoruz. Şimdi, yoğunlukta güvenlikçi bir politikayla bölgeye yaklaşım gösteren bir yerde askerin eline bu kadar geniş yetkilerin verilmesi çok ciddi hak ihlallerini beraberinde getirecek. Hak ihlalleri şu anda da devam ediyor ama bunu kolluk kuvvetleri veya asker veya İç Hizmet Yasası'yla kanuni hâle getireceğiz ve bu çok ciddi hak ihlallerine neden olacak.

Şimdi, bu kanunda da gene -diğer 1'inci maddede de belirttiğimiz üzere- burada bir muğlaklık var ve çok geniş yetkiler içerdiğini düşünüyoruz. Şimdi, burada o "askerî bölge" olarak belirtilen veya tanımlanan alanda, bir defa, bir avukat olarak benim Avukatlık Yasası'ndan kaynaklı müvekkilimin haklarını koruyabileceğim tarzda üzerimin aranmamasına ilişkin bir güvence burada var mıdır? Veya yasama dokunulmazlığı olan herhangi bir şahsın, bir kişinin oradan geçerken üstünün aranmasını ve engellenmesini engelleyecek istisnai bir hüküm bu maddede var mıdır? Baktığınızda bunların hiçbirisini göremezsiniz. Şimdi, kanun maddesi ihdas edilirken veya teklif ihdas edilirken Türkiye gibi keyfiliğin çok had safhada olduğu ve bu keyfiliğin de bir bölgeye özgü olarak yapıldığı bir ortamda bu sınırlamayı getirmedığınız zaman çok ciddi bir şekilde biz hak ihlalleriyle karşı karşıya kalacağız ve bunu da eninde sonunda -hani birkaç madde sonra bunları tartışacağız- "dostane çözüm" diye önereceğiniz noktada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin huzurunda biz bunları göreceğiz ve Türkiye bu konuda da maalesef bu kanunun mantığı nedeniyle de mahkûm olacaktır. Bu nedenle, biz bu kanun teklifinin -2'nci madde dâhil olmak üzere- bir bütün olarak Anayasa'ya, kişi hak ve hürriyetlerine çok net bir şekilde aykırı olduğunu, bunları kısıtladığını düşünüyoruz. Evleviyetle bunun geri çekilmesini talep ediyoruz.

Şimdi, biz şunu talep ediyoruz: Türkiye'nin çok önemli, baş sorunu olan Kürt sorunu dâhil olmak üzere, işsizlik sorunu dâhil olmak üzere, demokrasi sorunu dâhil olmak üzere her şeyin tartışarak, konuşarak, demokratik bir anayasa ihdas edilmek suretiyle çözülmesinden yana olduğumuzu belirtmek istiyoruz. Gelin, hep beraber, biz mevcut olan yasalarda birkaç maddeyle sınırlı olabilecek olan hak ve hürriyetleri ve bu çağdaş ülkelerin düzeyinde olan bu hak ve hürriyetleri bu yasa maddeleriyle sınırlandırmayalım, bunları yok etmeyelim hep beraber. Türkiye bu koşullara sahip, Türkiye bugün itibarıyla, an itibarıyla bunları çözebilecek güçte olan bir ülke aslında, konuşabiliriz. Bunların hepsini demokrasi çerçevesinde herkesin görüşünü alarak, bütün sivil toplum örgütlerinin de dâhil olabileceği tarzda yeni bir anayasa ve o anayasaya bağlı olarak da kanunlar Meclise getirelim, bu Meclis çatısı altında Türkiye'nin büyük sorunlarını, büyük problemlerini bu şekilde çözelim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, bitiriyorum.

Siz, şimdi, bu hâliyle, bu şekliyle yeniden yamanmış bir kanun teklifiyle Türkiye'de yeni sorunlar yaratacaksınız, yeni sorunlarla karşı karşıya kalacağız. Bu nedenle bu kanun üzerinde değişiklik yapılmaksızın tüm olarak geri çekilmesi, rafa kaldırılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Az konuşup gideceksiniz, ona göre, sözü öyle verdim çünkü, hadi bakalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkürler Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, basın mensupları; sizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, arkadaşlar, bu 2'nci maddede önleme araması 56/A, askerî mahallerde kontrol 56/B. 56/B'de "özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla" ibaresi var. Önleme aramasına biz suçun önlenmesi için temel hak ve özgürlükler ihlal edilmeksizin tabii ki taraftar oluruz ancak burada temel

hak ve özgürlüklerin özüne dokunmaması açısından mümkünse bu 56/B'deki "özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla" ibaresini 56/A'nın önüne de getirelim. Neden? Bir, burada bir sefer kim gelirse gelsin, istisnasız olarak özel kanundaki hiçbir hükmü saklı kalmaksızın herkesin özel evrakı, kâğıdı vesairesi incelenebilecek, kontrol edilebilecek. Bakan da olsa, milletvekili de olsa, cumhurbaşkanı da olsa bu hükmü gayet rahat kullanabilirler. Sizden istirham ediyorum yani uygulamada, pratikte bir kargaşanın yaşanmaması açısından bu önlemi... Biraz önce değerli Murat komutanımızla da bunu konuştuğuk, bunun bir sakıncasının olmadığını söylediler.

Şimdi, gelelim ikinci olaya, burada bir sakınca daha var. Buradaki askerî mahallerde kişilerin üstü, araçların özel kâğıtları dahi aranabilir. Yüksek disiplin kurulunda ben bir avukat olarak oradaki asker bir kişinin avukatlığını yapsam benim dosyalarım, evraklarım, özel kâğıtlarım dahi burada aranır. Bu, savunmanın özünü zedeler. Onun için eğer biz burada "özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla" ibaresini koyarsak avukatın oradaki savunma neticesindeki özel evraklarının vesairesinin de aranmasını engellemiş oluruz. Sizden istirhamım, bunu düzeltmekte yarar var.

Bir başka çekince şu: Şimdi, buradaki önleme aramasında sulh ceza hâkimi tamam, orada sıralı olarak "askerî kurum amirleri", en sonda "veya askerî birlik komutanı, veya askerî kurum amiri..." deniyor. "Askerî kurum amiri"ndeki kasıt, tanımlama nedir? Biz bu askerî kurum amiri olarak atıyorum bir Şanlıurfa'nın, Erzurum'un, Kars'ın A köyündeki bir karakol komutanını kabul edecek miyiz, etmeyecek miyiz? İki, burada sulh ceza mahkemesinin kararına, takdir edersiniz ki, 267'nci maddeye göre bizim itiraz hakkımız var. Peki, bu amirin vermiş olduğu kararı hâlen sulh ceza hâkiminin onayına sunulmaksızın itiraz etme imkânı burada yok. Sizden ricam, mümkünse bu karar hâlen sulh ceza hâkiminin onayına sunulmadan önceki aşamada da vatandaşın buna itiraz etme hakkı olsun. Ne denilecek? Denilecek ki: "Kardeşim, o zaman işine gelmiyorsa buraya girme." Hukuk bunu kabul etmez. Bir itiraz yolunun bir itiraz mercisine, sulh ceza hâkimine sunulmadan önce de olması lazım. Burada bir açıklık, boşluk var, bunun düzeltilmesinde yarar var.

Teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mahmut Bey'in söylediklerine ek yapayım, aynı şeyi tekrar etmek olmasın.

Şimdi, özellikle 56/A'dan bahsetti sayın vekil. 56/B'de aramadan bahsediyoruz. Eğer kişi duyarlı cihazdan ötmeden geçerse içeri girebilecek, yoksa elle aranması gerekiyor. Cezaevlerinin girişlerini biliyoruz, onların hassaslık sınırları makinede ayarlanabiliyor. Bu makinedeki hassaslık sınırını kim ayarlayacak? Mesela burada uzmanlarımız var, uzman askerî personelimiz burada. Hiçbiri üzerindeki üniformayla bu duyarlı kapıdan geçemezler. Nasıl geçecekler? Veya elle aramayı kabul edecek, kapıda duran bir er veya uzman çavuş bir albayı, generalı, binbaşyı, bir üst rütbeliyi arayabilecek mi? Aramalı mı? Bana göre hayır, aramamalı.

Peki, bir şey daha var: Teknik cihazların olmadığı zaman... Ben idarenin yerinde olsam oraya hiçbir teknik cihaz koymam, her geleni elle ararım. Bunu nasıl engelleyeceğiz? Dilerseniz, askerî uzmanlarımız burada, bu konuda kendi görüşlerine de başvurabiliriz ama bunu getirmek demek bir general kapıdan girerken bir erin onu elle arama imkânını sağlayacak. Bu da bin yıllık geçmiş olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin örf, adet, geleneklerine ve toplumumuza uygun değil diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Millî Savunma Bakanlığına söz verelim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Değerli Başkanım, heyeti saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, çok kısa birkaç bilgi arz etmek istiyorum.

Mevzuatımızda askerî mahallere giriş ve çıkıştaki kontrollerle ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır ve askerî mahallerin girişine kolluk güçlerini konuşlandırma imkânı olsaydı kolluk güçleri Polis Vazife Salâhiyet Kanunu’nun 9’uncu maddesindeki yetkileri kullanarak bu önlem aramasını yapma imkânı bulabilirdi ama bunu fiilen yapmak imkânı olmadığı için de bu yapılamıyor. Askerî mahkemeler kapatılmadan önce askerî mahallerde önleme aramasıyla ilgili olarak 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu gereğince burada askerî mahkemenin izni ve birlik komutanının emriyle burada önlem araması yapılma imkânı vardı ancak bilindiği gibi askerî mahkemeler Anayasa düzenlemesi yapıldığından kapandığı için bu konuda uygulamada ciddi bir boşluk doğmuştur. Yapılmak istenen düzenleme özellikle oluşan bu boşluğun giderilmesi açısından burada –Değerli Başkanım, ben demin takip ettim, onu da ifade etti- adli aramadan bahsetmiyoruz. Ceza Muhakemesi Kanunu’nda ifadesini bulan bu önleme araması yani tehlikenin ve suç işlenmesinin önlenmesine yönelik bir aramadır. Bu, meslektaşlarımızın da bildiği mesele. Dolayısıyla, burada askerî mahkemelerin kapatılmasına bağlı olarak oluşan süreçte artık 353 sayılı Kanun’daki uygulamayı yapma imkânı da bulunmadığından dolayı bir boşluk oluşmuştur ve doğrusu, askerî disiplini de tehdit eden ciddi bir noktaya gitme potansiyeli de olduğu için her türlü yasaklı maddenin geçişiyle ilgili, bu önleme aramasına bağlı olarak bunu yapabilme imkânı kalmamıştır. Burada yapılmak istenen Polis Vazife Salâhiyet Kanunu’nun 9’uncu maddesinde şu anda var olan uygulamanın hemen hemen aynısını getirmeye dönük bir uygulamadır. Bu, tarafımızdan, tabii, Bakan Yardımcısı olarak siyasi misyonumuz da olduğu için milletvekili arkadaşlarımızla paylaştığımız bir husustu, milletvekili arkadaşlarımıza bu hassasiyeti iletmıştik, onlar da buna bağlı olarak bu düzenlemeyi yapma ihtiyacı hissetmişlerdir, yaklaşım da budur.

Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Yani önleme araması 56/B’de...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Teşekkür ediyorum.

Bakın, orada da özel kanunlardaki –o da önemli- hükümleri de saklı tutuyoruz yani hâkim ve savcılar, avukatlar gibi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aynı cümleyi oraya da koyun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Bence mahzuru yok, şahsi kanaatim, değerli Başkanım burada.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan, duyarlı kapı yoksa elle arama olacak, bu maddeden ben böyle anlıyorum.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Şimdi, bakın, Polis Vazife Salâhiyet Kanunu’nun 9’uncu maddesinin son kısmını isterseniz, değerli Başkanım, önemli, okuyayım: “Polis, tehlikenin önlenmesi veya bertaraf edilmesi amacıyla güvenliğini sağladığı bina ve tesislere gelenlerin; herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, üstünü, aracını ve eşyasını teknik cihazlarla, gerektiğinde el ile kontrol etmeye ve aramaya yetkilidir.” Bu, hâlihazırda Polis Vazife Salâhiyet Kanunu’nun 9’uncu maddesindeki mevcut düzenleme, dolayısıyla biz bundan farklı bir şey yapmıyoruz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan, tek bir sorum olacak.

BAŞKAN – Bir saniye, bu konuşmalar tutanağa geçmiyor arkadaşlar, lütfen...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Değerli Başkan, bir şey daha, milletvekilimizin sorusuna cevap olması açısından söylüyorum: Askerî mahal yerleriyle ilgili olarak da İç Hizmet Kanunu’nun 12’inci maddesi tatat etmek suretiyle yani saymak suretiyle belirlemiş, yargı kararlarıyla da bu, müstakar hâle gelmiştir; bu, bilinen bir meseledir. Orada da demin Mahmut Tanal kardeşimizin ifade ettiği askerî kurumla ilgili olarak, askerî kurumların neler olduğu yine sayma suretiyle belirtilmiştir, çok açık, orada bir tereddüt de yok. Dolayısıyla bir problem yok.

BAŞKAN – Yani oraya şeyi eklemek gerekir mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Şahsi kanaatim bu, özel kanunlarındaki hükümler saklı tutulduğu için bence hiçbir... Şahsi kanaatimi söylüyorum. Zaten Değerli Başkanım herhâlde o konuda bir açıklama yapacak.

Teşekkür ediyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ben de bir şey...

BAŞKAN – Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – 56/B’yle ilgili benim tereddüdüm, cihaz yoksa eğer general kapıda elle mi aranacak?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ona da cevap verebilir misiniz Sayın Bakan Yardımcım? “Elle mi aranacak?” diye soruyorlar.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Bakın, arkadaşlar, mevcut kanunda, Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’nun 9’uncu maddesi çok açık, dolayısıyla burada...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ondan bahsetmiyorum, bu 56/B’yle generali elle arayabilir mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Anladım ama şöyle: Bu bir niyet sorgulamasına...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Merak ediyorum.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Ama şöyle: Bunun cevabı da olmaz, bir niyet sorgulamasına gitmek demektir bu. Kurumlarımızda bir defa olabildiğince, birçok kurumda, askerî mahallerin girişinde de biliyorsunuz zaten teknik cihazlar var, teknik cihazların bulunmadığı ya da yeterli olmadığı yerde, tekrar tekrar ötme hâlinde eğer arzu ederse elle kontrol etmek suretiyle... Kendisi rıza gösterir zaten, ederse zaten. Orada da problem yok, dolayısıyla...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Türk subayı üniformasını çıkartıp girmez; demir, ötecek mi o düğmeler?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Arkadaşlar, zaten bakın, özel kanunlarla...

BAŞKAN – Ya, o şeyi kendisi düşünsün, omuzunda rütbeleri olan kendisi düşünsün o zaman, ne diyelim ona?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Değerli Başkanım, zaten askerî mahallerimizin tamamında teknik cihazlar büyük oranda var zaten, teknik cihazın kâfi olmadığı yerde ya da işte ifadesini bulduğu şekilde tekrar tekrar öterse, eğer rızası da olursa elle aramaya da...

BAŞKAN – Cezaevine girer gibi bir şey, aynısı aşağı yukarı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Girer gibi, evet.

Teşekkür ediyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Sayın Başkan, ufak bir ilave yapmak istiyorum. Sayın Tanal’ın biraz

evvel ifade ettiği, 56/B'nin girişindeki “özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla” ibaresini bir sözlü önerge olarak 56/A'nın girişine de ilave etmeyi takdirinize sunuyorum.

BAŞKAN – Bizce de yani bir sakınca yok, ilave edersek işi sağlama almış oluruz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bir sakıncası yok, onu ilave edelim, evet.

BAŞKAN – Sözlü önerge olarak kabul ediyoruz onu.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – 56/A'nın başlangıcına “Özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı...” diye devam eden kısım eklenmiştir.

Bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonuna

Görüşülmekte olan 318294 evrak numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesiyle Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 56'ncı maddesine eklenen 56/A maddesi çıkarılarak, diğer maddeler ona göre teselsül etmiştir.

Süleyman Bülbül

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Aydın

İstanbul

İstanbul

Rafet Zeybek

Alpay Antmen

Antalya

Mersin

Gerekçe:

İşbu teklifin 2'nci Maddesi'yle 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 56'ncı maddesine “Önleme araması” ve “Askeri mahallerde kontrol” başlıkları altında maddeler eklenmiştir. “Önleme araması” başlıklı 56/A maddesindeki hükümle, askerî yetkililere askerî mahallerdeki aramalarda sınırsız yetki tanınmakta, sulh ceza hâkimi kararının bulunması şartı dolaylı şekilde işlevsiz kılınmakta. Askerî amirlere verilen bu yetkinin kullanım aşamasında öngörülemez sonuçlar doğuracağı dikkate alındığında maddenin kanun teklifinden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Sayın Zeynel Emre'nin önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi 56/A ve 56/B olarak iki bölümden ibaret olan kısmını sözlü önergeyi de eklemek suretiyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Başkanım, söz istemiştım.

BAŞKAN - Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bana söz hakkı vermediniz.

BAŞKAN – Hocam, size söz verdim, siz konuştunuz bu maddede.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır, konuşmadım efendim.

BAŞKAN – Konuştunuz, bu maddeye geçince konuştunuz siz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır, 1'inci madde üzerinde konuştum ben.

BAŞKAN – Ama bunu da konuşmuş olmanız gerekirdi yani bir söz verdim, şimdi...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Konuşmadım...

BAŞKAN – Ha, bu söz 1’inciye aitti, şimdi...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bununla ilgili çok önemli şeyler...

BAŞKAN – Neyse şimdi konuşursunuz artık, 3’e geçtik şimdi.

3’ünü maddeyi okutuyorum...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Maddeyle ilgili önemli itirazlarımız vardı, şimdi lütfen söz verin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, maddeyi okutmadan kısa bir söz verirsiniz...

BAŞKAN – Peki. Madde bitti artık, size özel bir söz veriyorum. Kısa ama Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bakın, madde 20’ye göre yetkili mercinin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Burada askerî mercinin alacağı karar kimin tarafından denetlenecek belli değil? “Onayına sunulsun.” Bu eklenebilir, eklenmeli.

Özel kâğıtlar ve eşya araması kimin tarafından yapılacak ve kim bulunacak yanında? Bunun eklenmesi gerekir.

BAŞKAN – Belki Genel Kurulda değerlendirilir bu konuşmanız.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Üçüncüsü de, askerî bölge amirinin sulh ceza hâkimi kararına karşı itiraz hakkı olmayacak. Bunun eklenmesi gerekir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 13/5/1971 tarihli ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz almak isteyen? Yok.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Var.

BAŞKAN – Buyurun Zeynel Bey.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, bu maddede muhalefet edeceğimiz bir durum yok yani bunda bir itiraz yok, evet. Zaten bunu söylemek için en başta söz aldım ama tabii, buradaki tartışma zaten bu kanunun yetkilerinin artık Cumhurbaşkanında olması yani “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi” diye getirilen bu sistem, hele çıkan kararnamelerle birlikte değerlendirdiğimizde çok daha otoriter bir yönetim anlayışını ortaya koyuyor yani hep söyledığımız, bir ülkede olması gereken, denge, denetleme mekanizmaları içerisinde bulunması gereken o meslek odalarının, STK’ların varlığı aslında bir anlamda işlevsizleşmiş durumda. Devlet Denetleme Kuruluna verilen yetkiyle artık tüm işçi sendikalarından tutun da bütün STK başkanları herhangi bir gerekçeyle görevden alınabilecek durumda. Dolayısıyla madde üzerinde elbette ki buna kimsenin itiraz edeceği bir şey olmaz ama terimlerin değişmesi maalesef, işte, demokratik adımlar attığımız anlamına da gelmiyor. Bunu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Benim de söz istemim vardı.

BAŞKAN – Burada söylenecek bir şey yok yani...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Var Başkan...

BAŞKAN – Niye? “Sıkıyönetim kaldırılmıştır.” diyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Benim söyleyeceklerim vardı.

BAŞKAN – Ben görmedim onu, bir sonrakinde söylersiniz çünkü söyleyeceğiniz şey zaten bununla bağlı değil.

4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) bendine “tespit edilmiş olması” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya hüküm aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi” İbaresini eklenmiştir.

BAŞKAN – 4’üncü madde üzerinde...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Söz istiyorum Başkan.

BAŞKAN – Söyleyin buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam, bizim eleştirdiğimiz maddelerden değil zaten bu madde de önceki 3’üncü madde de ama 3’üncü madde, hatırlarsınız zaten Anayasa’dan sıkıyönetim çıkarıldı, zaten bu kanunun bir işlevi kalmamıştı. Ama hani “Bu kanunda bunun ne işi var?”ı sorguluyoruz biz, meselemiz biraz bu.

BAŞKAN – Onu boş ver, bir sürü kanun gelmiş buraya zaten.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yok, yok; hiç boş ver değil Başkan, şimdi, bizim kişisel... Sonrasını da açıklayacağım.

BAŞKAN – Bunun içinde zaten çeşit çeşit kanun var, bu da onlardan birisi.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Şimdi, 3 ve 4 bağlantılı, zaten birkaç madde var böyle. Şimdi, bir kanun var önümüzde, OHAL kanunu, bütün hak ve özgürlükleri kısıtlayan bir kanun ama içerisine serpiştirilmiş birkaç iyi şey var yani biz de tabii ki buna destek veriyoruz...

BAŞKAN – Bu iyi mi şimdi?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hangisi?

BAŞKAN – Bu 4’üncü madde?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu tabii ki iyi ama hangi amaçla çıkarıldığını tartışalım Başkanım.

BAŞKAN – Amacını boş ver, geçelim, biraz sonrakilerde itiraz edeceğiniz varsa onlara itiraz edersiniz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama şimdi, şöyle bir şey söyleyeceğim: Şu da başka bir algı yani iktidar diyor ki: “Biz kanun hazırlıyoruz, muhalefet cephesi bunun sadece aleyhine konuşacak.” Hayır, belki biz kanunun lehine konuşacağız yani bu konuda da hakkımız olduğunu düşünüyoruz.

BAŞKAN – Yok, itiraz etmeyince lehinde kabul ediliyor zaten.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tıpkı şu anda diğer AKP ve MHP milletvekillerinin söz alırken lehinde konuşma yapabildiği gibi. Belki de yine konuşacağız yani “Söylenecek söz yok.” deyip kapatmak çok doğru değil.

Neyse, şu 3 ve 4’ü beraber değerlendirelim: Evet, bunlar işte, zaten var olan bir eksikliği yeniden yargılanmanın önünün açılması açısından çünkü daha öncesinde sadece tespit gerekiyordu ama şu anda bir de dostane çözüm ve tek taraflı bir beyan da artık yeniden yargılamayı getirecek bir yol ve yöntem olarak konulmuş, doğru. Ama açıkçası dediğim gibi, biz bu kanunun içerisinde bu maddelerin yer almasının çok da böyle hani “İyi bir düzenleme yapalım.”ın üzerine geçtiğini düşünmüyoruz, yani

kişisel görüşümüzü söylüyoruz. Bu aslında var olan antidemokratik bir yasa, bir OHAL yasası, aslında bu yasanın kendisi bence OHAL’i de aşan bir yasa, bir sıkıyönetim yasası. Çünkü sıkıyönetimde valilere verilen yetkiler var, askere verilen yetkiler var, işte, zaten Cumhurbaşkanlığı sistemiyle yerellerin bütün yetkileri, yasamanın da dâhil olmak üzere, tek bir merkeze çekilmiş durumda. Bu kadar karmaşanın, bu kadar yetki gasbının, bu kadar antidemokratik bir kanunun içerisinde 2-3 tane madde koyup işte, “Biz aslında iyi şeyler yapıyoruz.” demek için konulmuş maddeler olduğunu düşünüyoruz. Ama tabii ki, bunlar önemli maddeler. Umarız ki önümüzdeki süreçlerde tıpkı şu anda Sıkıyönetim Kanunu’nu kaldırdığımız gibi biz de arzu ederiz OHAL Kanunu’nu kaldırmak için yakın bir zamanda bir araya geliriz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkanım, ben burada şunu merak ettim açıkçası. Belki tasarıyı getirenler o konuda bir açıklama yaparlarsa iyi olur.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Tasarı değil ya...

BAŞKAN – Neyse...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teklifi getirenler... Maddenin yani buradaki genel gerekçe kısmına baktığımızda esas itibarıyla “Darbe sonrası gelişen olaylar nedeniyle ihtiyaç duyduğu...” gibi kısa açıklama var orada. Bu 4’üncü madde tabii, diğer maddelerle bir arada değerlendirildiğinde diğer maddelerden daha farklı bir amacı var gibi görünüyor. Yani gerekçesinden bizim anladığımız o.

BAŞKAN – Farklı bir şey bu, tamamen farklı.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Tamamen farklı yani. Burada bunun getirilme amacı güncel olarak yürüten davalardan...

BAŞKAN – Bu arada eksikmiş demek ki.

“Yukarıya da sıkıştıralım.” demişler.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Öyle görünüyor öyle mi?

BAŞKAN – Öyle, öyle.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bu kanun şeyi içerisinde özel bir hükmü gözüküyor.

BAŞKAN – Yok, özel bir şey yok.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bu açıklığa kavuşsun istedim, onun için söz aldım.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4’üncü madde kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Erbaş ve erlerin üst ve eşya aramaları

EK MADDE 7- Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde birlik komutanının veya kurum amirinin yazılı emri üzerine, sahil güvenlik hizmet binaları ve eklentileri ile yüzer unsurlarında, askerlik yükümlülüğünü yerine getiren erbaş ve erlerin üstü, özel kağıtları ve eşyası

aranır, gerekli tedbirler alınır, suç delilleri koruma altına alınarak 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun, gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Arama kararında veya emrinde; aramanın sebebi, konusu ve kapsamı ile yapılacağı yer, zaman ve geçerli olacağı süre belirtilir.

Aramanın sonucu, arama kararı veya emri veren merci veya makama bir tutanakla bildirilir.

Konutta ve yerleşim yerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN – Başkanım, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Öncelikle şunu ifade etmek gerekiyor: Bu erbaş ve erlerin üst arama ve eşya aramalarıyla ilgili bu düzenlemeye niye ihtiyaç duyuluyor? İhtiyaç varsa bu düzenleme bugüne kadar nasıl bir boşluk yaratıyordu ve bu düzenleme hangi boşluğu kapatacak, o da bundan önce yaşanmış hangi olumsuzlukları ortadan kaldıracak, bu konuda aslında “teklif sahipleri” diyeceğiz ama tahmin ediyorum herhâlde yine Millî Savunma Bakanlığından bir izahat istemek gerekir.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Ben de verebilirim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Varsa lütfen, duymak isteriz.

BAŞKAN – Burada önlem araması olduğu...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Değişik bir şey, daha şey değil, CMK yok burada başlangıçta.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Teşekkür ederim.

Bunun sebebi şununla alakalı aslında: Biliyorsunuz, daha evvel Millî Savunma Bakanlığına bağlıydı burada ismi geçen Sahil Güvenlikteki birimdeki kişiler. Buraya Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığında çalışmak üzere er ve erbaşlar görevlendirdi. Onların görevlendirilmesi neticesinde bu asker kişilerle ilgili olarak bir boşluk oluşmuş oluyor. Onların aranmasıyla alakalı bir durumdan bahsediyoruz. Yani onlar artık İçişleri Bakanlığının personeli olduğu için, er ve erbaşlar, üç yıllığına Millî Savunma Bakanlığı bu er ve erbaşları görevlendiriyor. Görevlendirildikleri mahalde de kendilerinin aranmasıyla alakalı bir düzenleme aslında.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Erler için “İçişleri Bakanlığı personeli” tanımlaması nereden...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Oraya görevlendirdik. İsterseniz arkadaşlarımız daha detaylı bilgiler verirler.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Görevlendirmeyi biliyorum da...

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Görevlendirme yapıldığı için...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli olduğu için.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biliyorum.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Artık İçişleri Bakanlığı personeli olduğu için ihtiyaç duyuluyor Özgür Bey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Erler için “personel” tanımlaması var mı meri mevzuatta?

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Doğrusu ben tam bakmadım oraya, soralım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Hayır, silah altındaki erlerle ilgili başka tanımlama var.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Bir söz verelim Sayın Başkanım müsaade ederseniz, daha ihtisas sahibi olan arkadaşlarımız var.

BAŞKAN – Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI ASKERİ ADALET İŞLERİ VE KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, 2’nci maddedeki açıklama aslında bunun için de geçerli. Önce erlerle ilgili şöyle söyleyeyim: Aslında erbaş ve erler, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevlendirilen erbaş ve erler askerlik hizmet yükümlülüğünü yapmak üzere Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olarak bizde görevlendirilmiş olan personel, “görevlendirme” tabirini tırnak içinde alıyorum, tabii, “görevlendirme” kamu görevlileri için kullanılan bir tabir. Aslında askerlik yükümlülüğünü yerine getiren vatandaşlarımız.

Bizdeki şu andaki geçiş sürecinde Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlığının İçişleri Bakanlığına bağlanmasından sonra Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlığının erbaş ve erler vasıtasıyla yürütülen görevleri normalde uzman erbaşlar vasıtasıyla bundan sonra yürütülecek. Fakat geçiş sürecinde uzman erbaş temini ve yetiştirilmesi belli bir süreç alacağı için biz ilk etapta üç yıllık süreyle askerlik hizmetini yapmakta olan erbaş ve erlerimizi Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığına askerlik hizmetini orada tamamlamak üzere gönderdik. “Görevlendirme” tabiri tırnak içinde kullanılması gereken bir tabir, kamu görevlisi değil. Orada askerlik hizmetini yerine getirmek, askerlik yükümlülüğünü yerine getirmek üzere orada görev yapan vatandaşlarımız aslında bunlar.

Arama konusuna geldiğimizde, 2’nci maddede yaptığımız açıklama aynen bunun için de geçerli. Daha önce 353 sayılı Askerî Yargılama Usul Kanunu kapsamında erbaş ve erler de dâhil tüm askerî personelin önleme araması askerî mahkeme kararı, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde de birlik komutanı kararıyla yapılabilirdi. Fakat askerî mahkemeler Anayasa değişikliğiyle kapatıldığı için bu aradaki önleme aramasına ilişkin boşluk şimdi bu getirilen düzenlemeyle, biraz önce sizlerin oylarıyla 2’nci maddede kabul edilen düzenlemeyle geçti. Aynı şey, asker kişi sayılan Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığındaki erbaş ve erlere de uygulanabilsin diye yapılmış olan bir düzenleme. Yani Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde Kara, Hava ve Deniz Kuvvetlerinde görev yapan erbaş ve erlere uygulanacak hükmün aynısının geçiş sürecince Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlığında askerlik hizmetini yapmakta olan erbaş ve erlere de uygulanabilmesine yönelik bir düzenleme.

BAŞKAN – Peki.

Zeynel Bey...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkan, benim merak ettiğim konu şu oldu açıkçası: Şimdi, erlerle ilgili işte, biz askerlik yaptığımızda dönemden gördüğümüz şey işte yatakhaneye komutan “Arama var.” deyip her tarafı arıyordu zaten, yani böyle özel kanun, mevzuat, hani biz onu şöyle farz ediyoruz: Yani kendi iç mevzuatında zaten bu iç disiplinde olması gereken bir şey, öyle değil mi?

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) - Hayır, mevzuat yok işte doğru düzgün.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) - Bu güncel, bugünün güncel ihtiyacından, yani özel olarak belirtilmesi...

Yani burada şöyle temel bir sorun ortaya çıkıyor açıkçası: Yani bizim yaptığımız bir kanunun hem Anayasa’ya hem uluslararası sözleşmelere uygun olduğunu hep söylememiz, hatırlatmamız lazım. Bunun geçmesi böyle spesifik olarak belki çok büyük önem arz etmeyebilir ama nihayetinde bir mahkeme kararı olmadan birinin üstünün aranması, yani burada daha önceki mevzuatta olan er, erbaş

aramasından daha farklı bir şey mi kastediliyor? Yani herhangi bir suç unsuru... Yani aradaki fark tam olarak nedir?

BAŞKAN – Şimdi, iki arama var biliyorsunuz.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Denetim esnasında ben arandığımı...

BAŞKAN – Birisi suç soruşturması sebebiyle, birisi önleme araması. Önleme araması birçok kurumda, birçok yerde var zaten, işte, “Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde...” diye devam eder, buradaki onlardan bir tanesi. Ama suç soruşturması olsaydı bu hüküm daha değişik o zaman, başka bir hüküm.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Yani burada zaten uygulamada olan, fiilî olan bir şey sadece mevzuata girmiş oluyor, öyle mi?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Daha önce bunu alanda nasıl yapıyordunuz, onu sorabilir miyiz acaba?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI ASKERÎ ADALET İŞLERİ VE KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Şimdi, efendim, Sayın Vekilim, biraz önce de arz ettim, eskiden 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu’muz vardı. Onun 66’ncı maddesine bakılırsa kural: Askerî mahkeme kararı, gecikmede sakınca bulunan hâllerde birlik komutanının yazılı emriyle -biraz önce buyurduğunuz- erbaş ve erler dâhil arama işlemi yapılıyordu. Sizin askerlik hizmetini yaptığınız dönemde gördüğünüz aramalar 353 sayılı Kanun’un 66’ncı maddesine dayanıyordu. Fakat askerî mahkemeler kapatıldığı için 353 sayılı Kanun’un 66’ncı maddesi uygulanamaz hâle geldiğinden şu andaki getirilen düzenleme Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu’nun 9’uncu maddesindeki düzenlemenin Silahlı Kuvvetlere yansıtılmış hâlidir.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Anlaşıldı. Böyle tutanağa girmesi de iyi oldu.

BAŞKAN – Evet, isabet oldu, açıklayıcı oldu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben burada sadece bir şeyi sorayım. Hepimiz askerliğimizi yaptık gördük de bugüne kadar Silahlı Kuvvetlerde üstünün veya özel eşyasının aranması talep edilen bir askerın “Askerî mahkemeden arama kararı var mı? Yoksa komutanının yazılı emrini görmek isterim.” diyerek aramaya direndiği ve bu emrin yerine getirilmek suretiyle arandığı konusunda herhangi bir tekil, bir tek örnek var mı?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Mümkün mü ya? Olur mu öyle şey?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI ASKERÎ ADALET İŞLERİ VE KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ HÂKİM ALBAY MURAT YAMAN – Sayın Başkanım, aynı yaş gruplarındayız, ben sizden biraz büyüğüm ama -ben de yedek subaylıktan geçmeyim, onu da söyleyeyim- bizim dönemimizdeki gençlerimizin bakış açısıyla şu internet çağındaki gençlerimiz o kadar farklı ki. Artık her şeyi okuyorlar, her şeyi internetten araştırıyorlar, kapıdan herhangi bir arama yapılmaya kalktığında ilk söylenen cümle şu: “Arama kararınız var mı?” Hemen arkasından da birlik komutanlarına şikâyet etmeye başlıyorlar.

BAŞKAN – Onu herhâlde Amerikan filmlerinden filan biliyorlardı.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununa 15 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 15/A maddesi eklenmiştir.

“Erbaş ve erlerin üst ve eşya aramaları:

MADDE 15/A- Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde birlik komutanının veya kurum amirinin yazılı emri üzerine, jandarma hizmet binaları ve eklentilerinde, askerlik yükümlülüğünü yerine getiren erbaş ve erlerin üstü, özel kağıtları ve eşyası aranır, gerekli tedbirler alınır, suç delilleri koruma altına alınarak 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun, gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Arama kararında veya emrinde; aramanın sebebi, konusu ve kapsamı ile yapılacağı yer, zaman ve geçerli olacağı süre belirtilir.

Aramanın sonucu, arama kararı veya emri veren merci veya makama bir tutanakla bildirilir.

Konutta ve yerleşim yerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN – Bu, deminkinin tamamen kopyası. Var mı bir şey? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6’ncı madde kabul edilmiştir.

7’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 2803 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Vardiya yatakhaneleri, gazinolar, sosyal tesisler, özel, yerel ve kıış eğitim merkezlerinin sermayeleri, bu tesislerin gelirleri ile üye aidatlarına ilave olarak Jandarma Genel Komutanlığı bütçesine konulacak ödenekten oluşur. Vardiya yatakhaneleri, gazinolar, sosyal tesisler, özel, yerel ve kıış eğitim merkezlerinin yılı merkezi yönetim bütçe kanunu ile belirlenen giderleri genel bütçeden karşılanabilir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7’nci madde kabul edilmiştir.

8’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına “genel asayışı bozmayacak” ibaresinden sonra gelmek üzere “, vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak” ibaresi eklenmiş ve 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşler gece vaktinin başlamasıyla dağılacak şekilde, kapalı yerlerdeki toplantılar ise saat 24.00’e kadar yapılabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşünün gece vaktinin başlamasından sonra devam edeceği hususu, geçerli neden gösterilerek bildirilmiş ise vatandaşların huzur ve sükunet içinde istirahatini aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmamak ve kamu düzeni ve genel asayişin bozulmasına neden olmamak şartıyla, açık yerlerde yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin dağılma saati mahallin en büyük mülki amirinin kararıyla en geç saat 24.00’e kadar uzatılabilir.”

BAŞKAN – Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle bu maddenin Anayasa’ya aykırılıktan önce kendi içerisinde bir muallaklık taşıdığını söylememiz gerekiyor. Toplantı ve gösteri yürüyüşlerine ilişkin düzenlemeyi yaparken “genel asayışı bozmayacak” ibaresinden sonra gelmek üzere “vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak...” Bu nedir? Aşırı olan nasıl tespit edilir? Katlanılamayacak olan nasıl

tespit edilir? Şimdi, biz hayatımızda farklı farklı tepkiler görüyoruz bu toplumsal olayların yaşandığı yerlerden, vatandaşlardan. Mesela doğal olarak bu toplumsal olaylara ilişkin gösterilerin yapıldığı yerlerde -ki bu uluslararası kabul görmüş de bir şeydir- oradaki yaşamın bir miktar zorlaşması mümkündür bundan kaynaklı olarak. Farkındalık yaratmaya yönelik eylemler olduklarından dolayı bu farkındalıklar kısmen, işte, yola taşacaktır, kısmen vatandaşlar geçerken orada o kalabalıktan etkilenecektir ki o tablonun ne olduğunu anlayabilsin.

Şimdi, bu “katlanılmaz olmak” meselesinde, mesela toplumsal olaylarda vatandaşlarımız farklı farklı tepkiler veriyorlar. Birileri diyor ki: “Aa, ne kadar güzel.” İşte, alkışlıyor falan. Birileri de en ufak olayda bile diyor ki: “Kardeşim, benim hayatımı felç ettiniz.” Yurttaşların bu kadar soyut olarak algılayabildiği bir tabloda hukuk bu “katlanılmaz olan” ifadesini nasıl tasnif edecek, nasıl tahlil edecek? Yani Çemişgezek’teki hâkim ile İstanbul Bakırköy’deki hâkimin şu ifade üzerinde birleşebilmesi mümkün müdür sizce? Bu kadar soyut, herkesin bu kadar farklı anlamlandırabileceği bir ifade söz konusu burada.

Yine, bu sınırlandırma Anayasa’nın 34’üncü maddesi ile daha önceki konuşmalarında sıkça saymaya çalıştığım temel hak ve özgürlüklerin çekirdeğine dokunulmaması, özünden koparılmasa, sınırlandırılırkenki iradenin objektifliği gibi birtakım ölçütlere doğrudan aykırıdır. Bu anlamda -çok uzatmayacağım- bu maddenin çıkarılması gerektiği görüşündeyim. Ama özellikle hiçbir kanun metninin, bu da dâhil olmak üzere, bu tarz muallak ifadelerle düzenlenmemesi gerektiğini kural olarak bu Komisyonun kabul etmesi gerekir. Yani kanunlara ifadeleri niye yazarsınız? Hatta kanun ifadelerinin tekniği vardır, kanun çıkarırken onu anlamlandıracak teknokratlarla beraber çalışır o ifadeleri içerisine yerleştirirsiniz. Rastgele ifadelerle kanun çıkarılmaz, anlamı sağa sola çekilecek ifadelerle kanun çıkarılmaz. Bu ifade zaten kendiliğinden bu kanunu sakatlıyor ve bunun kötüye kullanılabilme ihtimalini ortaya çıkarıyor, oradaki birtakım makamlarca bu ifadenin rastgele değerlendirilebilme ihtimalini ve imkânını ortaya koyuyor. Bu hâliyle Anayasa’nın 34’üncü maddesine ve 13’üncü maddesine aykırı olduğundan dolayı tekliften çıkarılmasını talep ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Onun cevabını alacağız da ben şöyle düşünüyorum: Herhâlde eskiye göre bu çok daha kolaylaştırıcı bir şey. Eskiden...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok, daha genişletici.

BAŞKAN – Yani şeyi genişletiyor, alanı daha çok...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Alanı genişletiyor.

BAŞKAN – Alanı açıyor. Yani kısıtlamayı değil de biraz daha açıyor, biraz daha imkân tanıyor gösteri yürüyüşlerine.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Çok farklı düşünüyorum Başkan.

BAŞKAN – Yok, tersi çünkü eskiden...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Gece vakti toplantıya imkân tanıyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Orada, tabii, bir “gece, gündüz” kavramları var, ben onlara girmedim, arkadaşlar girerler.

BAŞKAN – “Gece, gündüz” bilinen bir şey, orada bir şey yok da hem saat olarak geceye kadar uzaması imkânı tanınmıyor hem de bunun yasaklanması için bazı şartlar koşmuş, keyfi olarak yasaklanamayacağı anlaşılıyor buradan, benim anladığım bu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir önceki ifadeyle karşılaştırırsanız öyle olmadığı anlaşılıyor

efendim.

BAŞKAN – Ben böyle anlıyorum, sorarız şimdi arkadaşlarımıza.

Sırayla söz vermeye devam ediyoruz.

Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, madde 8, “vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmamak” kavramı. Şimdi 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 6’ncı maddesinde yer alan “vatandaşların günlük yaşamını zorlaştırmayacak” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 28 Eylül 2017 tarih ve 2014/101 esas 2017/142 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Aynı hüküm şu an karşımızda. AİHM kararlarında da vurgulandığı üzere, toplantı ve gösteri yürüyüşünün başkalarının günlük yaşamlarını bir miktar zorlaştırması kaçınılmazdır. Demokratik toplumun önemli yapı taşlarından olan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin gündelik yaşamı bir miktar zorlaştırmasının hoşgörüsüyle karşılanması gerekir. Örnek olarak verebilirim, mesela Bukta ve diğerleri/ Macaristan, Oya Ataman/Türkiye, Galstyan/ Ermenistan; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından alıntıdır. Toplantı veya gösteri yürüyüşünün yapılacağı alanlar belirlenirken vatandaşların günlük yaşamlarını zorlaştırıp zorlaştırılmadığının göz önünde bulundurulması haklar arasında denge kurulabilmesi bakımından gerekliyse de vatandaşların günlük yaşamlarını zorlaştırmama ölçütüne mutlak bir üstünlük tanınması, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ile başkalarının hak ve özgürlükleri arasındaki dengenin başkalarının hak ve özgürlükleri lehine ölçüsüz bir şekilde bozulması sonucunu doğuracaktır. Demokratik bir toplumda toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına ancak zorlayıcı nedenlerin bulunması koşuluyla müdahalede bulunulabilir. Bir yerde toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlenmesinin vatandaşın gündelik yaşamını zorlaştırmasının o yerin toplantı ve gösteri yürüyüşlerine kapatılmasını haklılaştırılabilmesi için, gündelik yaşamın aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaşması gerekmektedir.

BAŞKAN – Burada da aynısını yazmış işte.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ve bu şekilde anayasa yargımıza ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına ciddi bir şekilde...

BAŞKAN – Aynı ibare konulmuş burada da.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Konmuş, bu şekilde bu kanunu bizim getirmemiz kendi Anayasa Mahkemesi kararımıza aykırı olduğu gibi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına da açıkça aykırıdır. Mesela Öllinger/Avusturya kararı. Kayıtlara geçmesi için numarasını veriyorum: 76900/01 29 Haziran 2006 tarihli karar. Kararın içeriğini okumayacağım hukukçu arkadaşlarım rahatça elde eder, bakar ve incelerler.

Özetle, şehirlerde valilere toplantı ve gösteri yürüyüşlerini yasaklama yetkisi veren bu düzenleme, gerek Anayasa’nın 13, 26 ve 36’ncı maddelerine gerekse de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ile AİHS’in, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 11’inci maddesine açıkça aykırıdır. AİHM içtihatlarına göre bu haklar ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlık ve ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu tedbirler olarak ve yasayla öngörülük sınavına tabidir. İşte, bu teklifi yasalaştırdığımız takdirde açıkça Anayasa’mızın 19, 23, 24’üncü maddelerine aykırı bir hüküm getirmiş olacağız, kendi Anayasa Mahkemesi kararımızı çiğneyeceğiz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararlarını da çiğnemiş olacağız.

Bu nedenle bu maddenin tamamen tekliften çekilmesi görüşümle saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Hocam, size söz veriyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Burada yer alan “vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak” ibaresi aslında önceki konuşmacıların belirttiklerinin dışında Anayasa’nın, tabii, 34’üncü maddesine aykırı çünkü 34’üncü madde zaten yeterince sınırlama nedenlerini sayıyor. Dolayısıyla Anayasa’da belirtilen o sınırlama nedeni dışında madde 13’e göre yeni bir neden ekleyemeyiz. Bu bakımdan, yeterince var 34’üncü maddede sınırlama nedenleri; bu birincisi.

İkincisi ise, Avrupa Mahkemesi Türkiye hakkında verdiği KESK-DİSK kararında toplantı ve gösterilerin engelleyici, günlük yaşamı zorlaştırıcı özelliğini özellikle vurguluyor çünkü toplantıya katılmayanların da toplantıdan bilgi sahibi olmaları, toplantı ve gösterinin amacının belirli sorunlar üzerinde kamuoyunun dikkatini çekmek olduğu için... Bu bakımdan, bence böyle bir şeye hiç gerek yok. İkinci fıkra konusunda bir diyeceğim yok ama birinci fıkrada “vatandaşın günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak” ibaresinin kanunilik kavramına da aykırı olacağını... 34’üncü maddeye aykırı, 13’e aykırı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına aykırı. Bunun çıkarılması yerinde olacaktır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Zeynel Bey, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Burada “vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak” ifadesi... Eklenen ifade bu. Şimdi bu neden eklendi diye baktığımızda aslında şöyle bir şey var: Anayasa Mahkemesinin 28/9/2017 tarih 2014/101 esas 2017/142 sayılı kararında ne diyor? “Vatandaşların günlük yaşamını zorlaştırmayacak” ibaresi iptal edilmiş yani onun iptal edilmesi üzerine yapılmış...

BAŞKAN – Onun üzerine “aşırı” kelimesini ilave etmişler.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Ama baktığınızda yani Anayasa Mahkemesinin, en yüksek mahkemenin “vatandaşın günlük yaşamını zorlaştırmayacak” ibaresi “aşırı ve katlanılamaz”la yer değiştirmiş oluyor yani arkadan dolanmış oluyor. Şimdi, hep söylüyoruz ya, meseleleri samimiyetle ele almak lazım. Anayasa Mahkemesi bir karar vermiş, kararın doğruluğu yanlışlığı bir tarafa yani Anayasa Mahkemesinin kararlarını çok defa biz de eleştiriyoruz ama buna uymak lazım yani bunun arkasından dolandığımız zaman hukuka uygun bir iş yapmış olmuyoruz. Yani bu şekilde belki yürürlükte olmuş olacak ama gene sonuçta mahkemenin iptal ettiği mesele tekrar farklı şekillerde önüne gidecek. Bu neyi gösteriyor biliyor musunuz aslında? Şunu gösteriyor: Anayasa Mahkemesi iptal etti, çok bariz, o maddeyi iptal etti, arkasından dolanarak bir şey yapalım, bu seferki şeyi de Anayasa Mahkemesi bir önceki içtihadından dönsün, zaman zaman içtihatlarından döndüğü gibi.

BAŞKAN - Bu biraz daha değişik tabii, “aşırı ve katlanılamaz” ibarelerini koymuş ki yani onunla arasında epeyce fark var.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Yani, bakın, bu belirsizlik içeren bir ibare. Günlük yaşamı aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmanın kriteri, derecesi ne? Yani bunu, kamu makamları... Keyfi uygulamayı daha genişletmiş olmayacak mıyız bu şekilde? Ve herhangi bir toplantı ve gösteri yürüyüşünde gürültüden şikâyet bahanesiyle toplantının ve yürüyüşün iptal edilmesi en büyük mülki amir tarafından kararlaştırılabilir, değil mi? Bu, bu şekilde. Yani burada istemese bile, bir şikâyet gelmese bile vatandaş yerine koyarak buna karar verebilir, buna hiçbir engel yok. Dolayısıyla aynı madde ile aynı

kanunun 7'nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenleme yapılıyor. Daha önce, açık yerlerdeki toplantı ve yürüyüşler güneş batmadan önce dağılacak şekilde, kapalı yerlerdeki toplantılar ise 24.00'e kadar yapılabilir düzenlemesi. Yeni düzenlemede ne var? Açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşlerin gece vaktinin başlamasıyla sona ermesi, geçerli bir neden gösterilmesi hâlinde saatin uzatılması, vatandaşın günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak derecede olmasına bağlanmış. Şimdi, toplantı ve gösteri yürüyüşü dediğimiz şey, görünmeden, hiç ses çıkarmadan, kimseye gözükmeden olacak bir şey değil yani bu sonuçta herkesin bir şekilde, bir noktada katlanmasını gerektirecek bir düzenleme. Hep söylüyoruz ya, kamu otoritesiyle hak ve özgürlükler arasında elbette bir denge vardır yani bu dengenin bir tarafı, terazinin bir tarafı ağır bastığı zaman, evet, problem olur yani bunu sınırsız bir özgürlük hâline getirseniz de elbette problem olur ama bu hâliyle de her an, her koşulda, her sokağa çıkan yasal mevzuatta "Ben bunu kontrol edeceğim." dediğinizde o zaman bu, Anayasa'daki temel hakların da ihlali anlamında da olacaktır. Yani bu şekilde bu konulan ifadelerle her türlü yasaklama yetkisinin verilmesini biz hukuka uygun bulmuyoruz. Bu nedenle, bununla ilgili de çıkarılması yönünde bir önergemiz de oldu, onun değerlendirilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Evet, arkadaşlar değindiler şimdi ben başka bir yerinden de, biraz daha farklı da değerlendirmek istiyorum. Zaten bizim 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'muz aslında esasa, Anayasa'ya aykırı yani esasa aykırı, şu anda onu perçinliyoruz çünkü Anayasa'nın 34'üncü maddesinde "Herkes önceden izin almaksızın toplantı, gösteri yürüyüşü yapabilir." diyor ama bizim 2911 sayılı Kanun'umuz artık bu toplantı, gösteri ve yürüyüşleri neredeyse izne tabi bir hâle getirmiş durumda. Bildirim esası değil yani bildirim sadece bir formaliteden ibaret çünkü en büyük mülki amir türlü bahanelerle bu toplantı ve gösteri yürüyüşlerini yasaklıyor. Geçmiş üç yıllık süreçte biz bunu çokça deneyimledik. Şu anda bu maddeyle aslında bunun daha fazla zemini hazırlanıyor yani 8 Mart kadın etkinliklerinden "Nevroz"a -işte bizim Batman'da az önce verdiğim örneğe benzer bir örnek gibi- fuhuş için kadınların basın açıklamasına kadar Türkiye'deki muhalif kesimin yaptığı neredeyse bütün eylem ve etkinlikler -yani bununla ilgili size onlarca örnek sunabiliriz- güvenlik ve başka başka türlü bahanelerle yasaklandı.

Şimdi, evet, bu madde daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından çok muğlak bir ifade olarak görülüp iptal edilmiş, sonrasında da bir ibare gelmiş. "Bunun, toplantı ve gösteri yürüyüşünün yasaklanabilmesi için aşırı ve katlanılamaz derecede toplumu, insan hayatını zorlaştırması gerekir." gibi bir ifade var ama "Bu ifadeyi kanun maddesi yapın." demiyor ki. Bu ifadenin muğlak olduğunu, yetersiz olduğunu ancak böyle bir durumda olabileceğini söylüyor ama kanun maddesi hâline getirdiğiniz zaman, dediğim gibi, yine bir muğlaklık silsilesi oluyor. Yani biz bununla çokça karşılaştık. Sistem de değişti, artık parlamenter sistem de değil ama sadece muhalefet ya da siyaset sadece Mecliste, Parlamentoda ya da siyasi zeminlerde olmaz, toplumsal muhalefet de kendi cephesinden siyaset üretir, muhalefet üretir, kendi fikirlerini, kendi bakış açısını siyasiler de, sivil toplum örgütleri de, kadınlar da kendi görüşlerini, önerilerini topluma türlü türlü yollarla ifade ederler. İşte Anayasa'mız aslında bunu koruma altına almış ama dediğim gibi, zaten var olan kısıtlayıcı hükümlere bir tane daha ekliyoruz ve bunu tamamen valilerin yetkisine veriyoruz. Biz bunun daha önce çokça zorluğunu yaşadık. Yani OHAL koşullarda bütün eylem, etkinliklerin yapılması valinin iznine bağlıydı ve "OHAL koşullarında kaç tane eylem, etkinlik yapıldı?" diye bence bir geri dönüş yapıp iki yıllık sürecin çetelesini çıkarmamız gerekiyor, ne yaşadık, ne gördük, valilere bu kadar büyük yetkiler verince toplumsal muhalefet ne kadar bastırıldı, bunu çıkarıp bu yasayı böyle değerlendirmek gerekiyor. Yani biz tamamen bunun da çıkartılması... Hatta bizce Mecliste kurulacak bir komisyonda 2911 sayılı Yasa'nın da daha demokratik, daha toplumun kendini ifade edebileceği bir çerçeveye getirilmesi gerekiyor. Bu tür muğlak ifadelerle toplumu işte

siyaset yapmaktan, toplumu tepki ortaya koymaktan geri çekersek eğer başka şeyler ortaya çıkar çünkü bu insanlar, işte kadınlar yaşadıkları baskıları, şiddeti, çocuğa yönelik istismarı gelip bu Meclis çatısı altında bizim gibi ifade edemiyorlar, onlar da başka alanlarda ifade etme alanı arıyorlar kendilerine. Biz bunun hepsini valilerin işte türlü bahanelerle iptal edeceği bir alan hâline getirirsek bu insanlar kendilerini nerede ifade edecekler, nasıl muhalefet yürütecekler, nasıl bize yol gösterecekler? Bakın, bu Mecliste bir kanun görüşüldü çocuklarla ilgili ve Mecliste bir mutabakatın sonradan sağlanmasının nedeni, kadınların sokağa çıkıp kendi düşüncelerini ifade etmesiydi, biz de bundan etkilendik, Meclis etkilendi, bence çok da iyi oldu, bize yol gösterdiler. Şimdi bunun hepsinin önüne böyle engeller çıkarıyoruz. Yani biz diyoruz ki: “Biz ne yaptıysak doğru yapıyoruz.” Yani Meclis için söylüyorum ya da idare için söylüyorum. Hayır, toplum eleştirebilir bizi, toplum türlü şekillerde eleştirebilir bizi, gelir şu Meclisin önüne eleştirir bizi. Biz ne diyeceğiz o zaman? “Biz de vatandaşız, günlük yaşantımız aşırı derecede zorlaştı.” deriz ve kolluk, Meclisin önüne gelen kadınları saçlarından sürükler, götürür. Bunun şu anda önünü açıyoruz biz. Şu anda toplumda yekpare düşüncelere sahip değiliz.

BAŞKAN – Bitirelim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bitireceğim ama bu çok önemli bir madde yani öyle “Hadi sadece iki cümle söyleyelim, geçelim.” değil. Toplumda türlü düşünceler var.

Bakın, şu anda 7 farklı parti varız sadece Meclis çatısı altında. Biz HDP olarak çok bileşenli bir partiyiz, bu parti sayısı çok daha fazla oluyor. Yani bu kadar farklı düşüncelerin Meclis çatısı altında olduğunu düşününün, toplumun da türlü düşüncelere sahip olduğunu düşünün. Peki, bu düşüncelerin birbirine tahammül etme gibi bir durumları olmayacak mı? “Ben beğenmiyorum, rahatsız oluyorum sizin düşüncenizden.” Bu rahatsız olan kesim de toplumun çoğunluğunu eğer elinde bulunduracaksa, toplumun çoğunluğu da iktidarı oluşturacaksa karşı tarafın bütün eylem ve etkinliklerini engelleyecek mi? Böyle bir demokrasi olmaz, böyle bir demokrasi bakış açısı da olmaz. Biz topluma da çoğunluğun azınlığa tahakkümünü, çoğunluğun düşüncesinin azınlığa zorla enjekte edilmesinden söz ediyoruz. Bu kabul edilebilir bir şey değil. O açıdan bizce, bütün maddelerde de az çok üzerinde muhalefetin bir kısmının mutabık kaldığı gibi, bu maddenin de mutlaka geri çekilmesi gerekiyor. Bu şekilde bir toplantı, gösteri yürüyüşü kanunu olmaz. Anayasa’ya açık aykırı ama demokrasiye, hak ve özgürlükler anlayışına da –sadece Anayasa’ya değil- tamamen aykırı bir madde.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Abdullah Bey, kısaca mümkünse sizin de görüşlerinizi alalım.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bununla ilgili Anayasa maddesinin birinci fıkrasına baktığımız zaman “Herkes, önceden izin almadan, silahlı ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir...” Aslında, bu Anayasa’yı beğenmiyoruz, beğenmediğimiz yönleri çok fazla, eleştiriyoruz.

BAŞKAN – Burası iyi.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu madde yeterlidir yani bu Anayasa maddesinin ikinci fıkrasına geçmeden çünkü bir hak veriyor, arkasından “ancak”la o hak tekrar geri alınıyor.

BAŞKAN – İkiyi de okuyacağız mecburen.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – İkiyi tabii ki okumak zorundayız ama ben birinci fıkrayla yetinmek durumundayım çünkü doğrusu olan birinci fıkradır.

BAŞKAN – “Birincisi iyi.” diyorsunuz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Birinci fıkraya dayalı olarak bir kanun düzenlemesi yapılması

gerektiriyor. Dolayısıyla 2911 sayılı Yasa'nın da tümden kaldırılması gerektiğini düşünüyoruz. Topluma baktığınız zaman, toplum zaten Şu anda ayrıştırmış durumda, maalesef Şu anda kimsenin kimseye tahammülü kalmamış durumda.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme ihtiyaını kim hisseder? Bir derdi vardır, bu derdini dile getirmek istiyordur toplumda, diğer tarafa bunu bir iletiyle, bir gösteriyle duyurmak istemektedir. Bunu yaparken de diğer tarafın da buna Şekilde katlanması gerekiyor. Bunu -biraz önceki vekilin de söylediği gibi- daha demokratik bir düzene kavuşturmamız gerekiyor. Yani bir yasanın uygulamasıyla ilgili yargının vermiş olduğu bir kararı boşa çıkarmak veya o düzende yeniden bir düzenleme getirmenin demokratik yaşama bir katkısı olmayacaktır. Yani burada yapılması gereken tek Şey şudur: Biz tümden karşıyız bu kanun teklifine ama Anayasa'ya da karşıyız tabii, Anayasa da demokratik olmayan bir anayasa. Tümden yepyeni bir anayasanın tesis edilmesi gerekiyor. Bakın, Anayasa size... Birinci fıkraya tamamen katılıyoruz, diyoruz ki: "Böyle olsun." Belirlenmiş durumda. Bunun nesi eksik? İkinci fıkrada bu verilen bütün hakları tekrar geri alıyor. stne üstlük bu 2911 sayılı Yasa'yla da verilen bütün hakların temeli toptan tekrar toplumdan alınıyor. Bu muğlak bir ifade.

Bununla birlikte önerimiz şudur: Bütün partilerin birleşerek bu birinci fıkrada doğrultusunda yepyeni bir kanun maddesinin ihdas edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAşKAN – Sayın Başkan, buyurun, siz söz istemiştiniz.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu düzenleme aslında tamamıyla iyi niyetle ve aynı zamanda Anayasa Mahkemesinin aslında kararlarına uyarak, onu da teyit eden bir Şekilde düzenlenmiş bir düzenleme. Anayasa Mahkemesi kararı Şu an önümde, bakıyorum, AİHM kararına özellikle atıflar var ve AİHM kararına baktığımız zaman diyor ki: "Bu tarz gösterilerde muhakkak ki hayatın içerisinde bir miktar zorlaştırıcı Őeylerin olması normaldir." Kanunun iptal edilen cümlelerinde "vatandaşın günlük yaşamını zorlaştırmayacak" ibaresi var. Oysaki bir gösteri yapıldığında hiçbir zorlaştırıcı unsurun olmaması düşünülemez. Çok tabii olarak belli oranda zorlaştıran unsurlar olacak insanların hayatında çünkü bir grup kişi gösteri yaparken bunun fark edilmesini istiyor, görünür olmasını istiyor. Her iki tarafta çatışan haklar var, bir denge kurulacak. Bu manada, Anayasa Mahkemesinin de aslında yazdığı kararda çok açık bir Şekilde, aşırı ve katlanılamaz derecede bir zorluktan bahsediyor. Yani burada kullanılan ifade aslında Anayasa Mahkemesinin kararında zikrettiği terimler kullanılarak yazılmıştır. Bakıldığı zaman da tam tersine, bu manada, toplantı ve gösteri yürüyüşlerine imkân veren, daralmış olan alanı aan bir düzenleme hem AİHM kararına uygun hem Anayasa Mahkemesi kararına uygun, daraltan değil, genişleten bir hüküm olduğunun altını çizmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAşKAN – zgr Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Bu değerlendirme konusunda, bu maddenin değerlendirilmesinde sayın grup başkan vekili gibi pozitif bakmak mümkün değil çünkü bir gerçek var, elimizde bir Anayasa var, Anayasa'da 34'nc maddenin ilk fıkrası var ki tarifi o yapıyor aslında. İkinci fıkrası da bu konuda kanuni bir düzenleme yapılacaksa onun zorunlu gerekçelerini sıralıyor. Anayasa Mahkemesi de sizin yaptığınız kanuna ve kanunun tatbikine yapılan itirazlara bakıyor ve diyor ki: "Siz burada Anayasa'yı ihlal ediyorsunuz." ve bu konuda Anayasa Mahkemesinin kararları uygulanmıyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidiliyor ya da Anayasa Mahkemesinde sonuç alınmadığında AİHM'e gidiliyor, AİHM benzer

kararları veriyor. Türkiye bu konuda sürekli mahkûm oluyor ve bu konuda bir düzenleme yapmak lazım. Bu düzenlemeyi yapacağınız zaman, herhangi bir hukuk fakültesindeki öğrencinin önüne AİHM kararlarını, gerekçelerini, Anayasa Mahkemesinin kararlarını, gerekçelerini, kendi kanun metnini koyarsanız sizin bugün buraya getirdiğiniz teklif metni çıkmıyor, çok açık. Şu çıkıyor: Ortaya koyduğunuz metin, Anayasa Mahkemesi ve AİHM'in kararlarındaki eleştirilen hususlar da aslında biz böyle tutarken kulağımızı, buna yanlış dedi, kulağı böyle tutmaya, biz böyle tutalım ama yine bu kulağı tutalım, onlarda bunlara karşı bir zaman, bir hamle kazanalım ve dönüp dolaşıp bizim dediğimiz yere gelsin ama meselesinin temeli şu: Yani Anayasa 34 uygulanıyor, uygulanmıyor, 2911 onu doğruyor, bunu doğruyor... Bir gerçeğe karşı karşıyayız. Bu 15 Temmuz darbe girişimini araçsallaştırarak 20 Temmuzda ilan edilen OHAL'den sonra, insanların hak aramasına, sesini duyurmasına ne yaptınız ona bakmak lazım. Bir kere verilmiş bir devlet sözü var burada, Bekir Bozdağ dedi ki: "Biz bunu millete değil, devlete ilan ediyoruz." Ben gözümle gördüm, ben değil kamu adına gözleyen bütün basın gördü, basit bir arama motoru katkısıyla birazdan siz de görebilirsiniz, her ayın 13'ünde Soma'da acılı anneler, acılı eşler 300 metrelik bir yürüyüş yapmak istiyorlar, OHAL ilan edildikten sonra her seferinde bu ailelerin karşısına geçildi ve bu yürüyüşün yapılması istenmedi. Mahkeme salonuna giderken Akhisar'da toplanıyorlar, 200 metre yürüyecekler, karşılarına geçiliyor: "OHAL var, valilik yasağı var, bunu kabul edemeyiz." Ya, insanlar adalet arıyorlar, eğer kendinizden bir şüpheniz yoksa yapılan yürüyüşün...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kemal Bey'in...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ona da gelelim.

...amacı size karşı falan da değildir, adalet talebiyledir, dünyanın her yerinde de olur. Ama Soma meselesiyle ilgili öyle bir... Her meselenin kendisinde herkesin bildiği ama dile getirmediği, sizin de vicdanınızda hissettiğiniz bir sorumluluk var ki, Anayasa'nın bir başka maddesi ihlal edilmiş, o maden hepimizin olduğu hâlde birilerine peşkeş çekilmiş, adına "redevans" denmiş, "hizmet alımı" denmiş. Madenler devletindir ama madeni veriyorsunuz bir şirkete hem de ihalesiz veriyorsunuz, zaman ve üretim baskısıyla paldır küldür gidiyor oradan kömür çıkarıyor. E, madenler bizim, adam canını okuyor, gidiyor, yüreğini alıyor, madenler bizim olmuyor, bitiyor, Anayasa'yı çiğnettiriyorsunuz orada onlarla ve o üretim baskısından dolayı paldır küldür 301 canımız gitmiş; anası, eşi, çocuğu ağlayacak, karşısına "OHAL" diye dikildiniz. Artvin'de, Yeşil Yol'a karşı teyzenin değneğinin karşısına OHAL'i diktiniz. OHAL sopası koydunuz teyzenin o barışçıl ve kendisinin yürümek için kullandığı o değneğinin karşısına. 8 Martta kadını yürütmediniz. E, kendi billboardınızda Kürtçe Nevruz'u kutlarken Nevruz kutlamalarını yasakladınız. E, billboardlar yapıyordunuz "1 Mayıs tatil hem de Taksim'de" diye, ertesi seneden itibaren Taksim'i yasakladınız ne 15 Temmuz vardı ne bilmem ne vardı. Yani sizin böyle kendinize mağduriyet devşirdiğiniz hiçbir şey yokken Taksim'i de yasakladınız, hâlâ yasaklıyorsunuz. Ve öyle bir noktadayız ki bugün gelen 2911'in uygulanması, Anayasa 34, oradaki haklar, buna karşı yapılan bütün başvurular, bir sınavla karşı karşıyasınız. Bakın, illa birinin size bir şey itham etmesi, sizin dava açmanız gerekmez. Evrensel bir mesele var, bütün dünyada meydanlar turnusol kâğıdıdır, diktatörler meydanlardan korkar, demokrasi meydanlardan beslenir.

Bugün, şimdi, bütün ulaşım araçlarını iktidarın lehine ve içinde olduğu meydanlara ücretsiz yapıp ama 1 Mayıs gibi bir emekçinin en kutsal, alınının teriyle hak ettiği tatilinde, metro duraklarını iptal ederseniz...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bayram yaptık ya.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bırakın, bayram yaptık değil, bayram yaptınız bayramı zehre çevirdiniz.

Polemik yapmayalım, söz hakkı alacaksınız, konuşacaksınız. Ben çok severim de ama hani

Komisyonun insicamını bozmayalım.

BAŞKAN – Bozmayalım, bozmayalım, sen devam et.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoksa verdiğiniz güvenlik açıklarınızı zevkle doldururum yani orada hiçbir sıkıntı yok.

Ama bir gerçek var, içinde olduğunuz sizin siyasi ya da sizin siyaseten desteklediğiniz meydanlara AKBİL basmaya gerek yok, herkes aksın gitsin eyvallah. “Kardeşim, bunu yaparken size karşı yapılan bir memur protestosuna veya buna katılmak isteyenlere ücretsiz ulaşım sağlıyorum, 1 Mayıs’ta ulaşım ücretsiz, 1 Mayıs’ta metrolar bedava.” deyip de şanla şöhretle demokrasiyi büyüteceğiniz, siz gücü tahkim eden yerlerde kolaylaştırıcı ama size karşı söz söyleyene, yürüyene, ses çıkarana karşı fevkalade tahammülsüzsünüz. Bir paranoya geliyor ve aslında gelişen paranoyanın kendisi olmadık şeyleri besliyor. İnsanlar sokaklara, meydanlara hakkını aramak için çıkarlar ve hakkını arayabildiklerini hissettikleri anda da geri dönerler ama sizin “Bunlar çıkarsa dönmezler, zapt ederlerse bir şey yaparlar, ben de mi giderim, bu, Türkiye’nin bilmem ne baharı olur mu?” paranoyası ve sandıkla gelen sandıkla gider ama sade iktidar partisi için, sivil toplum için değil, meslek örgütleri için değil, ona kayyum atarım... Sandıkla gelen sandıkla gider, eyvallah, vallahi de onun için 15 Temmuzda burada canımızı ortaya koyduk, billahi de. Ama belediye başkanına geldiğinde sandıkla gelen sandıkla gitmez. Hadi götürdün, suç buldun, bilmem ne yaptın falan, tezini kabul ettim, koy sandığı kardeşim, halk yeniden seçsin yöneteceği kişiyi. Yok, atayacağım kayyumu bakacağım keyfime. O yüzden bugün gelinen noktada böyle bir teklifi getirip ortada Anayasa Mahkemesinin, AİHM’in gerekçelerini görmeyip böyle değil, böyle kulağı tutup ama bir şekilde yine kendi bildiğini okuyup... Bu korku, bu paranoya sadece ve sadece başka bir şeyi besliyor ve bundan hiç kimse, hiçbirimiz fayda görmüyoruz.

Demirel “Yollar yürümekle aşınmaz.” dedi. O dönemde, “Ya biz yürüyüşü bunu rahatsız etmek için yapıyoruz, adamdaki umursamazlığa bak.” diye eleştiriliyordu Demirel. Siz, yolların yürüyerek aşındığının vehmini yaşıyorsunuz ve o yollarda yürütmemeye çalışıyorsunuz. Demirel’e dünya laf söyleniyordu, Demirel’e yürüyüş, kalabalık bir yürüyüş, protesto hatırlatıldığında “Fevkalade memnuniyet duydum, vatandaşın hak araması en çok beni memnun eder.” diyordu. Ya, Demirel sizin gibi bu kadar güçlü bir iktidarı yakalamadı tek başına bu kadar yıl ama Demirel’in demokrasiye kazıdığı... Yani ben de böyle Demirel’i geçmişinde demokrasi kahramanı olarak falan görmem ha, onu da söyleyeyim ama şu şanlı şerefli laflardan bir tanesi de size nasip olsun kardeşim. Onu yasakla, onu kısıtla, bunu yasakla, bunu kısıtla. OHAL’i kaldırmakla övündünüz, memleketi OHAL’e boğdunuz. 1 Mayıs bayram yapmakla övündünüz, 1 Mayıs’ta canını okuyorsunuz işçilerin. “Taksim serbest.” dediniz, o günden beri Taksim’in yüzünü gören yok. Ve böyle sürekli bir paranoya hâlinde... Ve inanın sizin karşınıza da silahı, tankı, topu F16’ları alıp dikilen de bir EĞİTİM-SEN’li, EĞİTİM-İŞ’li, KESK’li, DİSK’li bir işçi, bir öğretmen değil ha, öyle, aynı yola, aynı menzile farklı yollardan yürüdüğünüz adamlar yaptı bunu. Liyakat esasıyla değil, sadakat esasıyla, liyakat esasıyla değil, başka bir aidiyet üzerinden bir yere getirilen adamlar yaptı bunu. Yani sizin korktuklarınız, korkunuzu besleyecek bir şey de yapmadı bugüne kadar. Çünkü yapmaz, adamın yaradılışında yok. Adam solcu, sosyal demokrat, eşitlikçi, hak, hukuk, barış... Adam savaşa karşı, adam silaha karşı. Ama tamamen birlikte olduğunuzu düşündüğünüz ve bundan biraz geriye gittiğinizde birbirinizden ayıramayacak pozisyonda dışarıdan görüldüğünüz yaklaşımlarınız, tepkileriniz, her şeyinizin ortak oldukları bunu yaptı, bir darbe paranoyasıyla güzelim sokakları, güzelim meydanları copla... Son söyleyeyim: O oldu mu, bu oldu mu? Bütün televizyonlar gösterdi, isteyene WhatsApp’tan yollarım. Soma’daki karardan memnun olmadı o anneler. Hepsisi bir değil, 2 anne, 2 baba. Dediler ki: “Biz Ankara’ya gideceğiz, hâkimimizi değiştirdiler, eski hâkimden hepimiz razıydık, bir tek şirket rahatsızdı.” Hâkimi HSK değiştirdi. Eski

hâkim için önce “Bu FETÖ’cü çıkacak, bilmem ne...” bir sürü şey dediler. Tertemiz bir insan. Eski hâkimi terfien İzmir’e nakil, Soma davasının hâkimi değişti. Eyvah, başka maden facialarında, ölenleri suçlu bulmuş, şirketi aklamış adam geldi ve eski hâkimden aileler memnun, savunma avukatları memnun, Soma memnun, izleyen kuruluşlar memnun, basın memnun, herkes memnun, bir tek şirket şikâyetçi. Yeni hâkim geldi, bir tek şirketin yüzü güldü. Bütün hepsi bayıldı, bütün anneler bayıldı.

Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 4 kişi, 2 anne, 2 baba HSK’ya geldiler hâkimi değiştiren HSK’ya. Bundan daha demokratik bir tepki olur mu? HSK’ya ben de daha sonra aracılık ettim, çıktım HSK Başkanına kadar, odasına: “Yapmayın ya, alın içeri, oturtun, üç saat toplantıdan sonra, derdini anlatsın kadın, içi yanıyor.” dedim. Ve HSK’nın önündeyiz. 9-10 tane milletvekiliyiz. Anne baba toplam 4 kişi. Avukatları var daha da kimse yok, çünkü çağrı mağrı yapılmamış. Böyle hani sivil inisiyatifler yok. Olmalı aslında yani, eksik bırakılmış yapılmamış. Gittik, polis geldi, önümüze durdu: “Geçemezsiniz.” Vekiller geçer, geçemez... Yalvardık, yakardık: “Yapmayın, etmeyin, şu anneye kıymayın falan...” “Peki, anne baba geçsin, avukatlar geçmez.” Tabii, hep Hâkimler Savcılar Kuruluna gelmişler avukatlarıyla, toplansan 10 tane avukat var. Orada bir tane sarışın beyefendi -hani ilgilenen ve “Bu doğru değildir.” diyen varsa görüntülerden baksın- geldi, adam halüsinasyon görüyor, adam sanrılar içinde, şizofrenik bir hâle eline bir mikrofon verdi birinin, çocuk da utandı Allah için. Bağırıyor şimdi: “Arkadaki kalabalık grup...” Bunu da bir polis çekiyor. “Arkadaki kalabalık grup, acilen dağılın yoksa güç kullanacağız.” Dedim ki: “Yahu sen ne diyorsun arkadaş?” Grup yok, biz varız, 10 tane de avukat var. Öbürü, sarışın buna diyor ki: “Emrini yerine getir, dağıtın o grubu.” Grup yok ha! Ve en sonunda ne oldu, biliyor musunuz Sayın Başkanım? O çıldırmış kişi paldır küldür ona küfretti, bunu ittirdi derken, anneler, milletvekilleri yalvar yakar bir tarafa, 10 tane avukatın canına okudu bir köşede, 10 avukatın. Bir ikisini de arabanın içine tıktı zorla. Basın açıklamasını yaparken orada avukat cübbesi görünmesin, hani salonda da kâfi miktarda hukuk fakültesi mezunu var, avukatlıktan ekmek yemiş, buralara kendini mesleğiyle, savunma mesleği gibi kutsal bir meslekle taşımış olanlar da var... Biriniz o videoya bakın ya! Bunların hepsi... Bakıyor adam, bakıyor. Bakın, bu adamı siz talimatlandırmıyorsunuz. Bu adam sizin burada yaptığınız kanuna, kanunun tatbikine, tatbikine karşı Anayasa Mahkemesi kararlarına umursamazlığınıza ve sizin çokça izlediğiniz kanalların meseleyi verirken oradaki 10 kişiyi şeytanlaştırıp... Başka tarafa bakıyor ve diyor ki: “Arkamda koskoca rejim var, ben rejim muhafızıyım, rejim.” Demokrasi bekçisidir polis, demokrasi bekçisidir kolluk. “Rejim muhafızıyım.” diyor adam, o nokta...

BAŞKAN – Öyle söylüyor yani, öyle mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Öyle görüyor kendini. Hayır, rejim muhafızı demedi canım. Ben diyorum da, tanımlama olarak.

Adamın yaklaşımı rejim muhafızı yaklaşımı ve olmayan kalabalıkları görüp 10 tane meslektaşınıza daldı adamlar, darmadağın ettiler. Sonra bir baktılar ki anne ne dedi biliyor musunuz? “Evladımın mezarından toprak getirdim, bir de onun uğruna öldüğü kömürü getirdim.” dedi. Bu kadarmış açıklaması. Gitti, üç buçuk saat bekledi, HSK Başkanı görüşmedi. Sitemlerimizi ilettik: “Ya yapmasaydınız bu kadar.” Sonra babanın telefonunu istedi, babayı arayıp görüşecekti.

Ama mesele şu: Güneş çarığı sıkıyor, çarık ayağı sıkıyor. Bugün ayak kişisel hak ve özgürlükler Türkiye’de, bugün hak arayanlar Türkiye’de. Ben polemiklere girmeyi sevmem, ön yargılılarla polemik yapmayı sevmem ama geçmişte hak arama mücadelenize duyarsız kalan, hak arama mücadelenize kötü davranış sergileyenler için ne hissediyorsanız, bakın, mağdur aynı mağdur. Orada başka şey için duruyordu, başka ama görün ki zalim de aynı zalim be kardeşim. Bugün mağdur değişti, zalim değişti

yapmayın. Mağdur mağdurdur, zalim zalimdir. O zalimlerden olmayın, zalimliği tahkim edecek bu tip düzenlemeleri de muhalefetmiş gibi savunmayın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Önerge var madde üzerinde, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonuna

Görüşülmekte olan 318294 evrak numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 8’inci maddesi, kanun metninden çıkartılmıştır.

Süleyman Bülbül

Zeynel Emre

Turan Aydoğan

Aydın

İstanbul

İstanbul

Rafet Zeybek

Alpay Antmen

Antalya

Mersin

Gerekçe:

İşbu teklifin 8’inci maddesi ile 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 6’ncı maddesinde düzenlemeye gidilmiş ve anayasal bir hak olan “toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı”nın keyfi şekilde sınırlandırılmasına, hatta engellenmesine yol açacak bir hüküm konulmuştur. Günümüz demokratik toplumlarında ifade özgürlüğünün belirleyici bir göstergesi olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına ilişkin, söz konusu maddeyle konulan “vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılmaz derecede zorlaştırmamak” kriteri, keyfi sınırlamalara imkân vermektedir.

Maddeyle aynı yasanın 7’nci maddesine eklenen fıkrada, gece vakti yapılacak toplantı ve gösteri yürüyüşlerine yine keyfi uygulamayla sınırlama getirilmektedir.

Bu gerekçelerle maddenin kanun teklifinden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 30 uncu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“MİT’in tarafı olduğu hukuk uyumsuzluklarında, dava şartı olarak öngörülen arabuluculuk dahil, arabuluculuk usulü uygulanmaz.

MİT, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamı dışındadır.”

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teklifin 9’uncu maddesiyle 2937 sayılı MİT Kanunu’nun 30’uncu maddesine ekleme yapılmış ve MİT’in taraf olduğu davalarda ara buluculuk usulünü uygulamayacağı hüküm altına alınmış. Bu madde hukuk devletinde hukuki denetim olanaklarını ortadan kaldırdığından dolayı kabul edilecek bir madde değildir. Aynı zamanda Anayasa’nın 36’ncı maddesinde açıklanan “hak arama hürriyeti” maddesine de aykırıdır ve bununla birlikte Anayasa’nın 125’inci maddesinde belirlenen “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.” maddesine de aykırıdır. İkinci unsur, aynı maddeyle Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında düzenleme yapılmış, MİT bilgi edinme kapsamı dışında tutulmuştur. Bu da Anayasa’nın 74’üncü maddesinde açıklanan,

dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkıyla düzenlenen haklara aykırıdır. Burada MİT Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında da çıkarılmıştır. Bundan sonra vatandaşlar MİT'e faaliyetleriyle ilgili konularda soru soramayacaktır. Tabii, istihbari konularda zaten hiçbir soruya cevap verme yükümlülüğü olmayan MİT'in idari ve mali konularda da şeffaflıktan muaf tutulduğunu göstermektedir. Bu nedenle bu teklifin geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Burada MİT mensubu yani bu konuda bize açıklama yapabilecek bir idari görevli var mı ya da görevli kime sorabiliriz? Özellikle ara buluculukla ilgili olarak Türkiye'de ilk olarak ara buluculuk merkezi Mersin'de açılmış, sonra Mersin Barosu Türkiye'de ara buluculuğun da önderliğini yapmıştı. Ben bir avukat olarak mecburi ara buluculuğa karşı olduğum hâlde, avukatlık mesleği anlamında, MİT'te de eğer iş akdiyle istihdam edilen işçi yok ise -şu an sadece biliyorsunuz, iş mahkemelerindeki davalarda ara buluculuk mecburi- böyle bir çalışan, iş akdiyle MİT'te istihdam edilen biri yoksa bu kanunun hiçbir amacı ve geçerliliği yok.

Bunun yanında, daha sonra belki ara buluculuğu bütün özel hukuk uyuşmazlıklarına teşmil etmek düşüncesi varsa mecburi ara buluculuğa gitmemek kişiyi mahkemeye gitmekten alıkoymayacağı için gerekçede bahsedilen bazı bilgilerin aleni olmasının burada hiçbir geçerli anlamı yok yani bu fıkranın gerekçesi de doğru değil. Çünkü ara buluculuk, bildiğiniz üzere, tarafların oturarak özel hukuk uyuşmazlığında anlaşıp anlaşamayacağına göre şekillenen istisnai, yargı öncesi yargıya yardım eden bir dostane çözüm ve ara buluculukta yapılan tüm görüşmeler ara bulucu, taraflar ve avukatlar için de gizli olduğu hâlde mahkemeye götürülebilecek bir hususun ara bulucuya götürülmemesi bana göre hukuki değil. Bu nedenle teklifin bu hükmünün çıkması gerektiğini düşünüyorum.

Ama burada daha vahim bir şey, MİT Bilgi Edinme Kanunu kapsamında çıkarılıyor. Elbette ki istihbari bilgiler, elbette ki devlet güvenliğiyle ilgili kayıt, belge ve bilgiler hiç kimseye paylaşılmaz ve paylaşılmamalıdır ama Bilgi Edinme Kanunu kapsamında MİT'e başvurulabilecek bazı bilgi ve bilgiler için de kanun çıkartmak doğru değil diye düşünüyorum. Örneğin Sayın Başkan, sizin telefonunuzun MİT tarafından dinlenip dinlenilmediğini Bilgi Edinme Kanunu'na göre sorma hakkınız varken şimdi olmayacak. Bizim görevimiz, Parlamentonun görevi bütün insan hak ve hürriyetlerine işlerlik kazandırmak, hukukun üstünlüğünü sağlamak, demokratik toplum ilkelerini geliştirmek, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunmamak. Bu anlamda da ikinci fıkranın ben hukuka uygun olmadığını düşünerek 9'uncu maddenin tekliften çıkarılmasını öneriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ederim.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Arabuluculuk Yasası çok yeni bir yasa, uygulaması da çok çok yeni, dolayısıyla daha çok hukuk uyuşmazlıklarını ilgilendiren bir durum; iş hukuku açısından da davanın açılması için öncelikle tarafların ara buluculuk sistemine müracaat edip orada bir karar almalarını, uyuşup uyuşmamaları konusunda bir karar aldıklarını zorunlu kılan bir yasa. Bu yasa yapılırken bile bu husus neden dikkate alınmadı, tabii ben onu tam olarak anlamış değilim.

Öte taraftan hukuk uyuşmazlığının da bu şekilde devre dışı bırakılması, bize göre idari ve mali

konularda şeffaf olması gereken bir kurumun bu şekliyle de şeffaflıktan uzaklaştırıldığı ve demokratik toplum denetleme mekanizmasının da ortadan kaldırıldığı düşüncesini taşıyoruz. Dolayısıyla halkın, kurumların denetleme mekanizmasından da kaçırılan bu teklifin geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bu maddenin gerekçesinin tatminkâr olmadığı açık çünkü madde kendi içerisinde bir garabet taşıyor. Buradaki arkadaşlarımızın da dile getirdiği gibi, birinci fıkradaki mesele bir özel hukuk uyumsuzluğuyla alakalı. Özel hukuk uyumsuzluklarındaki bu tabloyla beraber Anayasa'nın 36'ncı maddesinde olmayan bir istisnayı hayatımıza sokmuş oluyoruz. Çok net, birine dava açıyorsanız, davası takip edilebilir nitelikte ise onunla ilgili uzlaşma da takip edilebilir niteliktedir. Yani davayla teşhir olmuşsa birisi... Ya da başka bir düzenleme belki yapılabilir; hani MİT Müsteşarı tarafıysa, değil mi? Yani açılan davada Başbakanlık ve MİT Müsteşarlığı burada taraf olarak gösterilecektir tahmin ediyorum, özel hukuka ilişkin bir dava söz konusu olduğunda bütün davalarda tüzel kişilik olarak ya da kişilik olarak bu gösterilecektir. Bunun yerine neden kurumu temsil yetkisine sahip olan kişinin ara buluculukta taraf olarak davranacağı yeteneğini koyma gereği duymadınız? Yani MİT çalışanları da haklarını arayabilmeliler; bir davayı açabiliyor iseler o davanın sadece uzlaşma kısmını yok etmek yerine, ara buluculuk kısmını yok etmek yerine ara buluculuğun ne şekilde yapılacağı yönünde başka bir tarif bu kanuna koyulma gereği neden duyulmadı?

İkinci fıkrası çok tehlikeli. "...Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamı dışındadır." dediğiniz zaman Anayasa'nın 74'üncü maddesinde hiçbir istisna sayılmamış Bilgi Edinme Kanunu'yla ilgili burada. 74'üncü maddeyi yok sayma hakkını biz kendimizde nereden görüyoruz? Az önce arkadaşlarımızın söylediği gibi, Sayın Başkanım, yasa dışı bir şekilde bir dinlemeye muhatap olursanız bir vatandaş olarak başvurduğunuzda karşınıza böyle bir madde çıkacak. Yani bu çok tehlikeli bir...

BAŞKAN – Yasa dışı dinlemeye zaten kimse cevap veremez ki yani...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim verir vermez...

BAŞKAN – Vermez zaten.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – “Vermez.” değil. Burada, bu komisyonlarda bunun gibi birçok şey konuşuldu. MİT eski Müsteşarı -Sayın Taner'di galiba- geldi, İlhan Cihaner kendisiyle ilgili ona bir soru sordu, dedi ki: “Ben size şu tarihte bir yazı yazdım. Şimdi burada anlattıklarınızdan anlıyorum ki bu yazıya bir cevap vermeniz gerekiyordu sizin...” “O zamanki irade gereği cevap veremediğimizi anlayamadınız mı?” der gibi oldu.

Bakın, devleti şeffaflıktan uzaklaştırırsanız hayatımız sıkıntılarla karşı karşıya kalır. Bu birinci kısmı galiba iyi anlattım yani bir defa ara buluculuktan kaçmanın bir anlamı yok, başka bir formül bulabilirsiniz; MİT'in taraf olduğu bir yere -sanıyorum sakıncası yoktur- taraf olarak katılan arkadaşlar ara bulucu olarak da orada MİT'i temsil edebilirler. Bunu niye burada devre dışı bırakıyorsunuz, MİT personeli ya da MİT'le ilgili herhangi bir davada buna niye ihtiyaç duyuyorsunuz; gerekçe kısmınızdan da anlaşılmıyor. MİT elemanlarının kimliğinin gizli tutulması... Tutulsun kardeşim, engel mi var? Tutulsun. MİT adına davaya katılanlar vardır, onlar bu yetkiyi alabilirler, ita amirlerinden alabilirler bu yetkiyi ve bu burada kullanılır. Yani garip bir şey, bunu anlamak çok kolay değil, sizin gerekçenizden yani kanunun gerekçesinden bu çıkmıyor.

Bilgi Edinme Kanunu hakkında söyledim. Anayasa'nın 74'üncü maddesinde hiçbir istisna yoktur, hiçbir sınırlama yoktur, eğer ben bilmiyorsam, Kaboğlu Hocam burada, varsa zataliniz bilgi edinmek

anlamında kendisine sorun, böyle bir sınırlamanın mümkün olup olmadığını o kendisi söylesin.

Yine Anayasa'nın 125'inci maddesi çok açık “İdarenin bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine açıktır.” diyor. Burada bir silsile hâlinde Anayasa ihlali yapıyoruz, bunun sizin tarafınızdan görünmüyor olmasını garipsiyorum ben. Yani bu kadar güvenlikçi politikaları Anayasa'nın karşısında Anayasa'yı boğar hâle getirmek çok hukukçuluk değil gibi geliyor bana, başka bir şey bu. Bunun gerekçeleri bizi tatmin etmedi, etme ihtimali de yok çünkü bu kadar Anayasa'ya, Anayasa'nın bu kadar hükümlerine aykırı bir maddeyi bizim kabullenebilmemiz söz konusu değil. Buradan asla şu anlaşılmasın: Devletin istihbarat teşkilatında görev yapan yurttaşlarımızın, kamu ajanlarının, kamu görevlilerinin asla teşhirini arzu etmeyiz, böyle bir arzumuz yok. Gizli görevli yurttaşlarımızın görevlerini yapabilmeleri gerekir ki bu ülkede ülkenin bekası açısından bazı işlevler yerine getirilsin. Ama bu kisvenin arkasına sığınarak kamu bürokrasisindeki herkesin eylemini bir şekilde yargı denetiminden uzaklaştırırsanız o zaman totalist bir devlet yaratırsınız, otoriter değil totalist bir devlet yaratırsınız, o zaman bunun altında kalırız biz.

O yüzden bu kanunun her iki metninin de çıkarılmasını, birinci kısma -eğer uygun görürseniz yine iktidar partisi olarak önerge verin, biz verince reddedeceksiniz- orada Millî İstihbarat Teşkilatını temsil edebilecek yetenekte olanların bu uzlaşmaya taraf olarak dâhil edilebileceğini kanunen koyarsanız bir sorun kalacağını düşünmüyorum ama siz verin ki biz vererek reddedeceksiniz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ama siz ara buluculuğa zaten karşıydınız kökten. Ara buluculuğa karşıydınız CHP olarak.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, kanunda ara buluculuk diye bir şey var mı?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ara buluculuk var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Varsa bu saatten sonra benim karşı olmamın ne anlamı var? Ya, ne anlamı var? Böyle bir sorunun da anlamı yok.

BAŞKAN – Hocam, kısaca mümkünse...

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın üyeler, MİT gerçekten geçen yıllarda özellikle 2012 yasa değişikliğinde çok ayrıcalıklı bir konuma getirildi ama buna rağmen, aradan dört yıl geçti, 2016, dört yıl sonra Sayın Cumhurbaşkanı haklı olarak “Ben MİT tarafından bilgilendirilmedim.” dedi hain darbe girişimi için, Türkiye'yi felakete götüren darbe girişimi. Demek ki yasal olarak ayrıcalıklı hâle getirilmesi asli görevini yapabileceği anlamına, yapacağı anlamına gelmiyor. Bu bakımdan MİT'le ilgili düzenlemelerde, tabii ki sayın üyelerin belirttiği gibi, anayasal çerçeveyi dikkate almak gerekiyor. Anayasa'nın 36'ncı maddesi hak arama özgürlüğü bakımından sadece meşru vasıta kriterini, ölçütünü getiriyor yani meşru değilse başvuru o yola MİT önünde ara buluculuğu meşru kabul edilmezse ancak o zaman muaf tutulabilir, birincisi.

İkincisi: Bilgi edinme açısından gerçekten 74'üncü maddede bu şekilde bir sınırlama öngören kayıt yok. Bu bakımdan 13'üncü madde açıkça “Anayasa'da belirtilen nedenlerle” dediği için ve burada neden öngörülmediği için MİT açısından anayasal bakımdan bu şekilde iki bağımsızlık getirilmesi Anayasa'ya aykırıdır. Ama bana göre yani mevzuat bilgim çerçevesinde, MİT'in de kendi kuruluş amacı doğrultusunda etkinlikte bulunmasını kolaylaştırıcı, onu etkili kılıcı bir şeyi de bulunmamaktadır yani yerindelik açısından da böyle bir bağımsızlık MİT'i daha güçlü kılmayacaktır. O nedenle ben de temenni ediyorum ki teklif sahiplerince bu düzeltmenin yapılması yararlı olacaktır.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir iki dakika...

BAŞKAN - Çok kısa...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Evet, Sayın Aydoğan ve Sayın Kaboğlu Hocamızın da belirttiği gibi aslında gerekcede sadece kimliğin gizli tutulması zorunluluğu dışında herhangi bir gerekçe sunulmamış burada, MİT'in bu özel hukuk uyumsuzluklarında işte İş Mahkemeleri Kanunu dâhil arabuluculuğa ilişkin tüm hükümlerin uygulanmayacağı ama burada zaten kurumsal bir temsiliyetle bu sorun aşılabilir gibi, hukukçuların daha teknik detayla belirttiği gibi.

Ben de burada ikinci kısımda, ikinci fıkra üzerinde durmak istiyorum. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamı dışına çıkarılması MİT'in. Burada bizler Parlamentoda görev yaparken Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gerçekten bizler için önemli bir haktı. Doğru, kurumsal yapılardan gerçek bilgileri sormak ve bu noktada da yorumlarda bulunmak ya da bununla ilgili kanunlar hazırlamak. Şimdi, burada MİT'in kapsam dışına çıkarılması, işte kimliğin gizli tutulması ama burada zaten kurumsal bir yapıdan bize cevap geliyordu, oradaki kişi ya da kim olduğu değil. Bu da aşılabilir. Gerçekten şeffaflıktan uzaklaşarak giderek daha kapalı bir yönetim ve kurumların daha da kapalı hâle gelmesine sebebiyet veriliyor. Ben bir milletvekili olarak buradaki bütün milletvekillerinin gerçekten bu haktan mahrum edilmememiz gerektiğini... Zaten bize oradaki kim veya kişiyle ilgili bilgi gelmiyor, kurumdan bize bir cevap geliyordu. Ben diğer kurum uygulamalarından bahsediyorum. Zaten güvenlik açısından özel hassasiyet içeren konularda da bilgi verilemeyeceği açıkça belirtiliyordu.

Bu konunun tekrar değerlendirilmesini ben de bilgilerinize sunuyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10 - 4/11/1983 tarihli ve 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 15 inci maddesinde yazılı suçları işleyenler" ibaresi "26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 109, 124, 148, 149, 170 ila 172, 179, 185 ila 188, 190, 202, 213 ila 217, 220, 223, 240, 299 ila 339 uncu maddelerinde belirtilen suçları işleyenler" şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Bu Kanunda belirtilen suçlardan dolayı aşağıda yazılı kişiler hakkında bölgede yetkili kılınan komutanın kovuşturma yapabilmesi;

1. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında Cumhurbaşkanının,
2. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisinin,
3. General ve amiraller hakkında Genelkurmay Başkanının,
4. Bakan yardımcılar hakkında ilgili bakanların,
5. Valiler ve kaymakamlar hakkında İçişleri Bakanının,

6. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hakimler ve Savcılar Kurulu, Sayıştay Başkan ve üyeleri, hakimler ve savcılar ve bu sınıftan sayılanlar hakkında özel kanunlarına göre yetkili kurul ve

makamların, iznine ve yargılama usulüne bağlıdır.

Yukarıdaki fıkrada sayılan kişiler hakkında yetkili kurul ve makamlar tarafından, hakkında bölgede yetkili kılınan komutanca kovuşturma yapılmasına izin verilmediği ahvalde özel kanunlarına göre işlem yapılır.

Diplomatik dokunulmazlıkla ilgili düzenlemeler saklıdır.”

BAŞKAN – Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Teknik bir konu olduğunun farkındayım. Sıkıyönetim Kanunu kalktığı için bu düzenleme getiriliyor ama şurada özellikle “Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında Cumhurbaşkanının” deniliyor. Zaten bunların da milletvekilleri gibi dokunulmazlıkları var. Belki burada yazılmış ama ben başka bir şeyden bahsetmek istiyorum. Türk Ceza Kanunu’nun bağışıklık getirilen maddelerine baktığımızda savaş hâliyle ilgili veya seferberlik hâliyle ilgili bazı konularda hak verebiliriz ama özü itibarıyla 109’uncu madde kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma, 124’üncü madde haberleşmenin engellenmesi, 148’inci madde yağma, 149’uncu madde nitelikli yağma. 170’ten başlayan hükümler var. Türk Ceza Kanunu’nun 170’inci maddesi genel güvenliğin kasten tehlikeye düşürülmesi ve devamındaki 172’ye kadarki maddeler. 179’da trafik güvenliğini tehlikeye sokma var. 185’inci maddede zehirli madde katma var, kamunun sağlığına karşı suçlar. Bu maddenin mesela burada olmaması gerekiyor. 188’e kadar kişinin sağlığıyla ilgili maddeler var ve en önemlisi 188’inci madde uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti. Seferberlik hâlinde de olsa savaş hâlinde de olsa 188’inci maddeyi ihlal eden biri için izne tabi tutmak yani izin verilmediği takdirde bunu yargıdan bağışık tutmak çok da hukuka uygun değil. Tabii ki Anayasa’daki kanun önündeki eşitliğe aykırı olduğundan hiç bahsetmiyorum evveleminde. 202’ye geliyorum. 202’de mühürde sahtecilik var. Bakın, 213’ten başlayan kamu barışına karşı suçlar var “Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla” diye başlıyor. Komisyonumuzun çoğu hukukçu olduğu için maddenin detayına girmiyorum. 220’nci madde suç işlemek amacıyla örgüt kurmak. Bakın, bu çok hassas, savaş hâlinde olsa dahi suç işlemek amacıyla örgüt kurmayı bu maddenin kapsamında tutmamamız lazım. 15 Temmuz 2016 tarihinde bu ülke hain FETÖ örgütünden zaten yeteri kadar çekti. Bunun dışında 240’a geliyorum. 240’ıncı madde -arkadaşların çok ilgisini çekmiyor galiba ama- ticari sır, bankacılık sırrı ve müşteri sırrı niteliğindeki bilgi ve belgelerin açıklanması. Evet, 240 bilişim suçlarıyla başlıyoruz. Bundan sonra da 299’a geleceğim. 299’uncu madde Cumhurbaşkanına hakaret. 339’a kadar gidiyor.

BAŞKAN – Alpay Bey, bunlar bir komutanın soruşturma açmasıyla ilgili olan bir şey yani komutan kendi kafasına göre bu suçlardan herkese doğrudan soruşturma açmasını düşüncesiyle yapılmış yani.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Anladım ama buradaki bazı maddelerin bununla alakası yok anlamında...

BAŞKAN – Korumaya dönük bir şey.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Özellikle mesela uyuşturucunun hiç alakası yok veya Cumhurbaşkanına hakareti komutanın inisiyatifine mi bırakacağız?

Bu nedenle bu maddenin en azından düzeltilmek üzere teklif sahipleri tarafından geri çekilip, tekrar redakte edilip sunulmasını öneriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yemek arasından önce kısa bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Kısa lütfen, bir kez söyleyince yeter, daha sonra da diğer arkadaşla söz verebilirim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hayır, bu teknik bir madde zaten, bununla ilgili değil ama bu maddeyi incelerken şu Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu’ndaki değişikliğe de dikkatimizi çekti. Aslında, bunu, biz kanun hükmünde kararnamelerle değil, uyum yasaları çerçevesinde görüşecektik ama görüşemedik, bir gecede bir kanun hükmünde kararnameyle binlerce yasada değişiklik oldu. Yani, aslında bunun bir eleştiri olarak kayıtlara geçmesi açısından...

Bir cümle daha söyleyeceğim, yemekten önce söylemezsem olmayacak.

Az önce, arkadaş, bu “Özgürlüklere düşmansınız.” meselesini espri şeklinde söylemiş olsa da bu bizim açımızdan kabul edilemez. Yani belki espri gibi söyledi ama biz özgürlükleri sadece kendimiz için savunmuyoruz. Yani, farkındaysanız, sabah saat ondan beri burada konuştuğumuz her şeyi -hepimizin de en azından böyle düşündüğünü varsayıyorum- hepimiz, Türkiye’deki 80 milyonun özgürlüğü ve demokratik bir ortamda yaşayabilmesi için söylüyoruz.

O açıdan, böyle yirmi dört saate getirerek çok özgür bir bakış açısına sahip olunmadığının da farkındayız, böyle olmadığının da farkına varılmasını istiyoruz. Yani saat 24.00’e kadar eylem, etkinlik yapabilir ama kim yapar? Tekrar o konuya dönmek istemiyorum ama dediğim gibi, yemek arasından önce söylemek lazım diye çünkü gündem değişecek. 24.00’e kadar yapacak ama kim yapacak? Sizin benimsediğiniz kişiler olacaksa, sizin keyfinize göre eylem, etkinlik yapacaksa... Çünkü valiler “Devletim ben.” diye karşımıza çıkıyor, polisler “Ben devletim.” diye karşımıza çıkıyor her defasında. Devlet bir organizasyondur ama bütün halkın huzur içerisinde yaşaması için sadece bir organizasyondur. Her defasında böyle karşımıza çıkacaksa burada özgürlüklerden söz edemeyiz, bunu bilmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde bir önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesi ile 2941 sayılı Kanun’un değiştirilen 17’nci maddesine eklenen fıkranın (5) numaralı bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahmut Atilla Kaya

İzmir

“5. Valiler ve kaymakamlar ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli general ve amiraller hakkında İçişleri Bakanının,”

Gerekçe:

Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli general ve amiraller maddeye eklenmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda 10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Saat 21.30’a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.23

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.36****BAŞKAN : Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)****BAŞKAN VEKİLİ : Yılmaz TUNÇ (Bartın)****SÖZCÜ : Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP : Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, toplantıya devam ediyoruz.

10’uncu maddeden sonra gelmek üzere bir madde ihdası önergesi vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sabri Öztürk

Giresun

“MADDE 11- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan mahkûm olanlar ile Milli Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti ve iltisaki yahut bunlarla irtibatı nedeniyle kamu görevinden çıkarılanların silah ruhsatları iptal edilir, bu silahlar hakkında mülkiyeti kamuya geçirilmesine karar verilir ve 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun ek 8 inci maddesine göre ilgili idarelerce işlem tesis edilir. Müsadere hükümleri saklıdır.

Birinci fıkrada belirtilen sebeplerin ortadan kalkması halinde, mülkiyeti kamuya geçirilen silahlar sahibine iade edilir. İadesinin mümkün olmaması halinde rayiç değeri tespit edilerek sahibine ödenir.

Gerekçe:

Önergeyle, anayasal düzene karşı işlenen suçlar ile terör suçlarından mahkûm olanlar ile Milli Güvenlik Kurulunca devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti ve iltisaki yahut bunlarla irtibatı nedeniyle kamu görevinden çıkarılanların silah ruhsatlarının iptal edilmesi ve bu silahların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Buyurun Zeynel Bey.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Buradaki temel amaç, olur da ihraç edilirse beylik tabancalarının, kendi şeylerinin kamuya geçmesine yönelik bir düzenleme, öyle değil mi?

BAŞKAN – Evet. Sonradan eğer tekrar göreve iade edilirse silahları da iade edilecek.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – İade edilir.

Yani şimdi açıkcası şu var. Biz bu ihraçlar söz konusu olduğunda hep şunu söyledik, dedik ki: OHAL KHK’larıyla yapılan ihraçlarda şöyle bir handikap vardı: İdari yargıya kapalıydı, idari yargı denetimi

dışındaydı sonuçta. Bu idari yargıya açık bir şekilde gidiyor. Buradaki aslında öncekine göre önemli tek avantaj o, idari yargı denetiminin olması. Tabii şöyle yani bu devam eden Türk Ceza Kanunu'nda İkinci Kitap'ta gösterilen suçlar, aynı zamanda yerine ihdas edilen 11'inci maddede başlayan o gözaltı süreleriyle ilgili aynı suç tipleriyle ilgili zannediyorum yapılan değişiklik onlarla ilgili.

BAŞKAN – Onlarla ilgili.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Müsadere edilmesi... “Müsadere hükümleri saklıdır.” deniyor. O müsadere ayrıyeten...

BAŞKAN – Eğer yargılama falan olursa o zaman zaten...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Yargılama sonucunda...

BAŞKAN – Tabii.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – İlk etapta el konulmasıyla ilgili bir durum.

Meseleyi anlayalım diye söz aldım. Bizim açımızdan bir problem yok bunda.

BAŞKAN – Tabii, tabii, isabet oldu.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, bir katkı sağlamak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Bu sefer katkı, eleştiri değil.

Şimdi “İadesinin mümkün olmaması hâlinde rayiç değeri tespit edilerek sahibine ödenir.” diyor ya. Burada hangi zamanda? Yani silahın rayiç değerini hangi güne göre saptayacağız? Benim sözlü önergem “sebebin ortadan kalktığı günkü rayiç değeri” yani oraya “sebebin ortadan kalktığı günkü” şeklinde bir saptama yapalım, bir belirleme yapalım.

BAŞKAN – Rayiç günlük değer oluyor zaten de.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Ama hangi gün rayiç değer? El koyma tarihindeki rayiç değer mi yoksa adamın gelip talep ettiği günkü rayiç değer mi ya da sebebin ortadan kalktığı değer mi? Yani bir gün belirleyelim, ona göre gitsin para istesin. Diyelim ki silah zor alımla alındı, sonra silah kayboldu veya satıldı, adam geldi, parasını istedi.

BAŞKAN – Yani el koyma sebebi ortadan kalktığı andan mı diyorsunuz?

(Karşılıklı konuşmalar)

Şurada bir cümle düşüklüğü var arkadaşlar, onu düzeltiyoruz. Bu “silahlar hakkında mülkiyeti kamuya geçirmesine” ibaresini “silahlar hakkında mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir.” şeklinde düzeltiyoruz ve o şekilde önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiş ve yeni bir madde olarak kayda geçmiştir.

Öteki maddeleri gene aynen olduğu gibi okuyacağız, sonra teselsül ettiririz.

11'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından:

a) Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu

süre hariç, yakalama anından itibaren kırksekiz saati, toplu olarak işlenen suçlarda dört günü geçemez. Delillerin toplanmasındaki güçlük veya dosyanın kapsamlı olması nedeniyle gözaltı süresi, birinci cümlede belirtilen sürelerle bağlı kalmak kaydıyla, en fazla iki defa uzatılabilir. Gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin karar, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine yakalanan kişi dinlenilmek suretiyle hâkim tarafından verilir. Yakalama emri üzerine yakalanan kişi hakkında da bu bent hükümleri uygulanır.

b) Şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması ihtiyacı ortaya çıktığında bu işlem, Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcısının yazılı emri üzerine kolluk tarafından yapılabilir.

c) 1. Tutukluluğa itiraz ve tahliye talepleri dosya üzerinden karara bağlanabilir.

2. Tahliye talepleri en geç otuzar günlük sürelerle tutukluluğun incelenmesi ile birlikte dosya üzerinden karara bağlanabilir.

3. 108 inci madde uyarınca yapılan tutukluluğun incelenmesi en geç, otuzar günlük sürelerle dosya üzerinden, doksanaer günlük sürelerle kişi veya müdafî dinlenilmek suretiyle resen yapılır.”

BAŞKAN – Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu madde, önemli bir madde hem CMK’yle de bağlantılı. Biz, burada, Terörle Mücadele Kanunu’nu üç yıl süreyle terör suçlarıyla ilgili olarak gözaltı süresini kırk sekiz saat, bu da 2 defa uzatılabilecek şekilde yani en çok altı gün; toplu olarak işlenen suçlarda dört gün, 2 defa uzatılarak on iki güne çıkarıyoruz.

Biliyorsunuz önce OHAL Kanunu’nda otuz gün oldu, sonra “7+7”, on dört güne kadar düştü, şimdi on iki gün olarak öngörüyor bu teklif. Dolayısıyla gözaltı uygulamasının tutuklama tedbirine dönüşeceği burada muhakkak. Yani on iki gün boyunca kişi tutuklanacaksa bile cezaevine sevk edilmeden gözaltında kalacak veya tutuklanmayacaksa on iki gün ön cezalandırma gibi nezarethanede tutulabilecek. Bununla ilgili olarak bu sürelerin ben fazla olduğunu ve bu konuda değişiklik yapılmaması gerektiğini düşünüyorum.

Ama özellikle yakalama... Şimdi, yakalama müessesesini hepimiz biliyoruz. Bu, gıyabi tutuklamayı önleme amacı olarak getirildi. Yani kişiyi gıyaben tutukluyorlardı ama onun yerine yakalama getirildi. Yakalama emri üzerine yakalanan kişi hakkında da bu bent uygulanmak isteniyor.

Burada çok ciddi sıkıntılar doğacak çünkü normal usulde, savcının yakalama talep etmesi üzerine yakalanan kişi ifadesi alınmak üzere sulh ceza hâkiminin önüne getiriliyordu. Eğer biz bu düzenlemeyi kabul edersek kişi yakalanmayacak yani alıp savcıya götürülmeyecek ve gözaltına alınacak. Yakalama ile gözaltı birbirine karışmış olacak ve burada da kişi hürriyetinden mahrum edilebilecek. Bu konuda teklif sahibi sayın üyeler açıklama yapabilir mi, bu görüşmeler mi, yoksa burada bir hata mı var?

Bir hüküm daha var yeniden ifade alınmasına ilişkin. Şimdi, bu yeniden ifade almak hem kişi üzerinde psikolojik travma yaratacak, kolluk kuvveti her bir soru için bırakıp bırakıp bu kişiyi alabilir ya da daha önce Askerî Yargıtay kararlarında da vardı, kişi alınıp götürülüp tekrar ifadesi alınıp serbest bırakılıp işkenceye maruz kaldığı dönemlerde bu konuda Askerî Yargıtay bunun kabul edilemeyeceğine hükmetmişti ve Anayasa Mahkemesinin de bu yönde kararları var. Ama bundan daha da önemli olarak hukuk tekniği anlamında CMK 91/6, 6’ncı fıkra “Gözaltı süresinin dolması veya sulh ceza hâkiminin kararının üzerine serbest bırakılan kişi hakkında yakalamaya neden olan fiille ilgili yeni ve yeterli delil elde edilmedikçe ve cumhuriyet savcısının kararı olmadıkça bir daha aynı nedenle yakalama işlemi uygulanamaz.” diyor. Adamı aldınız, ifadesini aldınız, hâkim serbest bıraktı. Bu adamı, bu şüpheliyi yeni deliller elde edilmeden tekrar gözaltına alıp sorgulayamazsınız.

İşte, bu maddeyi kabul edersek... Bu madde öncesinde kırk sekiz saatlik gözaltı süresi geçtikten sonra kişi salınıyordu. Bu madde geçerse artık kırk sekiz saat al bırak, al bırak... Bu nedenle 91'inci maddenin 6'ncı fıkrası getirilmmişti ve yeni hüküm, şu an üzerinde tartıştığımız 11'inci madde yasalaşırsa 91'inci maddenin 6'ncı fıkrasını baypas etmiş olacağız. Ve hatırlatıyorum: 91'inci maddenin 6'ncı fıkrası yirmi altı yıl önce yasalaşmıştı kişilerin tekrar tekrar alınıp bırakılmaması için. Biz yirmi altı yıl öncesine döneceğiz.

Bir konu da tutukluluğun incelenmesiyle ilgili olarak. Kişi veya müdafî... Şimdi, burada, “kişi ve müdafî” olması lazım çünkü avukat arkadaşlarımız bilir, CMK avukatlarını adliye koridorları yakalayıp “Gel, şu tutukluluk incelemesine gir çık, tutuklamaya devam.” denilebilir ya da daha da avukatlık anlamında kötüsü, SEGBİS’e kişiye bağlanıp müdafisi olmadan tutukluluğu devam kararı verilebilir. Hadi müdafisinin yokluğunda kişinin özgürlüğünü bizim takip etmemiz veya tutukluluğuna devam etmemiz doğru olmayacaktır. Bunun yanında CMK 108 “Tutukluluğun incelenmesi” başlıklı “Soruşturma evresinde şüphelinin tutukevinde bulunduğu süre içinde ve en geç otuzar günlük süreler itibarıyla tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından 100'üncü madde hükümleri göz önünde bulundurularak şüpheli veya müdafî dinlenilmek suretiyle karar veriliyor.” denmektedir. Yani aslında bu teklifin tamamen çikartılması gerekiyor, CMK sistemimizi altüst edecek bir teklif olarak da görüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Evet, bu madde belki de en sıkıntılı maddelerden bir tanesi kişi hak ve özgürlükleri açısından. Çok fütursuzca uygulanabilecek bir tabloya bürünmüş. Bir defa Anayasa'nın 19'uncu maddesinin 3/10/2001 tarihli değişik hükmüne baktığımızda “Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırk sekiz saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse, bu süreleri geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hâl ve savaş hâllerinde uzatılabilir.”

Yani Anayasa'nın 19'uncu maddesi çok sınırlı olarak bunu ortaya koymuş ve demiş ki: Bu sürelerin uzatılması olağanüstü hâl ve savaş hâlinde ancak mümkün olur. Biz artık olağanüstü hâl ikliminden çıktık bildiğim kadarıyla, savaş da yok. Peki, bunu burada “4+4+4” şeklinde düzenlersek sizce bu hükme aykırı davranmış olmayacak mıyız?

BAŞKAN – Burada “hâkim kararı olmaksızın” diyor ya...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, haklısınız ama onun durumu, hâkim kararının sınırsız olduğu yönünde değil. Yerleşik şeyler var bununla ilgili efendim.

İşin başından beri söylüyoruz. Özgürlüklerin çekirdek kısmına dokunmamak kaydıyla yasa düzenleyebilirsiniz. O zaman hâkim kararıyla bunu kırk güne de çıkarabiliriz. Bu böyle bir şey değil. Anayasa yargısı böyle bir olay değil. Anayasa yargısının kendi içerisinde bir tutarlılığının olması gerekiyor.

Şimdi, burada irade şöyle oluşuyor: Biz olağanüstü hâli kaldırdık ama bir de üç yıllık süre koyduğumuz zaman, burada bir de üç yıllık süre var işin başında, biz üç yıl daha yargılamaları olağanüstü hâl koşullarında yapacağız. Bunun anlamı bu olur. Yani daha önce “7+7” olan süreye aşağı yukarı yakın sürelerle bir yargılamayı yapacaksak ki burada da yolda geçen süreler hariç olarak diye düşüneceğiz. Bu kısmıyla beraber ben çok net Anayasa'nın 19'uncu maddesine aykırı olduğu düşüncesindeyim bu

hükümün. Komisyonunuz farklı değerlendirebilir, saygı duymak durumundayız ama ben bu görüşteyim.

Şimdi, az önce sevgili milletvekilimin söylemiş olduğu cumhuriyet savcısının aynı konuyla ilgili tekrar ifade alması hükmü de CMK'nin var olan hükmüne aykırılık teşkil ediyor bu şekliyle ama siz bunu geçirirseniz bu özel kanun olacak, CMK'nin karşısında özel kanun olacak. Böyle bir ihlalli hükmü yani aynı konuda durmadan insanları gözaltına alarak sorgulamak gibi bir yolu açmış oluruz. Bu insafli bir yol olmaz. Farklı deliller ve farklı isnatlar söz konusuysa insanları zaten yasaya göre gözaltına alıp onunla ilgili sorgulama yapabilirsiniz ama bu, keyfiliğe dönüşebilecek bir hükümdür aynı zamanda. Ben aldım bıraktım, aldım... E, gerekçeniz ne? E, doğru yapın işinizi, zamanında yapın.

Acaba bu “4+4+” süreler yetmeyecek ondan sonra bir daha alıp “4+4+4” diye mi uygulanacak burası? Bunu düşündük mü? İşte, o zaman yirmi dört güne çıkar burası. Bunlar çok tehlikeli hükümler. Bunu düşünürsek yirmi dört güne çıkar buradaki süreler ya da aşağı yukarı oraya varacak bir tablo olur.

“Tutukluluğa itiraz talepleri dosya üzerinden karar bağlanır.” denirken yine aşağıda CMK'yı, şunu bunu yok sayarak birtakım düzenlemeler yapılmış. Otuz günlük ve doksan günlük süreler var burada. Otuz günlük sürelerde dosya üzerinden incelenecek; doksan günlük süre içerisinde de müdafî veya kişi dinlenilmek usulüyle. Burada iki şeyi birden yolda bırakıp gidiyoruz: Bir, otuz günde müdafisiyle beraber dinlenecekken -sisteme göre- biz otuz günde dosya üzerinden inceleme yapmayacağız, doksan günde de müdafî ya da kişi, yani az önce yine sayın vekilimin söylemiş olduğu gibi CMK'dan bir tane avukat çağırılır, “Al sana müdafî istiyorsan, bu değilse kendin...” Bunlar bugüne kadarki hukuksal kazanımlarımızın geri gidişidir. Bunlar totalizmdir. Bunlar hukuktaki usuli birtakım -uzun yıllardır hayatımıza girmiş olan ve gerçek anlamda bir hukuk devleti görüntüsüne kavuşmamıza yardımcı olan- hükümlerin rafa kaldırılması şekline dönüşmektedir. Ben çok vahim olduklarını düşünüyorum. Uygulamada çok büyük sıkıntılarla yurttaşların karşı karşıya kalacağını düşünüyorum. Özellikle yukarıda saydığım gibi gözaltı sürelerinin tekerrürlü ifadelerle beraber çok uzayabileceğini düşünüyorum. Neden ihtiyaç duyulur acaba? Otuz gün içinde avukatıyla beraber, müdafîyle beraber bir şüphelinin ya da sanığın ifadesi alınabilecekken bunu yok saymaya neden ihtiyaç duyulur? Bunun bir izahı olabilir mi? 21'inci yüzyıdayız. Otuz gün insanları tutuyorsunuz, hâkim önüne çıkacak, dosya üzerinden ben bakarım kardeşim. Teknoloji mi zayıf, araç gereç mi zayıf, insanlar mı zayıf, mahkemelere mi çıkaramıyoruz, yoksa gereksiz bir dünya insanı tutuklu hâle getirdik de bu işle mi uğraşmıyoruz; mahkeme sayımız mı az? Sorun nedir burada? Bunun bir izahının olması lazım yani bu haklardan feragat edilebilmesi için bir izahının olması lazım ya da neden doksan günde dosya üzerinden inceleme yapabiliyoruz? Acaba hâkim sayısı mı az?

Bakın, öyle de olsa böyle de olsa bu hükümlerden geri adım atılmaması gerekir. Bu bizi ileride canı yanan bir ülke hâline getirir. Bunlar uzun süredir, doksanlı yılların başından beri, şeref duyarak söyleyeceğimiz, bizim bakanlarımız Moğultay'ın ve Seyfi Oktay'ın döneminden beri CMK'da yapılan seri değişikliklerle hayatımıza girmiş olan şeylerdir. Siz bunları bu yasalardan çıkarmayın, normal yargılanır hâlde olsun yurttaşlarımız. OHAL'i de bu kadar sürekli hâle getirmeyin, böyle üç yıl OHAL koşullarında yaşayacakmışız gibi bir imaj da yaratmayın. Bunun faturasını uluslararası alanda çok öderiz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde öderiz, kredibilite olarak öderiz, yabancı yatırımların önünü keserek öderiz, çok şeyle öderiz. O yüzden bunlara karşıyız ve çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz tasarıdan.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, hiçbir iktidar döneminin yaptığı bütün işler bütünüyle yanlış değildir, yaptığı her iş de doğru değildir. Ben, 2002 ile 2010 arasındaki AK PARTİ iktidarlarının performansı ile 2010-2018, bugüne kadarki aralığa baktığımda çok ciddi farklar görüyorum açıkçası. Yani ilk bahsettiğim dönemle ilgili de çok ciddi eleştireceğim, ülkeye çok ciddi zararlar verdiğini düşündüğüm gelişmeler oldu mu? Oldu. Ama öte yandan, özellikle Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde Türkiye’de çıkan bazı yasalar, Türkiye’de işte kötü muamelelerin, işkencenin önüne geçmeye yönelik çıkartılan düzenlemeler, işte sivilleşmeye yönelik çeşitli düzenlemeler, bunlar önemli artılar olarak da görülebilir. Şimdi bizim şu anki yürürlükteki Türk Ceza Kanunu’muz, Ceza, Güvenlik ve İnfaz Kanunu’muz, yine Ceza Muhakemesi Kanunu’muz, sizin iktidara geldiğiniz dönem içinde, 2005, 2004, 2006 o aralık içerisinde bu yasalar çıkartıldı ve oradaki gaye Avrupa Birliği görüşmelerine, müzakerelerine başlanacak, o sürece gelinecek, onunla birlikte uyum yasaları çıkarılacak. Yani demokratik hamleler olarak orada ne gelmişti? Düzenlemelerden en çarpıcısı... Aslında şu söylenebilir: Ceza hukukuyla ilgilenenler bilir ki gözaltına alındığı zaman çok uzun süreli gözaltında keyfi tutuluyordu, ondan sonra avukatla görüştürülemiyordu, yakınları haber alamıyordu. Bunların sağlanması bile çok ciddi problemler oluşturabiliyordu. Şimdi demokrasi sürekli değişken bir kavram yani bir yirmi yıl öncenin, otuz yıl öncenin demokrasi anlayışıyla bugünün demokrasi anlayışı elbette ki aynı değil. Yani nasıl ki bir elli yıl, yüz yıl önceyle, iki yüz yıl önceyle bugünün gerçeklerini kıyaslamamız doğru olmazsa bu da böyle. Dolayısıyla sürekli iyiye giden bir anlayışı görmek lazım. Şimdi müdafiyile görüşme, işte tutuk incelemesinin yapılması, tutuklulukta gözetimdeki süre bakımından getirilen düzenlemelere baktığımızda, peyderpey, bir yerde 2010-2018 dönemi, özellikle bu son iki yıllık süreç daha önce yapılan işlerin yanlışlığını ifade ediyor ve farklı bir anlayışta yönetim şekli olduğunu görüyoruz. Yani demek ki şu andaki sizlerin ya da işte AK PARTİ ya da şu anki işte hükümetin, Cumhurbaşkanının yönetim şekline göre ilk başta ve yapılan hamleler yanlıştı, ikisi bir arada doğru olamayacağına göre. Ortada böyle bir gerçek var. Bizim darbenin hemen sonrasında gelişen o sıcak atmosfer içinde ve binlerce hâkimin, savcının, emniyet personelinin gözetim altına alındığı bir durumda tabii ki yine bununla birlikte çok sayıda gözetim, ona bakacak hâkim, savcı, personel, gerekli kolluk kuvveti bulmakta güçlük çekilebilir. Bununla birlikte bir miktar gözetim süresinin uzatılması da anlaşılabilir. Orada birdenbire otuz günlük bir süre öngörülürdü ilk başta, sonra o düşürüldü, şimdi bugün böyle bir noktaya gelindi. Açıkçası bu tasarıdaki en çarpıcı, en çok dikkat edilmesi gereken ve uzun vadede bize en çok zarar verecek maddelerden biri bu madde çünkü biz hâlihazırda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde en çok mahkûm olan ülkelerin başında geliyoruz. Bizim şunu deme şansımız da yok: “Bana ne Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden!” Biz kendi yasalarımız olarak kabul etmişiz, Meclisten geçirmişiz, aynı yasa hükmü gibi oradan alınan kararlar bir şekilde sonuç doğuruyor, yükümlülüğümüz var, tazminat kararları oluyor, ödüyoruz. Kim ödüyor? Vatandaş ödüyor. Yani “Bana ne Avrupa’dan!” diyemiyorsunuz şayet o mahkemeyi tanıyorsanız. Dolayısıyla şimdi buraya baktığımızda 11’inci maddeyle -değişti, şimdi 12’nci madde oldu- Terörle Mücadele Kanunu’na geçici madde ekleniyor. Türk Ceza Kanunu’nda devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk başlıkları altında düzenlenen bütün bu suçlar, bir de bunlara ilave terör suçları; buralarda gözetim süreleri uzatılmış. Hani başlık başlık belirtiliyordu tasarıda, anlaşılсын diye söylüyorum. Şimdi, bu bahsettiğimiz başlıklar hem çok önemli hem de çok rahatlıkla son dönemde herkesin içine girebileceği geniş de bir havuz oluşturuyor aynı zamanda. Yani birini zaten gözetim altına alıyorsanız, bir ceza hukuku söz konusu ise bunun dışında, işte vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar vesaire gibi suçlar kalıyor. Önemli maddelerin hepsi burada. Şu an yürürlükte olan Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 91’inci maddesine göre gözetim süresi yirmi dört saati geçemez değil mi? Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre toplu işlenen

suçlarda bu süre üç gün daha uzatılabilir. Onu da bir, bir diye uzatıyorlardı. Şimdi daha önce örgütlü ve Terörle Mücadele kapsamındaki suçlarda uygulanan dört günlük gözaltı süresi işte buradaki bu fıkraya dayanıyordu. O hâlde, demin söyledim, en sert, en hızlı alamadan birden otuz güne çıkardığı bir düzenleme vardı, orada 666 sayılı KHK'nın 6/(a) bendiyle çıkartılmıştı. Şimdi o KHK Mecliste onaylandı ve akabinde çıkarılan 684 sayılı bir KHK'yla otuz günlük süre yedi güne düşürüldü, gerek görülmesi hâlinde yedi gün daha uzatılabileceği düzenlenmişti. Bir hukuk sisteminde bu denli hızlı oynamaların da sakıncaları tabii tartışılabilir. Türk Ceza Kanunu'ndaki belli suçlar ve Terörle Mücadele kapsamındaki suçlar için uygulanmak üzere düşünülen düzenlemeler. Şimdi şu anda hâlâ bu KHK hükmü uygulanıyor. Tüm bu KHK değişiklikleri uyarınca da 91'inci madde de hâlen yürürlükte. Bir de üç yıl süreyle -değil mi bu süreli- getirilen böyle bir düzenleme var. Yirmi dört saat olan gözaltı süresi: Bizim hukuk mantığımızla -hep savunma yaparken mahkemelerde de bunları söyledik- önce şüphe, sonra delile ulaşma gibi bir mantık gütmek lazım. Yani, soruşturma yürür, deliller toplanır, delillerin toplanması sonrasında, esas itibarıyla, gözaltına alınacak kadar ağır ceza gerektiren ve gözaltına alınması gerektiği kadar güçlü şüphelerin bulunduğu bir durum varsa zaten gözaltı kararı verisin. Bu durumda da zaten delilleri toplamış olursunuz çoğunlukla. Hele hele şu günkü teknoloji çağında yirmi dört saat gerçekten gözaltında uzun bir süre. Yirmi dört saat içerisinde gözaltında bir şüpheliyle ilgili her türlü iş ve işlem yapılabilir. Hadi bilemediniz kırk sekiz saat, kesinlikle yapılır. Buna hiçbir engel yok. Hadi toplu suç işledik, bunu bir bir uzattık. Ama şimdi burada ilginç bir durum var. Kırk sekiz saatlik gözaltı süresine tabi dosyalarda, tekil suçlarda, yani toplamda altı güne kadar uzatılabilir ve öyle tek tek değil, iki defa iki defa uzatılma gibi bir şey var, toplu suçlarda on iki gün gibi bir süre öngörülüyor. Şimdi biz bunun uygulamasını hep şöyle gördük, gerçekten de uygulaması böyle oluyor: Kolluk kuvvetleri bunu âdeta bir hak gibi de kullanıyorlar. Yani, "Benim geniş zamanım var, bir alayım, toplu suç, on iki gün var, on iki gün orada su veririm, ekmek veririm, zor şeylerde kalır, ilacını belki verirsem veririm." Tamam, ama sonrasında serbest kalsa da zaten içeride geçireceği süreyle kıyas kabul edilmeyecek şekilde kötü bir şekilde geçiriyor o alanı. Yani kötü muamele yapılması şart değil. Zaten o gözaltına alınan alan ve oradaki o süreç gerçekten eziyet verici de. Yani oraları gezip görenler de bilir. Şimdi böyle baktığımız zaman, bunun bu kadar uzatılabilmesi hem bizim kanun yapma tecrübemize hem keyfi gözaltının uzayacağına hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ve AYM kararlarına ve evrensel hukuk ilkeleri kapsamındaki bütün değerlere aykırı. Göz göre göre bu değişiklik söz konusu.

Yine bir temel dayanak vardı. Neydi o? Ceza Muhakemesinin 148'inci maddesi, beşinci fıkra. Yani yürütülen bir soruşturma nedeniyle ifadesi alınan şüphelinin tekrar ifadesi alınmak istendiğinde bunu ancak cumhuriyet savcısı yapabiliyordu. Bu böyle bir şey getiriyordu: Bir defa gözaltına alındın, emniyet ifadeni aldı, ondan sonra savcı ifadeni aldı veya almadı. Aldı, ondan sonra senin bir daha emniyete teslimin gibi bir şey söz konusu olmuyordu. Yani, hatta aranan bazı dosyalar, suçlarla ilgili ya da işte, daha eski tarihli, diyelim ki birinin gözaltına alınma ihtimali çok yüksek ya da hakkında yakalama kararı var, emniyetten önce aranan kişilerin avukatıyla birlikte direkt savcının huzuruna gitmesi bile bir konfordu. Niye? Savcı ifadeyi alır, en azından geri beni emniyete ifade için göndermez, en azından zorla bana bir şey yaptıramazlar. Yani insanlar isterdi ki, orada devletin savcısına gitsin, kendi ifadesini versin. Burada getirilen düzenleme, gerçekten hiçbir anlamı yok, hukukun hiçbir ilkesine uygun değil, adam ifadesini vermiş emniyette, savcıda vermiş, dönecek, dolaşacaksınız, ona "Bir daha emniyete git sen, ifadeni orada ver." diyeceksiniz. Yani "Ben seni alırım, istediğim gibi ifade aldırırım." gibi bir anlam da çıkabilir. Bunun, biz burada konuşurken, söylerken hem uygulamada hem de uygulamada olmasa bile olabilecek ihtimalleri konuşurken bunlar ne bizim sürekli karamsar yapımızdan ötürü geliyor ne her şeyi kötüye yormamızdan ötürü geliyor ne de... Aslında her şey sizin iyiye yormanızdan ileri gelmemeli. Yani ortada yasalar, kanunlar insanların, uygulayıcı olanların insafına bırakılmadan

evrensel değerlere uygun bir şekilde düzenlenmelidir. Dolayısıyla, bu yasa yine hukuk güvenliğine ciddi şekilde zarar veren bir düzenleme.

Artı, Türkiye'nin en büyük problemlerinden biri de uzun yargılamalardır. Yani bazen bir duruşmaya giderdik, sekiz ay, on ay sonraya duruşma günü verilirdi, on ayda insan o dosyayı unuturdu, bir daha okurdu. O kadar uzun bir süre. Bu o kadar uzun süre ki, bunlar hep mağduriyetler yarattı ve döndü dolaştı tazminat davalarına sebebiyet verdi, insanların yargıya bakışını değiştirdi. Hep bir geriye gidiş oluyor. Yani, şu anda bakıyoruz, buralarda, efendim, o sürelerin biraz yaklaşması, dosya üzerinden yapılan tutuk incelemesinden, müdafinin bulunduğu ve çeşitli yöntemlerle de olsa cezaevinde şüphelinin ifadesinin alınarak, yani beyanının alınarak tutuk incelemesi yapılması önemli artılardı. Burada tutuk incelemesinin otuzar günlük süreyle dosya üzerinden, doksanan günlük sürelerle kişi veya müdafiyi dinlemek suretiyle resen yapılması düzenleniyor. Bu tamamen bir geriye gidiş. Yani Türkiye artık özellikle ceza hukuku alanında, ceza muhakemesi alanında tek bir adım dahi geriye gitmemelidir. Hele hele toplumda insanların yargıya güveninin bu kadar azaldığı, bu kadar toplu gözaltıların, yaygın tutuklamaların yaşandığı bir dönem içerisinde bunların tam aksine artırılmasına, daha çok titizlikle bakılmasına yönelik düzenlemeler olmalı. Zaten soruşturmalarda dosyalar ağırlıklı gizlilikle yürütülüyor: Yani mesela bu gizlilik meselesi de, biliyorsunuz, bir keyfiyete döndü. Ne olursa olsun paldır küldür bir gizlilik kararı alınıyor. Ama gizlilikle yürüten bir şeyde, işte, dosya tutuklu müdafiyeye gösterilmiyor. Buna karşın, otuz günlük sürelerde de olsa insanların kendisinin meramını anlatması ayrı bir önemde. Emin olun, emin olun, cezaevlerinden o süreler içerisinde mektup yazıp da hâkimlere gönderen o içerideki tutuklular... Hepimiz biliyoruz ki yüzde 90'ın daha üzerinde bir oranla onları okuyan hâkim, savcı da yok. Yani, Sayın Başkanım, uygulamada maalesef böyle oluyor. Yani, "Hele bir davası açılsın, hele bir bakalım." şeklinde bir yaklaşım sergileniyor. Dolayısıyla bu ne bir partiyi direkt, kişisel olarak ilgilendiren bir düzenleme... Yani bunun böyle çıkması ne bizim eksimiz olur ne sizin artınız olur ne de değiştirilerek, bundan vazgeçilerek ya da düzenleyerek çıkması... Burada toplam fayda söz konusu. Burada çıkarılacak düzenleme şayet bu hâliyle çıkarsa, Adalet Komisyonu olarak Türkiye'deki ceza yargısına bir darbe daha vurmuş olacağız.

Benim söyleyeceklerim bunlardan ibaret.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli, kıymetli hatipler bu konuyla ilgili detaylı bilgi verdiler fakat burada üzerinde durmamız gereken üç husus var. Bunlardan bir tanesi, bu sayılan suçlarda bireysel gözaltı süresinin 2 artı 2 artı şeklinde altı güne, toplu suçlarda on iki güne çıkarılması ve bu yapılırken de ortada mevcut olan Anayasa'ya olan aykırılığın tespiti anlamında da önemli olduğunu düşünüyoruz. Şimdi, Anayasa'nın 19'uncu maddesi bunu açık bir şekilde dile getirmiş ve belirtmiştir, onun sınırlarını net bir şekilde ortaya koymuş. Buna rağmen, on iki gün gibi bir süreyle gözaltı süresinin uzatılmış olmasının teknik anlamda da şöyle bir sakıncası olduğunu düşünüyoruz: Bir defa uzatma yapılıyor, hâkimin kararı, hâkim tarafından o karar veriliyor ama bu teknik anlamda baktığınız zaman da bir tutuklama niteliğine de bürünmüş oluyor. Bir, bu yönüyle baktığımız zaman Anayasa'ya bir aykırılık olduğunu görmek mümkün. Öte taraftan, şimdi, bu şüphelinin aynı olayla ilgili yeniden ifadesinin alınmasıyla ilgili ortaya çıkacak olan hukuksuzluklar ve kanuna aykırılıklar da çok çok önemli. Şimdi, biraz evvel de belirtildiği üzere, bu on iki günlük süre, yasal sınırları belirtilmediği için ve bunun belli aralıklarla tekrar edilmesi ihtimali çok yüksek olan bir husus. Bir de sanık sıfatına, maznun sıfatına bürünmüş olan bir kişi üzerinde de sürekli bir tehdit unsuru olarak da kullanılabilir. Bu sürecin aynı zamanda uluslararası yargıda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına da yansıdığı gibi, bir işkence

sürecine de dönüşme ihtimali de söz konusu. Bu nedenle, en azından Anayasa'nın bu sınırına bağlı kalınarak bu yönüyle de bu teklifin değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz çünkü gerçekten izole edilmiş bir şahsın, tamamen devletin hâkimiyeti altına, kolluk kuvvetinin hâkimiyeti altına alınmış bir şahsın bu yönüyle de bir tehdit altına alınması ve bu kişinin tarifi imkânsız olan psikolojik baskı altında tutulması da işkencenin başka bir versiyonu veya başka bir anlatımı olsa gerek.

Şimdi, bunun yanında anayasal bir hak olan, süre olan hâkimin huzuruna çıkmak, otuz günlük aralıklarla tutukluluk hâlinin incelenmesi, dosya üzerinde yapılması yönündeki bu teklif bu yönüyle de Anayasa'ya bir aykırılık teşkil etmektedir, şöyle ki: Kişinin serbest bırakılmayı isteme hakkı var, Anayasa'da belirtilmiş ve sınırları da çizilmiş durumda. Onun yanında, hâkimin huzuruna çıkma, yargılama meydanında kendi meramını anlatma, hâkimle yüz yüze kalarak mevcut olan o suçlamalara karşı savunmayı geliştirme hakkına sahiptir. Yani hangi gerekçeye göre kişinin, maznunun veya sanığın, şüphelinin bu haklardan mahrum bırakılmayı gerektiren hangi nedenler var? Yani şimdiye kadarki uygulamada dahi ne oluyordu ki veya cumhuriyet savcısının, kolluk kuvvetinin veya iddia makamının elinden hangi vasıtalar alınıyordu ki bu uygulamayı getiriyor olalım? Bu nedenle de baktığımız zaman bu da açıkça bir hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Öte taraftan, şimdi, kişinin devletin veya mevcut olan kurumların elindeki o vasıtalarla karşı karşıya kalmış olduğu durumdan kurtulabilmek için sığınabileceği tek makam savunma makamıdır. Şimdi, savunma makamından yardım alma, savunma makamının yardımını alarak yöneltilen suçlamalara karşı bir savunma geliştirme hakkı da ihlal edilmekte, bu da çok ciddi bir hukuki ihlal. Dolayısıyla, doksan gün gibi uzun bir süre, bu doksan güne de teklifin ifadesinden de anlaşılacağı üzere “veya” deniliyor “ya kendisi veya avukatı” deniliyor. Bu anlamda da bir savunma hakkının da ihlal edilebileceği düşüncesi hasıl olmaktadır.

Bir kül olarak değerlendirildiği zaman, bu zaten mevcut olan yasada CMK'da zaten çok ağır olan koşulları bir olağanüstü yargı rejimiyle, olağanüstü bir rejimle daha da fazla bir şekilde katlanarak ağırlaştırmanın ne insani ne de hukuki bir yönü vardır. Dolayısıyla, bizim vatandaşımızdan ve suçladığımız insanlardan bu kadar korkmamamız lazım. Elimizde bir sürü vasıta var, devletin elinde bir sürü vasıta var, bunları kullanarak pekâlâ teknolojinin de vermiş olduğu, sağlamış olduğu imkânlarla kısa sürede delile ulaşma imkânı mevcutken bu mantıkla, tamamen bize göre çağ dışı olan bir mantıkla kişinin hürriyetine yönelik, kişi hak ve hürriyetlerini zedeleyecek tarzda bir kanun teklifiyle bu teklifi dile getirmek veya ileri sürmek bize göre uygun değil. Geri çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sırayla devam ediyoruz.

Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞEACARBAŞARAN(Batman)–Arkadaşlar aslında çok anayasal çerçevede de, geneli itibarıyla da geniş değerlendirmeler yaptılar. Şimdi, biz, en azından ben şahsım adına bu kanuna baktığımda hangi ihtiyaçtan kaynaklandı diye... Bir de gerekçesine bakmak istedim. Şimdi, gerekçesinde diyor ki: “Örgüt faaliyetleri kapsamında işlenen suçlar bakımından suçlarla mücadele etme güçlüğü, örgüt bağlantılarının çözülmesinin zaman alması, somut delile ulaşmanın zorluğu ve benzeri nedenlerle...” vesaire diye devam ediyor.

Şimdi, bu gerekçe çok güzel yani kanunun gerekçesine baktığımız zaman, evet, tam açıklanmış ama biz aslında meselenin böyle olmadığını biraz uygulama üzerinden tespit edip görebiliyoruz yani en azından avukatlık yapan arkadaşların çoğu bunun uygulamasının nasıl olduğuna hâkim. Bir sosyal medya paylaşımından bile biri gözaltına alındığında günlerce gözaltında tutulabiliyor, işte geçtiğimiz iki yıllık süreç içerisinde de bunu yaşadık, hatta işte bir bildirgeye imza atan kişiler gözaltına alındığında günlerce gözaltında tutuldu. Hâlbuki, burada ne bir örgüt bağlantısı ne ilgili

toplanacak bir delil vardı ne de teknik çözümlemeleri gerektiren ya da delile ulaşması zor bir durum vardı; bir bildirge vardı, bir imza vardı ve olabilecek maksimum suç propagandaydı ama bununla ilgili bile insanlar günlerce gözaltında tutuldu. Tabii ki bu gözaltı koşullarının kendisi bile başlı başına bir işkenceydi çünkü birçok yerde çok fazla gözaltı olduğu için ve çok uzun gözaltı süreleri olduğu için, bu insanlar nezarethanelerde de yer olmadığı için spor salonlarında ya da çok kötü koşullarda kalmak zorunda kaldılar. Bunlardan biri bugün aslında tahliye olan Onur Hamzaoglu'ydu. Onur Hamzaoglu, arkadaşlarıyla, bizim bileşen partideki bütün arkadaşlarla bir basın açıklamasından dolayı gözaltına alındılar ama günlerce bu basın açıklamasıyla ilgili gözaltında tutuldular yani savcılığa çıkarılmaları, hakim karşısına çıkarılmaları günleri aldı. Yani burada ne ekstra bir delil toplandı ne herhangi bir işlem yapıldı ama biz gidip “Ne zaman ifadeye çıkacaklar?” diye sordüğümüzda hiçbir cevap alamadık. Yani burada aslında gözaltı süreleri usulüne ya da kanunda belirtilen kıstaslara göre uygulanmıyor. Kolluk kendi cephesinden iş ediniyor ve sonuçta uygulanan ya da bir atmosfer var şu an Türkiye'nin içerisinde olduğu, işte “onlar ve bizler” diye bir atmosfer var. Biz, işte ülkeyi korumak isteyenler, işte terörle... Tırnak içerisinde söylüyorum, terör kavramı o kadar geniş ve yaygın kullanılıyor ki yani herhâlde hiçbir ülkede bu kadar hoyratça kullanılmıyor “terör” ve “terörist” kelimesi. Tırnak içerisinde, “Onlar terörist, biz onlarla mücadele ediyoruz. Hiçbir şey yapmasak bile gözaltında elimizden geldiği kadar eziyet edelim.” gibi bir anlayışa sahip... Kolluğun genel anlayışından söz ediyorum. Onun için günlerce insanlar gözaltında kaldı. OHAL sürecinde insanlar otuz gün gözaltında kaldı. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin gözaltı süreleriyle ilgili olarak Türkiye'ye bu kadar ihlal kararı vermesinin bir nedeni vardı ve bizim de bu düzenlemeleri değiştirmemizin bir nedeni var 90'lı yıllardan bugüne gelen. Bu gözaltılarda aslında çoğu vatandaşa işkence uygulanıyordu ve işkence izlerinin geçmesi bekleniyordu. Bunu siz de hatırlarsınız, o dönemi daha net hatırlayanlardan biri olarak... Çoğu aslında o işkence izinin geçmesini bekliyordu. İşte Türkiye'nin mevcut içerisinde bulunduğu atmosfer göz önüne alındığında aslında gözaltı uygulamalarında, dediğim gibi en iyisinin, en iyi ihtimal yorarak bir işkence yönteminin uygulandığını biliyoruz, yorma. Yorma da bir işkence yöntemi. Bu hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde hem Türkiye'deki birçok karara da dercedilmiş bir mesele.

Şimdi, on iki güne çıkan gözaltı ama bu da yetmiyor, tekrar ifade alma meselesi var. On iki gözaltında kaldı, çıktı, kapının önünde tekrar gözaltı kararı alındı. Olmayacak bir şey mi? Hayır, Türkiye atmosferinde, hukuk sisteminde karşılaştığımız gayet olağan vakalardan biri. Biri tahliye ediliyor, daha cezaevinden çıkmadan hakkında tekrar gözaltı kararı veriliyor, tekrar yakalama kararı çıkarılıp tekrar tutuklanıyor. Yani belki bu on iki gün bile bize artık iyi gelecek çünkü on iki gözaltında, kapıya çıkacak, tekrar gözaltı çünkü tekrar ifadesi alınmak istenecek, tekrar on iki gün, tekrar bırakılacak. Yani şu anki mevcut düzenleme aslında kötüye kullanılmaya o kadar açık bir düzenleme ki ve bununla ilgili tedbiren başka bir düzenleme gelmezse üç gün sonra gerçekten başımıza bela olacak bir düzenleme. Yani ne kendi hukuk sistemimize, kendi toplumumuza, halka anlatacağımız bir savunmamız var bu açıdan -ve bence burada şu masanın etrafında oturan bütün arkadaşlar, bütün Komisyon üyeleri olarak bire bir sorumluyuz- ne de uluslararası alanda bir savunma geliştirebiliriz çünkü şunu söyleyecekler: “Tam on iki gün gözaltında tutuldu, nasıl işlemler yapıldı?” Bugüne kadar ben kolluğun bununla ilgili somut “Biz birinci gün şu işlemi yaptık, ikinci gün şu işlemi yaptık, üçüncü gün şu işlemi yaptık.” diye hiçbir açıklamasını görmedim, hiçbir açıklama yok çünkü. Bekleniyor “Bir haklı, on iki gün gözaltında tutabilirim.” Böyle bakıyor: “On iki gün tutabilirim. E, ben bu hakkı niye kullanmayayım? E, biraz bekleyeyim, biraz daha düşünsün ama arada gidip gelip sohbet edeyim, biraz da taciz edeyim, biraz daha gözünü korkutayım.” Biz bu uygulamaları, hukukçular yani avukat arkadaşların çoğu gördük. E şimdi biz bu kadar tehlikeli bir maddeye “evet” dersek dediğim gibi üç yıl süreyle belki ama üç yıl sonra Türkiye'nin nasıl bir atmosferde olacağını ya da üç yıl sonra biz tekrar otuz günlük gözaltı süresini

konusup konuşmayacağımızı bilmiyoruz. Ama üç yıl boyunca insanları böyle bir sisteme mahkûm etmek bence büyük bir haksızlık ve kendimize de yaptığımız bir haksızlık. Yani sürekli Türkiye'nin itibarını sarsacak, Türkiye'yi uluslararası alanda tartıştıracak kanunlar ve uygulamalar içerisindeyiz. Ve çok müthiş şeyler yaptığımızı düşünüyoruz. Değil yani şunun sonuçlarını... Biz Adalet Komisyonuyuz ama Meclisin İnsan Hakları Komisyonu var, İnsan Hakları Komisyonuna bu OHAL süreci içerisinde onlarca, yüzlerce –ben geçen dönem İnsan Hakları Komisyonu üyesiydim- gözaltındaki kötü muamele, işkenceyle ilgili mektup geldi. Ama biz bununla ilgili bir çözüm, yol ve yöntemi bulacağımıza işte kendimize bahaneler bulup, işte, örgütün bağlantısı vesaire... Değil, biz biliyoruz, yani şu anda hepimiz teknik takip altındayız. Hakkımızda soruşturma olsun olmasın, biliyoruz, hepimizin telefonları dinleniyor, usulsüz; daha önce de dinlendi ve bir gün bir dosya var, bekliyor hepimizi. Hepimiz açısından böyle. Zamanı ve yeri geldiğinde tıpkı cemaatteki gibi önümüze çıkan dosyalar olacak. Yani teknik takip yapılıyor, telefonlar dinleniyor. Zaten eğer sosyal medyaya araştırılacak bir durum yok ama biz hâlâ daha fazla delil elde etme peşindeyiz, hâlâ şüpheliden delil elde edip işkence üzerinden delil elde etmenin yol ve yöntemlerini açıyoruz.

O açıdan bu kanunun bence en tehlikeli maddelerinden biri ve dediğim gibi bizim bu konuda sorumluluğumuzun büyük olduğu bir madde. İkincisi, bu tutukluluğun değerlendirilmesi maddesi. Bir, bu “veya”nın bence hemen değiştirilmesi gerekiyor. Bunu bir yanlışlık, bir gözden kaçma olarak değerlendiriyorum. Yani müdafisiz olarak tutuk değerlendirilmesi kesin eksik bir uygulama ve savunma hakkını da bire bir etkileyen bir uygulama. Onu bırakalım, aslında normalde var olan otuz günde bir, eğer talep varsa sanığın işte ya da şüphelinin kendisinin de katılabileceği şekilde incelemesinin yapılmasıydı çünkü bu en temel savunma hakkıdır. Kendisinin tutukluluk durumuyla ilgili otuz gün bile olsa... Bir saat çok değerlidir insan hayatında tutuklu kalmak çünkü tutukluluk bir ceza olarak kullanılamaz. Bu bizim de hukuk sistemimizin en temel ilkelerinden biridir. Bir gün bile tutuklu kalması büyük bir haksızlıktır ve bu kişi otuz gün boyunca tutuklu kalmasıyla ilgili kararda bulundurulmuyor, savunma hakkı elinden alınıyor. Bu en temel haklardan biri ve elinden alınıyor. O açıdan, bu düzenleme de zaman tasarrufu açısından çok fazla tutukluluğun olması açısından mı düşünülüyor bilmiyorum ama teknoloji şu anda çok gelişkin, SEGBİS sistemiyle de bağlanılarak on dakika, on beş dakikada, yarım saatteki bir iş ve işleminden... O yükü üzerimizden atmak için bence böyle bir uygulamaya gitmeyelim. Dediğim gibi, sonra açıklamasını yapmamız gerçekten zor olacak. Bu da bizim tekrar bir uyarımız olsun. Biz hep yapıyoruz bu uyarıları ama üç gün sonra dönüp “Keşke bu uygulamaları yapmasaydık, keşke bu kadar büyük bir yükün altına girmeseydik.” demeyelim çünkü burada söz konusu olan kişilerin özgürlüğü. Bu da çok değerlidir. İnsanların, dediğim gibi, bir saat tutuklu kalması, özgürlüğünden mahkûm kalması kabul edilemez bir durumdur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli üyeler, bu gerçekten şu ana kadar görüştüğümüz maddeler içerisinde en kritik olan, en önemli olan bir madde. Bu aynı zamanda adil yargılanma hakkına ilişkin bir madde ve son iki yılda en çok gündeme gelen ve muhtemelen önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin en çok mahkûm edileceği alan hak ihlali, adil yargılanma hakkı ihlali ya da ihlalleri olacaktır maalesef olağanüstü hâl yürürlükte olduğu hâlde.

Şimdi, burada tabii açık bir Anayasa'ya aykırılık var, çok belirgin. Bu 6638 sayılı Yasa görüşülürken -hatırlarsanız 27/3/2015 tarihli Kanun- zamanın İçişleri Bakanı o zaman demişti, itirazlar gelince “Anayasa'yı yasaya göre değiştirelim.” biçiminde bir yanıt vermişti. Şimdi benim de aklıma o geldi.

19'uncu maddeyi yoksa buna mı uydursak diye. Çünkü burada çok kritik bir durum. Esasen suçlular da devlet karşısında haklı konuma geçecekler. Yani siz bu açık aykırılıkları uyguladığınız zaman suçlu olsa da size karşı açacağı davada Anayasa Mahkemesi önünde ya da Avrupa Mahkemesinde haklı duruma geçecek. Acaba gerçekten değinildiği üzere özgürlükler açısından çok önemli, kuşkusuz bütün yurttaşlar, suçlu olmayanlar açısından çünkü özellikle Terörle Mücadele Kanunu ne kadar iyileştirilirse iyileştirilsin ki AK PARTİ döneminde de önemli iyileştirmeler yapıldı, en son değişiklik 2013'te fakat uygulamada o kadar kaypak bir alan karşısında bulunuyoruz ki gerçekten aslında Ceza Kanunu'nun yanında Terörle Mücadele Kanunu'nun yürürlükte tutulması bile bana göre son derece tehlikeli.

Şimdi, burada belirtildi, o kısımlara girmeyeceğim. Ben biraz daha değinilmeyen hususlara değineceğim. Kırk sekiz saat yüz kırk dört saate çıkarılıyor. Dört gün on iki güne çıkarılıyor ve bu da delillerin toplanması adına. Oysa bilimsel ve teknolojik gelişmelerin bu kadar baş döndürücü hızla devam ettiği bir dönemde, bir çağda devlet olanaklarının bu kadar ilerlediği bir ortamda bu süreler aslında delillerin toplanması için değilse de en azından suçlu da olsa suçlunun kötü muameleye maruz kaldığı biçimdeki şikâyetlerini haklı kılabilir. Bu bakımdan bu teknolojik gelişmeler, bilgi ve belgelere ulaşma olanağı bu sürenin bu kadar Anayasa'ya aykırı bir biçimde uzatılmasını kesinlikle haklı göstermediği gibi, kötü muameleye yol açabileceği gibi, kolluk güçleri de "Nasılsa böyle bir süremiz var." diye işlemleri sürüncemede bırakabileceklerdir.

Ve tabii özellikle özgürlük ve güvenlik dengesi bakımından özgürlüğün öncelikli olması ilkesi dikkate alındığında bunun savunulması mümkün değildir. Fakat yerinde de değildir bu uzatma çünkü savcılık tarafından kullanılması öngörülen sürelerin aslında gözaltı işlemi yapılmadan önce kullanılması gerekir. Böylece kişi özgürlüğü sınırlandırılmadan birtakım hazırlık işlemleri yapılır eğer şüpheli gözaltına alınacaksa. Bu durumda gözaltında tutulma süresinden tasarruf edilmiş olur.

Şimdi, bu açıdan esasen cumhuriyet savcıları tarafından düzenlenen soruşturma, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda öngörülen soruşturma araçları kullanılmaksızın şüpheli ifadelerinden yararlanılmak suretiyle gözaltına alınma işlemlerine başvurulmak istenmektedir. Bu açıdan da hem Anayasa'ya aykırı olması hem İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ne aykırı olması... Ve Türkiye'den gidecek olan davalar mutlaka dönecektir Anayasa Mahkemesinden ve Avrupa Mahkemesinden. Bu bakımdan da bu süreleri bu kadar uzatmamak gerekir.

Öte yandan (b) bendinde, paragrafında öngörülen "Şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması ihtiyacı ortaya çıktığında bu işlem cumhuriyet savcısı veya cumhuriyet savcısının yazılı emri üzerine kolluk kuvvetleri tarafından yapılabilir." biçimindeki düzenleme biraz önce konuşmacılar tarafından açıklandı, özellikle Zeynel Bey'in açıkladığı geriye götürülmezlik ilkesi yani insan haklarında elde edilmiş olan hakkın geriye götürülme yasağı, burada bununla karşılaşıyoruz ve bu açıdan da bu kural ceza muhakemesi hukukunda da geçerlidir ve geriye dönülmesinin savunulamayacağı, özellikle cezaevinden çıkarılarak emniyete götürülmüş olan kişilerin kötü muameleye maruz kaldığını dikkate alırsak bu açıdan da savunulamaz, savunulmamalıdır.

(c) bendine gelince, tutukluluğa itiraz ve tahliye talepleri dosya üzerinden karara bağlanabilir, burada tam da adil yargılanma hakkının esasen merkezine giriyoruz. Mahkeme önünde dinlenilme hakkı açısından sakıncalı bir düzenleme olacaktır, tahliye ve tutukluluğa itiraz taleplerine ilişkin özellikle dosya üzerinden karara bağlanması düzenlemesi kötü muamelenin hâkim tarafından, yargıç tarafından denetlenmesine engel oluşturacak. Sayın Başkan, herhâlde bu konuda sizin huzurunuzda fikir yürütmeye gerek yok, bizzat dinlenilme hakkı yüz yüze... Bu yüzden tutukluluğa itiraz ve tahliye sebeplerinin mutlaka şüpheli kişi ve müdafinin aynı anda dinlenmek suretiyle yapılması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında zaman tabii ki aslında doksanan günlük süre de dikkate alındığında ben fazla

bir şey söylemeyeceğim çünkü sayın üyeler bu konuda açıklayıcı bilgiler verdiler. Bu da esasen tutukluluğun istisna, tutuksuz yargılanmanın esas olduğu kuralını da tersine çevirmektedir ve bunu önceden meşrulaştırma riski bulunmakta. O nedenle sayın üyeler, sayın teklif sahipleri; bu çok önemli bir madde, tamamen hani bir düzenleme yapalım derken gerçekten Türkiye'yi sıkıntıya sokabilecek bir düzenleme. Benim de tam da yasa yoluyla OHAL'e dönülmesi dediğim bir düzenlemenin bağrında yer alıyor. O bakımdan lütfen Sayın Başkan, kahvenizin kırk beş dakika daha hatırı var, on bir buçuğa kadar. Dolayısıyla ama ben on bir buçuğa kadar tabii ki bunu uzatacak değilim ancak bunu ben çok sakıncalı, sadece Anayasa'ya aykırı veya temel haklara aykırı değil, Türkiye açısından da son derece sakıncalı gördüğümü belirtmek isterim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam, sağ olasın.

Sırayla gidiyoruz.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; bu madde çok önemli, bu madde adil yargılanma hakkından savunma hakkına, bireylerin hak ve özgürlüklerine kadar çok önemli bir madde. Bu maddenin tartışılmasında her şeyi ortaya koymamız lazım. Bizim için önemli olan bizim gibi tozdan topraktan gelen savunma müdafileri olarak, avukatlık yapan kişiler olarak bizim için çok sıkıntı veren bir maddeydi bu madde. Biz şüpheliyle, biz müvekkille görüşmelerimizde, yüz yüze görüşmelerimizde dahi aşamadığımız noktaları bilfiil yaşadığımız maddeydi bu madde. Onun için özgürlüklerin temeli bu maddede geçerli. Şimdi, Terörle Mücadele Kanunu'na geçici madde ekleniyor. Terörle Mücadele Kanunu'ndaki suçlar şöyle birkaç tane sayılmış, arkadaşlar bakın, yargının siyasallaştığı bir ülkede yaşıyoruz, artık yargıya güvenin olmadığı bir ülkede yaşıyoruz. Herkesin her an, her zaman hukuki güvenliği olmadığı için yargılanıp cezaevine girebileceği bir ülkede yaşıyoruz. Kimin hukuki güvenliği var diye sorduğunuz zaman şu anda Türkiye Cumhuriyeti'nde çoğu kimsenin hukuki güvenliği yok. “Ben suç işlemiyorum, ben şunu yapmıyorum etmiyorum, benim hukuki güvenliğim var.” diyenler cezaevlerine girdiler, cezaevlerinden çıktılar. Onun için bugün bana yarın sana. Biz burada hukuku, biz burada temel hukuku, özgürlükleri öne çıkarmamız gerekiyor. Bunun için şunu yapmamız gerekiyor: Objektif hukuk kurallarını, tüm dünyada benimsenen hukuk kurallarını yasalarda metin hâline getirmemiz gerekiyor. Şimdi, getirilen teklifle Terörle Mücadele Kanunu'na geçici madde eklenip gözaltı süreleri değiştiriliyor; bireysel suçlarda kırk sekiz saat, toplu suçlarda dört gün, en fazla iki defa uzatılabilir bireysel suçlarda altı gün, toplu suçlarda on iki gün. Şimdi, buna gerekçe olarak iki gerekçe sunulmuş Sayın Başkanım. Birinci gerekçe: Bu süre içerisinde yakalanan kişinin lehine ve aleyhine olan delillere ulaşılabilmesi, birinci gerekçe bu. Şimdi, sormak istiyorum, yani daha önceki süreler delillerin toplanmasına yetmiyor muydu? Bugüne kadar uygulanan hükümler nedeniyle doğru soruşturma yürütülemedi mi? Yani bu itiraf mı yani bugüne kadar yapılan soruşturmalarda? Bir de şunu söylemek istiyorum -genelleme yapmayı hiç sevmem, hoşuma gitmez- savcılık makamında bulunan arkadaşların yaptıkları görevi saygıyla karşılıyorum ama siyasi iktidarın son yıllardaki özellikle savcılık makamına ve yargıya yapmış olduğu baskılar nedeniyle savcılar artık bu tür suçlardan gelen şüpheliler hakkında lehe delil toplamıyor arkadaşlar, toplayamıyor, toplayan savcılara da yer beğeniyorlar. Bunu biliyoruz, uygulamalarda avukatlık yapan, hangi siyasi görüşe sahip olursa olsun bütün arkadaşlar biliyor. Bu nedenle yani genelleme yapmak istemiyorum gene dedim ama savcılarımız bu baskılar nedeniyle lehe delille uğraşmıyor, lehe delil toplamıyor.

Şimdi, ikinci gerekçe şu: “Özgürlüğünü kısıtlayıcı koruma tedbirlerinin bir an önce sonlandırılabilmesi sağlanacaktır.” Şu mantığa bakın. Siz gözaltı sürelerini artırıyorsunuz, adamın, şüphelinin özgürlüğünü kaldırıyorsunuz, ondan sonra da çıkıyorsunuz ki “Özgürlüğünü kısıtlayıcı

tedbirlerin bir an evvel son bulmasını sağlayacak.” diyorsunuz. Zaten gözaltı süresi özgürlüğü kısıtlayıcı bir uygulama değil mi? Gözaltı süresi zaten özgürlüğü ortadan kaldırıyor. Yani bu iki gerekçe de kesinlikle uluslararası normlara, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne, Anayasa’nın 19’uncu maddesine kesinlikle aykırı.

Bu çerçevede ben biraz daha açmak istiyorum. Uygulamada en sıkıntılı prensiplerden birisi şu: İlk önce şüpheliyi alıyorsun, getiriyorsun, gözaltına alıyorsun, o süre zarfında o şüpheliden delile gidiyorsun. Şüpheliden delile gidiyorsun, delilden şüpheliye gitmiyorsun. Uygulama bu arkadaşlar, avukatlık yaptık. Alıyorsun götürüyorsun vatandaş gözaltı süresinde onunla ilgili her türlü operasyonlar yapılıyor, ondan sonra delile gidiyorsun. Bu mantıkta işkence iddiaları çoğalıyor. İşkence iddialarını ortadan kaldırmak için gözaltı sürelerini artırmak yanlış. Bir de getirilen bir madde daha var, savcıyla ilgili, şüphelinin tekrar ifadesini almak için istendiğinde cumhuriyet savcısı tarafından yapılabilirdi, yeni düzenlemeyle bu savcının izniyle kolluk tarafından yapılabilir. Ya, arkadaşlar, yani bu fiili uygulamada defalarca ifadeye çağırılma demektir, bu fiili uygulamada kolluk tarafından alınan ifadelerde işkence iddialarının ortaya çıkması demektir. Bu devlet işkence iddiaları yüzünden tazminatlar ödemedi mi? Bu iş kolluğa mı bırakılır?

İkinci konu, hocamın da dediği gibi, ceza yargılamasında yüz yüzelik prensibi var arkadaşlar. Bu yüz yüzelik prensibini siz gerçekleştiremedikten sonra ceza hukukunda özgür bir yargılama yapamazsınız. Ne oluyor şimdi? Biz eskiden otuz günde bir hâkimle karşılaşıyorduk, şüpheliyi çağırıyorlardı, biz müdafî olarak hâkimle dosyayı inceliyorduk ama tahliye alabiliyorduk, cezaevinden getirmiyorlardı. Şimdi, siz bunu otuz günü dosya üzerinden yapıyorsunuz, müdafîyi çağırıyorlarsınız ama doksan güne çıkarıyorsunuz müdafî ya da şüpheliyi çağırıyorlarsınız. Ne yapacaksınız doksan günde kardeşim, ne yapacaksınız? Bu açıkça savunma hakkının ihlali, bu açıkça adil yargılanma hakkının ihlalidir. Biz bunu fiiliyatta yaşıyoruz. Ceza hukukunun genel prensibi olan yüz yüzelik ilkesinin ihlalidir.

Bu nedenle, biz demokrasi diyorsak, biz hak ve özgürlükler diyorsak, yargının bağımsızlığı, yargıç bağımsızlığı diyorsak yapacağımız bir şey var arkadaşlar adil yargılanma açısından: Bu maddenin geri gönderilmesi gerekiyor. Eğer bu maddeyi hukuki metin hâline getirirsek bu maddeyi hukuki metin hâline getirmiş olduğumuzdan dolayı yarın ülkenin geleceğinde demokrasiye, özgürlüğe diyebileceğimiz bir şey kalmaz.

Bu nedenle, bir hukukçu olarak söylemek istiyorum, siyasetçiliği bir kenara bırakıyorum; uygulamada, fiiliyatta görev almış bir hukukçu olarak söylüyorum: Bu madde kesinlikle geri çekilmeli, bu madde metin hâline getirilmemeli.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Zeybek.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, teklifin geneli üzerinde belirttiğimiz gibi, bu düzenleme, Sayın Başkan, olağanüstü hâlin üç yıl daha uzatılmasını öngörüyor. Bu çok net, açık. Bu durum eğer olağanüstü hâl kaldırıldıysa hem kişilerin hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması hem de savunma hakkının ve adil yargılanma hakkının kısıtlanması açısından Anayasa’mıza, Ceza Muhakemesi Yasamıza, evrensel hukuk ilkelerine ve tarafı olduğumuz sözleşmelere açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Sayın Başkan, siz hâkim kararıyla uzatılabileceğini söylediniz ama Anayasa’nın 19’uncu maddesi çok açık. Hatta bu konuda yorum yapmaya bile gerek yoktur. Kırk sekiz saat ve dört günlük sürelerin sonunda diyor ki: “Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden

yoksun bırakılamaz.” “...dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır.” Bu, şeyden önceki cümle. Şimdi, burada “Hâkim kararı olmadan kimse hürriyetinden kısıtlanamaz.”ın anlamı, dört gün içerisinde hâkim önüne çıkarılacak, hâkim ya tutuklayacak, hürriyetini kısıtlayacak ya serbest bırakacak, sen tutamayacaksın. Bunun anlamı, o cümlenin anlamı budur. Hemen o cümleden sonra çok açık olarak “Bu süreler olağanüstü hâl ve savaş hâllerinde uzatılabilir.” Başka türlü bu sürelerin uzatılma imkânı yoktur. Bu nedenle, bu düzenleme Anayasa’nın 19’uncu maddesine açıkça aykırıdır. Bu konuda değerli vekillerimiz de görüşlerini belirttiler.

Yine, Sayın Başkan, bundan sonraki (b) ve (c) bentlerindeki düzenlemeler tamamen savunma hakkının ve adil yargılanma hakkının elinden alınması sonucunu doğuracak düzenlemelerdir. Hepimiz biliyoruz Sayın Başkan, siz de çok iyi bilirsiniz. Özellikle toplu olarak işlenen suçlarda kolluk kuvvetleri uzun süren bir takip yapar, delil toplar, eğer gözaltına alınmasını gerektirecek kuvvetli bir suç şüphesi tespit ederse gözaltına alır. Özellikle bu olağanüstü hâl dönemlerinde gözaltına alır; bir hafta, on gün tutar, hiç görüşmez, hiçbir şey sormaz, ifadesine başvurmaz. Bir gün sonra adliyeye sevk edecekler, bir gün önce ifadesini alır. Hatta öyle ki Sayın Başkan, eylemini söylemez, sadece, örneğin “FETÖ üyesisin.” der, “şu suç örgütü üyeliğinden” der, sadece onu söyler, fiilî eylemlerini bile anlatmaz, ertesi gün adliyeye çıkarır, hâkim tutuklar ya da serbest bırakır. Ancak o süreç içerisinde kolluk kesinlikle o şüphelinin lehine delil toplamaz. Oysa bu sürelerin uzatılmasının amacı, lehine ve aleyhine bütün delilleri toplayabilmesini sağlamaktır ama bu yol hiç yapılmamıştır. Şu anda hâlâ yapılmıyor, lehine bir tek delil toplanmıyor. En son bu FETÖ soruşturmalarıyla ilgili gördük. Hatta tutuklandıktan sonra üç beş ay lehine delil toplanmadı. Üç beş ay sonra tarafın ya da müdafilerin ısrarı üzerine üst üste verdikleri dilekçede... Biliyorsunuz, bir de gizlilik kararı olur bu organize suçlarda ya da suç örgütlerinde. Araştırmaya girerler, “Evet, suçsuz olduğunu tespit ettik.” derler, bırakırlar ama üç ay yatmıştır yani üç ay sonra lehine delil toplanmıştır.

Bu nedenle, bu düzenlemedeki dört gün makul bir süredir. Bunu sekiz güne, on iki güne çıkarmak, tamamen hem savunmanın kısıtlanması açısından hem de adil yargılama açısından biraz önce belirttiğimiz hem Anayasa’ya hem diğer yasalara aykırılık teşkil eder. Bunun için bu teklifin geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Söz almayacaktım aslında ama burada konuşmaları takip ederken çok önemli değerlendirmeler var tabii. Burada, benim de alanım olan... Söylemiştim, Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görev yapıyorum. Çok önemli haberler düşüyor Avrupa Birliğiyle ilgili. Boyko Borisov, Bulgaristan Başbakanı... Ki Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyeliği noktasında en yapıcı tavır olan ülkedir Bulgaristan. Bugün Sayın Başbakanın -açıklaması- Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyeliğinin artık çok zor olduğu ve giderek Avrupa Birliği ilke, norm ve değerlerinden uzaklaştığına dair görüşleri var. Bu haberi şimdi okuyunca ben de doğal olarak söz aldım.

Evet, bakın, biz bu gece yarısı burada çok önemli bir kanunu görüşüyoruz. Açıkçası, görüşme de tam denilemez, işte sabah ondan itibaren muhalefetin, gerçekten çok değerli hukukçuların gerek uygulama gerek teorik anlamda çok önemli, nitelikli değerlendirmeleri varken ama maalesef, gerçekten ortak akılı bulup, bir müzakere edip... Gerçekten bu yasalar -şimdi, Genel Kurul aşamasında göreceğimiz- çok kolay geçmiyor. Bu komisyon aşaması çok büyük emek gerektiren; hazırlanması, Genel Kurulda görüşülmesi... Ve görüştüğümüz madde itibarıyla da gerçekten binlerce insan için hayati önem taşıyan, o gözaltı süreciyle ilgili önemli bir düzenleme yapıyoruz. Diğer keza, önceki ve ilerdeki maddeler de

bu şekilde. Adil yargılamaya ilişkin, o suçluluğun ispatı noktasına kadarki yaşanan süre gerçekten zor bir süreç. Biz bu sürecin uzatılması... Ki yasanın temel gerekçesi OHAL sürecini sonlandırıp temel hak ve özgürlükler noktasında daha insani bir süreci hâkim kılmak ve ülkeyi gerçekten o baskı ortamından kurtarmakken, baktığımız zaman maddelere, gerçekten... Ben hukukçu değilim. Teknik ayrıntılarını burada hukukçulardan, kendi bireysel çalışmalarım ve çok değerli duayen hukukçulardan dinliyoruz. Gözaltı sürelerindeki karmaşanın artırılması, en önemlisi, gerçekten, şüphelinin aynı olayla ilgili yeniden ifadesinin alınması konusunda savcının bu yetkisini kolluk kuvvetine vermesi, tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerinin dosya üzerinden yapılması, kırk sekiz saatlik sürenin, toplu suçlarda dört günün -ki bu tekrar edebilir- on iki güne kadar çıkartılması, bunlar gerçekten, Anayasa'nın 19'uncu maddesi... Ve gözaltı sürelerinin sadece olağanüstü hâller ve savaş hâllerinde uzatılabilmesine izin verilirken biz OHAL'i kaldırdığımız bir yasada gözaltı sürelerini tekrar uzatıyoruz. Bir çelişkiler yumağı var gerçekten burada.

Cumhuriyet savcılarına ait olan, şüphelinin yeniden ifadesinin alınmasının -söylediğim gibi- kolluğa devredilmesi de gerçekten kaygı verici bir süreç. Tahliye taleplerindeki sürenin doksan güne çıkarılması, bunlar gerçekten bizi temel hak ve özgürlükler, adil yargılama, o zorlayıcı gözaltı sürecindeki evrensel değer ve ilkelerden, normlardan hızla uzaklaştırıyor.

İşte Avrupa değerlerinin normları, uygulamalarına bakıyoruz. Gerçekten Türkiye başka bir yapı içerisinde ve başka bir sürece doğru evriliyoruz. Bunları çok tehlikeli buluyorum.

Fransa'daki OHAL süreci örnek verildi. Gerçekten Fransa'daki o teknik düzenlemelere baktığımız zaman bizim şu an yapmış olduğumuz düzenlemelerle hiçbir ilgisinin olmadığını görüyoruz. Orada işte liman, havalimanı gibi, ülke giriş çıkışlarındaki kimlik kontrolleri, özellikle etkinliklerdeki güvenlik önlemleri; gerçekten bunlara bizim ihtiyacımız var, bunlarla ilgili hiç kimsenin bir itirazı yok. Nefret, ayrımcılık, şiddet, terör eylemlerine destek veren kuruluşlar, yerlerle ilgili düzenlemeler; buna da bizim bir tepki, açıklığımız olamaz. İşte, ev aramalarıyla ilgili düzenlemeler var. Ama burada gerçekten insani olmayan, adil yargılamanın OHAL süreci benzeri ve belki daha ağır bir şekilde düzenlemeler oluşturması gerçekten kaygı verici. Ama sürecin, bugünkü yaşanan bu Komisyon süreci aşaması da aynı şekilde kaygı verici. Hiçbir yapıcı eleştirinin bir ortak akıl noktasında bir düzenleme, bir orta yolun bulunması noktasında bir tek taraflı, sürekli biz buradan bir çaba içerisindeyken sizler sadece oylama vaktinde yeterli sayı azalmasın diye bir süreç içerisindeyiz. Değerli vekilimizi buradan görüyorum, gerçekten sağlık açısından bir sıkıntılı süreç ama burada bir sayı açısından... Bu, beni, burada genç bir parlamenter olarak ülkem adına, gençler adına bir umutsuzluğa sürüklüyor.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Aynı mahiyette iki tane önerge var, imza sahiplerini okutacağım, tek bir oylama yapacağız.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyon Başkanlığına

Görüşülmekte olan 318294 evrak numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 11’inci maddesinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Aydın

Zeynel Emre

İstanbul

Turan Aydoğan

İstanbul

Alpay Antmen

Mersin

Gerekçe:

İşbu teklifin 11'inci maddesi ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'na geçici madde eklenerek, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda 24 saat olan gözaltı süresi, Türk Ceza Kanunu'ndaki belli suçlar ve Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlar yönünden 48 saate çıkartılıyor ve toplu olarak işlenen suçlarda dört gün olarak düzenleniyor. Ayrıca, gerek görülmesi hâlinde iki defa uzatılabileceği hüküm altına alınarak, 48 saatlik gözaltına tabi dosyalarda gözaltı süresi 6 güne, toplu olarak işlenenlerde ise 12 güne kadar uzatılabiliyor. Olağanüstü hal dönemlerinde geçici olarak getirilen gözaltı sürelerinin uzatılması, bu maddedeki hükümle belli suçlar için kalıcı hâle getirilmiş oluyor.

Maddeyle getirilen bir diğer hüküm ise gözaltı sürelerinin uzatılma yöntemi. Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre gözaltı sürelerini uzatma kararı her seferinde tek gün şeklinde uygulanmakta ve dolayısıyla her 24 saatte bir Cumhuriyet Savcısına şüphelinin durumunu değerlendirme zorunluluğu getirilmekte iken bu değişiklikle tek seferde 4 gün birden uzatma yolu açılıyor. Düzenlemeyle belli suçlara ilişkin tutukluğun inceleme süreçleri de değiştiriliyor.

Maddenin öngördüğü değişiklikler, âdeta ıslah etme ve baskı yöntemi olarak kullanılan gözaltı işleminin keyfiyetini besleyecektir. Konuya dair, kanun yapma tekniği ve keyfi gözaltının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa Mahkemesinin kararları ile evrensel hukuk ilkelerine aykırılık taşıdığı göz önüne alındığında maddenin kanun teklifinden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Diğer önerenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Aydın

Mersin

İstanbul

Rafet Zeybek

Antalya

BAŞKAN – Evet, önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 119 uncu maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(5) Askerî mahallerde yapılacak arama, Cumhuriyet savcısının nezaretinde askerî makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından yerine getirilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının yazılı emriyle de askerî makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından arama yapılabilir.”

BAŞKAN – Zeynel Bey, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, askerî mahallerde yapılacak aramalarda adli kolluk bulundurulması... Bu, bir ara şöyle bir denge vardı: İşte, askerî mahallerde hiçbir şekilde tabii arama yapılamaz ya da asker ile polis arasındaki dengede asker çok daha ağırlıklıydı. Şimdi, bu 15 Temmuz darbe girişiminden sonra, bunun bir dengelenmesinden ziyade, çok tam tersine işleyen bir süreç var. Yani cumhuriyet savcısının bizzat

yapacağı aramada kolluk kuvvetinin bulunması bir tarafa, bir de bu getirilen düzenlemeyle kolluk kuvveti... Yani daha anlaşılır bir dille söylenmesi gerekirse, ansızın askeriyei basabilecek. Yazılı emir dediğimiz, o sonradan da yerine getirilebilecek bir düzenleme, yani sonra da alınabilir.

Burada böyle bir düzenlemenin getirilmesindeki sebep, işte o daha önceki maddelerde de söylediğimiz o güvensizliğin verdiği bir şey. Görünüyor ki iktidar hâlâ askere güvenmiyor yani biz hep şunu söyledik: 15 Temmuz darbe girişiminde bu FETÖ darbesine karşı başarının FETÖ darbesinin başarısız olmasının iki üç tane temel dayanağı vardır. Birincisi: Bir defa Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki gerçekten namuslu, vatansever subayların direnci; birinci, en büyük faktör bu. Çünkü topyekûn herkesin katıldığı bir darbe girişimi olsaydı, akıbeti çok daha farklı olacaktı. Yani önleyen de sonuçta bunu asker.

İki: Türkiye Büyük Millet Meclisi başta olmak üzere, tüm partilerin bir arada bir görüntü vermesi ve burada bir toplumsal duyarlılık oluşması. Bu iki etken çok önemliydi ve bununla birlikte elbette ki halkın oradaki direnişi. Bunlar birleşerek 15 Temmuz darbe girişimini önledi. Yani meseleye “Ya, ne yapalım işte, bu yetkileri vermek durumundayız. İşte, aman, askerin her türlü arama yetkisinin olması lazım, her an üstleri dahi x-ray’den geçsinler. Demin söylediğim gibi, yani meseledeki büyük resmin görülmemesi.

Bir de tabii bu askerî alanlardaki arama deyince, okuyunca tabii insanın ilk aklına gelen bizim açımızdan, yakın zamanda olan kozmik oda aranması. Hatırlarsanız, o zaman Bülent Arınç’a suikast yapılacak iddiası vardı, o iddiayla kozmik odaya girildi ve Türkiye Cumhuriyeti’nin en mahrem bilgileri alındı. O mahrem bilgiler alındıktan sonra görüldü ki hani işin boyutunun anlaşılması bakımından, ortaya çıkan sonuçlardan biri, işte çeşitli şekilde terör örgütlerinin içerisine sızıp bilgi mahiyetinde bilgi veren insanların bir çoğu infaz edildi. Yani böyle de sonuçları oldu bu işin. Dolayısıyla, burada o dönem yapılan işlemlere karşı şüpheyle yaklaşılan ya da işte bu kadar da olur mu denildiğinde, ya acaba, hemen bir suçlama gelir şeyi vardı: Vesayetçi, askerî vesayet yanlısı, yok işte Ergenekon yanlısı gibi, bilmem, bir suçlama gelirdi.

Ben şöyle düşünüyorum, yani burada cumhuriyet savcısının herhangi bir soruşturmada gidip de bir askerî mahalde arama yapması ayrı bir şey, orada askerî kolluk kuvvetleri de askerî kolluk da eşlik edebilir, Emniyetten uzman kişileri de götürebilir ama bunun böyle bir ilave yazılı emre dönüştürülmesi, bir güncel ihtiyaçtan ziyade... Yani hani yasalar neye göre yapılır? Yasalar ihtiyaçlara göre yapılır, ihtiyaç ortaya çıktıkça yapılır. Güncel bir ihtiyaç ortaya çıktı da yani savcının gidemeyeceği kadar yoğunlukla, yakın zamanda askerî mekânların basıldığı, arama yapıldığı bir durum var mı? Şu anda böyle bir örneğimiz yok değil mi yani, bizim bildiğimiz böyle olaylar basına düşer, yakın zaman içerisinde yok. Ama oradaki mesele, bu bir güvensizlik üzerine işliyor. İkincisi de bir psikolojik üstünlük burada sağlanıyor. Aslında hem askeriye hem polis sonuçta iktidarın emrinde olması gereken kolluk kuvvetleri, yani devletin güvenlik güçleri; idari açıdan amirleri belli, adli açıdan amirleri de belli baktığımızda. Bunların ikisi arasında da -kolluk kuvveti olarak bakmak lazım- bir ayırım yapmamak lazım. Dolayısıyla, bunun güç dengesini birinden alıp öbürüne vermekle bir şey çözmüş olmayacağız.

Ben bu düzenlemenin güncel şöyle iyiliği olur, kötülüğü olurdu ziyade, en başta bunun çok gerekli olmadığını düşünüyorum.

Benim söyleyeceklerim bunlardan ibaret.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Turhan Bey, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Burada biraz aydınlanmaya ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum çünkü iki madde arasındaki farklılıklar CMK 119/5'te askerî mahallerde yapılacak arama cumhuriyet savcısının istem ve katılımıyla yani bir talep söz konusu sonra da bir katılma söz konusu. Burada değişen yapıda istem kaldırılmış, “cumhuriyet savcısının nezaretinde” şekline dönüşmüş. Yani “nezaret” “katılım” şekline dönüşmüş, bir de adli kolluk askerî makamların yerine geçmiş. Eğer, katılan asker arkadaşlarımızın dahil varsa bu çalışmada bizi aydınlatırlarsa sevinirim yani onun üzerinden düşüneceğiz biz çünkü. Bu ihtiyaç nereden kaynaklandı? Birincisi, cumhuriyet savcısının isteği burada askerî makamlardandı sanıyorum katılmalarını istemek şeklinde, talep etmek şeklindeydi. Şimdi, burada, bir rövanşist duygu mu var az önce tarif edildiği gibi Zeynel Bey tarafından, yoksa ihtiyaç nedir de bu şekle dönüştürülüyor bu madde? Siviller neden katılıyor, neden askerî makamlar buna katılamıyor? Süreç içerisinde şöyle bir şey yaşanabilir mi, bu ihtimal hiç düşünüldü mü? Az önce örnek verildi kozmik oda aramasıyla alakalı bir dünya bahane uydurdu burada FETÖ'cüler, iktidarınız da o bahanelere esir etti kendisini o tarihte. Türkiye'nin bütün askerî sırları dış dünyanın eline geçti, böyle bir vahim tablo yaşadık yakın tarihte. Şimdi, herhangi bir cumhuriyet savcısı mesela yine böyle kozmik odavari bir yeri, yine böyle Türkiye'nin askerî sırları varsa onların bulunduğu bir yeri rastgele, kafasına göre arayabilecek mi? Buradaki tabloda çünkü kimseye bilgi vermesi gerekmiyor anladığım kadarıyla. Cumhuriyet savcısı nezaretinde adli kolluğu alıp elini kolunu sallaya sallaya böyle bir yere girebilir diye bir durum ortaya çıkıyor. Bu çok teknik bir konu olduğu için sadece hukukçu gözüyle bakmaktan da kendimi aslında biraz irak tutmaya çalışıyorum. Hata yapabiliriz bu değerlendirmede yani bu aynı zamanda askerî tabloyu, asker-sivil ilişkisini çok sağlıklı değerlendirebilecek şekilde bilmeyi de gerektiriyor. O yüzden müsaade ederseniz askerî bürokrasiden katılan arkadaşlarımızın dahil varsa bizi bilgilendirsinler, onun üzerinden yargılarımızı oluşturalım. Uygun olur mu Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Efendim?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – E, beni dinlemediniz, o zaman tekrarlayayım efendim, siz de insansınız tabii. Dedim ki: Burada bir ihtiyaç da hasıl olabilir. Askerî bürokrasiden böyle bir talep mi vardır, yoksa iktidarınızdan kaynaklı bir girişim midir bu? Bunu anlamak istiyoruz. Askerî bürokrasiden katılan arkadaşların böyle bir talepleri varsa bize gerekçesini anlatsınlar, onun üzerinden aydınlanalım ve ondan sonra konuşalım. Daha doğru olmaz mı?

BAŞKAN – Teklif sahiplerine soralım bakalım. Neden böyle bir şeye ihtiyaç duymuşlar?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, teklif sahipleri gerekçelerini yazdılar, tatmin olmadık ama buyursunlar, onları dinleyelim, sonra konuşalım o zaman.

BAŞKAN – Siz söyleyeceklerinizi söyleyin, bitsin, ondan sonra...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Dinledikten sonra söyleyeceğim efendim, ihtiyacı...

BAŞKAN – Hayır, dinledikten sonra ne söyleyeceğiz ki artık. Ya, nasıl olsa sordunuz, söyleyecekler onlar da.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O zaman söyleyeyim efendim.

BAŞKAN – Ha, söyleyin de ondan sonra...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Benim kanaatim -siz daha sonra benim kanaatimi değiştirirsiniz- bu bir rövanşist hükümdür. Askerî makamların bu işin dışında tutuluyor olması, bir görevin bütün günahını sadece askerler üzerine yüklenilerek bu işten çıkılacağı düşüncesiyle bakılıyor olmasıdır. Şehir dışına çıkardınız askerleri. Bari, hiç değilse bulundukları alanda etkilerini kaldırarak hukuksal düzenlemeler yapmayın. “Askerî mahremiyet” diye birtakım düzenlemeler getirdiniz. Kapıdan girerken insanları zerresine kadar arayacağınızı yazıyorsunuz ama diğer taraftan da bir askerî mahremiyeti

-yanlış anlamayın, adliye saygımız sonsuzdur ama yakın tarihte yaşadığımız için bu FETÖ furyasında bunları- sıradan bir savcının ellerine teslim ediyorsunuz. Evet, burada bir askerî vesayet mantığıyla bakacağımız iddiasında bulunmayın ama bunu iyi açıklayamazsanız bu sizin günahınız olarak burada tescil olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun Başkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli üyeler; hepinizi selamlıyorum.

Tabii, yapılan düzenleme aslında anayasal hukuk düzenimizin devletin hukuk otoritesini tesis etmesi amacıyla yapıldığı açıktır. Sadece bu düzenleme bu madde bağlamında değerlendirilirse yanlış olur çünkü bu düzenlemenin bu madde bağlamında sadece değerlendirilmemesi gerekir. Yapılan bu yasa değişikliğinin tüm maddeleri değerlendirildiği zaman aslında Emniyetin, askeriye, yargının ve devletin tüm organlarının bürokrasisinin içerisindeki hukuk dışı yapılanmaları bir taraftan tasfiye etme iradesini ve kararlılığını ortaya koyarken diğer taraftan da bütün devlet otoritesini kullanan, kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan tüm personelin hukuk içerisinde faaliyet yerine getirdiğini de ve buna da güvenle bakılması gerektiğini de ortaya koyuyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Niye güvenelim? Yargıda güvenecek kimse kalmadı. Kime güvenelim?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bir saniye... Bir müsaade ederseniz anlatırım.

Şimdi, tabii, bir kaleye 2 kaleci koyarak bir futbol maçı olmaz yani kalede tek kaleci olur ve kurallar da bu şekilde cereyan eder. Biz diyoruz ki: Bir taraftan devletin içerisinde terör örgütleriyle iltisaklı yapıları tasfiye edelim. Yani özellikle kozmik oda olayıyla asla benzeşmeyecek bir durumla karşı karşıyayız. Çünkü o dönemde bakınız bu FETÖ tartışmasını yeniden gündeme getirecek, onun üzerinde derin tartışmaların da yapılmasını gerektirecek bir meseledir. Ben öncelikle bunu bir cümleyle ifade edeyim. Bu yapıların devlet içerisinde kırk yılı aşkın, elli yılı aşkın, yarım asırlık bir yapılanma olduğunu ve AK PARTİ hükümetlerinin hiçbirisinin daha gelmediği 2002 öncesi dönemde Necip Hablemitoğlu'nun yazmış olduğu “Köstebek” isimli kitapta tam anlamıyla FETÖ'nün ne kadar devletin içerisine sızdığı bir rapor hâlinde ortaya konulmuş.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – On beş yıldır niye koymadınız.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bir müsaade ederseniz... Yani devletin içerisine girmiş bir yapının ve derin ve paralel yapıların Türkiye’de hukuk düzenini, devlet otoritesini ne kadar sarstığı, ulusal barışımızı ve birliğimizi tehdit ettiği ortadadır.

Yasanın tümü çerçevesinde diyoruz ki: Kozmik oda olayında ihanetle, terör örgütleriyle birlikte hareket eden o yapıları tasfiye ediyoruz. Bir kere polise güvenmemiz lazım; adli kolluğun savcımızın, hâkimimizin yasal sınırlar içerisinde hareket ettiğine güvenmemiz lazım. Buna ilişkin tedbirler ortaya koyuyoruz. Diğer taraftan da Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, gelişmiş demokrasiler, bunlara bakıyorsa gelişmiş demokrasilerin askeriye içerisinde belirli bir sivilleşmeyi de ortaya koyduğunu ifade edelim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sendikalaşmayı da getirecek misiniz askeriye?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – İşte, son Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde de ifade edildiği üzere Silahlı Kuvvetleri Millî Savunma Bakanlığına bağlayan bir yasal düzenleme. Avrupa Konseyi diyorsa işte Avrupa Konseyi bunu emrediyor ve Avrupa Birliği müzakereleri de on yıllardan beri bu amacı gerçekleştirmeye matuf olduğunun altını çizmek lazım.

Bakınız, bu yasa neyi getiriyor? Biraz önce Zeynel Bey de aslında “Var da diyemem yok da diyemem, aslında olup olmaması da ne kadar gerekli. Bu noktada da bir kararımız da olamaz.” gibi ifade kullanırken aslında şunu ifade ediyor, benim anladığım şu: Bir, evet, “adli kolluk” diyoruz yani cumhuriyet savcısının nezaretinde, adli kolluk gözetiminde adli kollukla birlikte yapılan bu arama ve el koymalarda, askerî alanlardaki çalışmalarda diğer taraftan da askerî personelin varlığı söz konusu olacak. Yani bir evde arama yapıldığı zaman ne oluyor? Mahkeme kararıyla savcı gidiyor adli kollukla beraber o arama yapılan evdeki kişilerin de mevcudiyeti huzurunda arama yapılıyorsa aynı olay askerî alanlara ilişkin. Yani Avrupa Birliği düzenlemeleri...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Özür dilerim, bir şey söyleyeceğim, müsaade eder misiniz, bir bilgilenmek anlamında söylüyorum. Bu yasaya göre bir komiser yardımcısı bir generali arayabilir mi, bu yasaya göre şu anda?

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Olur ya, niye olmasın.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakın, düzenleme çok net. Bakınız, düzenleme çok net.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Birinci Ordu Komutanını arayabilir mi mesela?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Savcı nezaretinde askerî alanlarda...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, savcı nezaretinde değil, yazılı emir de var.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakınız, zaten o düzenleme yani şu anda hiçbir yerden hiçbir şey kaçırılmıyor. Düzenleme çok net, açık.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yazılı emriyle veriyor.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Türkiye’de on yıllar boyunca maalesef demokratikleşme, devletin tüm kurumlarının demokratik denetime açılması bağlamında değerlendirdiğimiz ve Silahlı Kuvvetlerin de belirli bir güvenlik ve kozmik sır olan bilgileri, belgeleri saklı kalmak üzere belirli bir sivilleşmeyi her zaman istedik.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tekrar soruyorum: Bir komiser yardımcısı bir generali arayabilir mi?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, ben şunu söylüyorum: Demokratikleşme, hukuk devleti, insan hak ve özgürlükleri, Avrupa Konseyi müktesebatı, Avrupa Birliği ve gelişmiş demokrasilerin ortaya koymuş olduğu standartlar diye bugüne kadar hep diyegelmişsek...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sendikal hak verin askerlere o zaman.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – ...ve bu uğurda reformlar gerçekleştirmiş, müzakere yürütmüşsek bu bağlamda yapılan düzenlemelere de “Efendim, şimdi bu da nereden çıktı?” demek doğru olmaz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Uzaklaşıyoruz ama şu anda normlardan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kavga edin, sonra Avrupa Birliğinden bahsedin.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Yani bir kalede 2 kaleci olmaz derken eğer Avrupa Birliği düzenlemelerini, Avrupa Konseyi müktesebatını istiyorsak...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Şu an normlardan uzaklaşıyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Hangi demokrasiden bahsediyorsun?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakınız, müsaade edin... Ben açıkçası şu cümlelerimi bitireyim. Hani biz tahammül ederiz, sizleri de dinlemek isteriz ve bu da demokrasimizin bir gereği.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tabii, biz de size tahammül ederiz.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Şimdi, özetle şunu söylüyorum: Ben şahsen bu yasanın bu madde ve sonraki madde, sonraki birkaç madde dışında bu 3 maddeyi çıkaralım. Diğer maddelerde ilgili ortaya koymuş olduğunuz tüm itirazlar aslında bu 3 maddenin lehinde derhâl oy kullanmanızı da gerektiriyor. Neden? Çünkü diğerleriyle ilgili ortaya koyduğunuz tüm tezler; biraz önce anayasal hukuk düzeni, sivilleşme, demokratikleşme, hukuk devleti, Avrupa Birliği müktesebatı bağlamında söylediğiniz tüm sözler bu 3 maddeye derhâl “Evet.” demenizi gerektiriyor. Bu noktada, düzenlemenin Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi müktesebatına uygun olduğunu, sivilleşmenin ve “hukuk devleti” ilkesinin bir gereği olduğunu, bu düzenlemenin hiç olmasa bile Avrupa Birliği müzakere sürecinde mutlaka ama mutlaka masaya gelip değerlendirilmesi gereken bir madde olduğunu ifade ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum, teşekkürler.

BAŞKAN – Madde üzerinde bir önerge var, önergeyi okutuyorum arkadaşlar.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir cevap verebilir miyim?

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Sayın Başkan, katkıda bulunabilir miyim?

BAŞKAN – Hayır, herkes cevap vermeye kalkarsa bu işin içinden çıkamayız.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hayır, hayır, cevap değil katkı.

BAŞKAN – Lütfen, bakın, ben size söz verdim, hepinize söz verdim. Cevap istediniz, o da cevap verdi.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ben anladım, cevap vermeyeceğim.

BAŞKAN - Beğenmeyebilirsiniz ama cevap verdi yani.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Hayır, hayır, söz...

BAŞKAN – Hayır, siz konuştunuz, diğer arkadaşlar da konuştu.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Katkı sağlamak istiyorum, konuşmak istiyorum madde hakkında.

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyon Başkanlığına

Görüşülmekte olan 318294 evrak numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 12’nci maddesinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Aydın

Turan Aydoğan

İstanbul

Zeynel Emre

İstanbul

Alpay Antmen

Mersin

Gerekçe:

İşbu teklifin 12’nci Maddesi ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun ‘Arama kararı’ başlıklı 119’uncu maddesinin beşinci fıkrasında değişikliğe gidilerek, askerî mahallerdeki aramalarda adli kolluk görevlilerinin bulunması öngörülmüştür. Değişiklikle, ‘gecikmesinde sakınca bulunan hallerde’ Cumhuriyet savcısının yazılı emriyle askerî makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından arama yapılmasının yolu da açılıyor. Meri mevzuatta yer alan “Askerî mahallerde yapılacak arama, Cumhuriyet savcısının istem ve katılımıyla askerî makamlar tarafından yerine getirilir.” hükmü dikkate alındığında, adli kolluğun askerî mahallerde aramalara katılması, askere karşı güvensizliğin

göstergesi olarak değerlendirilebilir. Askerin, emniyet güçlerinin kullanımındaki bina ve tesislerde yapılan aramalara eşlik etmesi ne kadar sorunlu bir durum ortaya çıkaracaksa, emniyet güçlerinin askerî mahallerdeki aramalara eşlik etmesi de o kadar sorunlu olacaktır. Devletin iki güvenlik gücü arasında sorunlara yol açma olasılığı yüksek bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Maddenin metinden çıkarılmasını isteyen önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sözlü önerge verebilir miyim? Sözlü önerge verebilir miyim?

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Sözlü önerge?

BAŞKAN – Yok, şimdi artık yok.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Deminden beri söylüyoruz.

BAŞKAN - O daha öncelerde olurdu yani.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Sayın Başkan, bir açarsanız mikrofonu...

BAŞKAN – Bir de şimdi 13'üncü maddeyi de okuyayım, o da aynı mahiyette.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – 13'üncü madde de aynı mahiyette.

BAŞKAN – Aynı mahiyette, ikisi birbiriyle aynı. Buna bir şey söylerseniz söylersiniz, ondan sonra kapatırız.

MADDE 13- 5271 sayılı Kanunun 127 nci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(6) Askerî mahallerde yapılacak elkoyma işlemi, Cumhuriyet savcısının nezaretinde askerî makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından yerine getirilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının yazılı emriyle de askerî makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından elkoyma işlemi yapılabilir.”

BAŞKAN – Buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Benim 12'nci maddede söyleyeceğim şu ve sözlü bir önerge verecektim, aynı şey 13'üncü maddeyle ilgili. Cevap hakkı değil, kimseye bir cevap değil ama bakın, demin sayın vekilim de bahsetti, cumhuriyet savcısının katılımıyla adli kolluk; olabilir ama öncelikle bizim adli kolluğu kurmamız gerekiyor. Emniyet müdürlüğü binalarında olan değil, cumhuriyet savcısının emrinde, nezaretinde, aynı binada olan adli kolluğu kurduktan sonra belki de bu madde hakkında hiç kimsenin itirazı olmayabilecek, buraya açık bir şerh koymak istiyorum. Ama burada hem 12 hem 13'te, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde cumhuriyet savcısının olmayacağı... Hayır efendim, yargı orada bulunsun, cumhuriyet savcısı orada bulunsun. Benim 12 ve 13'üncü madde için sözlü önergem: “Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde cumhuriyet savcısının yazılı emriyle ve askerî makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından el koyulma işlemi yapılabilir.” emrini çıkartalım. Cumhuriyet savcısı bulunsun, adli kolluğa nezaret etsin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Siz Anayasa kısmını söylüyorsunuz Hocam, burada Anayasa'yla ilgili bir şey yok.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır, hayır, sadece adli kolluk konusunda, sanki Türkiye’de adli kolluk varmış gibi bir izlenim doğuyor; o nedenle bunu düzeltmek lazım. Adli kolluk...

BAŞKAN – Hocam, adli kolluk diyoruz adına, ne diyelim yani? Kolluk işte.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır ama, işte, Türkiye’de adli...

BAŞKAN - Var veya yok, adına “adli kolluk” diyoruz, başka ne diyelim?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – O zaman adli kolluğun kurulması öngörülün.

BAŞKAN – O ayrı bir şey, o bunun dışında bir şey.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Oysa burada yanlış bir izlenim veriliyor. O bakımdan, “Neyi kastediyorsunuz?” diye soracaktım fakat aydınlandı, ““Adli kolluk” yanıltıcı bir kavram.” denildi.

BAŞKAN – Evet, anladım, tamam, teşekkür ederim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Söz hakkı alabilir miyim?

BAŞKAN – Bunda da söz vereyim de size Sibel Hanım, tamam artık, bitiriyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir cevap mahiyetinde söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın grup başkan vekili Avrupa değerlerinden, Avrupa Birliği müktesebatına uyumlu bir yasa çıkardığımızdan bahsetti ama bugün Avrupa Birliği kurumlarının açıklamalarını da ben tekrar kendisine hatırlatıyorum, sabah ben geneli üzerinde görüşmelerde bunu söylemiştim. Evet “OHAL sürecinin kaldırılması ya da sonlandırılması memnuniyet verici.” diyor ancak Türkiye’nin bu yapmış olduğu bugünkü görüşme mevzuat teklifinin kabul edilmesiyle birlikte OHAL’in kaldırılmasının olumlu etkilerini tamamen ortadan kaldıracaktır. Türkiye’nin Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu ile ilgili diğer kurumların önemli tavsiyelerini hayata geçirmesini; yasama, yürütme, yargı, güçler ayrılığına riayet etmesi yönünde beklentilerini, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde askıya aldığı bütün hükümleri tekrar gündeme almasını gerektirdiğini söylüyor; yani, Avrupa Birliği kurumlarından böyle bir uyarı var.

Aynı şekilde, bugün bir önerimiz oldu, dedik ki: Bütün maddeleri Avrupa Birliği Uyum Komisyonuna götürelim; Avrupa Birliği müktesebatına ne kadar uygun olduğunu, ne kadar uygun olmadığını görelim. Neden böyle bir aceleyle, gece yarısı bu düzenlemeleri yapıyoruz? Bu daha ilk izlenim. Yarın bu yasa kabul edildiği zaman imzalamış olduğumuz uluslararası sözleşmelerle, taahhüt ettiğimiz sözleşmelerle ne kadar uyumsuz olduğumuzu ortaya koyacaktır. Bir defa, Avrupa Birliğine üyelik sürecimizin en önemli kriterleri Kopenhag siyasi kriterlerinde hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı... Demokratik işleyen kurumsal yapılarımızın ortadan kalkmasıyla zaten biz bu siyasi kriterden uzaklaştık ve Avrupa Birliğiyle müzakere sürecimiz şu an donmuş durumda. Siz burada çıkıp da neye “Biz Avrupa Birliği müktesebatına uyumlu yasa çıkartıyoruz.” diyorsunuz, anlam veremiyorum?

Teşekkür ederim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Başkanım, müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Söz vereceğim size de, bir oylayayım da.

Önerge var, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyon Başkanlığına

Görüşülmekte olan 318294 evrak numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 13’üncü maddesinin, teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül
Aydın
Turan Aydoğan
İstanbul

Zeynel Emre
İstanbul
Alpay Antmen
Mersin

Gerekçe:

İşbu teklifin 13'üncü Maddesi ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 'Elkoyma kararını verme yetkisi' başlıklı 127'nci maddesinin altıncı fıkrasında değişikliğe gidilerek, askerî mahallerde yapılacak el koyma işleminde, adli kolluk görevlilerinin bulunması öngörülmüştür. Değişiklikle, 'gecikmesinde sakınca bulunan hallerde' Cumhuriyet savcısının yazılı emriyle askerî makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından arama yapılmasının yolu da açılıyor. Meri mevzuatta yer alan "Askerî mahâllerde yapılacak elkoyma işlemi, Cumhuriyet savcısının istem ve katılımıyla askerî makamlar tarafından yerine getirilir." hükmü dikkate alındığında, adli kolluğun askerî mahallerde el koyma işlemine katılması, askere karşı güvensizliğin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Askerin, emniyet güçlerinin kullanımındaki bina ve tesislerde yapılan aramalara eşlik etmesi ne kadar sorunlu bir durum ortaya çıkaracaksa, emniyet güçlerinin askerî mahallerdeki aramalara eşlik etmesi de o kadar sorunlu olacaktır. Devletin iki güvenlik gücü arasında sorunlara yol açma olasılığı yüksek bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yarın saat on buçukta toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.30

